

Besluit 76/16

Voorgestelde behandeling

PS-vergadering : 23 september 2016

Onderwerp

Notulen vergadering Provinciale Staten d.d. 24 juni 2016

Datum

23 september 2016

Documentnummer

4063746

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

gelezen het voorstel van de griffier, d.d. 13 september 2016 – nr. 4062946;

gelet op artikel 41, vierde lid, van het Reglement van orde Provinciale Staten Noord-Brabant 2015;

besluiten:

vast te stellen de notulen van het verhandelde door Provinciale Staten in hun vergadering d.d. 24 juni 2016.

's-Hertogenbosch, 23 september 2016
Provinciale Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de griffier,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

mw. mr. K.A.E. ten Cate

Vastgesteld

PS 76/16 Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant op 24 juni 2016

Inhoudsopgave	
Inhoudsopgave	2
Index gesproken personen	3
Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant	5
Opening van de vergadering / vaststellen agenda	8
Vragenhalfuur	9
Actuele moties	11
Stemmingen	27
60/16 Lijst ingekomen stukken 23 april 2016 tot en met 3 juni 2016	27
61/16 Notulen van PS 15 april 2016	27
Initiatiefvoorstellen	27
21/16 Initiatiefvoorstel Partij voor de Dieren inzake een diervriendelijke aanpak voor het tegengaan of voorkomen van overlast door ganzen in Noord-Brabant	27
Besprekstukken inclusief stemming	57
12/16 Tweede wijzigingsverordening Verordening Ontgrondingen provincie Noord-Brabant 2008	57
29/16 Addendum grondnota t.b.v. aankoop gronden voor PAS-herstelmaatregelen in Natura 2000-gebieden – Kaderstellend	59
35/16 Afgeven verklaring van geen bedenkingen op de WABO-aanvraag onderdeel strijdig gebruik in het kader van het Provinciaal Inpassingsplan N279	68
Besprekstukken zonder stemming	70
40/16 Intrekking Subsidieverordening jeugdbeleid Noord-Brabant 2009	70
30/16 Brabant Beweegt: sportagenda 2016-2019	70
28/16 Begrotingswijziging Uitvoeringsprogramma Cultuur 2016-2020	91
50/16 Brabants mestbeleid	124
Sluiting	171

Index gesproken personen

Altundal MIB, N., 67
Bakker, W.J., 89, 91, 94, 96, 97, 102, 103, 106, 113, 114, 115, 116
Berg, H.F. van den, 64
Biemans, MSc. M.H., 131
Bollen, G.W., 14, 15, 116, 118, 146, 147, 154, 155, 156, 157, 158, 159
Boon, M.C.H., 15, 16, 125, 126, 137, 138, 139, 143, 144, 145, 148, 149, 152, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160
Braspenning, A.L.J., 14, 15, 54, 55, 119, 120, 122, 123, 140, 147, 149, 154, 155, 156, 157, 158, 159
Brunklaus, mw. drs. P.M., 19, 20, 49, 50, 66, 71, 78, 83, 84, 85, 90, 95, 96, 97, 98, 99, 101, 103, 107, 111, 112, 113, 114, 115, 116
Cate, mw. mr. K.A.E. ten, 8
Dingemans, mw. F.M., 19, 20, 25, 29, 37, 38, 48, 52, 53, 57, 63
Dirken, mw. A.M.W., 58, 59, 63
Everling, M.J., 15, 16, 123, 136, 154, 156, 157, 158, 159, 160
Gruijthuijsen, drs. M.P.J.M. van, 112
Hageman, ir. J.J.C., 15, 16, 55, 88, 92, 99, 101, 102, 110, 113, 114, 115, 116
Hattem, A.W.J.A. van, 22, 25, 28, 36, 39, 42, 45, 46, 47, 49, 50, 52, 53, 55, 56, 59, 60, 61, 62, 63, 151
Heijman, J.H.W.F., 15, 16, 21, 25, 52, 54, 56, 64, 66, 84, 85, 86, 113, 114, 115, 116, 138, 155, 156, 157, 158, 159, 160
Heijmans, N.G.L., 8, 18, 20, 48, 105
Hoon, mw. A.J.M. de, 65
Jonge, R.A. de, 25, 28, 45, 52, 53, 55, 63, 65
Kardol, mw. J.C., 18, 20
Knoet-Michels, mw. A.J.H., 12, 15, 16, 57, 60, 75, 76, 82, 83, 84, 85, 93, 94, 95, 96, 107, 108, 109, 110, 113, 114, 115, 116, 122, 123, 127, 128, 129, 137, 155, 156, 157, 158, 159, 160
Koevoets, H.J.P.E., 20, 55
Kort, M.V. de, 55, 63
Kouthoofd, T.P.D., 54
Kuijken MSc, R.C.P., 22, 25, 27, 28, 52, 53, 63, 146, 152, 153
Kutlu, S., 65
Maas, B.L.M., 65
Meeuwis-van Langen, H.E.M., 74, 75, 79, 82, 83, 84, 85
Meijer, A.A., 119, 126, 127, 128, 133, 134, 137, 140, 155, 156, 157, 158, 159, 160
Offers-Bruijnen, mw. mr. S.M., 22, 25, 26, 27, 43, 52, 53, 65
Overveld, W.A.A.M. van, 15, 16, 20, 25, 52, 53, 55, 63, 65, 76, 79, 83, 84, 113, 114, 115, 116, 132, 155, 156, 157, 158, 159, 160
Panhuisen, A.V., 66, 67, 68, 72, 81, 83, 84, 85
Roijackers, mw. H.I., 13, 14, 15, 16, 24, 25, 54, 55, 57, 59, 61, 62, 63, 117, 118, 121, 122, 129, 130, 131, 132, 135, 142, 148, 149, 151, 153, 155, 156, 157, 158, 159, 160
Roks, L.A.G., 71, 72, 73, 80, 81, 83, 84, 85
Schüller, mw. drs. I.W.J., 86, 88, 89, 94, 98, 99, 104, 109, 110, 112, 113, 114, 115
Sloot, mw. M.A.B. van der, 8, 87, 88, 89, 90, 95, 96, 100, 102, 107, 108, 109, 110, 112, 113, 114, 115
Smeets, drs. M.E.J., 9, 10, 31, 32, 41, 52, 53, 64, 65

Smeulders, S.J.A.H., 20, 23, 25, 30, 52, 53
Spapens, M., 70, 71, 83, 84, 85, 90, 91, 95, 108, 113, 114, 115
Steenbakkens, S.P.M.F., 17, 20, 69, 73, 78, 81, 83, 84, 85
Surminski, mw. M.J.G.P., 25, 30, 32, 33, 37, 38, 39, 45, 51, 84, 85, 86
Voorzitter, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 75, 76, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 121, 122, 123, 125, 126, 127, 128, 129, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161
Vreugdenhil, ing. H.J., 15, 16, 19, 20, 25, 35, 40, 41, 52, 53, 55, 64, 65, 76, 84, 85, 86, 113, 114, 115, 116, 128, 129, 134, 135, 136, 137, 150, 155, 156, 157, 158, 159, 160
Wel, ir. M.C. van der, 15, 16, 20, 21, 23, 24, 40, 41, 42, 43, 44, 47, 48, 49, 50, 52, 53, 55, 63, 65, 113, 114, 115, 116, 133, 134, 136, 140, 141, 145, 149, 155, 156, 157, 158, 159, 160

Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koning/voorzitter PS

mw. mr. K.A.E. ten Cate, griffier

Altundal MIB, N.	SP	Oss
Arts, mw. W.M.A.	SP	Eindhoven
Bakker, W.J.	PVV	Waalwijk
Berg, H.F. van den	PVV	Tilburg
Biemans, MSc, M.H.	D66	Deurne
Bollen G.W.	VVD	Sint Anthonis
Boon, M.C.H.	PVV	Bergen op Zoom
Brakel, mw. C.E.P. van	CDA	Veldhoven
Braspenning, A.L.J.	CDA	Strijbeek
Brunklaus mw. drs. P.M.	GroenLinks	Raamsdonk
Burger Dirven, drs. K.A.J.M.	VVD	's-Hertogenbosch
Claessens-Vloedgraven, mw. W.	SP	Roosendaal
Deryckere, M.N.R.C.	CDA	Tilburg
Dingemans, mw. F.M.	D66	Kaatsheuvel
Dirken, mw. A.M.W.	VVD	Hoeven
Everling, M.J.	SP	Dongen
Gruijthuijsen, drs. M.P.J.M. van	VVD	Tilburg
Haafden-Harkema, mw. drs. S.C. van	CDA	Goirle
Hageman, ir. J.J.C.	D66	Veldhoven
Hattem, A.W.J.A. van	PVV	Steensel
Heijman, J.H.W.F.	Lokaal Brabant	Tilburg
Heijmans, N.G.L.	SP	's-Hertogenbosch
Hoon, mw. A.J.M. de	CDA	Etten-Leur
Jonge, R.A. de	SP	Halsteren
Kammen, mw. drs. P. van der	PVV	Tilburg
Kardol, mw. J.C.	PVV	Helmond
Knoet-Michels, mw. A.J.H.	PvdA	Vlierden
Koevoets, H.J.P.E.	VVD	Bergen op Zoom
Kort, M.V. de	PvdA	Vught
Kouthoofd, T.P.D.	VVD	Eindhoven
Kuijken MSc, R.C.P.	CDA	Bergeijk
Kutlu, S.	D66	Eindhoven
Maas, B.L.M.	PvdA	Netersel
Meel, J. van	SP	Bavel
Meeuwis-van Langen, H.E.M.	D66	Best
Meijer, A.A.	D66	Breda
Oosterveer, ing. H.	50PLUS	Waalre
Otters-Bruijnen, mw. mr. S.M.	VVD	Vught
Overveld, W.A.A.M. van	50PLUS	Oudenbosch
Panhuizen, A.V.	VVD	Tilburg

Portheine, P.
 Roijackers, mw. H.I.
 Roks, L.A.G.
 Schüller, mw. drs. I.J.W.
 Slood, mw. M.A.B. van der
 Smeets, drs. M.E.J.
 Smeulders, S.J.A.H.
 Spapens, M.
 Staak, W.R. van der
 Steenbakkers, S.P.M.F.
 Surminski, mw. M.J.G.P.
 Uijlenhoet, A.
 Vreugdenhil, ing. H.J.
 Vugt, drs. R.J. van
 Wel, ir. M.C. van der

GroenLinks
 PVV
 VVD
 CDA
 GroenLinks
 PvdA
 SP
 SP
 CDA
 PvdD
 GroenLinks
 CU/SGP
 CDA
 PvdD

VVD Riethoven
 's-Hertogenbosch
 Etten-Leur
 Woudrichem
 's-Hertogenbosch
 Oosterhout
 Helmond
 's-Hertogenbosch
 Boskant
 's-Hertogenbosch
 Hoogerheide
 Rosmalen
 Nieuwendijk
 Woudrichem
 Rijsbergen

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 24 juni 2016

Agenda

I. Opening van de vergadering / vaststellen agenda

II. Vragenhalfuur

III. Actuele moties

IV. Stemming

60/16 Lijst ingekomen stukken 23 april 2016 tot en met 3 juni 2016

61/16 Notulen van PS 15 april 2016

V. Initiatiefvoorstellen

21/16 Initiatiefvoorstel Partij voor de Dieren inzake een diervriendelijke aanpak voor het tegengaan of voorkomen van overlast door ganzen in Noord-Brabant

VI. Bespreekstukken inclusief stemming

12/16 Tweede wijzigingsverordening Verordening Ontgrondingen provincie Noord-Brabant 2008

29/16 Addendum grondnota t.b.v. aankoop gronden voor PAS-herstelmaatregelen in Natura 2000-gebieden - Kaderstellend

30/16 Brabant Beweegt: sportagenda 2016-2019

28/16 Uitvoeringsprogramma Cultuur 2016-2020

35/16 Afgeven verklaring van geen bedenkingen op de WABO-aanvraag onderdeel strijdig gebruik in het kader van het Provinciaal Inpassingsplan N279

50/16 Brabants mestbeleid

VII. Bespreekstukken zonder stemming

40/16 Intrekking Subsidieverordening jeugdbeleid Noord-Brabant 2009

VIII. Sluiting

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 24 juni 2016

Voorzitter: prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koning/voorzitter PS

Griffier: mw. mr. K.A.E. ten Cate

Volgens de presentielijst zijn 51 leden aanwezig, te weten:

Altundal, mw. Arts, Bakker, Van den Berg, Biemans, Bollen, Boon, mw. Van Brakel, Braspenning, mw. Brunklaus, Burger Dirven, mw. Claessens-Vloedgraven, Deryckere, mw. Dingemans, mw. Dirken, Everling, Van Gruijthuijsen, mw. Van Haften-Harkema, Hageman, Van Hattem, Heijman, Heijmans, mw. De Hoon, De Jonge, mw. Van der Kammen, mw. Kardol, mw. Knoet-Michels, Koevoets, De Kort, Kouthoofd, Kuijken, Kutlu, Maas, mw. Meeuwis-van Langen, Meijer, mw. Otters-Bruijnen, Van Overveld, Panhuizen, mw. Roijackers, Roks, mw. Schüller, mw. Van der Sloot, Smeets, Smeulders, Spapens, Van der Staak, Steenbakkers, mw. Surminski, Vreugdenhil, Van Vugt, Van der Wel.

Afwezig zijn 4 leden te weten: Van Meel, Oosterveer, Portheine, Uijlenhoet.

Opening van de vergadering / vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering om 14.45 uur

De **voorzitter**: Dames en heren, mag ik u verzoeken uw plaatsen in te nemen? Ik open de vergadering en ik wil u verzoeken daarbij te gaan staan voor het in acht nemen van het gebruikelijke moment van stilte.

(De vergadering neemt een moment stilte in acht.)

De **voorzitter**: Dank u wel. Gaat u zitten. Ik wil de griffier vragen ons mededeling te doen van berichten van verhindering.

De **griffier**: Er is bericht van verhindering van de heer Oosterveer, de heer Uijlenhoet en de heer Portheine.

De **voorzitter**: Waarvan akte. Nog aanvullingen? Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): De heer Braspenning is wat later. Hij is onderweg.

De heer **Heijmans** (SP): Helaas moet ik ook melden dat de heer Van Meel ziek is.

De **voorzitter**: De heer Van Meel. Wens hem maar beterschap. Dan heet ik u allen zeer van harte welkom, geachte leden. En ook uiteraard de bezoekers op de publieke tribune vandaag. Vandaag zijn dat leden van de supportersclub 'De Lieshoutse Wielrenners' en de Brabantse leden van de Partij voor de Dieren die als gast van de Staten zijn ontvangen door ons Statenlid Van der Wel. Welkom en fijn dat u belangstelling toont voor het werk van onze Staten.

Dames en heren. Ik stel nu de agenda aan de orde. Ik kan u melden dat er één, met een positief advies van de procedurevergadering, vraag voor het vragenhalfuur is, en dat een viertal moties over een niet geagendeerd onderwerp zijn ingediend die alle met een positief advies door de procedurevergadering zijn toegelaten tot deze vergadering. Dat betekent dat wij bij een al hele volle agenda meteen aan het werk gaan. Ik heb aan de procedurevergadering voorgelegd dat ik, gezien het belang van de agenda vandaag die al heel vol is, bij de actuele moties vandaag geen interrupties zal toestaan om de vergadering nog enigszins op tijd vanavond te kunnen eindigen.

Verder wil ik u wijzen op het feit dat de moties en amendementen die worden ingediend door de griffie op iBab zullen worden geplaatst onder Statendag 24 juni 2016 agendapunt 10 'Ingediende moties en amendementen', zodat u ze snel ook digitaal heeft.

Verder wil ik het verzoek van de griffier herhalen, dat moties die worden ingediend voor het onderwerp 'Moties over een niet geagendeerd onderwerp' en 'Actuele moties' snel hier bij de tafel van de griffier worden ingediend, zodat we ze kunnen kopiëren en ze kunnen worden voorbereid.

Voor de zekerheid noem ik nog even aan het begin de onderwerpen van de extra elementen van de agenda. Dat zijn dus voor het vragenhalfuur de vragen over 380 kV-lijn Rilland-Tilburg van GroenLinks. En vier moties: 'Gezondheidseffecten Q-koorts' en de actuele motie 'Brabant zorgzaam over zoönosen'. Daarvan heeft de procedurevergadering voorgesteld om ze in samenhang te behandelen. Dat wil zeggen dat beide indieners de gelegenheid krijgen een toelichting te geven maar ze in gemeenschappelijk belang behandelen in een blokje, maar dat de stemming natuurlijk wel in die volgorde apart over de moties zal plaatsvinden. En dat geldt vervolgens ook over de actuele moties CDA/VVD 'Brexite en Brabant' en de motie van de Partij voor de Dieren over de onderzoeksoplossingen van de wilde zwijnen.

U weet verder ongetwijfeld dat het reglement van orde voorziet in het feit dat wij het thans voorliggende initiatiefvoorstel van de Partij voor de Dieren als eerste op de agenda vandaag zullen hebben. En dan zal de indiener, het lid Van der Wel, hier achter de tafel plaatsnemen.

Goed. Dat allemaal bij de agenda. Heeft u nog aanvullende opmerkingen of commentaren bij deze agenda voordat wij hem vaststellen? Dan stel ik voor de agenda zo vast te stellen en snel te beginnen.

Vragenhalfuur

De **voorzitter**: Dan is allereerst aan de orde het vragenhalfuur. De vragen van GroenLinks over de hoogspanningsverbinding 380 kV tussen Rilland en Tilburg. Ik heb begrepen dat de heer Smeets de vraag zal toelichten. Hij krijgt daarvoor maximaal twee minuten.

De heer **Smeets** (GL): Dank u, voorzitter. College en collega's van Provinciale Staten. Op 16 juni kregen wij een dagbericht, een bericht, Raad van State, brief van de regio West-Brabant over het hoogspanningstracé Zuidwest 380 kV-Oost. Ik heb daarover een aantal vragen. De uitvoerder van het project, TenneT, heeft informatiebijeenkomsten in West-Brabant al eerder ingepland en naar de pers gecommuniceerd zonder goed overleg met de regio West-Brabant. Gezien de gevoeligheid van dit dossier uit het verleden in West-Brabant en de commotie die is ontstaan door de wisseling van noord naar zuid in de vorige collegeperiode, heeft dit thans geleid tot grote verwarring en ook bestuurlijke onrust. De vraag aan GS is: hoe is dat mogelijk, te meer omdat vanuit deze Staten en de vorige Statenperiode het pleidooi is gedaan om dit proces qua draagvlak zo zorgvuldig mogelijk te laten plaatsvinden, gelet op de grote belangen? Kan de gedeputeerde ook toelichten waarom bijvoorbeeld geen informatiebijeenkomst wordt gehouden in de gemeente Oosterhout, waar op dit moment een vereniging actief is met duizend leden die zich gebundeld hebben in West-Brabant om zo goed mogelijk hun standpunten in te brengen? Volgens de regio heeft de verantwoordelijke minister van Infrastructuur en Milieu nog niet de verschillende reacties voldoende verwerkt in het ontwerp-tracédocument. Als u kijkt naar de bijliggende stukken, dan ziet u ook

dat sommige gemeenten door de tijdsdruk gedwongen waren om alleen ambtelijk te reageren, omdat dat gelet op de tijdsdruk politiek niet mogelijk was.

Verder is een belangrijk punt, puntje 4, dat een beoordelingssystematiek is opgenomen in de Milieu Effect Rapportage die nog onvoldoende uitgewerkt is en ook niet transparant is voor de belanghebbenden.

De **voorzitter**: Mijnheer Smeets, wilt u afronden?

De heer **Smeets** (GL): Ja. Als laatste puntje, voorzitter, de mogelijke objectieve beoordeling van de verschillende varianten, wordt door de regio West-Brabant nu in twijfel getrokken.

De **voorzitter**: Dank u wel voor uw bijdrage. De gedeputeerde heeft het woord.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Voorzitter. Dank je wel. Inderdaad een gevoelig dossier. En in die zin betreuren ook GS – maar volgens mij doen TenneT en het ministerie dat zelf ook – dat er verwarring is ontstaan over inderdaad de informatiebijeenkomsten. Dat ligt niet aan het gebrek aan overleg, want ik kan u zeggen dat ik zo ongeveer wekelijks in West-Brabant aanschuif aan de tafel om dit goed voor te bereiden. Twee dagen voor de communicatie hebben we de afspraken gemaakt die jammerlijk genoeg dus in de uitvoering niet volledig zijn uitgevoerd zoals was afgesproken. Ik denk dat iedereen dat betreurt. En vervolgens moet dat ook geen afbreuk doen aan de beweging die het afgelopen jaar is gemaakt, waarin de samenwerking echt een stuk beter is dan die tot dusver was. En de regio – en nogmaals, ik ben medetekenaar van de reactie namens de regio – ook content is met de manier waarop we in het departement bijvoorbeeld alle suggesties die inwoners hebben gedaan, en ook gemeenten, hebben meegenomen in het tracédocument. U bent voor actuele vragen eigenlijk net te vroeg, want we hebben dus een ontwerp-tracédocument mogen commentariëren. Het definitieve document zullen wij eind juni/begin juli krijgen. Dan moet blijken of de minister vooral de laatste twee vragen die u stelt afdoende heeft beantwoord. Dan gaat het erover of inderdaad de verschillende deelgebieden goed op elkaar aansluiten. En de wijze waarop straks de MER, en dat is pas straks, uiteindelijk ook tot een juiste beoordeling van de tracévoorkeuren komt. Maar dat kan ik u pas meedelen op het moment dat wij eind juni/begin juli het tracédocument officieel hebben gekregen. Het spreekt vanzelf dat ik de Staten mee zal nemen in de verdere reacties op dat document.

Waarom geen informatiebijeenkomst in Oosterhout? Wij zijn al heel blij dat wij van een naar vijf zijn gegaan. Wij zijn niet het bevoegd gezag. Dat is de rijksoverheid. Er zijn vijf informatiebijeenkomsten gepland op, ik denk, toch goed gekozen locaties in die zin dat bijvoorbeeld inwoners van Oosterhout op ten minste twee plekken dicht in de buurt, Breda en Raamsdonk, kunnen aansluiten. En als er tien, elf, twaalf gemeenten betrokken zijn bij de verschillende tracés, dan snap ik ook dat daar een keuze gemaakt moet worden.

De **voorzitter**: Wilt u afronden?

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Ja. Het helpt misschien de regio ook om wat grensontkennend te werken. Dus nogmaals, ik denk dat de informatiebijeenkomsten ook voor Oosterhout aan de verwachtingen kunnen voldoen.

Vraag 3 en 4. Nogmaals, die zijn niet actueel maar net te vroeg. Ik kan u eind juni/begin juli informeren over de mate waarin het tracédocument onze laatste aandachtspunten ook afdoende heeft meegenomen. En het overleg met het kabinet geeft wel het vertrouwen dat die aandachtspunten ook afdoende zullen worden verwerkt, maar ik zal u daarover informeren.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn antwoord. Ik geef de heer Smeets de gelegenheid nog een vervolgvraag te stellen.

De heer **Smeets** (GL): Voorzitter. Besturen is vooruitzien en beter te vroeg reageren dan te laat reageren. Vandaar dit signaal ook naar de bewindspersonen toe. Dank voor uw beantwoording en ik neem aan dat u in goed overleg met de regio West-Brabant gaat kijken naar de voorlichtingsavonden. De capaciteit van de voorlichtingsavond in Breda, heb ik toevallig vandaag begrepen, is voor 150 personen. De belangenvereniging in Oosterhout telt inmiddels meer dan 1000 leden en die gaan nu naar Breda toe. Dus dat komt goed. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Smeets voor zijn reactie. Ik kijk rond of nog een van de andere leden over dit onderwerp het woord wil voeren. Dat is niet het geval. Dan sluit ik hiermee het vragenhalfuur in een kwartiertje af. Dat is toch weer mooi.

Actuele moties

De **voorzitter**: Dan gaan wij nu naar de actuele moties. Ik kondigde u straks al aan, dat zijn er vier, waarvan er een tweetal in samenhang wordt behandeld. Het betreft motie 1 van de Partij van de Arbeid en anderen over gezondheidseffecten Q-koorts en 2, de actuele motie GroenLinks 'Brabant zorgzaam over zoönosen'.

Motie 1 'Gezondheidseffecten Q-koorts'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 24 juni 2016;
constaterende dat:

- onlangs bekend is geworden dat het aantal dodelijke slachtoffers van de Q-koortsuitbraak driemaal hoger (in totaal minimaal 74) is dan tot nog toe werd aangenomen;
- het om slachtoffers gaat waarvan Q-koorts als oorzaak van overlijden is vastgesteld en het aantal werkelijke dodelijke slachtoffers (waarvan Q-koorts niet als oorzaak van overlijden is vastgesteld) waarschijnlijk veel hoger ligt;
- de diagnose chronische Q-koorts nog vaak wordt 'gemist' en als gevolg hiervan er nog minimaal 400 patiënten zijn waarbij de diagnose Q-koorts niet is gesteld, waardoor gepaste behandeling niet plaatsvindt;
- nog steeds (maandelijks gemiddeld minimaal 1) mensen overlijden als gevolg van chronische Q-koorts en het daarmee de verwachting is dat het aantal dodelijke Q-koortsslachtoffers de komende jaren nog fors zal toenemen;

overwegende dat:

- in geval van tijdige diagnosestelling en behandeling patiënten met chronische Q-koorts niet hoeven te overlijden als gevolg van chronische Q-koorts;
- er voor de (rijks)overheid een belangrijke rol is weggelegd om de gezondheid van mensen te waarborgen;
- de slachtoffers van de Q-koortsuitbraak erg lang hebben moeten wachten op adequate hulpverlening vanuit de overheid en het de vraag is of de huidige voorzieningen voldoen bij toekomstige zoönosenuitbraken;

spreken uit dat:

- het van groot belang is dat er zo snel mogelijk extra maatregelen worden genomen om bij zoveel mogelijk mensen die besmet zijn met chronische Q-koorts een diagnose testen;

- het met het oog op de Q-koortsuitbraak en op mogelijke toekomstige zoönosenuitbraken van belang is dat slachtoffers voldoende hulpverlening wordt geboden;

verzoeken GS om:

het kabinet en de Tweede Kamer te verzoeken:

- zo spoedig mogelijk nader onderzoek te doen onder risicogroepen met betrekking tot chronische Q-koorts;
- een onafhankelijk onderzoek te starten over de wijze waarop de overheid is omgegaan met de hulpverlening aan slachtoffers van de Q-koortsuitbraak, met als belangrijkste doel vast te stellen op welke wijze de overheid bij zoönosenuitbraken het beste kan omgaan met de zorg voor slachtoffers;

en gaan over tot de orde van de dag.

PvdA: S. Knoet-Michels

SP: M. Everling

VVD: W. Bollen

D66: J. Hageman

GroenLinks: H. Roijackers

CDA: T. Baspenning

PvdD: M. van der Wel

50PLUS: N. Oosterveer”

Motie 2 ‘Brabant zorgzaam over zoönosen’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 24 juni 2016;

overwegende dat:

- de zoönosenuitbraak van Q-koorts (2008-2013) naar nu blijkt meer besmettingen, blijvend zieken en doden tot gevolg heeft dan tot nu toe is aangenomen;
- de provincie gezondheid hoog in het vaandel heeft staan;

constaterende dat:

- Q-koortspatiënten buiten Noord-Brabant, doordat hun behandelaars relatief minder in aanraking zijn gekomen met Q-koorts, vaak erg lang op de juiste diagnose en behandeling moe(s)ten wachten;

dragen Gedeputeerde Staten op om:

- manieren te zoeken om koepels van eerstelijns artsen (huisartsen en bedrijfsartsen) extra bewust te maken van symptomen van Q-koorts, QVS en (mogelijke) andere zoönosen bij hun patiënten, ook buiten de ‘landbouwgebieden’ in Nederland;

en gaan over tot de orde van de dag.

GroenLinks: Hagar Roijackers

Lokaal Brabant: Jan Heijman

Partij voor de Dieren: Marco van der Wel

ChristenUnie-SGP: Herman Vreugdenhil”

De **voorzitter**: Ik geef graag de indieners het woord om kort de motie toe te lichten. En dat is bij motie 1, denk ik dan, de heer Smeulders van de Partij van de Arbeid. Mevrouw Knoet? Oké. Dan geef ik mevrouw Knoet het woord.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Dank u, voorzitter. Onlangs is bekend geworden dat het aantal dodelijke slachtoffers van de Q-koortsuitbraak driemaal hoger is dan tot nog toe werd aangenomen. Het

cijfer komt uit het boek 'Leven met Q-koorts; het dagelijks gevecht' dat de stichting Q-support deze week presenteerde.

De diagnose chronische Q-koorts wordt helaas nog vaak 'gemist'. Er is dan ook bij artsen een gerede zorg dat een groot aantal chronisch zieke patiënten niet wordt ontdekt en behandeld, om dan jaren later toch aan de gevolgen te overlijden. Veel mensen weten niet of ze wel of niet zijn besmet. Wij vragen u hierbij om namens Brabant in Den Haag te pleiten voor een bevolkingsonderzoek onder risicogroepen. Destijds hebben alle mensen die in een straal van 5 km van een besmet bedrijf woonden een waarschuwingsbrief gehad. Het lijkt me dat we deze groep in ieder geval zouden moeten onderzoeken. De chronische Q-koorts kan bij hen een sluipmoordenaar zijn.

Met onze motie vragen we tevens bij het parlement te bepleiten om een onafhankelijk onderzoek te doen naar de manier waarop de overheid is omgegaan met hulpverlening aan Q-koortsslachtoffers. Wat kan de overheid ervan leren? Hoe zouden we het beter kunnen doen om te voorkomen dat slachtoffers bij zoönosenuitbraken jaren moeten vechten met en tegen overheidsinstanties en zich in de steek gelaten voelen? Immers, voor veel experts is het duidelijk dat een nieuwe uitbraak niet zal uitblijven.

Voorzitter. De motie wordt door een grote meerderheid van deze Staten mee ingediend. Deze brede steun uit Brabant zal zowel GS als PS helpen om de onderzoeken voor elkaar te krijgen in Den Haag.

Ten slotte – buiten de motie, maar wel actueel – is het van belang dat we als provincie kritisch zijn op de uitbreidingen van een aantal geitenbedrijven. Kunnen we gezond en veilig garanderen? We kunnen niet voorzichtig genoeg zijn.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Knoet voor haar toelichting. Ik geef dan het woord aan mevrouw Roijackers van de fractie van GroenLinks voor een toelichting op motie 2. De moties zijn naar u onderweg en voor een deel al digitaal in het systeem verwerkt. Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Dank u wel, voorzitter. De Partij van de Arbeid gaf het net al aan: de Q-koorts heeft Brabant flink geraakt. Veel slachtoffers gemaakt. Iedereen hier in de zaal zal wel iemand kennen die getroffen is, ook ik. De cijfers die drie weken geleden naar buiten kwamen over het aantal doden, ernstig zieken, arbeidsongeschikten en besmettingen, zijn echt schokkend te noemen en zijn veel groter dan voorheen werd aangenomen. Het was echt de grootste uitbraak van deze ziekte ooit wereldwijd.

De conferentie waar mevrouw Knoet naar verwees, hier op het Provinciehuis, naar aanleiding van de publicatie van het boek 'Leven met Q-koorts; het dagelijks gevecht', deed nog meer cijfers naar buiten komen. Met een gemiddelde van 5,5 steekt de waardering van Q-koortspatiënten over hun leven schril af bij het landelijk gemiddelde van 7,9 van alle Nederlanders, zoals het CBS dat heeft gemeten. Een kwart van de Q-koortspatiënten geeft hun levens zelfs een cijfer van 1 tot 4. Stelt u zich dat maar even voor. Dat is wat die ziekte met deze mensen heeft gedaan.

Over diagnosticering heeft de Partij van de Arbeid net ook gesproken. De chronische variant van de Q-koorts kan ernstige hart- en vaatproblemen veroorzaken, zelfs met de dood als gevolg. Dit wordt lang niet altijd herkend door patiënten en hun behandelaars. Nu kom ik op het verschil tussen de motie van de Partij van de Arbeid en die van ons. Die van ons is heel praktisch en die van ons is een appèl op Brabant. Wij willen dat de eerstelijns nog meer in beweging wordt gebracht. Het zijn immers de artsen zelf die aangeven vaak niet op de hoogte te zijn van de ziekte met het ziektebeeld. Uit een artikel in Medical Facts van twee dagen geleden citeer ik: "Zes van de tien patiënten moeten moeite doen om de diagnose gesteld te krijgen. De kennis van de gemiddelde huisarts, verzekeringsarts en specialist over Q-koorts blijkt in de praktijk verontrustend laag. Van de vele honderden ingevulde formulieren tijdens een kennisquiz op de Huisartsenbeurs, waren er slechts zestien foutloos ingevuld."

Onze motie dragen GS op om – als saluut naar de vele Q-koortspatiënten die besmet zijn geraakt vanuit onze provincie – manieren te zoeken om koepels van eerstelijns artsen extra bewust te maken van symptomen van Q-koorts, QVS en (mogelijke) andere zoönosen bij hun patiënten.

Gedeputeerde Henri Swinkels sprak zich tijdens de conferentie van maandag uit voor de Q-koortspatiënten; onze motie geeft hem richting. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Roijackers voor de toelichting. Ik stel voor, gezien het feit dat de moties naar GS gericht zijn, nu eerst de gedeputeerde gelegenheid te geven om beide moties, die dus in samenhang behandeld worden, het oordeel van het college te geven. En alle moties staan intussen in iBabs, meldt de griffier. De gedeputeerde heeft het woord.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Dank u wel, voorzitter. Inderdaad, zoals ook bij deze moties aangegeven: de Q-koortspatiënten zijn zoals ze afgelopen maandag bijeenkwamen nog zeker aan de orde dat zij nog alarm slaan. De cijfers die daarbij gepresenteerd werden, geven daar ook alle reden toe. Niet alleen het sterftecijfer maar, zoals ook aangegeven, velen zijn nog in problemen enerzijds van krijgen zij wel de juiste diagnose en hoeveel moeite moet men daarvoor doen. Maar ook mogelijk allerlei neveneffecten over inkomensverlies als gevolg van deze diagnose. Daarmee kan ik alleen maar aangeven dat beide moties die ingediend zijn wat mij betreft het stempel 'geen bezwaar' zouden moeten kunnen krijgen. Misschien ook omdat zij hier in samenhang zijn gebracht. Ook in samenhang zijn uit te dragen richting Tweede Kamer en het kabinet om enerzijds ervoor te zorgen dat we niet alleen de directe groep die nu aangesproken is, maar een bredere groep mensen in beeld krijgen, die uiteindelijk allemaal in aanraking kunnen zijn gekomen met Q-koorts en die nu nog niet als zodanig zijn erkend. Daarnaast ook om met elkaar uiteindelijk stappen te maken in erkenning en herkenning, en daar ook een gericht onderzoek op te doen. Daar zou het wat mij betreft gericht op moeten zijn, want ik stel ook wel vast dat de afgelopen jaren wel benut zijn om de nodige protocollen inmiddels op te stellen daar waar mogelijk zoönosenuitbraken zich voordoen. Dat daar wel inmiddels op geacteerd is. Maar we kunnen meer doen. Wat dat betreft wil ik dus ook aansluiten op die oproep voor dat onafhankelijk onderzoek. Toelichting vanuit GroenLinks net over dat er toch nog wel verschil zit van directe actie richting de bewustwording. Afgelopen maandag werd ook bekend dat inderdaad heel veel huisartsen de diagnose Q-koorts pas vrij laat stellen. Soms zijn mensen twee jaar bezig om die diagnose ook voor elkaar te krijgen, die eigenlijk binnen een of twee weken al gesteld had kunnen worden. De bewustwording is dus van belang. Hier wordt deze vrij breed geformuleerd om manieren te zoeken. Ik wil mij wel inspannen om te kijken met stichting Q-Support, Question, huisartsenverenigingen om te kijken welke manieren dat zouden moeten kunnen zijn. Ik kan ook niet helemaal meteen inzetten wat dan de rol van de provincie daarin wordt, maar het agenderen en daarmee initiëren wil ik graag op mij nemen. Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn antwoord en oordeel over de moties. Ik kijk of er behoefte is aan het woord bij de verschillende fracties. Ik ga even het rijtje af en ik begin bij de fractie van de VVD. Behoeft? Nee. De fractie van het CDA? Mijnheer Braspenning, gaat uw gang.

De heer **Braspenning** (CDA): Het is maar een heel korte vraag. Er zijn wel veel kennisnetwerken tussen huisartsen en dierenartsgroepen. Vaak staat er ook iets in de uitvoeringsagenda Brabants Agrofood. Ik denk dat dat vaak of van de ene kant of van de andere kant komt. Ik denk dat daar juist ook een rol ligt voor de provincie om daar de juiste verbinding te maken en een stukje regie te voeren.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Braspenning, ook in zijn nieuwe hoedanigheid. De fractie van de SP dan? Nee. De PVV? Ook niet. Dan de fractie van D66? Partij van de Arbeid? Aanvullend, nee? GroenLinks? Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Dank u wel, voorzitter. En dank u wel, gedeputeerde. De motie is precies door u geïnterpreteerd zoals wij haar bedoeld hadden. Zij is expres breed opgesteld, omdat wij weten dat ook veel koepels van eerstelijnszorgers deze uitdaging al vanaf 2011 aan het oppakken zijn. Ook aan het zoeken zijn. Als zij mogen zoeken onder uw nieuwe aanvoering of coördinatie, of hoe u het ook wilt noemen of oppakken, dan bent u precies aan het doen waartoe wij u via deze motie zouden willen oproepen. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Roijackers. De fractie van 50PLUS? Geen behoefte? Partij voor de Dieren? Geen behoefte. ChristenUnie/SGP ook niet? Lokaal Brabant? Nee. Dan geef ik de gedeputeerde de gelegenheid om op de gemaakte opmerkingen nog kort in te gaan. Aan hem het woord.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Voorzitter. Met het risico dat ik mezelf beantwoord, maar het moge duidelijk zijn dat we natuurlijk ook de veterinaire kant mee moeten nemen omdat het juist die combinatie is. We hebben ook inmiddels al een expertisecentrum, dus ook die zal ik daarbij betrekken.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Dan stel ik voor dat we de beraadslagingen op deze twee moties nu sluiten. Ik had al aangekondigd dat ik ze apart van elkaar in stemming zal brengen. Dat ga ik nu doen. Aan de orde is de stemming over motie 1, Partij van de Arbeid en anderen, inzake gezondheidseffecten Q-koorts. Fractie VVD.

De heer **Bollen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Braspenning**(CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Boon** (PVV): Voor met stemverklaring. Dankzij de toezegging van gedeputeerde om stichting Q-Support erbij te betrekken, zijn wij zeker voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Hageman** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/ SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is door uw Staten unaniem aangenomen.

Aan de orde is dan de stemming over motie 2, actuele motie GroenLinks 'Brabant zorgzaam over zoönosen'. De fractie van de VVD.

De heer **Bollen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Braspenning** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Boon** (PVV): Tegen met stemverklaring. We constateren dat er ook hulp wordt geboden buiten Brabant. Dat is niet onze provinciale taak.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Hageman** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voor met stemverklaring. Op de wijze waarop GS het ook interpreteren.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/ SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is door uw Staten aangenomen.

Dan zijn wij nu bij behandeling van motie 3, CDA en VVD eerste indieners 'BREXIT en Brabant'.

Motie 3 'BREXIT en Brabant'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 24 juni 2016;

overwegende dat:

- het VK op 23 juni 2016 in een referendum voor uittreding uit de EU heeft gestemd;
- het door dit gegeven zeer waarschijnlijk is dat het VK daadwerkelijk uit de EU zal treden;
- zowel de uitslag van het referendum als de eventueel daadwerkelijke uittreding veel economische onzekerheid met zich meebrengt;

constaterende dat:

- veel buitenlandse bedrijven hun Europese hoofdkantoren hebben in het VK/Londen;
- deze bedrijven veel hoogwaardige werkgelegenheid bieden in sectoren die ondervertegenwoordigd of anderszins interessant zijn in Brabant zoals HR, psychologie, farmacie, financial services etc.;
- met het uittreden van het VK deze kantoren feitelijk niet meer in de EU staan;
- ook andere bedrijven overwegen hun vestigingen naar het Europese vasteland te halen vanwege de economische onzekerheid;
- Nederland hierbij als een interessante optie wordt gezien;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- te onderzoeken of er eventueel Nederlandse of buitenlandse bedrijven zijn met vestigingen in het VK die een verhuizing naar het Europese vasteland overwegen;
- naar inzicht van GS, de meest passende actieve lobby te voeren om de kans te vergroten dat deze bedrijven zich in Brabant willen vestigen;
- binnen het mandaat van GS additionele acquisitiemiddelen in te zetten om een eventueel vergrote mogelijkheid die zich hierdoor aandient, te kunnen benutten;

en gaan over tot de orde van de dag.

CDA: S.P.F.M. Steenbakkers
GroenLinks: P.M. Brunklaus
VVD: H.J.P.E. Koevoets
50PLUS: W.A.A.M. van Overveld
PvdA: Stijn Smeulders
Lokaal Brabant : J.H.W.F. Heijman

De **voorzitter**: Wie voert het woord? De heer Steenbakkers namens de indieners een korte toelichting op de ingediende motie. Aan hem het woord.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter, dank. We zijn gisteren, of in ieder geval vannacht of vanochtend, getuigen geweest van het referendum in het Verenigd Koninkrijk. Voor iedereen die gelooft in Europa is het een teleurstelling wat er gisteren is gebeurd. 52% voor, 48% tegen. Bijzonder dat met name de jongeren daar voor waren en de ouderen tegen, zoals het nu lijkt. Maar een treurig feit. En een feit dat er een enorme onzekerheid heerst voor Nederlandse bedrijven, buitenlandse bedrijven, die gevestigd zijn in het Verenigd Koninkrijk. En heel breed van grote multinationals, banken, Nederlandse grote multinationals, Akzo Nobel, et cetera, wordt nauwlettend gekeken naar wat er nu gaat gebeuren. En niet alleen multinationals, zelfs de band Coldplay had al een bericht dat zij hun vestigingsplaats overwegen. En ook het Nederlandse gamebedrijf MKB Snap Finger Click overweegt een andere vestigingsplaats. Met die onzekerheid willen wij een duidelijk signaal afgeven in Brabant, dat doen we samen met de VVD, de PvdA, GroenLinks, 50PLUS en Lokaal Brabant, waarin wij het college vragen om te onderzoeken of er eventueel Nederlandse of buitenlandse bedrijven zijn met vestigingen in de UK die een verhuizing overwegen. Naar inzicht van GS de meest passende actieve lobby te voeren om de kans te vergroten dat deze bedrijven zich in Brabant willen vestigen. En binnen het mandaat van GS additionele acquisitiemiddelen in te zetten om de mogelijkheid te vergroten dat deze bedrijven zich hier zullen vestigen. En dat alles voor de Brabanders en meer banen voor hen. Dank u.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Steenbakkers. Ik geef graag het woord aan de gedeputeerde om zijn reactie en het oordeel over de motie te geven.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Voorzitter, dank u wel. Ik zal mijn inhoudelijke bijdrage beperken tot datgene wat de motie beoogt en met name in zijn algemeenheid kijken waar er kansen liggen voor internationale acquisitie om die ook te verzilveren. Dat doen we gelukkig in Brabant goed, maar het kan natuurlijk altijd beter. De BOM die primair verantwoordelijk is voor de internationale acquisitie, en natuurlijk wordt er al samengewerkt waar het gaat om de bestuurlijke contacten, doet het werk voor ons naar grote tevredenheid. Gemiddeld levert dat zo'n tweeduizend arbeidsplaatsen per jaar op en zo'n veertig bedrijven die ze naar Nederland willen halen, maar daar zit een heel mechanisme achter. De BOM werkt daarin samen met The Netherlands Foreign Investment Agency. Om te voorkomen dat alle regio's en alle provincies lobbyen in het buitenland vaak bij dezelfde partijen, spreekt men toch enige coördinatie met elkaar af. En daarin staan we als Brabant, nogmaals, goed genoteerd gezien onze geografische ligging en natuurlijk de sterke sectoren die we hebben. Maar ook in het knooppunt tussen de twee aders van Antwerpen en Rotterdam met onze eigen haven in Moerdijk. Hoe gaat dan zoiets in zijn werk? Stel dat er een contact komt. Dan zorgen we eerst in overleg met die buitenlandse partij via de NFIA voor een zogenaamde 'longlist'. Dat betekent dat we kijken naar heel veel locaties in Nederland waar zo'n bedrijf zou kunnen landen. Dat is de eerste zorg. Om uiteindelijk te komen met een shortlist. En zowel bij de longlist als de shortlist houden we rekening met de kwaliteit. Dat doen we zeer actief. We werken via de NFIA samen met bijna alle NFIA-kantoren wereldwijd. We hadden ze vorig jaar ook allemaal op bezoek hier in Brabant en hebben we het Brabantse verhaal

kunnen vertellen. NFIA heeft een eigen kantoor in Engeland, in het Verenigd Koninkrijk en dat blijft gewoon zo. Daarop lopen al een hele tijd proactieve acties en dat zal de komende tijd natuurlijk niet minder worden. Dus wat dat betreft gaat dat gegarandeerd gebeuren. Tegelijkertijd hebben we het voorrecht in Brabant dat ik als, weliswaar vertegenwoordiger van het NIPO, ook lid mag zijn van het Dutch Trade and Investment Board, waarin we kijken naar de internationale strategie van Nederland en de reizen daarnaast van Koning en de Koningin voor zover het zakelijke bezoeken betreft. Daarom is het ook een onderwerp. Dus wat dat betreft zie ik de motie ook als een aanmoediging om dit beleid met kracht voort te zetten. Er is één ding dat ontbreekt in de motie. Dat is dat er ook heel veel Aziatische bedrijven zijn die overwegen om een Europees hoofdkantoor of een vestiging in Europa te zetten. Die zitten nog helemaal niet in Engeland of in Malta of waar dan ook. Daar zijn onze contacten ook zeer helder mee om dat goed voor elkaar te krijgen, maar het blijft koffiedikkijken. Er kunnen zomaar straks vrijhandelsverdragen komen op het gebied van logistiek bijvoorbeeld. En dan zal het moeilijker worden om die logistiek binnen te halen. Maar u mag van ons een proactieve, stevige inzet verwachten. En we zien dan ook de motie als een aanmoediging, een ondersteuning. Derhalve geen bezwaar.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde. Ik kijk rond of er bij de overige fracties nog behoefte is om het woord te voeren. Fractie van de VVD? Niet. CDA? Niet. De SP? Ja, de heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ik wil het de heer Van der Maat niet aandoen om zijn naam te lenen aan wat ik nu ga zeggen. Want ik hoor hier al roepen: Nexit. Voorzitter. Het grootste neoliberale project heeft gisteren een tik op de neus gekregen. Voorzitter. En ik zou liegen als ik zou zeggen dat ik het niet hartstikke leuk vind. Want, voorzitter, waarom noem ik het een liberaal project? Omdat er vooral is gekeken naar economie, naar grote bedrijven en de mensen een beetje vergeten zijn. En voorzitter, dat is ook wat deze motie in feite doet. Deze motie toont precies aan welke koers het is: de euro voor alles en alles voor de euro. Er gebeurt iets. Er gebeurt een redelijk dramatisch iets. Een grote stap. En het eerste wat we doen is kijken: kunnen we er nog een paar euro's uithalen en kunnen we nog een beetje winst maken. Voorzitter. Ik ga ervan uit dat dit college al die tijd al elk bedrijf, elk kantoor dat zich in Brabant wilde vestigen, daar de mogelijkheden toe zou geven. Voor mij heeft u die extra aanmoediging niet nodig. Ik heb ook geen behoefte aan deze motie.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Heijmans. De fractie van de PVV? Mevrouw Kardol.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Voorzitter. In Brabant hebben we al een algemeen beleid om het voor bedrijven in Brabant zo aantrekkelijk mogelijk te maken en we hoeven ons niet specifiek toe te spitsen op Britse bedrijven. Brexit is het democratisch gekozen vertrek uit de EU, niet uit Europa. In Nederland moeten we juist het Britse voorbeeld volgen en Nexit. Wat de VVD en het CDA voorstellen is derhalve niet aan de orde. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank, mevrouw Kardol. De fractie van D66? Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voorzitter. Dank u wel. De uitslag is nauwelijks bekend, het stof moet nog neerdalen, de Britten zijn nog aan het bijkomen van hun referendum en de indieners vinden het blijkbaar al nodig om hun stem te laten horen. Alsof we een dag na de verkiezingen niets beters te doen hebben. U wilt de huid al importeren, terwijl de beer net geschoten is. Dat is niet zoals wij willen dat Brabant bekend wordt. Van onze vrienden van de VVD hadden we dit al helemaal niet verwacht.

Nota bene, van de fractie die ooit een betoog in het Engels begon, hadden we meer internationaal perspectief verwacht. Wij denken en handelen wel internationaal. Ook Aziatisch. Bovendien gaan wij

ervan uit dat uw eigen gedeputeerde de afgelopen maanden al de nodige contacten heeft gelegd en deals in zijn binnenzak heeft zitten.

Wat de motie betreft. Een D66'er zou zeggen: een gevalletje slappe thee. Dus als u nu de volgende keer weer een hopelijk symbolisch bedoelde motie wilt indienen, bel ons dan eerst even. Dan voegen wij wel smaak en inhoud toe.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Dingemans. De fractie van de Partij van de Arbeid? Geen behoefte? Nee. GroenLinks? Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voorzitter. Duidelijk is dat hier op dit onderwerp politieke tegenstellingen echt duidelijk worden. Vannacht werd duidelijk dat het Verenigd Koninkrijk uittreedt uit de Europese Unie en er zijn mensen in deze Statenzaal die daar heel blij mee zijn. Ik denk dat iedere GroenLinkser die vanmorgen wakker werd dacht: dit is desastreus. Onze toekomst, wat gaat er gebeuren? Wij zijn mede-indiener van de motie en wij zijn heel erg blij met de toezegging van de heer Pauli om dit als steun in de rug te ervaren om te kijken wat we toch kunnen doen om een klein beetje de gevolgen te beperken van wat er ons te wachten staat. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Brunklaus. Fractie 50PLUS? Nee. Fractie Partij voor de Dieren? U ook niet. ChristenUnie/SGP? De heer Vreugdenhil heeft het woord.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voorzitter, dank u wel. Het is altijd goed om op actuele zaken in te springen in deze Statenzaal, maar om – zoals de D66-fractie ook aangaf – terwijl het stof nog niet neergedaald is – en volgens mij was het al gisteren of eergisteren ingediend – hier een motie neer te leggen over Brexit, vind ik eigenlijk een gevalletje van lijkenpikkerij. Want, voorzitter, het gaat ons er veel meer om hoe wij ook voor onze Brabantse bedrijven naar de toekomst toe een goede samenwerking in Europa vorm kunnen geven. Ik vind het dan veel belangrijker om met elkaar te kijken hoe we de ontvlechting op een goede manier vormgeven, hoe we met handelsverdragen kunnen kijken hoe we die samenwerking op kunnen pakken. Het zal onze lijn niet zijn, zeg ik tegen de VVD en het CDA, om te kijken hoe we zoveel mogelijk bedrijven weg kunnen halen. Nee, dan hebben wij ook hart voor de inwoners die tegen hebben gestemd en die in armoede leven in Engeland. Want het signaal dat er afgegeven is, gaat verder dan de opmerking alleen van de SP. Daar zit ook een heel sociaaldemocratisch probleem in Engeland achter. Daar willen wij graag ook oog voor houden. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Vreugdenhil. Lokaal Brabant nog behoefte aan het woord? Nee. Dan geef ik de gedeputeerde eventueel de gelegenheid om nog kort te reageren.

De heer **Pauli** (GS/SP): Voorzitter, dank u wel. Ik neem de opmerkingen, die ik overigens alle op waarde taxeer, van u Statenleden allemaal als even waardevol en voor kennisgeving aan. Het gaat me niet om Brexit. Het gaat me niet om Braxit. Het gaat me niet om economie. Het gaat me niet om geld. Het gaat mij om het creëren van banen. En neemt u van mij aan dat de bedrijven zelf mans genoeg zijn. Die hebben die overheden echt niet nodig die even aan de deur komen kloppen van: we hebben een idee, komt u even naar Brabant of Nederland. Zo werkt het niet. Maar waar bedrijven waar ook ter wereld interesse hebben om onze economische structuur te komen versterken, zal ik niet nalaten er veel tijd in te stoppen, niet omdat het de economie geld oplevert maar vooral veel banen. En daar zijn wij in Brabant dol op. Tot zover.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde. Ik stel voor dan de beraadslagingen te sluiten en over deze motie te gaan stemmen. Ja? Dan sluit ik de beraadslagingen en maken wij kenbaar dat de stemming aanstaande is. Intussen wil ik de techniek oproepen om echt even iets te doen, want volgens mij gaat mijn systeem over 1 minuut en 45 seconden plat hier. (*Gelach*)

Wij gaan vrolijk stemmen. Motie 3 is aan de orde. De fractie van de VVD.

De heer **Koevoets** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is aangenomen.

Dan gaan wij nu naar de behandeling van actuele motie 4, Partij voor de Dieren, Onderzoek opties wilde zwijnen.

Motie 4 over een niet-geagendeerd onderwerp 'Onderzoek opties wilde zwijnen'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 24 juni 2016;

overwegende dat:

- experts op het gebied van het wilde zwijn vinden dat concrete cijfers en feiten wat betreft wilde zwijnen niet inzichtelijk zijn of ontbreken;

constaterende dat:

- op 10 juni 2016 een bijeenkomst is gehouden met zwijnenexperts en belangenorganisaties;
- experts aangeven dat voor- en nadelen, kansen en risico's alleen afgewogen kunnen worden wanneer er gewerkt wordt met concrete casussen;

roepen Gedeputeerde Staten op:

- om in samenspraak met de experts en belangenorganisaties een aantal casussen voor wilde zwijnen in Brabant op te laten stellen en uit te laten werken;
- hierbij nulstand en leefgebieden te betrekken;
- de casussen aan Provinciale Staten voor te leggen voor verdere bespreking;

en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren: Paranka Surminski en Marco van der Wel"

De **voorzitter**: Ik neem aan dat de heer Van der Wel de gelegenheid neemt om de motie kort toe te lichten. Aan hem het woord.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter. De zwijnen zijn frequent in het nieuws, met name in Oost-Brabant. In de provincie is nog veel onduidelijk over de aanpak van wilde zwijnen. Na afloop van de bijeenkomst die wij gehouden hebben over dit onderwerp op 10 juni 2016, blijkt ook dat de experts van mening zijn dat er niet voldoende informatie is om een nieuw beleidskader te kunnen vormen. In die zin was het erg nuttig dat zij aanwezig waren om ons als Provinciale Staten hierover bij te praten. Volgens de expert kunnen de voor- en nadelen, kansen en risico's alleen afgewogen worden wanneer er gewerkt wordt met een concrete casus of concrete casussen. Alleen dan kunnen we beleidsmatig beter kijken naar ingewikkelde materie. De regio vraagt ook om duidelijkheid. De burgemeester van Heesch-Leende zegt in de pers: 'Er is binnen onze gespreksgroep veel draagvlak om met de zwijnen aan de slag te gaan, maar er is ook nog veel onduidelijk. Wie is verantwoordelijk voor wat?'

Voorzitter. Voor ons is dat aanleiding om nu aan het college te vragen in samenspraak met die eerder genoemde experts en de belangenorganisaties die ook aanwezig waren, een of meerdere casussen uit te werken voor de wilde zwijnen in Brabant, waarnaar wij kunnen kijken en ook onze afwegingen kunnen maken. Wij vragen het college hierbij de verschillende mogelijkheden, zoals een nulstand, afschaffen van de nulstand en leefgebieden, te betrekken en de casussen aan Provinciale Staten voor te leggen voor verdere bespreking.

De urgentie zit hem hierin, voorzitter, dat de gedeputeerde al heel goed bezig is met dat beleid maar wij de verbinding missen tussen Provinciale Staten en de regio. We missen ook het meer concretiseren van de aanpak. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van der Wel. Ik stel voor dat we de gedeputeerde meteen vragen om de reactie te geven. Aan hem het woord.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Dank u wel, voorzitter. Ik moet zeggen, ik begrijp niet heel veel van deze motie. Als u ons vraagt casussen aan te dragen, en dan hoop ik dat ik daar in tweede termijn wat meer uitleg over krijg, dan weet ik waar u het over heeft. Ik kan me er wel iets bij voorstellen, maar dat is dan precies wat we al heel lang aan het doen zijn, namelijk die mensen die er verstand van hebben, de regio, de gemeente, de politie, de jagers, de natuurverenigingen, de agrariër, iedereen in de regio die weet waar het over gaat en de casussen als het ware kent, om hem een beleid uit te laten stippelen en een aanpak op te laten stellen. Dat is waar we met de zwijgentafels mee bezig zijn. Dat weet ook burgemeester Verhoeven. Bovendien zet deze motie de Staten, denk ik, op het verkeerde been, of op zijn minst in de verkeerde positie, want ik kan me niet voorstellen dat u als Staten werkelijk zo gedetailleerd bezig zou willen zijn met de uitvoering van het afschieten van wilde zwijnen per casus in Brabant. Me dunkt dat u de kaders stelt zoals het hoort. Over wilde zwijnen overigens worden de kaders door het Ministerie van EZ gesteld en niet door u. En dat u de uitvoering niet hier in deze zaal neerlegt maar daar waar die thuishoort, op regionaal niveau. In die zin kan ik deze motie dan ook alleen maar ontraden.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Ik kijk rond of een van de fracties het woord wil voeren over dit onderwerp. De fractie van de VVD. Mevrouw Otters, gaat uw gang.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Ik was ook bij die expertmeeting aanwezig, maar ik heb de overalmening toch heel anders ervaren. Dus de constatering die voortvloeit uit de motie, is wat mij betreft een waardeoordeel of misschien wel een onjuistheid. Daarom kunnen wij de oproep van de motie niet steunen. Er ligt namelijk een voorstel van de gedeputeerde naar aanleiding van de zwijgentafels. Er was grote bereidheid om op lokaal niveau met elkaar samen te werken en te voorzien in maatwerk, dus de maatwerkoplossingen op lokaal niveau. Regionale casussen. Vandaar in onze optiek een overbodige motie. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Otters. De fractie van het CDA behoefte? De heer Kuijken.

De heer **Kuijken** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Het CDA las deze motie eerst als dat er stond: een aantal scenario's voor wilde zwijnen in Brabant op te stellen en uit te laten werken, een soort van overkoepelend scenario. Op casusniveau moet je deze problematiek natuurlijk niet aan willen pakken, in ieder geval niet wij als Provinciale Staten. Feit blijft wel dat er nog een hoop onduidelijkheid is en dat we, het CDA heeft ook vorig jaar al de vraag gesteld: kom nu eens met een voorstel, zodat we met zijn allen weten waar we aan toe zijn. Dat duurt toch wel een beetje lang. Dus ik zou wel willen vragen: GS, maak er een beetje haast mee, maar daarin hoeft u ons niet op casusniveau te betrekken. Voorzitter. Tot zover.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Kuijken. De fractie van de SP behoefte om het woord te voeren? Dat is niet het geval. PVV? De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Wij staan wel positief tegenover de motie, omdat wij ook wel duidelijkheid willen over wat nu de richting wordt van het wildezwijnenbeleid in Brabant, juist omdat de gedeputeerde eigenlijk al een paar jaar bezig is om het vooral lokaal neer te leggen zonder daarbij zelf een duidelijke keus te maken van wat de richting wordt. Nu horen we toch weer af en toe dat er vangkooien worden ingezet als oplossing. Ik wil toch wel de discussie aangaan wat nu echt een goede richting is. Als wij in deze motie kunnen lezen dat er met casussen vooral ook scenario's bedoeld worden, dan denk ik dat wij deze motie zeker kunnen steunen. Tot zover.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Hattem. De fractie van D66? Geen behoefte. De fractie van de Partij van de Arbeid? Idem dito. GroenLinks? Ook niet. 50PLUS? Ook niet. Partij voor de Dieren, u krijgt de gelegenheid om nog aanvullende vragen te stellen, als u wilt. Gaat uw gang.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, dank u wel. Allereerst een vraag aan de gedeputeerde. Want hij zegt: ik ben in de regio bezig. Maar de regio laat ook weten: we weten niet wat de kaders zijn. Dat is ook precies wat de experts ons hebben verteld. Ja, je kunt natuurlijk een gesprek houden over wat je wilt en wat je niet wilt en wat je belangen zijn, want daar gaat het met name over. Dat helpt ons dus niet verder. Dat is precies de richting, denk ik, die de experts ons hebben willen meegeven. Tenminste, dat is wat ik er wel uithaal: als je het niet meer concretiseert, kun je ook niet een duidelijke afweging maken. Dus als u zegt: ik snap het woord 'casus' niet. Een casus is een geconcretiseerd voorstel, noem het scenario, maar wel met een voorbeeld van hoe en waar u het wilt gaan aanpakken, zodat bijvoorbeeld ook een risicoanalyse gemaakt kan worden over dierziektes. Of dat een expert over zwijnen, want die zit denk ik niet aan tafel want die zat hier aan tafel, kan zeggen hoe dat is ecologisch gezien. Of hoe dat is wettelijk gezien, want u heeft het over de minister die daarover gaat maar dat is maar ten dele waar. Dat heeft de jurist u nu proberen te vertellen, alleen luistert u niet. Dat vind ik nu zo vervelend. Daarom denk ik dat u daar beter niet over kunt oordelen, maar dat u de mensen in de regio moet vragen: hoe ziet u dat nu voor zich? Zegt u bijvoorbeeld: ik wil graag in het Leenderbos en omgeving een zwijnenleefgebied met al of niet afschot of wat je wilt, maar laat het dan ook geconcretiseerd uitwerken en laat die expert er vooral in meedenken? Hoe zit het ecologisch? Wat brengt het op voor de regio? Het kan ook iets heel positiefs zijn. Hoe zit het met juridische aspecten? En hoe zit het bijvoorbeeld met dierenziektes? Het wordt heel moeilijk om vanuit die belangen tot elkaar te komen, want de een zegt nee en de ander zegt ja en weer een ander zegt een beetje, maar het gaat erom dat als je geen casus hebt je nergens over kunt oordelen. En als u die casus toch gaat maken, dan vragen wij: leg die ook aan Provinciale Staten voor.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van der Wel. ChristenUnie/SGP? Geen behoefte. Lokaal Brabant? Idem dito. Dan geef ik de gedeputeerde nog de gelegenheid om op wat hier naar voren is gebracht, in te gaan. Aan hem het woord.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Dank u wel, voorzitter. Eerst even de twee andere fracties die hebben gesproken. De vangkooien staan hier volgens mij een beetje los van. Er is zoals het hoort bij de juiste partijen ontheffing aangevraagd voor toegestane middelen. Daar treden GS verder ook niet in. Het CDA vraagt om haast met het beleid en eigenlijk hoor ik dat de heer Van der Wel ook vragen, sterker nog, ik hoor hem zeggen – ik ben het daar niet mee eens – dat ook de regio niet meer weet waar zij aan toe is. Volgens mij weet de regio uitstekend waar zij aan toe is. Sterker nog, we hebben de regio een heel aantal keren aan tafel gehad en voorgelegd dat zij zelf met een analyse moet komen. Wat is het probleem, wat zijn de voor- en nadelen van zwijnen in uw regio en hoe wilt u hier mee omgaan? Als dat allemaal legale middelen zijn die u wilt inzetten, dan heeft u onze zegen. Dat is het beleid. We hebben jaren geprobeerd hier generiek beleid voor wilde zwijnen af te spreken. Dat is onmogelijk gebleken. Dan pas zie je dat de echte belangen met de hakken in het zand tegenover elkaar blijven staan. Begrijpelijk ook. Pas op het moment dat we het gingen regionaliseren en er concrete casussen van gingen maken, was voor alle betrokken partijen – overigens zitten daar deskundigen en experts bij aan tafel in die zwijgentafel – duidelijk dat er dan wel afwegingen gemaakt kunnen worden en dat dan wel mensen kunnen afstappen van hun directe belang. En dat ook dan wel concrete maatregelen voorgesteld kunnen en zullen gaan worden. Dus dat is ons nieuwe zwijnenbeleid. Generiek gaan wij er weinig aan veranderen hier, daar komen wij niet uit. Veel is landelijk vastgesteld en de uitvoering laten we over aan de regio.

De **voorzitter**: Er zijn geen interrupties mogelijk. Mijnheer Smeulders, dat heb ik vooraf gemeld. Wat ik wel kan doen nog, is een termijn toestaan voor degenen die dat willen als daar behoefte aan is. Ik ga dan de partijen even langs. De fractie van de VVD? CDA? SP? Geen behoefte? PVV? Ook niet. D66? Partij van de Arbeid? GroenLinks? Ja, mevrouw Roijackers. De heer Smeulders als eerste. Graag kort en krachtig. Tweede termijn.

De heer **Smeulders** (PvdA): Dank je wel, voorzitter. Ik mocht de vraag niet stellen net aan de gedeputeerde. Dan stel ik hem bij dezen alsnog. Ik weet niet of hij daarop kan antwoorden, anders zie ik de antwoorden graag schriftelijk tegemoet. Het punt is namelijk, ik wil even terug naar die vangkooien. U zei daarover: dat zijn toegestane middelen door het Rijk en daar gaat het college niet in treden of die gebruikt mogen worden, ja of nee. Mijn vraag is: kan het college daarin treden? Kunt u juridisch zeggen: dat kan in Brabant wel of dat kan niet? Dat is mijn vraag. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u voor de vraag. Dan kijk ik naar de fractie van GroenLinks. Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. In aansluiting op de vraag van de Partij van de Arbeid die wij ook hadden, is een vraag die wij hebben over het mesoniveau waarop wij als provincie opereren. Wij hadden eerst generiek beleid. Wij gaan nu heel erg lokaal kijken met eigenlijk direct belanghebbenden. Wij zijn natuurlijk die gebiedsregisseur en gaan straks ook binnen de nieuwe Omgevingswet kijken naar leefgebieden. Hoe wordt dat meegenomen door de gedeputeerde? Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Roijackers. Dan de fractie van 50PLUS. Geen behoefte. Partij voor de Dieren? De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Voor de oplettende luisteraar is het toch wel verbazingwekkend om te horen dat ik in mijn motie vraag naar casussen, dat de gedeputeerde eerst zegt dat hij niet begrijpt waar ik het over heb terwijl hij nu in termijn zegt: we hebben concrete casussen en daar is de regio mee bezig en die zijn we aan het uitwerken. Oftewel, u kunt ons wel iets voorleggen waar we over na kunnen denken. Of in ieder geval wat we kunnen inzien. U zegt ook: in de regio zijn experts bezig. Voorzitter. Wij hebben stad en land afgezocht naar experts. Die komen van heel ver, dat weet u allemaal, bij een bijeenkomst. Maar die wonen niet in Brabant. Dus dan vraag ik mij af: welke experts, echte experts, ecologisch, juridisch, heeft u dan daar aan die tafel zitten? Of zijn het dezelfde belangenorganisaties die er ook waren en die alleen maar vanuit belangen denken? Maar die heb ik geen ecologisch oordeel of geen juridisch oordeel horen vellen. Dus dan wil ik wel weten wie daar dan aan tafel zitten als expert.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van der Wel. ChristenUnie/SGP nog behoefte? Lokaal Brabant? Nee. Dan geef ik de gedeputeerde tot slot het woord.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Voorzitter. We hebben lang geprobeerd om een generiek beleid af te spreken over zwijnen. Dat is niet gelukt. We hebben het nu geregionaliseerd. Volgens mij gaat dat goed lukken. Ik heb er geen behoefte aan om dat weer terug te draaien en een of ander mesoniveau uit te vinden waarop we toch weer iets te zeggen willen hebben als gremium, als Provinciale Staten. Ik denk dat wij, GS maar u ook, zullen moeten leren loslaten als het ware. Aan de heer Van der Wel: ja, er zijn casussen. Heel concrete casussen. Die komen pas boven tafel aan zo'n regionale zwijgentafel. Daar zitten de mensen die weten waar het over gaat. Die weten waar het Leenderbos ligt, waar het begint, waar het ophoudt, waar de zandpaden lopen, waar de beesten lopen, welke boeren waar zitten. Dat zijn de experts in die zin over de concrete situatie. Daarnaast hebben alle drie zwijgentafels een professionele begeleider van een extern

bureau gegeven die wel degelijk expert is. Niet alleen op het gebied van wilde zwijnen maar ook over het opstellen van een plan, over hoe daar dan mee om te gaan. Die experts hoeven niet per se uit de contactboekjes van de Partij voor de Dieren te komen. Er zijn echt meer mensen in dit land die weten hoe ze met wilde zwijnen wel of niet moeten omgaan. Die hebben we toegevoegd aan de regionale zwijgentafels. Daar wordt het gemaakt. Ik kan me niet voorstellen, daarom zei ik: ik begrijp niet wat u met casussen bedoelt, dat in dit soort concrete casussen, en u wilt niet weten hoe concreet die straks gaan worden, hier in deze zaal voorgelegd moeten worden voor u om daarover te oordelen. U gaat daar niet over. Dat is uitvoering. Dat is bovendien uitvoering die zelfs GS al naar buiten gemandateerd hebben en die we nu overlaten aan de regio. Daar dient u vertrouwen in te hebben.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn antwoorden. Dan sluit ik nu de beraadslagingen en gaan we over tot stemming over de actuele motie met nummer 4, indiener door de Partij voor de Dieren, 'Onderzoek opties wilde zwijnen' is de titel. Ik breng de motie in stemming. De fractie van de VVD.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Kuijken** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **De Jonge** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Deze motie is verworpen. Dan zijn wij aan het einde van het blokje Actuele moties.

Stemmingen

60/16 Lijst ingekomen stukken 23 april 2016 tot en met 3 juni 2016

De **voorzitter**: Dan ga ik over tot het blokje Stemmingen. Wederom. Allereerst breng ik in stemming, althans vraag ik of u stemming wenst over het aan de orde zijnde stuk. Dat is het stuk 60/16, de door de griffier voorgestelde wijze van afdoeningen van de Lijst ingekomen stukken 23 april 2016 tot en met 3 juni 2016. Wenst iemand hierover het woord? Stemming? Nee. Dan bij acclamatie aangenomen.

61/16 Notulen van PS 15 april 2016

De **voorzitter**: Dan leg ik voor de notulen van de vergadering van 15 april 2016, bij u bekend onder stuknummer 61/16. Wenst iemand stemming hierover? Nee. Dan zijn ze vastgesteld.

Initiatiefvoorstellen

21/16 Initiatiefvoorstel Partij voor de Dieren inzake een diervriendelijke aanpak voor het tegengaan of voorkomen van overlast door ganzen in Noord-Brabant

De **voorzitter**: Dan gaan we nu over op het volgende punt op de agenda en maken we hier aan de tafel plaats voor de heer Van der Wel, omdat het hier gaat om een initiatiefvoorstel van de Partij voor de Dieren inzake diervriendelijke aanpak van het tegengaan of voorkomen van de overlast door ganzen in Noord-Brabant. Het woord is dan eerst aan de fractie van de VVD, mevrouw Otters. Ik stel voor dat we even wachten tot de heer Van der Wel zich hier aan de tafel heeft kunnen vestigen. Ik geef het woord aan de fractie van de VVD. Mevrouw Otters heeft het woord.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Het Brabantse Dagblad kopte op 31 oktober 2015: 'Brabant krijgt een eigen Ganzenakkoord'. Het landelijk Ganzenakkoord van 2013 was gesneuveld, dus de provincie zou met een eigen ganzenbeleid komen, met als uitgangspunt het unanieme advies van de Stichting Faunabeheereenheid, waarin onder andere natuurorganisaties, en dan noem ik Staatsbosbeheer, Brabants Landschap, Natuurmonumenten, maar ook landbouworganisaties en jagers vertegenwoordigd zijn. Er is draagvlak bij de achterbannen van deze organisaties.

En zo geschiedde. Volgens een Statenmededeling op 8 december 2015 werd ons medegedeeld dat er in het voorjaar van 2016 een wijzigingsvoorstel zou worden opgesteld en dat we geïnformeerd zouden worden over het nieuwe beleid. Op 19 februari 2016 hebben wij een informatiebijeenkomst gehad, alwaar wij te horen kregen: 'Ganzen horen bij Nederland', máár:

- winterganzen blijven steeds vaker overzomeren;
- het aantal exoten neemt gestaag toe;
- er is steeds meer economische schade aan landbouw en natuur;
- de grote hoeveelheden ganzen zijn een bedreiging voor de luchtvaart.

Nou, dat laatste is nogal iets. Brabant heeft maar liefst vijf militaire vliegbases en twee burgerluchthavens. Dus op het punt van verkeersveiligheid deelt de VVD sowieso de mening dat de grote ganzenpopulatie aangepakt moet worden.

Feit: door de groei van de populaties neemt de schade die de ganzen aanrichten aan landbouwgewassen, natuur en recreatieterreinen (en dan heb ik het over vervuiling) toe, maar ook het vliegverkeer ondervindt steeds meer hinder van de ganzen. En vergeet niet de openbare veiligheid. Steeds meer ganzen broeden nabij snelwegen, bij af- en toeritten, bijvoorbeeld de A59. Er is een toename van het aantal aanrijdingen op snelwegen in de nabijheid van broedlocaties. Dus het was wachten op een provinciaal ganzenbeleid. Wachten op een actieve informatiemededing vanuit GS. En toen bleef het stil. Of eigenlijk niet, want Partij voor de Dieren kwam met onderliggend initiatiefvoorstel. Een voorstel waarin geconcludeerd wordt dat het preventief doden van ganzen niet werkt. Voorstel is om provinciale middelen anders in te zetten via een gebiedsaanpak waar structurele, diervriendelijke maatregelen worden ingezet om schade door ganzen tegen te gaan of te voorkomen.

Provinciale middelen inzetten. Hm, over welk bedrag hebben we het dan? Uit welk potje komt het? Dat is onbekend en de bal ligt in dezen bij GS. Dus ik hoor graag of Partij voor de Dieren deze carte blanche misschien kan verzilveren en ons kan zeggen waar vandaan die dekking nu ondergebracht moet worden. Want ik wil natuurlijk wel heel graag opmerken dat de VVD niet zo van PM-posten houdt.

Zo zitten er meer haken en ogen aan. Duurzame, diervriendelijke instrumenten. Neem nou het gebruik van de agrilasers, de laserguns. Vogels kunnen daar blind van worden, dat lijkt me niet bepaald vriendelijk, laat staan diervriendelijk. Maar ook andere vogels, zoals weidevogels, worden hiermee weggejaagd. En het creëert ook het waterbedeffect: ze vliegen naar de burens. Die boer gebruikt ook een agrilaser en hop, ze vliegen weer terug. Ik heb er nog één. De inkoopstellingen van ganzen door Sovon. Waarom? Het gebeurt nu door de FBE, door vrijwilligers. Dat gaat prima. Wellicht dat de uitkomsten van Sovon en FBE anders zijn, maar dat zijn trendstellingen. Dus ook hier: wat gaat dat eigenlijk allemaal kosten?

De **voorzitter**: Wilt u gaan afronden?

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): De VVD vraagt zich oprecht af of het voorstel van de Partij voor de Dieren echt de oplossing is. Zo is het een feit dat als de populatie van diersoorten groter is, de werking van preventieve maatregelen afneemt. Willen die maatregelen echt effect hebben, zullen we eerst terug moeten naar een populatiestand die beheersbaar en acceptabel is. Daarover ligt een breed gedragen maatregelplan van de FBE. Ik hoop dat de VVD binnenkort in het Brabants Dagblad kan lezen: de provincie Brabant heeft een haalbaar Ganzenbeleid.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Otters. Fractie CDA, de heer Kuijken.

De heer **Kuijken** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ik wilde de heer Van der Wel en mevrouw Surminski een groot compliment geven. Daarom hoop ik ook dat degenen die op de tribune zijn blijven zitten, de achterban van de heer Van der Wel en de Partij voor de Dieren. Ik weet niet wie er zo net vertrok, maar anders bij dezen: hij doet ontzettend goed zijn best en hoe hij zijn initiatiefvoorstel in rap tempo schrijft, is te waarderen. Ze hebben het hart op de goede plek. Daarbij moet wel gezegd worden dat wanneer je een punt wilt maken dit punt niet sterker wordt naarmate je meer en meer en nog meer informatie aanbiedt. De overstroming aan informatie werkt dan af en toe een beetje in het nadeel, want ik kom een paar gekke

aannames en beweringen tegen. Dan ga ik meestal alle geboden informatie een beetje moeilijk op waarde schatten. Maar goed, het zijn eigenlijk vooral procesmatige opmerkingen. Omwille van de tijd zal ik even de argumenten en overwegingen opsommen die het CDA heeft bij het voorstel van de Partij voor de Dieren. Allereerst is het wettelijk al zo geregeld dat het afschot van ganzen alleen in beeld komt wanneer verjagingsmethoden onvoldoende werken. Ganzen zijn beschermde soorten waarop zonder noodzaak geen populatiebeperkende maatregelen mogen worden toegepast. Dit overwegende, de belangrijkste uitwerking van dit stuk lijkt te zijn: het verminderen of wegnemen van populatiereducerende maatregelen. En dat lijkt het CDA geen goed plan. En waarom niet? Het stuk gaat er constant van uit dat aantallenreductie niet nodig is en dat de populatie nu in zijn enorme omvang niet of nauwelijks meer uit zal waaien. Met andere woorden, dat de maximale draagkracht op dit moment is bereikt. Het CDA gelooft daar niet in en is ervan overtuigd dat als je niets aan aantallenreductie doet, er nog veel meer ganzen bij zullen komen. Maar dat betekent ook dat, als je nu niets doet, er straks nog meer gereduceerd moet gaan worden. Dus dat je per jaar meer ganzen moet af gaan schieten. De beste manier om dierenleed te voorkomen is door de basispopulatie zeer laag te houden in dezen.

De **voorzitter**: Wilt u gaan afronden?

De heer **Kuijken** (CDA): Ja. Ik heb nog twee argumenten en die zijn heel kort. De maatregelen tegen schade door ganzen in niet-beschermingsgebieden zijn bovendien niet echt acceptabel. Als laatste, en dat is eigenlijk het aller-, aller-, allerbelangrijkste argument: er ligt een gedragen advies door de Brabantse Faunabeheereenheid. Mevrouw Otters refereerde er ook al aan. Dus een breed draagvlak. Daar sluit het CDA zich dan ook graag bij aan. Voorzitter. Dank u wel. Tot zover.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Kuijken voor zijn bijdrage. De fractie van de SP. De heer De Jonge heeft het woord.

De heer **De Jonge** (SP): Dank u wel, voorzitter. Als het gaat om de vraag of schade en overlast door ganzen zo diervriendelijk mogelijk moet worden bestreden, kan mijn fractie zich wel vinden in het idee achter het voorstel van de Partij voor de Dieren. Het voorstel zoals dit nu door de Partij voor de Dieren is ingediend en waarover wij moeten gaan stemmen, voldoet wat mijn fractie betreft echter niet als alternatief. Het voorstel is al verschillende keren de revue gepasseerd op weg naar dit moment en de Partij voor de Dieren is op die weg precies op de hoogte gesteld van welke visie onder andere de SP op dit voorstel had en ook welke problemen mijn fractie met dit voorstel had. We hebben het gehad over onjuistheden die in het voorstel stonden, over weinig onderbouwde claims over effectiviteit, over onduidelijke financiële consequenties, en over schijnbaar niet goed doordachte alternatieven. De Partij voor de Dieren heeft alle op- en aanmerkingen aangenomen en er vervolgens een memorie van antwoord op geschreven. Deze memorie van antwoord heeft de twijfels van mijn fractie echter niet weg kunnen nemen. Specifiek doel ik dan op – de VVD noemde het ook al – de agrilaser. Als antwoord op mijn vragen tijdens de themabijeenkomst had de Partij voor de Dieren aangegeven dat ze hebben overlegd met de producent daarvan en dat deze aangeeft dat de laser diervriendelijk is en alleen vogels verjaagt. Dat is Bird Control Group, want dat blijkt omdat de tekst in het voorstel overgenomen is van hun website. Dezelfde Bird Control Group stelt echter ook: het is zeer waarschijnlijk dat andere diersoorten ook verjaagd kunnen worden met de agrilaser.

Dan alternatieven als het inrichten van land en op- en afritten van snelwegen zodat deze grond aantrekkelijk wordt voor ganzen, dat is levensgevaarlijk voor mens en dier. De financiële onderbouwing blijft toch vaag. Zowel de vraag wie welke kosten zou moeten dragen, als wat het hele voorstel maximaal zou mogen kosten, wordt niet duidelijk. Het is erg jammer dat dit voorstel op deze manier voor ons ligt en in stemming

zal worden gebracht, want mijn fractie kan dit voorstel zo niet steunen. De Partij voor de Dieren bewijst op deze manier de ganzen geen dienst.

Mochten ze de verschillende handreikingen die zijn gedaan, aangenomen hebben, dan had er wellicht een voorstel op tafel gelegen wat wel op de steun van de SP kon rekenen. Dat dit nu niet het geval is, is een gemiste kans. Voor de Partij voor de Dieren en vooral voor de ganzen.

Mijn fractie vindt het echter wel belangrijk dat we ons best doen om het bestrijden van overlast en schade door ganzen zo diervriendelijk mogelijk aan te pakken. Er is een plan van de FBE, de Faunabeheereenheid, waar nu mee gewerkt zal moeten worden, omdat niets doen geen optie is. Dit plan van de FBE komt ook niet overeen met de wens van de SP om de overlast door ganzen zo diervriendelijk mogelijk aan te pakken. We zijn ons ervan bewust dat aan afschot niet te ontkomen valt, maar we vinden wel dat we ons best moeten doen om dit zo minimaal mogelijk te houden.

Mijn fractie vraagt dan ook aan de gedeputeerde of hij bereid is om het plan van de FBE voor het volgend seizoen nog eens tegen het licht te houden en met PS te spreken over mogelijkheden om het diervriendelijke karakter van dit plan te verbeteren.

Tot slot vindt de fractie het belangrijk om de Partij voor de Dieren te bedanken voor al het werk dat zij in het voorstel hebben gestoken. Al kunnen wij het voorstel in deze vorm niet steunen, hechten wij er wel aan om zo diervriendelijk als mogelijk te werken in Brabant. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de heer De Jonge. De Partij van de Vrijheid. De heer Van Hattem heeft het woord.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. De PVV-fractie is positief over het initiatief van de Partij voor de Dieren voor een diervriendelijke aanpak bij overlast van ganzen. Het is goed om waar mogelijk diervriendelijke alternatieven in te zetten in plaats van verjaging. Naar aanleiding van de behandeling in de themacommissie heeft de Partij voor de Dieren een goede stap gezet door haar voorstel op een aantal punten aan te passen in een nota van wijziging en een herzien ontwerpbesluit. Met deze herziening wordt beter aangesloten bij de kaderstellende rol van PS en is voorzien in een nader afweegmoment voor de financiële consequenties.

Toch zijn er wat de PVV betreft nog enkele aandachtspunten waarop we graag nog een reflectie horen van de initiatiefnemers. Allereerst de mate van kostenefficiëntie van een taskforce. De grote financiële en waterhuishoudkundige gevolgen die de suggestie van het aanpassen van het peilbeheer kan hebben. De vraag of de suggestie van een andere verdeling van de middelen van de FBE niet ten koste van andere, niet-ganzengerelateerde taken zal gaan. En het bij voorbaat aanwijzen van Sovon als organisatie voor de tellingen is voorbarig. Die optie moet ook openstaan voor andere geschikte partijen. Wat de risico's voor het vliegverkeer betreft, moeten indien nodig alle middelen wel ingezet kunnen worden, maar dan wel met prioriteit voor diervriendelijke, niet-dodelijke maatregelen, dan wel middels de inzet van valkeniers. De veronderstelde inzet op gedragsverandering bij ganzen en een andere inrichting van de omgeving van vliegvelden zijn mogelijk niet voldoende. Vliegvelden bestaan nu immers uit voor ganzen aantrekkelijke grote oppervlaktes grasland. Daar heggetjes op planten, past niet in de open opzet van een vliegveld. Graag ook een reactie hierop.

Dan nog twee vragen zowel aan de initiatiefnemers als aan GS wat de scheidingsmaatregelen tussen gebieden betreft, zoals de heggetjes. Kunnen deze niet uit het rijkelijk bedeelde Groen Ontwikkelfonds gefinancierd worden?

Ten tweede. Verder hadden GS aangegeven het advies van de FBE uit te willen werken met de reactie van de Dierenbescherming als basis van het provinciaal ganzenbeleid en hiertoe nog een Statenvoorstel te formuleren. In hoeverre wijkt het initiatiefvoorstel af van wat GS beogen, dus met inachtneming van de voorstellen van de Dierenbescherming? Graag een reactie. Voorzitter. Tot zover in eerste termijn.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Hattem voor zijn bijdrage. D66. Mevrouw Dingemans heeft het woord.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dank u wel, voorzitter. Allereerst bedanken we de Partij voor de Dieren voor al het werk dat zij heeft verricht om te komen tot een initiatiefvoorstel voor de aanpak van de ganzenoverlast in Brabant. Daardoor beschikken we nu over een alternatief, naast het voorstel van de Faunabeheereenheid. Er valt dus iets te kiezen.

Maar wat een keuze is dit. Een ethisch dilemma waarbij waarden om voorrang strijden: dierenwelzijn, milieukwaliteit, economische ontwikkeling, en ook volksgezondheid, natuurbeleving en veiligheid. Welke waarde weegt dan het zwaarst? En wat geeft het beste resultaat?

Daar zit de crux van dit voorstel: bij zowel de aanpak van de Faunabeheereenheid als het voorstel van de Partij voor de Dieren is onduidelijk in hoeverre de overlast van ganzen in Brabant op termijn daadwerkelijk zal afnemen. Beide voorstellen streven naar hetzelfde doel, maar via een totaal andere weg.

Zouden we met een reële investering kunnen bereiken dat de ganzenoverlast binnen afzienbare termijn naar een acceptabel niveau kan worden teruggedrongen, zonder dat hiervoor tienduizenden ganzen jaarlijks hoeven te worden gedood? Dan heeft dat wat D66 betreft natuurlijk de voorkeur. Maar, voorzitter, ik hoor u denken: wat is een reële investering? En wat is een afzienbare termijn? En wat is een acceptabel niveau? Er is nog geen aanpak die heeft bewezen succesvol te zijn. En er zijn weinig feiten beschikbaar om ons te helpen bij het oplossen van dit dilemma.

Het voorstel van de Partij voor de Dieren betekent een totaal andere aanpak dan die de Faunabeheereenheid voorstelt. We hebben tot nu toe helaas weinig zicht gekregen op de uitvoerbaarheid van het voorstel. D66 heeft daarom sterke twijfels of de voorgestelde aanpak wel leidt tot een duurzame vermindering van de ganzenoverlast. Lopen we op termijn mogelijk zelfs het risico dat het tegenovergestelde gebeurt?

Het advies van de Faunabeheereenheid past niet in de visie van D66, omdat dit is gebaseerd op soortenreductie in plaats van op schadereductie. We zien dan ook liever een maatwerkaanpak op kleinere schaal, waarbij er ruimte is voor experimenten met alternatieve, diervriendelijke beheermethoden. We roepen de gedeputeerde dan ook op om deze mogelijkheden hiervoor met de Faunabeheereenheid te bespreken. Vanuit deze positie zou D66 graag een plan zien dat wat meer streeft beleid uit te voeren met feiten als uitgangspunt en meer aandacht heeft voor dierenwelzijn dan het plan dat er nu ligt. Kan de gedeputeerde dat toezeggen?

Daarnaast wil D66 dit onderwerp in bredere zin graag opnieuw aan de orde stellen bij de integrale behandeling van de nieuwe Natuurbeschermingswet, want er zijn meer in het wild levende diersoorten. En duidelijke kaders en een visie vanuit de provincie over hoe we hiermee willen omgaan, helpt samenwerkende partijen die belast zijn met de bestrijding van overlast. Hierdoor krijgen we in Brabant hopelijk datgene waar D66 al jaren naar streeft: een leefomgeving in Brabant waar ruimte is voor mens en dier om duurzaam samen te kunnen leven. Tot zover.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Dingemans. De heer De Kort van de Partij van de Arbeid staat hier op mijn lijst, maar het is de fractievoorzitter zelf. De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Wij praten vandaag over het initiatiefvoorstel van de Partij voor de Dieren. Onze fractie wil in ieder geval beginnen met de Partij voor de Dieren te danken voor het initiatiefvoorstel. Het is altijd een complexe klus om een initiatiefvoorstel te maken als fractie. Normaal heeft het college daar een batterij ambtenaren voor. Jullie hebben het toch maar mooi zelf gedaan en dat is hartstikke goed, want het is goed dat we vandaag over dit onderwerp spreken.

Om over dit voorstel te beginnen: de PvdA zal niet voorstemmen. Gezien de tijd zal ik aansluiten bij de fracties van de SP en D66 als het gaat om de redenen waarom we dit niet doen. Er zitten te veel

instrumenten in waarvan het nog niet duidelijk is wat wij daar nu precies mee kunnen als provincie. Twee. Financierbaarheid is een vraag, dus. Wat de overige redenen betreft sluit ik aan bij de andere fracties. Desalniettemin, en dat wil ik hier wel nadrukkelijk zeggen, heeft de PvdA wel veel sympathie voor de aard van dit voorstel. De PvdA is geen tegenstander van het beheersen van overlast van ganzen en daarmee ook niet voor het afschieten van ganzen, maar het uitgangspunt is wel: als dit nodig is en als dit niet anders kan. En als wij bijvoorbeeld naar het advies van de Faunabeheereenheid kijken, vragen wij ons af of het niet anders kan. Voor de PvdA zijn daarbij eigenlijk drie uitgangspunten leidend.

1. Een structurele methode, bij voorkeur diervriendelijk, om schade in de toekomst te voorkomen, maar reëel en kostenefficiënt (mevrouw Dingemans zei daarnet hier ook al iets over) heeft de voorkeur boven incidentele maatregelen, het afknallen van ganzen.
2. Bij het vaststellen van het Faunabeheerplan en de kaders voor het Faunabeleid is voortaan niet aantalsreductie maar schadereductie leidend uitgangspunt.
3. We hebben het steeds over landelijke Ganzenakkoorden – soms is het nodig om dingen landelijk te regelen – maar in dit geval zou het best wel eens zo kunnen zijn – en daar liggen ook cijfers aan ten grondslag – dat de situatie in Brabant heel anders is dan in de rest van Nederland.

De **voorzitter**: Wilt u afronden?

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, dat ga ik doen, voorzitter. Ik wou uitspreken dat onze fractie een toezegging van de gedeputeerde vraagt om met deze drie uitgangspunten rekening te houden bij het opstellen van het nieuwe Faunabeheerbeleid. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Smeulders. De Partij voor de Dieren. Mevrouw Surminski. U voert ook zelf het woord.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voorzitter. Afgelopen dinsdag viel het nieuwe nummer van SovonNieuws in de bus met daarin een tweetal artikelen over ganzen. Allereerst een verslag van het onderzoek dat Sovon heeft gedaan in opdracht van de noordelijke provincies naar de aantalsontwikkelingen.

Ik laat u figuur 2 zien waarin de procentuele ontwikkeling van het aantal ganzen per provincie staat weergegeven: de blauwe lijn geeft de totale aanwas sinds 1999 en de gele sinds 2005. Opvallend is dat Brabant zo laag scoort: alle 'horrorscenario's' hebben geen betrekking op Brabant.

Sovon komt met een uitgebreide analyse van de aantalsontwikkeling van diverse populaties en de factoren die daarin een rol spelen en de validiteit van de tellingen door de FBE's. Zo wordt vermeld bijvoorbeeld dat de populatie nijlganzen het hoogste punt voorbij is en sinds de winter 2012/2013 een duidelijke afname vertoont, maar de jagersvereniging voor juli 2015 nog steeds een toename meldt.

Het tweede stuk gaat over de schade die plantenetende watervogels zoals ganzen en zwanen aanrichten. Uitgebreid onderzoek toont aan dat sommige geclaimde vormen van schade de facto niet blijken op te treden, dat begrazing in najaar en winter soms zelfs positief effect heeft en dat de schade vooral optreedt als gevolg van begrazing in het voorjaar. Maar het blijkt tevens dat er veel factoren een rol spelen en dat bijvoorbeeld de invloed van het weer groter is dan van begrazing. En dan de conclusie, ik citeer Sovon: "Bijkomend probleem is dat schade niet direct gekoppeld kan worden aan vogelaantallen vanwege de vele andere factoren die een rol spelen. Een voorspelling van schadevolume op grond van de aantalsontwikkelingen is onzeker. Bovendien blijkt dat individuele boerenbedrijven door hun specifieke ligging of situatie, vaak bovengemiddelde verliezen leiden. Helaas is maatwerk in beleid echter ver te zoeken. Ook bij de nieuwe Nederlandse beleidsvoornemens wordt op provinciale schaal vooral ingezet op algemene maatregelen."

Welnu, voor een provincie als Brabant die zich laat voorstaan op uitnodigend groen en op maatwerk, is dit dus de uitdaging. En dat is dan ook het kernpunt van ons betoog: het inzetten op algemene aantalsreductie is niet de juiste weg. We weten dat aantalsreductie zonder het aanpakken van de basisvoorwaarden leidt tot een toename van het broedsucces en de overlevingskansen van de overblijvers. We hebben het al vaker gezegd: het is dweilen met de kraan open. We hebben er ervaring mee. We hebben in de vorige eeuw twee grote uitroepingscampagnes gehad, eentje tegen houtduiven, eentje tegen meerkoeten. Er zijn vele honderdduizenden dieren gesneuveld zonder op termijn enig merkbaar effect. Als je iets wilt doen aan aantallen, maak dan gebruik van natuurlijke processen. Beperk de toegang tot voedsel en blijf van de vossen af want alle studies wijzen uit dat de vos een belangrijke factor is in het bepalen van het broedsucces van de gans. En een organisatie die zich laat voorstaan op het feit dat ze 20.000 vossen per jaar afschieten, lijkt me dan ook niet de juiste beheerder voor de populatie ganzen. Maar bovenal, richt je op de preventie van schade. Maak een analyse van de belangrijke schadegevallen, want er is voldoende informatie beschikbaar, en kom maar eens met dat beroemde Brabantse maatwerk. Dat geldt ook voor vliegvelden. Defensie heeft uitgebreide ervaring met hoe je de vliegvelden moet inrichten. Dat is dan vooral verschraling waardoor gewoon veel minder vogels aangetrokken worden. Het kan, heus.

Wij hebben ons best gedaan om een voorstel te maken dat breed gedragen kan worden, niet een vertaling van de belangen van jagers of agrariërs, maar een provinciebrede belangenafweging. Provincies zijn nu zelf verantwoordelijk voor het ganzenbeleid, want volgens IPO is er geen draagvlak voor een universeel beleid. Het Ganzenakkoord bestaat niet meer, dat is gesneuveld op de winterrust. Het is dan ook merkwaardig dat sommige dingen uit het originele akkoord wel worden overgenomen als iets wat al was afgesproken, maar dat de bijbehorende compensatie wordt vergeten. Je kunt niet zomaar shoppen in een compromis. Wij vinden het belangrijk dat de volledige winterrust wordt gehandhaafd. Dat hebben we eerder al toegelicht, bijvoorbeeld door te wijzen op het feit dat de aantallen van de soorten die hier wel overwinteren maar bijvoorbeeld in Noord-Rusland broeden, worden bepaald door alles wat zich afspeelt binnen de hele flyway. Dus zowel het broedgebied, de trekroute als het overwinteringsgebied. En dat wij dus mede verantwoordelijk zijn voor de overlevingskansen van die soorten die elders broeden.

De **voorzitter**: Interruptie Smeets.

De heer **Smeets** (GL): Voorzitter. Ik wil in ieder geval de Partij voor de Dieren de complimenten geven voor dit initiatiefvoorstel. We hebben ook goed gekeken naar het voorstel. Maar het gaat natuurlijk om de inrichting van de natuur van de weilanden om te zorgen dat die wilde ganzen er niet komen. En ook om te kijken in noodgevallen andere oplossingen te vinden dan alleen het afschot. Hoe kijkt u er tegenaan om ook preventieve maatregelen in een landschap te nemen – als er koeien grazen, schijnen er minder wilde ganzen te zijn – in uw voorstel?

De **voorzitter**: Mevrouw Surminski.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Sorry. Ik heb sommige dingen niet helemaal goed gehoord. U wilt weten over de inrichting?

De heer **Smeets** (GL): Ja. De inrichting van het landschap, van de weides. Als er meer koeien zijn, zijn er minder wilde ganzen. Dus hoe kijkt u naar de preventieve kant om ervoor te zorgen dat het wat minder aantrekkelijk wordt voor de ganzen om daar te verblijven?

De **voorzitter**: Mevrouw Surminski.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Oké. Kijk. Een belangrijk punt is dat de ganzen broeden in waterrijke stukken. Als de jongen uitgekomen zijn, dan zijn ze nog niet vliegvlug, dan lopen die ganzen met hun jongen naar de voedselgebieden. Op het moment dat je een scheiding aanbrengt waar ze niet zomaar doorheen kunnen lopen, en dat kan bijvoorbeeld een heg zijn – het kan heel goedkoop met bramen bijvoorbeeld, of het liefst meidoorn of iets dergelijks – dan heb je al een scheiding tussen het gebied waar ze broeden en waar ze zouden willen foerageren. Dat zou een hele goede oplossing kunnen zijn. En bovendien zijn dat dingen die een extra bijdrage aan de biodiversiteit in zijn algemeenheid leveren.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

Mevrouw **Surminski**: (PvdD: Wij hebben de afgelopen tijd veel gediscussieerd over hoe we op een effectieve manier schade door ganzen kunnen voorkomen zonder te vervallen in rücksichtsloze en inefficiënte aantalsreductie. De Dierenbescherming heeft een goed uitgewerkt alternatief voorgesteld. GS hebben Provinciale Staten beloofd in de Statenmededeling van 15 maart dit jaar, dat zij de Faunabeheereenheid die het ganzenbeheersplan opstelt en de uitvoering coördineert, de opdracht geeft de visie van de Dierenbescherming mee te nemen in haar nieuwe uitvoeringsplannen. Maar noch de Dierenbescherming, noch wij zien dit terug in de herziening van het ganzenbeheersplan. Nemen GS hun eigen toezeggingen dan niet serieus?

Voorzitter. Gezien de houding van GS willen wij een aantal kernpunten middels een motie voorleggen aan de Staten. Allereerst hebben we dan de motie voor steun aan een diervriendelijke en op schadepreventie gerichte aanpak. Deze is gericht op het principe zonder in detail vast te leggen hoe de uitwerking moet zijn.

Dan de motie tegen ongenueanceerde aantalsreductie, want tenslotte is schade het enige echte toetsingscriterium en niet aantallen per se. Doden is het ultimatum remedium en niet een doel.

Verder zijn er twee moties over rust, namelijk de duur van de winterrust handhaven op de huidige vier maanden ten behoeve van de overwinterende ganzen, en een motie om de huidige rust- en foerageergebieden beter te laten functioneren. Dit laatste is gebaseerd op de bevindingen van Sovon dat de huidige praktijk in de Brabantse rustgebieden te veel verstoring met zich meebrengt, waardoor deze gebieden niet optimaal functioneren.

In het begin van mijn bijdrage heb ik gemeld dat Sovon over goede telgegevens beschikt en deze ook op de juiste wijze kan analyseren. Dat laatste is waarschijnlijk nog het belangrijkste. Ook Alterra komt tot deze conclusie. Daarom willen wij dat ook de provincie Brabant gebruik gaat maken van de kennis en kunde van Sovon en voortaan uitsluitend werkt met door Sovon aangeleverde gegevens.

De **voorzitter**: Mevrouw Surminski, wilt u afronden?

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Ja, mijn laatste zin. Ik heb tot slot nog één motie wat betreft de aanpassing van het vigerende Faunabeheersplan. Aanscherping van de bestaande regels is niet nodig, het huidige plan volstaat.

Wij zijn simpelweg tegen zinloos geweld, ook als dat van overheidswege zou worden gesanctioneerd.

De **voorzitter**: Ik dank u voor uw bijdrage en zie de moties dan graag snel hier aan de tafel. Er zijn vier moties ingediend, vijf moties, die zullen we snel gaan vermenigvuldigen.

Motie 7 'Steun diervriendelijke schadegerichte aanpak'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 24 juni 2016;
behandelend het Statenvoorstel 21/16 Initiatiefvoorstel Partij voor de Dieren inzake een diervriendelijke aanpak voor het tegengaan of voorkomen van overlast door ganzen in Noord-Brabant;
constaterende dat:

- maatschappelijke organisaties zoals de Dierenbescherming aandringen op diervriendelijke maatregelen in het ganzenbeleid;

overwegende dat:

- diervriendelijke schadepreventie bijdraagt aan een duurzaam ganzenbeleid en het doden van ganzen helpt voorkomen;

roepen het College van Gedeputeerde Staten op om:

- met betrokken partijen te inventariseren welke diervriendelijke maatregelen zinvol zijn om in Brabant te nemen om schade en overlast door ganzen te reduceren;
- deze maatregelen te vertalen naar een provinciale tegemoetkomingsregeling voor ondersteuning van diervriendelijke schadepreventie;
- deze tegemoetkomingsregeling inclusief daarmee samenhangende kosten en mogelijke dekking aan PS aan te bieden voorafgaand aan de behandeling van de begroting 2017;

en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren: Marco van der Wel

Partij voor de Dieren: Paranka Surminski,"

Motie 8 'Aantal reductie treft geen doel'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 24 juni 2016;
behandelend het Statenvoorstel 21/16 Initiatiefvoorstel Partij voor de Dieren inzake een diervriendelijke aanpak voor het tegengaan of voorkomen van overlast door ganzen in Noord-Brabant;

constaterende dat:

- schade of overlast door ganzen in Brabant beperkt is en tevens gebiedsgerelateerd is;

overwegende dat:

- een verband tussen het totaal aantal ganzen in Brabant en de schade of overlast die door ganzen wordt veroorzaakt niet uit de stukken naar voren komt;

besluiten dat:

- het reduceren van aantallen ganzen geen doel is of kan zijn van het ganzenbeleid;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- het ganzenbeleid hierop aan te passen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren: Marco van der Wel

Partij voor de Dieren: Paranka Surminski,"

Motie 9 'Motie winterrust ganzenrust'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 24 juni 2016;
behandelend het Statenvoorstel 21/16 Initiatiefvoorstel Partij voor de Dieren inzake een diervriendelijke aanpak voor het tegengaan of voorkomen van overlast door ganzen in Noord-Brabant;

constaterende dat:

- Nederland een internationale verantwoordelijkheid heeft voor overwinterende ganzen;
- Vogelbescherming, Natuurmonumenten en De12Landschappen een winterrust voor ganzen

willen van 4 maanden¹;
besluiten dat:
• de winterrust voor ganzen op 4 maanden wordt vastgesteld;
dragen GS op:

• het ganzenbeleid hierop aan te passen;
en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren: Marco van der Wel

Partij voor de Dieren: Paranka Surminski,"

¹ <http://www.vogelbescherming.nl/index.cfm?act=files.download&ui=E7C78C3E-C31A-6367-16AC712D75D881FE>

Motie 10 'Motie rust in natuur- en ganzenrustgebieden'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 24 juni 2016;

behandelend het Statenvoorstel 21/16 Initiatiefvoorstel Partij voor de Dieren inzake een diervriendelijke aanpak voor het tegengaan of voorkomen van overlast door ganzen in Noord-Brabant;

constaterende dat:

- Sovon aangeeft dat jacht in natuur- en ganzenrustgebieden verstorend werkt;
- daardoor ganzen deze gebieden mijden en zich verspreiden over agrarisch gebied, waardoor de schade toeneemt;

besluiten dat:

- de jacht op ganzen in natuur- en ganzenrustgebieden niet is toegestaan;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- het ganzenbeleid hierop aan te passen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren: Marco van der Wel

Partij voor de Dieren: Paranka Surminski,"

Motie 11 'Motie betrouwbare ganzentellingen'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 24 juni 2016;

behandelend het Statenvoorstel 21/16 Initiatiefvoorstel Partij voor de Dieren inzake een diervriendelijke aanpak voor het tegengaan of voorkomen van overlast door ganzen in Noord-Brabant;

constaterende dat:

- Alterra de telmethoden van FBE's en Sovon vergeleken heeft op nauwkeurigheid van het aantal schattingen;
- daarbij de tellingen van Sovon beter uit de bus komen omdat het aantal tellingen, het telprotocol, de validatie en gepresenteerde informatie uitgebreider is;
- de provincies Friesland, Groningen, Drenthe en Zeeland ganzentellingen van SOVON inkopen;

overwegende dat:

- een verband tussen het totaal aantal ganzen in Brabant en de schade of overlast die door ganzen wordt veroorzaakt niet uit de stukken naar voren komt;

besluiten dat:

- voor het evalueren van het ganzenbeleid de gedetailleerde tellingen van SOVON worden ingekocht en gebruikt;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- voor de aankoop van deze tellingen de benodigde middelen te reserveren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren: Marco van der Wel
Partij voor de Dieren: Paranka Surminski,"

De **voorzitter**: Dan is nu de fractie van de ChristenUnie/SGP aan het woord. De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Dank u wel, voorzitter. Ik was even een beetje confused, want nu moet ik niet alleen dit initiatiefvoorstel maar ook nog een aantal moties gaan beoordelen die volgens mij hier prima een plek in hadden kunnen krijgen, lijkt mij. Ik hoor dan graag het oordeel van de initiatiefnemer van het initiatiefvoorstel.

Voorzitter. Allereerst wil ik de Partij voor de Dieren bedanken voor het op de agenda zetten van dit vraagstuk en het nemen van het initiatief voor dit voorstel. Het is ook belangrijk om hier in de Staten te spreken over ganzenbeheer. Alleen, ik wil het in drie punten doen. Het eerste punt is: van ganzen moet je genieten, want ganzen geven wel overlast maar ik geniet in het najaar ontzettend als de ganzen vanuit de toendra's deze kant op komen en probeer dan ook de kleine rietgans tussen de groep koolganzen die er dan grazen ertussenuit te halen. En ook de vele aantallen ganzen die Brabant rijk is, moeten we ook koesteren. Dat zijn voornamelijk ganzen die in de winter deze kant op komen. Maar daarnaast hebben we ook een groot aantal overzomerende ganzen. Die geven met name de grootste problemen. Maar dan niet alleen de grauwe gans, maar bijvoorbeeld ook – en die noemt u niet in het stuk – de grote Canadese gans die op dit moment echt in grote aantallen voorkomen en de natuurgebieden daarmee ook teisteren.

En dan kom ik eigenlijk bij het tweede punt van mijn betoog: van ganzen moet je niet alleen genieten, maar ganzen moet je ook beheren. En juist bij een grootschalige natuurontwikkeling, noem bijvoorbeeld de Biesbosch, waarin we grote gebieden beschikbaar stellen om daar ook natuurlijke ontwikkeling mogelijk te maken, betekent het ook dat je aan de randen van die grootschalige gebieden ook een beheer moet toepassen om uiteindelijk te zorgen dat de belangen van anderen, onder andere agrariërs, daarmee ook geborgd worden. Ik vind dat we die twee elementen, aan de ene kant ruimte bieden voor de natuur en aan de andere kant zorgvuldig beheer, met elkaar in balans moeten brengen. Ik zou dat graag aan het eind van het jaar met elkaar willen bespreken als we de nieuwe Natuurwet gaan bespreken en daar ook de lijnen, niet alleen voor de ganzen, maar voor de totale fauna in Brabant uitzetten om dat een plek te geven.

Het derde punt, voorzitter. Je moet er niet alleen van genieten, je moet ze niet alleen beheren, maar je kunt er ook culinair van genieten. En als je ganzen moet beheren, dan vind ik ook dat je methoden moet toepassen, hier worden diervriendelijke methoden genoemd, biologischer vlees krijgt u niet dan een verse ganzenbout. Ik vind dat ook methoden ingezet moeten worden waarbij ganzen niet weggegooid worden, zoals bij vergassing toegepast wordt, maar dat er ook methoden ingezet worden waarbij we ook dan de dieren die uiteindelijk wel gedood moeten worden ook lekker opeten en ervan kunnen genieten, want dat hoort ook volgens mij bij een zorgvuldig beheer.

Ik zou dan ook willen voorstellen dat de methoden die toegepast worden, ook aan die criteria in de toekomst zullen voldoen. Ik zie ook dat graag weer terugkomen straks bij de invulling van de Natuurwet.

Daarmee kunnen wij op dit moment niet instemmen met het voorstel dat hier ligt. Er zit een aantal elementen in dat we graag daarin meenemen, maar we willen graag in december in zijn totaliteit het debat met elkaar voeren. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Vreugdenhil voor zijn bijdrage. Lokaal Brabant staat niet op de sprekerslijst. Dan is nu in de orde van dienst eerst de reactie van GS en dan komt gedeputeerde Van den Hout aan de orde, en daarna de indiener. Maar nu eerst de gedeputeerde. Aan hem het woord.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Voorzitter, dank u wel. Allereerst wil ik, net als de meeste fracties, dank uitspreken aan de Partij voor de Dieren voor het werk dat zij erin gestoken hebben om een voorstel te

maken. Wij weten hoeveel energie daarin gaat zitten. Dus dat is zeker niet niets en ook zeker niet voor een fractie van twee mensen.

Over de inhoud ben ik minder te spreken. Volgens mij ligt er nu een gedragen voorstel van Faunabeheereenheid, waar alle belanghebbenden bij betrokken zijn, die ook rekening heeft gehouden met de schriftelijke inbreng van de Dierenbescherming. De Faunabeheereenheid die de Dierenbescherming heeft uitgenodigd aan haar gremium deel te nemen, maar die dat niet wil. Dat mag. Maar om dan via de achterdeur hier alsnog proberen om je voorstel erdoor te krijgen, daar word ik een beetje verdrietig van.

De **voorzitter**: Interruptie de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Het verbaast me wel enigszins hoe u nu spreekt over de rol van de Dierenbescherming, want u zegt dat ze daarbij betrokken zijn, maar er lag al een plan van Faunabeheereenheid dat toen is gepresenteerd. Daar is later nog een reactie van de Dierenbescherming op gekomen. Dus die is er niet bij betrokken. Of is die er later nog aan toegevoegd? Hoe moeten we dit zien?

De **voorzitter**: De gedeputeerde. De vraag is duidelijk.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Nee. De Dierenbescherming is van tevoren gevraagd lid te worden van de FBE en dat wilden ze niet. Allemaal prima, maar dan praten ze ook niet mee. En als je dus daarna, nadat het plan gemaakt is door de FBE, schriftelijk nog wat commentaar levert, dan kan de FBE daar misschien rekening mee houden. Volgens mij heeft men dat ook gedaan. De vraag is wel hoe zwaar je dat moet laten wegen.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Dan zegt u eigenlijk ... U zegt net dat het daarin mee is genomen, de punten van de Dierenbescherming. En nu zegt u: volgens mij hebben ze er misschien wel naar gekeken maar dat is nog niet concreet. Alleen als ze lid worden. Dat is wel een beetje een vreemde gang van zaken. Is het nou wel of niet? Is het standpunt van de Dierenbescherming nou meegenomen in de plannen van de FBE en op welke wijze zijn ze uiteindelijk in het definitieve plan terechtgekomen?

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): De vraag is wel duidelijk. De vraag is alleen: vindt u dat de voorstellen van de Dierenbescherming alleen worden meegenomen als ze worden overgenomen? Dat zijn echt twee heel verschillende dingen. Ja, er is met aandacht, kan ik zeggen, gekeken naar de voorstellen van de Dierenbescherming en vervolgens ligt er een voorstel van FBE waar het vandaan hoort te komen. Het is niet zo dat de Dierenbescherming pas serieus genomen wordt als 100% van hun voorstellen wordt overgenomen in de voorstellen van de FBE.

Over wat door de verschillende fracties is aangevoerd. De schadereductie te nemen als basis voor beheersmaatregelen in plaats van getsalsreductie als uitgangspunt te nemen. Volgens mij is dat voor een deel nu al redelijk bestaand beleid. Het is niet zo dat de FBE verzint op basis van zo maar niets hoeveel ganzen er afgeschoten zouden moeten worden. Eigenlijk sterker nog, er staat in hun voorstel vooral hoeveel ganzen er over moeten blijven. Dat overblijven is gebaseerd op ideeën over hoeveel draagkracht dit gebied heeft zonder schade toe te brengen. Misschien kunnen we nog veel beter kijken naar schadereductie als sturingsmechanisme, maar ook dan blijft gelden dat in een ontheffing wettelijk een getal moet staan. Hoeveel ganzen wil je in Brabant overhouden?

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dank u wel. In het gesneuvelde Ganzenakkoord werd wel degelijk gesproken over schadeplafonds en schadeniveaus. In het advies van de Faunabeheereenheid wordt toch wel degelijk gesproken over rest aantallen van soorten ganzen. Dan kunnen we toch niet anders dan stellen dat het gaat over aantallen in plaats van over schade?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Schade wordt vertaald in aantallen. Altijd. Dat kan namelijk niet anders. Je kunt niet iemand op pad sturen om te gaan schieten totdat ... wat? Totdat de schade afneemt? Dat zie je pas volgend jaar. Dus een plan, een beheerplan, bestaat eigenlijk uit: zoveel ganzen willen we grosso modo overhouden.

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Maar dan is er toch nog een onderscheid of je toewerkt naar een aantal dat maximaal mag blijven bestaan of dat je toewerkt naar een acceptabel schadebedrag?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Ja en nee. We kunnen daar na de zomer best nog wel een keer echt serieus naar kijken. Hoe het nu volgens mij gaat, is dat wordt vastgesteld dat het schadeniveau acceptabel is. Met andere woorden: wat de draagkracht van het gebied is, en hoeveel ganzen daar dan bij horen. En vervolgens richt je je op het aantal. Ik kan het niet anders brengen.

De **voorzitter**: Mevrouw Surminski. Interruptie.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Wat vindt u dan van het onderzoek dat de vorige zomer is gedaan waaruit blijkt dat er geen relatie vast te stellen valt tussen het aantal ganzen dat er is en de geconstateerde landbouwschade? Dat is een onderzoek, een meetanalyse van gegevens die over heel Noord-Europa zijn gemaakt, gedifferentieerd naar verschillende gebieden. Er is gewoon geen rechtstreekse relatie te vinden tussen het aantal aanwezige ganzen en geconstateerde schade.

De **voorzitter**: Dat is duidelijk. De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Dan wordt het natuurlijk helemaal ingewikkeld, want als u dan een beleid wilt op basis van schadereductie en u kunt niet bij benadering zeggen wat dat moet betekenen in beheersmaatregelen, dan weet ik niet meer waar we de FBE volgend jaar mee op pad moeten sturen.

De **voorzitter**: Mevrouw Surminski.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Dan weet ik het wel. Dan moet je ze namelijk niet op pad sturen om ganzen te doden. Dan moet je gewoon andere maatregelen gaan nemen die preventief werken en niet alleen maar gericht zijn op het reduceren tot een bepaald aantal.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Dan komt nu de aap uit de mouw en dat is dat u niet wilt dat beesten worden doodgeschoten in Brabant. Ik kan u vertellen dat aantalsreductie op wat voor basis dan ook, altijd nodig zal blijven om de populatie beheersbaar te houden. Naast dat we toch serieus moeten gaan kijken naar de relatie tussen de getallen en getsalsreductie en de schade die daarbij hoort, is het uitstekend de schade als uitgangspunt te nemen voor beheersmaatregelen. Daarnaast is er, denk ik, door verschillende fracties een oproep gedaan om te kijken naar alternatieven. Naar – hoe werd dat genoemd? – structurele maatregelen, preventieve maatregelen neem ik dan aan. Of verjagingsmaatregelen die mogelijk ingezet kunnen worden. Volgens mij, en dat heeft de heer Smeulders ook al gezegd, zit zo de wet ook in elkaar. Je mag pas gaan schieten als andere methoden onvoldoende werken. Nee, iemand anders? In ieder geval had hij gelijk. Hij had het kunnen zijn. Om daar serieus na de zomer samen met uw Staten naar te gaan kijken van wat die alternatieven zijn en hoe realistisch zijn die dan. Want ik heb er niet zo heel veel zin in om drie jaar te experimenteren met een methode om er dan achter te komen dat we een verviervoudiging van de ganzenpopulatie hebben veroorzaakt zonder dat we een probleem hebben opgelost. De alternatieven: uitstekend, maar ze moeten dan ook wel effectief zijn. En ook werkelijk diervriendelijk zijn, want niet alle als diervriendelijk aangeprezen alternatieven, zoals agrilaser, zijn zo diervriendelijk, dat moet je maar vragen aan andere beesten die daardoor getroffen worden.

In die zin dus ook vanuit het college geen behoefte aan dit voorstel. Er ligt een gedragen, en het is echt een gedragen, voorstel van de FBE. Daar kunnen we nu mee aan de slag. Wel de toezegging om na de zomer met uw Staten te kijken naar schade als basis voor beheermaatregelen en alternatieven voor dodingsmethoden.

De **voorzitter**: Interruptie. U heeft al geïnterrupteerd twee keer, dus dat kan niet in dezelfde lijn doorgaan. Dat kan wel na mevrouw Dingemans. Die geef ik nu het woord.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dank u wel. Het moet me toch wel even van het hart. U spreekt steeds over een breed gedragen voorstel. Maar als u net op de interruptie van de PVV zegt dat de Dierenbescherming wel input heeft geleverd maar dat die input niet in het advies terecht is gekomen, dan kunt u toch niet spreken van een breed gedragen voorstel? Er is toch in ieder geval één geluid dat niet in het uiteindelijke plan terecht is gekomen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Er zijn heel veel geluiden die er niet in terecht zijn gekomen. Wat in de FBE besproken is, is besproken door alle deelnemers daaraan. Daar had de Dierenbescherming deel van kunnen uitmaken. Zij zijn vriendelijk gevraagd dat te doen. Als ze dat weigeren, als je niet meepraat, dan praat je niet mee.

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Een gedragen voorstel was van deelnemers aan die tafel. Dat ben ik met u eens.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Jawel, maar die tafel bestaat uit jagers, uit boeren, uit Natuurmonumenten, uit Staatsbosbeheer, Brabants Landschap, Brabantse Milieufederatie. U kunt niet zeggen dat de groene partijen daar geen acte de présence hebben gegeven.

De **voorzitter**: Mevrouw Surminski.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Ik hoorde u zojuist zeggen dat u geen zin heeft in experimenten, maar ik wil dan toch graag in herinnering roepen dat er bijvoorbeeld in de vorige eeuw twee grote uitroeicampagnes zijn geweest die beide hebben aangetoond dat je honderdduizenden dieren kunt schieten zonder dat het enige vorm van effect heeft gehad. Zeker niet op de langere termijn.

De **voorzitter**: Wat is uw vraag? Graag kort en krachtig.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Of de gedeputeerde van plan is om deze gegevens die daaruit bekend zijn, mee te nemen in zijn overwegingen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Dat is een beetje lastig, want als wij dat al zouden doen, zou dat hooguit kunnen leiden tot geen actie. Je kunt wel constateren dat – en ik geloof daar overigens niet zo heel erg in – maar stel dat je zou geloven dat beheersplannen, faunabeheersplannen van de FBE geen effect hebben, wat is dan het handelingsperspectief van de FBE nog? Op de handen gaan zitten en dan maar hopen dat het een natuurlijke wending neemt? Nee, ik moet wel iets kunnen doen aan de wel degelijk bestaande overlast en echte schade die deze ganzen veroorzaken.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Ik hoor de gedeputeerde zeggen: het woord afschot zal altijd blijven, maar juist de kern van dit voorstel is om te kijken naar zoveel mogelijk niet-dodelijke maatregelen voor de ganzen als alternatief. Ook vanuit de gedachte dat afschieten niet altijd goed werkt. In het verlengde daarvan vraag ik me dan toch nog steeds af van, u zegt dat de Dierenbescherming is meegenomen. Tegelijkertijd zegt u dat ze niet aan tafel hebben gezeten, dus het is ook weer niet meegenomen. Maar, u had aangekondigd met een Statenvoorstel te zullen komen. En u doet nu de toezegging om na de zomer met een verhaal te komen. Neemt u daarbij dan wel de input van de Dierenbescherming mee? En neemt u dit verhaal dan ook serieus om ook te kijken naar niet-dodelijke maatregelen? En in hoeverre wijkt dit voorstel dat nu voorligt nu af van wat u zelf voor ogen heeft, waar u zelf mee wilt komen?

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): De vraag is voor de derde keer vragen naar de bekende weg, voorzitter. Er ligt een gedragen advies van de FBE en dat is het voorstel. Daar gaan we mee aan de slag. Dat heeft u dus. U heeft ook voor de derde keer mijn toezegging om na de zomer samen met de Staten te gaan kijken naar alternatieve methoden. Dat waren volgens mij de antwoorden op uw vraag.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dan moet ik dus constateren dat, als het advies van de FBE het uitgangspunt is, u dus de inbreng van de Dierenbescherming niet heeft meegenomen en ligt er wel degelijk een groot verschil met wat het initiatiefvoorstel vandaag behelst. En dan heb ik nog een punt. Dat is dat mijn vraag

over de mogelijkheid van inzet van de middelen uit het Groen Ontwikkelfonds voor de alternatieve inrichtingsmogelijkheden nog niet beantwoord is.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Nogmaals, het aanhoren en meenemen van het advies van een organisatie die verder niet wenst te spreken met de FBE, dat kun je niet afleiden uit wat nu het uiteindelijke voorstel is. Er zijn ook ongetwijfeld, dat kan ik u verzekeren, voorstellen van ZLTO en van Brabants Landschap ingebracht in de FBE die uiteindelijk niet in het voorstel terecht zijn gekomen. Dat kan dus gebeuren. Dat gebeurt al helemaal als je weigert aan de tafel te gaan zitten. Het Groen Ontwikkelfonds is door u ingesteld om grond aan te kopen, niet meer en niet minder. Daar kunnen dus geen preventieve maatregelen voor ganzen uit gefinancierd worden. Daarmee zou ik ingaan tegen uw budgetrecht.

De **voorzitter**: Dan is nu het woord aan de indiener. De heer Van der Wel heeft het woord.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter. Na alle voorbereiding, discussie, feiten en cijfers, kunnen we in ieder geval niet zeggen dat de uitdrukking 'domme gans' voor deze Statenleden opgaat, want ik denk dat we genoeg informatie met elkaar gedeeld hebben.

Voorzitter. Wat zijn we nu te weten gekomen? Nou, volgens ons heel duidelijk dat de provinciale belangen vooral liggen bij schade door ganzen en gevaar voor verkeer en vliegverkeer. Maar ook bij het beschermen van de ganzen, deel van onze natuur, opdat ze niet zonder noodzaak gedood hoeven worden. Wat we weten is dat getroffen boeren schade die zij ondanks de inzet van afschot hebben, kunnen declareren bij het Faunafonds en dat dat ook de provincie jaarlijks ongeveer 140.000 euro kost. Je kunt je afvragen of 140.000 euro nu veel of weinig is, en of dat genoeg reden is om structureel ganzen af te schieten. Wij vinden van niet. De SP heeft het erover dat sommige dingen onduidelijk zijn, maar dan wil ik op dit punt toch wel aangeven, zoals mevrouw Surminski ook al zei, dat alle gegevens, feiten en cijfers juist toch heel duidelijk van gerenommeerde instellingen zijn die zeggen: zo veel ganzen zijn er niet en de hele problematiek van exoten en zo speelt daarom eigenlijk bijna geen rol.

Maar goed, over dat schadebedrag. We hebben zicht op het uitgekeerde schadebedrag en ook op het aantal ganzen, en ook op het aantal afgeschoten ganzen dat door de FBE wordt gerapporteerd. Een duidelijk verband dat aantoonde dat afschot helpt om schade te voorkomen is er niet, terwijl landbouwschade een van de redenen is om überhaupt ganzen te doden.

Naast landbouwschade, is vliegverkeer en verkeersveiligheid een belangrijk onderwerp. Beide zijn in openbaar belang waarvoor we ganzen eventueel kunnen doden. Maar ook hier schrijft de wet voor dat we eerst preventieve maatregelen moeten nemen. Voorzitter. Wij steunen natuurlijk de PVV die zegt: we moeten daar geen risico's nemen en zorgen voor de vliegvelden is absoluut belangrijk. Daar gaan we ook helemaal niet aan tornen. Voorzitter. Die preventie gebeurt bij de vliegvelden. Dat kan misschien beter, maar dat moeten we dan bekijken.

Kortom, voorzitter. Het beleid dat we als provincie zouden moeten voeren, moet vooral onze provinciale belangen dienen: voorkomen van schade, verbetering van verkeersveiligheid en natuurbescherming. Daarom hebben wij ook dit initiatiefvoorstel geschreven. Een ganzenbeleid dat niet alleen recht doet aan landbouwers maar ook aan natuurminnende Brabanders, verkeersdeelnemers, en natuurlijk de ganzen zelf die tenslotte overleven.

Gooien we meteen daarmee het oude beleid overboord? Dat wordt gesuggereerd. Het antwoord is: nee. Immers, in het huidige beleid is er geen sprake van het terugbrengen van aantallen ganzen. En zoals de gedeputeerde ook aangaf, in die zin hoeft je ook niets te veranderen. En nogmaals, nee, de wettelijke kaders blijven intact en het gebruik ervan zoals het aanvragen van een ontheffing voor schadebestrijding, of het

ingrijpen in het belang van de verkeersveiligheid en vliegverkeersveiligheid, blijft gewoon gelden. Daar verandert niets aan.

Maar wat willen we dan wel veranderen? We pleiten voor een gebiedsgerichte aanpak. Voor landbouwschade met preventieve middelen. Maatregelen die gericht kunnen worden ingezet op een beperkt aantal locaties. En de getallen, wederom, laten zien dat dat zou moeten kunnen, want er zijn locaties waar de schade aanzienlijk is. Dat zijn ook maar een beperkt aantal locaties, ongeveer twintig. De heer Vreugdenhil zei ook al: je hoort bij de Biesbosch, of je werkt bij de Biesbosch en daar kun je natuurlijk ook schade verwachten. Dan ga je natuurlijk niet in Zuid-Brabant of Oost-Brabant ganzen doden omdat je bij de Biesbosch een probleem hebt. Dan zeggen wij: ga daar ook kijken en help daar mee met preventieve maatregelen. Dat is natuurlijk een uitnodiging voor de heer Vreugdenhil.

De **voorzitter**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Dank u wel, voorzitter. Ik was ook al een poosje op zoek naar wat dan het gebiedsgerichte beleid is. Hier hebben we een mooie casus. U zegt dus: in de regio van de Biesbosch, waar heel veel natuurontwikkeling is en waar we eigenlijk een toename van ganzen hebben gecreëerd, geven wij als er draagvlak voor is vanuit de regio gewoon de ruimte om ook met goed jachtbeleid de ganzenpopulatie op peil te houden.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Nee, dat is niet ons voorstel en ik denk dat u dat goed begrijpt. Ook daar is juist die preventie veel makkelijker inzetbaar, omdat je daar de populatie hebt, omdat je daar de landbouwers hebt. Daar zal waarschijnlijk ook een deel van die twintig gevallen zijn die aanzienlijke schade hebben, en dan heb ik het niet over 100 euro, maar dan heb ik het over 10.000 euro tot 15.000 euro. Ik denk dat je daar eerst moet gaan kijken.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Ja, voorzitter. Maar dat gebeurt al heel erg lang, dus daar zoekt u naar een aanpak die gedragen is, die ook draagvlak heeft in de regio. Moet ik het zo opvatten dat u zegt: eigenlijk had ik hier een voorstel moeten maken 'er mag geen jacht op ganzen zijn'? Want dan is het mij heel helder. Dan is het ja of nee, en dan weten we ook waar we voor kiezen.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ja, dat oordeel laat ik aan u over, maar ik denk dat we over ons eigen voorstel gaan. Dat staat er inderdaad niet in, want die nuance zit daar gewoon in. Ik heb ook duidelijk aangegeven dat het wettelijk kader gewoon in stand blijft. Maar u geeft zelf al aan dat dat al heel erg lang gebeurt. Oftewel, dat is het oude beleid: afschot op die locaties. Daar zegt u zelf van dat dat dus niet helpt. Nou goed, die visie delen we met u.

De **voorzitter**: Smeets. Interruptie.

De heer **Smeets** (GL): Voorzitter. Nogmaals de complimenten voor de Partij voor de Dieren voor het initiatiefvoorstel en het vele werk, wat de gedeputeerde ook zei, maar ik ben even kwijt waar we nu mee

bezig zijn. We hebben een initiatiefvoorstel. We hebben een aantal moties hier liggen. Wat wilt u nu vandaag bereiken?

De **voorzitter**: Het oordeel over de moties zal hij wel geven, lijkt me. De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter. Het oordeel over de moties volgt. Wij willen natuurlijk bereiken dat wij een diervriendelijk ganzenbeleid gaan inzetten, zoals we dat geformuleerd hebben. Ik denk dat daar in principe ruimte voor zou moeten zijn.

De heer **Smeets** (GL): Maar er is geen financiële dekking voor dit initiatiefvoorstel.

De **voorzitter**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Dat ga ik u zo geven.

De heer **Smeets** (GL): Oké. Dank u.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Een kwart van het aantal uitkeringen is verantwoordelijk voor drie kwart van het schadebedrag. Oftewel, er is wel degelijk aanleiding om op die locaties te gaan kijken. Maar gaan we deze landeigenaren vragen om mee te doen? Nee, het is aan de landeigenaar zelf om die keuze te maken, maar wij willen er wel de nodige middelen voor vrijmaken. En als u mij vraagt: hoeveel moet dat dan zijn, want het gaat nogal erg om geld, dan heb ik ook in de memorie van antwoord gezegd dat we daarvoor niet meer dan het schadebedrag moeten reserveren: 140.000 euro per jaar. Want we hebben als doel dat schadebedrag, en dat is maar 140.000 euro per jaar in Brabant, omlaag te brengen zodat we later bij het Faunafonds kunnen vragen: het schadebedrag is aanzienlijk lager in Brabant dan we hebben begroot, kunnen we daar dan ook een korting op krijgen? Dat lijkt me ook logisch want je doet die inspanning. Maar helaas, ik kan het Faunafonds niet vragen: geeft u alvast dat geld, laat ik het zo zeggen. Daar heb ik echt uw Staten voor nodig. Dus dat is een bedrag dat u graag wilt horen, dan krijgt u van mij het bedrag. Aan u de keuze of dat nou acceptabel is of niet. Wij vinden dat dat allereerst voor de maatregelen die wij open willen stellen redelijk is. Wij pleiten ook voor de taskforce, maar dat wil ik ook graag met uw Staten bespreken. Daar gaan we nu niet over besluiten. De Staten zouden kunnen zeggen helemaal niets in de taskforce te zien, om wat voor reden dan ook. In Flevoland werkt het wel, want wij vinden het service aan de landbouwers om op die locaties waar ze dan 's ochtends echt die schade hebben, en dan verwacht je ook grote schade zoals aardbeïenvelden of andere velden, dat je daar op kunt reageren. Dat hoeft geen enorm bedrag te zijn, want nogmaals die grote schades zijn in de trend van twintig gevallen per jaar. Je weet dus ongeveer waar je op moet reageren. Als het een grasland is, dan zal de schade aanzienlijk minder zijn. Daar hoeft je niet op te gaan sturen. Maar nogmaals, dat is een keuze. Het is niet een verplichting aan u om die taskforce ook in te stellen.

De **voorzitter**: Van Hattem. Interruptie.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Daarom is een van de aanmerkingen die ik had bij het voorstel de taskforce. U zegt zelf: twintig keer per jaar een geval. Is het dan niet inefficiënt om dan iets zwaars als een taskforce daarop in te zetten? Zijn er misschien lichtere, minder zware mogelijkheden om dat

gewoon te regelen? Ik zit te denken aan misschien via verzekeraars of zo, dat daar ook mogelijkheden of de kennis misschien aanwezig is.

De **voorzitter**: Uw vraag is duidelijk. Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter. Een verzekering is natuurlijk iets voor de individuele eigenaar. Ik verwijs alleen maar naar het voorbeeld in Flevoland, waar dus iemand in de taskforce wel direct reageert op zo'n melding. Je kunt het wel achteraf via de verzekering regelen, maar het is ook natuurlijk een enorme belasting voor het bedrijf als je jaarlijks die ganzen op je gebied hebt. Dan wil je eigenlijk ook dat er een reactie komt. Dat die ganzen ten eerste verjaagd worden. En ten tweede biedt dat een ingang om bijvoorbeeld te kijken naar meer structurele maatregelen en dat je niet het jaar daarop weer terug hoeft te komen.

Over de verzekering. Ik vind het een heel goed idee maar ik denk dat de eigenaar daar zelf over gaat.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Zoals u het schetst, is het ook ingrijpen achteraf als de ganzen al in het gebied bezig zijn. Maar wat essentieel hier is, is het dan echt de bedoeling dat een taskforce maar twintig keer per jaar in actie komt? Kan dat dan misschien gewoon als basis aanwezig zijn bij de uitvoeringsorganisatie die over het faunabeheer gaat, de FBE? Kan de kennis daar gewoon niet aanwezig zijn en dat ze daar gewoon bij aan kunnen kloppen? Dan is daar geen aparte taskforce voor nodig.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Dat ben ik met de PVV eens. Het is natuurlijk een mogelijkheid dat je dat daar onderbrengt. Daar is ook de kennis. Maar dan moet je wel die opdracht verstrekken dat je het zo geregeld wilt hebben. Nogmaals, het gaat er ons niet om dat we iets optuigen wat er niet hoeft te zijn. Het gaat ons om echte service aan de landbouwers om die ochtend dat zij er met hun mooie aardbeien staan, daar ook een reactie op komt en dat je niet drie dagen later een keer komt kijken, want dan is het leed al geleden en is de schade 10.000 euro tot 15.000 euro en heb je er behoorlijk de pest in. Dan heb je ook geen draagvlak voor ganzen meer binnen jouw regio. Dat geloof ik graag.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog, mijnheer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ons voorstel is in de kern bedoeld om niet over te gaan op aantalsreductie, maar deze te vervangen door duurzame, diervriendelijke maatregelen en dat beleid. De gereedschapskist die ook bij het Ganzenakkoord besproken is, sluiten wij dus overigens niet uit. De mate van diervriendelijkheid en geschiktheid op inzet van de maatregelen in die gereedschapskist kan nader worden bepaald, maar we vinden wel dat er experts bij betrokken moeten zijn. Wetenschappelijk is aangetoond dat die ganzen een lerend vermogen hebben. We doen net alsof het domme ganzen zijn, maar dat is niet zo. Verjagen heeft wel degelijk effect, misschien niet een jaar maar wel tijdelijk. En inrichtingsmaatregelen hebben een natuurlijk effect. Een gans die niet bij het water kan komen, gaat daar niet met zijn jongen zitten. Voorzitter. Er moet ook inderdaad een duidelijk onderscheid zijn tussen de zomer- en winterganzen. Ik denk dat mevrouw Surminski daar heel veel over verteld heeft. Wat echt belangrijk is, want we gaan hier praten over leven en dood voor die ganzen. Het is gewoon heel duidelijk wat Alterra zegt: de gegevens die wij verkrijgen van de Faunabeheereenheid zijn gewoon niet goed. Daar zitten grote verschillen in en dat helpt ons niet in ons beleid. Andere provincies die kopen die gegevens gewoon in. Die zijn er gewoon. Die

tellingen zijn er. Die worden zes keer per jaar gedaan. Vaker dan in Brabant: een keer per jaar. En er worden correlaties op gedaan, dat is wetenschappelijk verantwoord. We kunnen die gegevens voor Brabant ook opvragen met terugwerkende kracht, zodat we ook geen trendbreuk krijgen. Ik denk dat het heel verstandig is. Als je nu partijen hier hoort die zeggen: 'we willen volgend jaar misschien toch wel iets anders', zorg dan dat die gegevens kloppen, want die zijn er gewoon. En hoeveel kost dat dan? Dat hebben we wel uitgezocht. Dat staat ook in de memorie. Dat kost ongeveer tot maximaal tot 13.000 euro. Dat is het dubbele van wat de FBE vraagt, maar het is wel wetenschappelijk verantwoord en betrouwbaar.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Otters.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Dank u wel. U suggereert dat de tellingen niet goed zijn, maar dat is een waardeoordeel. U komt alleen maar met de conclusie van Alterra, maar het zijn trendtellingen dus de uitkomsten en resultaten zijn wellicht anders dan dat een andere partij dat zou doen. De FBE kan ook in andere gebieden komen dan bijvoorbeeld waar Sovon zit. U blijft maar inschalen op dat u Sovon wilt inkopen, maar realiseert u zich wel dat zoals het nu gebeurt dat op basis van vrijwilligheid is en dat dat dus niets kost?

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Dat is niet waar. Het kost ons 4500 euro per jaar. Dat staat in mijn memorie van antwoord. Dat moet u even beter lezen. En twee, het is heel duidelijk dat Alterra zegt: we hebben de gegevens van de FBE en Sovon met elkaar vergeleken. Er is een heel rapport over. Daarin kunt u precies zien waarom het ene wel geacht wordt om beter bij de waarheid te zitten dan de andere. Dat staat helemaal uitgelegd. Er zijn verschillende FBE's. Die tellen de gebieden ook dubbel. Dat kun je niet uitsluiten. Dus als de ene FBE en de andere elkaar overlappen en ze zeggen dat er duizend ganzen zijn, worden dat tweeduizend ganzen. Dat staat allemaal uitgelegd. Ik kan het niet duidelijker maken. Ik wil het ook aan laten sluiten bij Ons Kennis, Brabant Kennis, waar wij besloten hebben dat we geen kennis over laten doen. Laten we gewoon kennis inkopen als die er is, zoals andere provincies ook doen. Dat is een keuze.

De **voorzitter**: Goed. Ik zie dat het verder stopt hier en ik wilde u vragen snel tot een afronding van uw betoog te komen, inclusief uw oordeel over de moties.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Als laatste. Natuurlijk dank aan alle Statenleden. U heeft ook heel veel informatie gegeven en ontvangen. U bent nu in ieder geval in staat om een weloverwogen afweging en oordeel te geven over het ganzenbeleid. En wij zijn natuurlijk benieuwd of u kiest voor het sturen op aantallen of het sturen op provinciale belangen.

Voorzitter. Ik zal kort nog even een paar vragen beantwoorden. Dat lijkt me niet onbelangrijk. Ik constateer toch dat het CDA zegt: maar wij kiezen voor het draagvlak op niveau en dus gaan we naar afschot. Dat is nou precies de trend die wij willen doorbreken, dus daar verschillen wij toch echt van mening. Ik denk dat wij geconcretiseerd hebben welke bedragen wij vragen. Dat zijn geen schokkende bedragen voor de VVD, dus het is aan u als Staten om te overwegen of het bedrag, dan heb ik het over 140.000 en 50.000 en die tellingen, een halszaak wordt. Ik zou het toch niet hopen. Kosten of effectiviteit van de PVV. Wij gaan, als wij een regeling openen om preventieve maatregelen te nemen, natuurlijk juist kijken of het effect bereikt wordt. Heeft de persoon minder schade? Is het effectief geweest? Er is ook gezegd over bepaalde maatregelen dat die niet zouden werken of dieronvriendelijk zouden zijn, de agrilaser, maar we hebben echt nagegaan dat die voor vogels inderdaad werkt en dat daar eventueel negatieve punten zijn, maar het gaat er ook om waar je die toepast. Dus je gaat niet in een weidevogelgebied ganzen verjagen en weidevogels, maar dat

zijn ook niet de gebieden waar de hoogste schade zit. Dat zijn bijvoorbeeld die aardbeinvelden en andere gewassen. Dat is van tevoren wel in te schatten.

De **voorzitter**: Mijnheer Van der Wel, komt u tot een afronding?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, ja. Dus in die zin zou ik zeggen: dat moet je natuurlijk per situatie bekijken. Je gaat niet generiek iets inzetten, maar ik ben het niet met u eens sowieso te constateren dat dieren blind worden. Er is een lasersoort die dat niet doet. Ik vind het ook een beetje jammer om één ding eruit te pakken en dan te zeggen: dus gaan we niet voor diervriendelijk beleid. Dat is mijn gedachte daarover. Voorzitter.

De **voorzitter**: Punt over de moties.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Over de moties. Ja voorzitter, ik wil daar een waardeoordeel over geven, want ik denk dat mevrouw Surminski dat heel goed heeft ingeschat dat wij het initiatiefvoorstel in principe natuurlijk moeten aannemen. Het doel van het initiatiefvoorstel is dat we daarna nader in gesprek gaan, zodat we bijvoorbeeld bij de volgende wijziging over een jaar wat u allemaal vraagt, dan wel een ander besluit kunnen nemen. Maar goed, als dat dus niet mogelijk is, en dat proef ik een beetje aan uw Staten, dan denk ik dat mevrouw Surminski heel duidelijk heeft gezegd: er is een aantal afspraken en dingen die ik naar voren heb gebracht die eigenlijk nu al geregeld zouden moeten worden. Het feit ook, dat ben ik geheel met mevrouw Surminski eens, dat de gedeputeerde voorbij is gegaan aan de Dierenbescherming en de uitleg die hij daaraan geeft, is niet plausibel. Je kunt niet zeggen: u wilt niet aanschuiven als dierenwelzijnsorganisatie, want de FBE maakt ook minder diervriendelijke besluiten en daar hoeft u als dierenvereniging niet bij aan te sluiten dus ik begrijp die afweging heel goed, maar om dan te zeggen: ik straf u daarmee, ik doe wel een toezegging aan de Staten, ik kom hem niet na en ik straf u daarmee, u mag niet meer meepraten, vind ik wel een rare opstelling. We moeten altijd constructief blijven en we moeten altijd naar de mensen in het veld en alle belangenorganisaties blijven luisteren. En ook naar elkaar. Dank u.

De **voorzitter**: Uw oordeel over de moties heb ik niet expliciet gehoord, maar ik veronderstel impliciet dat u ze allemaal geen bezwaar vindt.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ik vind ze alle vijf geen bezwaar.

De **voorzitter**: Dat had ik zo maar als idee. Dank u wel, mijnheer Van der Wel. Dan neemt u terug plaats achter de tafel en inventariseer ik of er behoefte is aan een tweede termijn van de zijde van uw Staten. De fractie van de VVD, behoefte aan een tweede termijn? Mevrouw Otters? Nee. De fractie van het CDA? Ook niet. De SP? Jawel. Mijnheer De Jonge, gaat uw gang.

De heer **De Jonge** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik wil nog even op een paar dingen reageren die de heer Van der Wel zojuist noemde. U geeft aan dat de feiten en cijfers er staan. Die zijn allemaal verwerkt. Het voorstel noemt wel heel veel bedragen, maar altijd onder de mom van 'u kunt het bijvoorbeeld hier halen, of bijvoorbeeld daar'. Een bedrag wordt genoemd, 23 miljoen euro onderbesteding van het natuur- en milieubudget. Dus er zijn heel veel voorbeelden, maar nergens staat duidelijk hoeveel het gaat kosten. U noemt dat het 140.000 euro mag kosten. Dan vraag ik me af: moet daar die 13.000 euro van Sovon nog vanaf en hoeveel maatregelen kun je daarvoor nemen in heel Brabant?

Het laatste. U zegt over de agrilasers, daar hebben we het ook over gehad, die discussie doen we dan nog wel eens een keer onderling wat daar nou wel en niet van klopt, maar u zegt: ik pak er één ding uit en

daardoor kiest u niet voor diervriendelijkheid. Dat is natuurlijk niet zo. We hebben er vaker over gesproken. We hebben een aantal dingen aangegeven waar we moeite mee hadden en u bent niet overal op ingegaan. Het is niet dat wij daar één ding uitpakken. Dat wou ik even rechtzetten. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer De Jonge voor zijn bijdrage. PVV behoefte aan een tweede termijn? Ja. De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Dank voor de beantwoording. Allereerst vond ik het verhaal van de gedeputeerde nog steeds niet heel erg overtuigend. Het blijft tegenstrijdig hoe hij met de inbreng van de Dierenbescherming omgaat en de mate van betrokkenheid blijft een ondoorzichtig verhaal.

Dan wat de Partij voor de Dieren naar voren heeft gebracht over de moties, daar wil ik nog wel even op reageren. Allereerst de motie Steun diervriendelijke schadegerichte aanpak. Daarin wordt voorgesteld een provinciale tegemoetkomingsregeling in te stellen ter ondersteuning van diervriendelijke schadepreventie. De vraag is: hoe ziet de indiener dit ten aanzien van de regeling met het Faunafonds? Kan iemand die een aanvraag doet op basis van deze tegemoetkomingsregeling om preventieve maatregelen te nemen daarna ook nog kosten gaan declareren bij het Faunafonds? Wordt het dan niet een beetje dubbelop?

Dan de motie M8 over de aantalsreductie. Deze vind ik een klein beetje in strijd met de geest van het initiatiefvoorstel, waarin u zelf zegt dat ook de populatie beheerst kan worden door niet-dodelijke maatregelen te nemen, door broedgebieden minder interessant te maken en daar aanpassingen op te doen. Dat zijn ook maatregelen die de aantallen doen reduceren. Weliswaar op een niet-dodelijke manier, dus zonder afschot, maar het is een voorbeeld van populatiereducering. Dus ik had daar ook nog graag een reactie op hoe u dat ziet en ook op lokaal niveau waar het bij gebiedsgerichte aanpak wel nodig kan zijn om het aantal te reduceren.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Surminski.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Misschien mag ik daar kort eventjes op ingaan. Het gaat er niet zozeer over dat wij tegen aantalsreductie zijn. Laat ik het zo zeggen, dat wij per se vinden dat er zoveel ganzen in Brabant moeten blijven. Waar het om gaat is dat aantalsreductie zonder het aanpassen van de basisvoorwaarden niet zinvol is. Als je dieren onbeperkt toegang blijft geven tot voedsel en je verandert niets aan de basisvoorwaarden, dan heeft aantalsreductie geen zin. Je kunt eindeloos muggen doodslaan. Je kunt eindeloos muizenvallen zetten. Als die muizen nog steeds bij je boterhammetjes kunnen komen, dan blijven ze zitten. Wat helpt, zijn gewone structurele maatregelen. Daar gaat het om in dit geval.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dan zou u dat ook iets concreter moeten omschrijven in de motie, want ik vind het nu erg breed getrokken.

Dan kom ik bij motie M11 over de ganzentellingen. Zoals ik in eerste termijn al had gezegd: het kan niet de bedoeling zijn dat één partij wordt aangewezen die de tellingen mag uitvoeren, zeker niet omdat deze partij ook gewoon commerciële tarieven rekent. Om die tellingen uit te voeren, moet het altijd mogelijk zijn voor meerdere partijen open te staan. Als er een andere organisatie is die dit wil of kan doen, moet die optie zeker openblijven. Op zich is de gedachte dat het breder kan dan alleen door de FBE prima, maar om dan één organisatie aan te wijzen, is iets te smal. Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Hattem. D66 behoefte? Nee. Partij van de Arbeid? Ook niet. De Partij voor de Dieren zelf? Ook niet. De ChristenUnie/SGP? Ook niet. Lokaal Brabant? Nee. Dan geef ik het

woord aan de gedeputeerde en daarna aan de indiener en dan sluiten we de behandeling af. De gedeputeerde als eerste.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Voorzitter. Allereerst wil ik direct grote afstand nemen van de woorden van de heer Van der Wel dat ik toezeggingen zou doen aan Provinciale Staten en die vervolgens niet nakom. Ik heb toegezegd de Dierenbescherming uit te nodigen bij de FBE en hun te vragen om hun commentaar te leveren. Daarmee is mijn toezegging ingelost. Als de Dierenbescherming daar vervolgens niet op ingaat, is dat hun probleem en misschien uw probleem, maar dat is zeker niet mijn probleem.

Over de moties, voorzitter. Motie 7 ontraden we. Ten eerste wordt er een tegemoetkomingsregeling gevraagd maar er wordt geen enkele dekking gegeven. De eerste bullet, met betrokken partijen en uw Staten inventariseren welke diervriendelijke maatregelen zinvol zijn, heb ik al toegezegd. Dus vandaar ontraden.

Motie 8. Daarin besluiten Provinciale Staten dat het reduceren van het aantal ganzen geen doel is en dat we daarop het ganzenbeleid aanpassen. Ik heb geen idee wat u daarmee bedoelt.

Motie 9. De winterrust op vier maanden vast te stellen. Voorzitter. Dit is niet echt heel democratisch. We hebben de FBE – waar de Landschappen in zitten, waar Natuurmonumenten in zit, waar de Vogelbescherming als ze wil zo in kan gaan zitten – gevraagd een voorstel te doen. Die doen een voorstel en daarin staat niet vier maanden winterrust. U wilt dat nu wel. Deze motie probeert het standpunt van één, of een beperkt aantal, of in ieder geval een ruime minderheid van de partijen die daarover gesproken hebben, hier alsnog door te drukken. Zo zijn wij volgens mij niet getrouwd. Dus vandaar wordt deze motie ontraden.

Motie 10. Daarmee stelt u dat we het ganzenbeleid zo zouden moeten aanpassen dat de jacht op ganzen in natuur- en ganzenrustgebieden niet meer is toegestaan. Dat kunnen wij zo niet doen. Die natuurgebieden zijn niet van ons. Als Brabants Landschap niet wil dat in hun gebied gejaagd wordt, dan wordt er in hun gebied niet gejaagd. Dat hoeven wij ze niet te gaan verbieden. Dat kunnen ze heel goed zelf. Het is niet zo dat jagers een natuurgebied van Brabants Landschap of van wie dan ook zonder meer binnen mogen om daar ganzen te jagen als daar geen afspraken zijn met de eigenaren. Niet jagen in ganzenrustgebieden. Er wordt niet gejaagd in ganzenrustgebieden in de rustperiode. Daarom is er een rustperiode afgesproken.

Wat u nu hier feitelijk zegt, is de rustperiode tot een jaar te verlengen. Daar kunnen wij niet mee instemmen.

Motie 11, voorzitter, gaat over de telmethode. Daar zijn al verschillende zaken over gezegd. Ik constateer dat er vier provincies zijn die bij Sovon inkopen en dus acht provincies die dat niet doen. Volgens mij is de FBE kennelijk niet helemaal voldoende. Veel breder dan de samenstelling van de FBE kunt u niet komen. Ik ben er niet voor, zoals ook de heer Van Hattem zojuist zei, om één organisatie aan te wijzen om die tellingen te doen. U geeft ook geen dekking aan voor de kosten daarvan. Ten slotte, voorzitter, een soort cri de coeur, maar bijna het hele debat gaat erover dat we het niet over aantallen moeten hebben. Deze motie duidt op een fixatie op aantallen die ik niet kan duiden.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Ik geef tot slot dan het woord aan de heer Van der Wel voor nog een korte, laatste reactie op de vragen en opmerkingen van de zijde van uw Staten. Aan hem het woord.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter. Om even kort in te gaan op de SP. Het was zo absoluut niet bedoeld. Het was geen aanval op u persoonlijk of op uw partij, maar het gaat er wel om dat we het eens moeten zouden kunnen worden over wat voor diervriendelijke maatregelen we zouden moeten kunnen gaan nemen. Over de agrilaser hebben we het nog met elkaar. Maar we zijn wel degelijk concreet geworden in de memorie van antwoord in de bedragen: 140.000 euro, 13.000 euro voor de tellingen en ik vertel u nu dat de taskforce geen verplichting is, maar we hebben gezegd daar een bedrag

voor te kiezen van 50.000 euro. Je kunt geen beleid veranderen op die manier zonder daar een bedrag voor te noemen of te hebben, maar de reactie van de gedeputeerde dat voor alles geen dekking is genoemd, die is er wel degelijk. Wij hebben gezegd dat we dat juist in besluitpunt 2 met u doornemen. De bedragen die u noemt, 1 miljoen voor het Groenfonds en andere bedragen, zijn bedragen, dat staat er ook, die in de vorige periode over waren. Er is continu op verschillende punten in het natuurbeleid een onderbesteding. De heer Van Hattem had het bijvoorbeeld over het Groenfonds, maar bijvoorbeeld bij de Landschapselementen was een onderbesteding van 140.000 euro. Dus zouden we daar wel degelijk iets mee kunnen doen, zou ik zeggen. Het zit ook in dezelfde categorie, in natuur.

Nee, mijnheer Van Hattem, ik zou er niet voor pleiten dat je preventieve maatregelen kunt gaan nemen met de provincie en dat je ook daarna schade gaat declareren. Ik denk dat je daar een afspraak over moet maken. Ik neem ook aan dat de schade afneemt als je maatregelen treft, maar ik zou niet continu dubbel betalen. Dat zou ik zeker niet willen.

Over de aantalsreductie waar de PVV het over had, we kijken daar meer in de zin van een natuurlijk proces. Als je een gebied minder aantrekkelijk maakt, zullen daar minder ganzen zijn en de totale populatie zal dus een stukje minder worden als er minder gebied is om te leven. Je kunt betwisten of dat diervriendelijk is, maar uiteindelijk zal er minder aanwas zijn als er minder voedsel is. Dat is toch een natuurlijk proces. Dus in die zin is de aantalsreductie breed getrokken, maar wij zien het in de vorm van een natuurlijk proces. Ik hoop dat u het zo kunt lezen.

De ganzentellingen. Dat is duidelijk. Wij hebben liever die wetenschappelijke basis. Als de gedeputeerde of als de Staten zeggen: we willen beide hebben, staan wij dit niet in de weg. Wij willen best nu zeggen dat we dat exclusieve deel nu mondeling schrappen. Ik wil ook de motie opnieuw aanpassen en opnieuw indienen, maar als u als Staten akkoord kunt gaan dat we haar zo lezen dat we dat niet exclusief doen maar dat we dat gewoon wel doen, vind ik dat prima. Dan zullen we de vergelijking kunnen maken tussen FBE en de Sovon. Dat vind ik ook goed.

Voorzitter. Over het commentaar van de gedeputeerde. Hij stelt over verschillende moties dat hij niet begrijpt wat we bedoelen met een tegemoetkomingsregeling. We hebben over het initiatiefvoorstel verschillende sessies gehad. Volgens mij hebben we heel goed uitgelegd wat we daarmee bedoelen. Dat doelt erop dat we die maatregelen nemen om die preventie, die diervriendelijke preventieve maatregelen te kunnen nemen. Daar moet je dus op een gegeven moment geld voor reserveren. Dat is die tegemoetkomingsregeling.

Motie 8. Daar bedoelen wij precies wat mevrouw Surminski ook zei, dat het reduceren van het aantal geen doel op zich moet zijn. Dat kun je wel degelijk in het beleid verankeren.

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Over die tegemoetkomingsregeling nog eventjes. Er is wel duidelijk gezegd dat het niet de bedoeling moet zijn om dit zowel vanuit het Faunafonds te doen als via de tegemoetkomingsregeling. Het punt is en blijft nog een beetje van hoe groot dat fonds ongeveer moet worden. Een openeinderegeling? Zit er ergens toch enig plafond in?

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ik bespreek dat graag met u in besluitpunt 2, maar we hebben daar natuurlijk een plafond in van 140.000 euro als het gemiddelde schadebedrag per jaar. Ik heb het u uitgelegd. We willen de schade omlaag hebben. Dat is een provinciaal doel. Daarvoor willen wij dat geld dan inzetten met als doel dat het schadebedrag omlaaggaat, zodat we minder uitgeven.

De **voorzitter**: Dat is helder. Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dank u wel, voorzitter. Even over motie 8. U geeft daar bij het dictum aan dat het reduceren van aantallen ganzen geen doel is. Ik neem aan dat u daarmee bedoelt dat het een instrument is. Dat we het daarover eens zijn. Als het geen doel is, wat is het dan wel? Want er staat in het dictum alleen wat het niet is, maar niet wat het dan wel moet zijn.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Wat ons betreft moet het reduceren op aantallen er gewoon helemaal niet in staan. Begrijp mij goed, het reduceren op aantallen wordt nu wel in het beleid, zoals het nu voorligt, besloten. In het FBE-advies wordt gewoon gezegd: we gaan die aantallen reduceren. Dan wordt het een doel op zich. Dan kan de gedeputeerde zeggen: dat gaat om draagvlak en weet ik veel wat, maar het gaat om aantallen dieren die sneuvelen zonder dat er een schade bij gerelateerd is. Daar heb ik heel veel moeite mee. Dus daarom zeg ik: het reduceren op aantallen is geen doel. Als we daar als Staten een uitspraak over kunnen doen, dan verdwijnt daarmee ook de aantalsreductie en gaan we toch echt terug naar het oude beleid.

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans. Volgens mij zijn we de discussie die al gevoerd is een beetje aan het herhalen nu, dus ik wil u eigenlijk oproepen om, ik geef u nog het woord, maar daarna kort maar krachtig uw betoog te gaan afronden. Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dank u wel. Dan wil ik alleen aangeven dat wat ons betreft het dictum dan niet duidelijk is. Het is wat mij betreft een half dictum, omdat er wel in staat wat het niet is maar niet in staat wat u dan wel wil. Dank u wel.

De **voorzitter**: Van der Wel. Graag afrondend.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Motie 9. Excuus voorzitter.

De **voorzitter**: Dan geef ik eerst nog een interruptie aan de heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, voorzitter. Ik heb even getwijfeld, maar ik vind toch dat ik het aan de heer Van der Wel moet vragen. Hij komt met een initiatiefvoorstel, en ik ga ervan uit dat hij het een perfect voorstel vindt. Nu is er een fractie die dient daar een stel moties op in, want die vinden schijnbaar het initiatiefvoorstel zo maar 'la la', want anders dien je niet allerlei moties in. Beschouwt u de ingediende moties als moties van wantrouwen?

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Nee, voorzitter. Die moties zie ik als complementair.

De heer **Heijmans** (SP): Kunnen we dan ophouden met elkaar voor de gek houden? Waarom zou u de tekst en de inhoud van die moties niet gewoon meenemen in het initiatiefvoorstel?

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Dat is natuurlijk een mogelijkheid, maar wij kiezen daar niet voor. Wij denken dat wij prima een besluit kunnen nemen over de inhoud van het initiatiefvoorstel en de diervriendelijke aanpak nader gaan bespreken. Maar zaken als winterrust, de gedeputeerde refereerde daaraan, zijn opgenomen maar is een afspraak tussen deze partijen. Dat is wel heel prachtig bedacht, maar aan de andere kant staan er dus dingen van het Ganzenakkoord die juist tegen de ganzen werken, en daar waar de ganzen beschermd worden zitten ze er niet in. Dan vind ik dat het college daar niet goed maat houdt.

De **voorzitter**: Goed. Wat u daar verder ook van vindt, het is in ieder geval nu niet meer mogelijk. Ze maken deel uit van de beraadslagingen en zullen zo in stemming komen. Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Toch nog even over motie M11, over Sovon, garantstellingen. U zei dat mondeling te willen aanpassen, maar ik heb toch graag voor de stemming dat het even op papier staat zodat in ieder geval duidelijk is waarover we dan stemmen, want dat is gewoon iets helderder dan een mondelinge aanpassing die verschillend geïnterpreteerd kan worden.

De **voorzitter**: Zo gaat dat dan niet. Een helder oordeel over de moties, mijnheer Van der Wel. Graag tot slot.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter. Dan zal ik voor de beraadslagingen eindigen de motie aanpassen. Voorzitter. Over jagen in de natuur. Dat is nou precies waar we toch een onderzoek over hebben dat zegt dat juist het jagen in de natuur- en rustgebieden het hele systeem verstoort, waarbij wij zeggen dat we schade willen verlagen. Dus de gedeputeerde kan wel zeggen dat dat dan een omgekeerde winterrust is, nee zo moet je het niet zien. Nee, het dient een provinciaal doel en de wetenschappelijke rapporten zeggen dan dat als je ze uit de natuur gaat jagen, je ze juist de landbouwgebieden in jaagt. Dat wil je dus niet. Vandaar dat er ook niet rustgebieden staat, er staat volgens mij natuurgebieden. Dat is duidelijk iets anders.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): De gedeputeerde zei net dat dat niet onze gebieden waren en dat we daar dus niet over gingen, dat je daar geen jachtverbod kan instellen. Hoe denkt u daarover?

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Dat is een goed punt. Daar heeft de gedeputeerde een goed punt. Dus op dat punt denken we dat we de motie niet in stemming kunnen brengen. Dat ben ik met u eens, want het moet wel juridisch mogelijk zijn.

De **voorzitter**: U trekt de motie in, begrijp ik?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja.

De **voorzitter**: En dat is motie nummer?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Oh, ik trek niets in, nee.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voorzitter.

De **voorzitter**: Wacht even. U heeft haar niet ingediend. Dat heeft uw partijgenoot gedaan. Het is een beetje complex.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja. Ik weet niet, ik heb geen ... Ik wist ook niet dat we nu direct gingen stemmen. Ik heb misschien niet goed opgelet, maar ik heb geen mogelijkheid om dit uit te zoeken. Dus ik kan ook niet weten of ik nu wel voor of tegen de motie kan stemmen. Maar goed, ik ga ervan uit dat wat GS zeggen helemaal klopt.

De **voorzitter**: We lossen het zo op. Ook die tekstuele aanpassing van die ene motie, anders houdt het veel te veel op. Mijnheer Van der Wel, ik wil u nu vragen tot afronding tekomen.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter. Volgens mij was dat het laatste punt over het jagen in de natuurgebieden. Wij kunnen dat in principe niet verbieden. Dat ben ik met de gedeputeerde eens, dus ik denk dat het advies is aan mevrouw Surminski om de motie in te trekken voor de besluitvorming.

Mevrouw **Surminski** (PvdD) Voorzitter, ik doe wat de baas zegt. Ik trek de motie in.

De **voorzitter**: Nee, nee, we gaan het even ordelijk doen. Mijnheer Van der Wel, u bent klaar met uw betoog nu?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter. Nog even terug naar motie 11. Ik lees daar niet in dat we exclusief van één partij de informatie gaan gebruiken.

De **voorzitter**: En u handhaaft dus de huidige formulering.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Dus voorzitter, misschien hebben wij een andere motie gekregen.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Er staan twee dingen in. Het is eigenlijk een dubbel dictum. We besluiten en dragen op. Het besluit is, en dat is ook het dictum: 'Voor het evalueren van het ganzenbeleid de gedetailleerde tellingen van Sovon worden ingekocht en gebruikt'. Daar zit het punt.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Nu snap ik de verwarring, maar dat sluit niet uit dat we tellingen van de FBE gebruiken in principe. Zo staat het hier dan niet.

De **voorzitter**: U handhaaft dus de huidige formulering?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ik wacht nog even op de reactie van de PVV hierover.

De **voorzitter**: Klopt. Mijnheer Van Hattem, u heeft uw punt gemaakt. We horen het zo van de indiener. Ja? De heer Van der Wel is klaar met zijn betoog? Dan schors ik een enkele minuut voordat we de stemming gaan inleiden. Dan geef ik de gelegenheid aan de Partij voor de Dieren, dan in de hoedanigheid van mevrouw Surminski, om eventueel de moties aan te houden, in te trekken of te herformuleren. Ik schors de vergadering voor een enkele minuut.

Schorsing.

De **voorzitter**: Dames en heren, mag ik voorstellen de vergadering te hervatten? Alvorens wij overgaan tot stemming, geef ik de mogelijkheid om de beraadslagingen in die zin voort te zetten dat over de ingediende moties misschien hier en daar nog wat nadere helderheid gewenst is. Mag ik daarvoor met name mevrouw Surminski vragen? Dat mag van mij vanaf de plaats. Over de moties. Mag ik dat van u vragen? Mevrouw Surminski. De microfoon doet het geloof ik niet.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voorzitter. Motie 10 trekken we in. Voor motie 11 komt een andere en de andere houden we aan.

De **voorzitter**: Dat is me niet helemaal duidelijk. Motie 10 trekt u in en maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen. Bij motie 11 heeft u een verandering in de tekst voorgesteld. Dat wordt motie 11A, dat zal ik zo even plenair duidelijk voorlezen. De andere moties ... Mevrouw Surminski, mag ik even uw aandacht? Over motie 11 gaat u een andere tekst voorstellen, die zal ik zo voorlezen omdat ik die net aangereikt gekregen heb. Motie 10 is ingetrokken en maakt geen deel uit van de beraadslagingen. En motie 7, 8 en 9?

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Houden wij aan.

De **voorzitter**: Houdt u aan. Maken op dit moment geen deel meer uit. Worden aangehouden. Dan wil ik nog wel even aan de griffier vragen. Wacht even. Aanhouden is akkoord, alleen moet u dan zelf aangeven op welk moment – want het voorstel dat vandaag ter stemming voorligt komt niet meer terug – u de moties opnieuw aan de orde wilt stellen. Motie 11. Ik vraag uw permissie in verband met de voortgang van de vergadering om dat even plenair aan u voor te lezen. Heb ik feitelijk dus motie 11A nu gekregen, waarbij in de regel die volgt op ‘besluiten dat’ stond: ‘Voor het evalueren van het ganzenbeleid de gedetailleerde tellingen van SOVON worden ingekocht en gebruikt’, dat daaruit verdwijnt de en SOVON en dan komt er dus te staan: ‘Voor het evalueren van het ganzenbeleid gedetailleerde tellingen worden ingekocht en gebruikt’. Is u dat duidelijk?

Motie 11A ‘Motie betrouwbare ganzentellingen’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 24 juni 2016;

behandelend het Statenvoorstel 21/16 Initiatiefvoorstel Partij voor de Dieren inzake een diervriendelijke aanpak voor het tegengaan of voorkomen van overlast door ganzen in Noord-Brabant;

constaterende dat:

- Alterra de telmethoden van FBE’s en Sovon vergeleken heeft op nauwkeurigheid van het aantal schattingen;
- daarbij de tellingen van Sovon beter uit de bus komen omdat het aantal tellingen, het telprotocol, de validatie en gepresenteerde informatie uitgebreider is;
- de provincies Friesland, Groningen, Drenthe en Zeeland ganzentellingen van SOVON inkopen;

overwegende dat:

- een verband tussen het totaal aantal ganzen in Brabant en de schade of overlast die door ganzen wordt veroorzaakt niet uit de stukken naar voren komt;

besluiten dat:

- voor het evalueren van het ganzenbeleid gedetailleerde tellingen worden ingekocht en gebruikt;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- voor de aankoop van deze tellingen de benodigde middelen te reserveren; en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren: Marco van der Wel

Partij voor de Dieren: Paranka Surminski

De **voorzitter**: Gelet op het tempo van de vergadering stel ik voor dit nu niet meer allemaal te gaan kopiëren, maar de motie als zodanig in stemming te brengen. Kunt u daarmee instemmen? Dat kan.

Dan sluit ik nu de beraadslagingen en gaan wij over tot stemming. Ik breng allereerst in stemming dan het besluit zelve. Het besluit bij u bekend onder 21/16. Ik merk overigens dat de indiener al zijn plaats tussen u heeft ingenomen, maar daar zeg ik dan misschien dadelijk nog wel iets over. 21/16 Besluit breng ik nu in stemming. De fractie van de VVD.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Kuijken** (CDA): Tegen.

De voorzitter: SP.

De heer **De Jonge** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor met inachtneming van onze eerder geuite punten.

De voorzitter: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Voor met een stemverklaring. Wij zijn blij met de toelichting op de financiële dekking.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Dan is het voorstel verworpen. Mag ik mij dan op dit moment namens u allen tot de indieners richten met dank voor het vele werk dat bij zo'n initiatiefvoorstel toch aan de orde is geweest? Het resultaat had u misschien anders gehoopt, maar de dank is welgemeend vanaf deze tafel, ook aan de indiener die zojuist nog aan deze tafel gezeten was.

Dan komen we nu bij de enige nu nog voorliggende motie 11A. Ik wijs u nogmaals op het veranderde regeltje dat ik net heb voorgelezen. In die zin breng ik motie 11A nu in stemming. De fractie VVD.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Tegen met een stemverklaring. Feit blijft dat de dekking ons nog steeds onbekend is.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Kuijken** (CDA): Tegen met dezelfde stemverklaring als de VVD.

De **voorzitter**: SP.

De heer **De Jonge** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor met stemverklaring. Met de gestelde aanpassing en verbetering wordt het in ieder geval breder getrokken dan alleen de telling van de FBE.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen met dezelfde stemverklaring als de VVD.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

Der **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Deze motie is verworpen.

Besprekstukken inclusief stemming

12/16 Tweede wijzigingsverordening Verordening Ontgrondingen provincie Noord-Brabant 2008

De **voorzitter**: Dan komen we nu aan bij stukken waarover stemming plaatsvindt. Ik kijk even naar de klok. Ik heb van de griffier begrepen dat er omstreeks 18.00 uur gelegenheid is voor een korte dinerpauze. Dus ik stel voor dat wij nu doorgaan, tenzij er een schreeuw om een schorsing is. Die is er niet, dus dan gaan wij verder. Dan is als eerste nu aan de orde het Statenvoorstel Tweede wijzigingsverordening Verordening Ontgrondingen provincie Noord-Brabant 2008. Een aantal fracties heeft het woord gevraagd. Allereerst de fractie van de VVD. De heer Kouthoofd heeft het woord.

De heer **Kouthoofd** (VVD): Voorzitter, dank u wel. De VVD spreekt graag waardering uit voor het feit dat GS op korte termijn een gesprek hebben kunnen voeren met de waterschappen en dat daarmee de zorg die leeft bij de waterschappen is weggenomen. Daarmee is voor de VVD dit besluitrijp voor besluitvorming. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Kouthoofd. De heer Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): Ik zie af van spreektijd, voorzitter.

De **voorzitter**: U ziet af van spreektijd. Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja voorzitter, dank u wel. Er is een compromis bereikt met de waterschappen rond deze wijziging. Goed zo. Dank voor de nagestuurde informatie die ons inzicht verschaft. De vraag die wij hebben: de omgevingsdiensten en de waterschappen vragen om een regulier overleg over eventuele knelpunten in de uitvoering. Geven GS hier gehoor aan?

Bij GroenLinks blijft nog wel wat knagen naar aanleiding van de reclamanten bij de ontgrondingen ten behoeve van beek- en kreekherstel en EVZ's. Tegen deze juridische vertragingen is nog weinig kruid gewassen. Maar wat wel helpt is als de provincie de subsidie voor het gemeentelijk deel van EVZ's weer iets verhoogt, bijvoorbeeld van 50% naar 75%, zodat de EVZ-machine weer wat op gang kan komen. Daar kunnen wij als Staten natuurlijk pas iets over zeggen als we de evaluatie ecologische verbindingzones hebben. Het is bijna 1 juli, de deadline voor de toezegging die GroenLinks op 15 april

2016 van de gedeputeerde kreeg om PS te informeren over de stand van zaken. Kan de gedeputeerde ons zeggen: waar blijft de evaluatie? Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank, mevrouw Roijackers. De fractie van Lokaal Brabant. Ziet af van het woord. Dan kan de gedeputeerde meteen, als het hem gelegen komt, de beantwoording ter hand nemen. Aan hem het woord.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Voorzitter, vrij kort. De spraakverwarring tussen het voorstel en wat de waterschappen daarvan dachten, is inderdaad opgelost. Volgens mij staat niets meer in de weg om dit voorstel aan te nemen. De vraag van GroenLinks. Als de waterschappen en omgevingsdiensten overleg met elkaar willen, dan mogen ze dat van mij heel van harte doen ergens, maar daar hoeft ik als gedeputeerde of wij als GS niet tussen te gaan zitten. Het verhogen van subsidies van 50% naar 75% voor de aanmaak van EVZ's zou een onderdeel kunnen zijn na de evaluatie van die EVZ's, zoals u zelf al zei. Waar die blijft? Volgens mij staat nog steeds de toezegging dat die voor de zomer komt. Voor 1 juli zelfs. Vooralsnog staat die toezegging.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde. Behoeft er een tweede termijn? Ik geloof niet dat dat aan de orde is, als ik zo rondkijk. Dan sluit ik de beraadslagingen en gaan we over tot stemming. Ik breng in stemming het voorstel bij u bekend onder Besluit 12/16 inzake de Verordening Ontgrondingen. De fractie van de VVD.

De heer **Koevoets** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Braspenning** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **De Jonge** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Hageman** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **De Kort** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Het voorstel is unaniem door uw Staten aangenomen.

29/16 Addendum grondnota t.b.v. aankoop gronden voor PAS-herstelmaatregelen in Natura 2000-gebieden – Kaderstellend

De **voorzitter**: Dan gaan wij naar het volgende onderwerp. Dat is een Addendum grondnota ten behoeve van aankoop gronden PAS Natura 2000. De fractie van de PVV als eerste hier in de sprekerslijst. Het woord is aan de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Hoewel het doel van dit voorstel is om economische ontwikkelingen mogelijk te maken, blijft het een doorgeslagen en bureaucratisch systeem om dit middels ontwikkeling van nieuwe nepnatuur te bewerkstelligen. Bovendien een systeem gericht op Europese Natura 2000-maatregelen, die ons vanuit Brussel worden opgedrongen, waarbij Nederland, met Brabant voorop, weer het braafste jongetje van de EU-klas wil zijn. Ook daarom is het hoog tijd voor Nexit, zodat we weer over onze eigen economie, ons eigen natuurbeleid en bovenal ons eigen geld kunnen beslissen. En ook zou dat geld terug moeten komen vanuit het Rijk via het Provinciefonds, zitten er nog steeds onzekerheden in. Maar bovenal, het is en blijft geld van de Nederlandse belastingbetaler, of het nu van de provincie komt of van het Rijk. En geen gering bedrag. Dit voorstel voteert een investeringskrediet van maar liefst 207 miljoen euro voor grondaankopen. Het Brabants Dagblad meldde gisteren echter dat het zou gaan om een totaalbedrag van ongeveer 0,5 miljard euro voor zogenaamd natuurherstel. Dit bedrag komt echter als zodanig niet terug in het Statenvoorstel. Het is niet exact te herleiden. Kan gedeputeerde aangeven of dit genoemde bedrag klopt, wat de nadere samenhang is met het voorliggend voorstel en wat de budgettaire onderbouwing hiervan is? Graag een reactie.

De gedeputeerde gaf in de themacommissie aan dat in het bestuursakkoord een reservering is gemaakt voor hogere kosten van grondaankopen door het prijsopdrijvende effect van de voorgenomen grondaankopen. Dat GS hier op voorhand al van uit moeten gaan, is typerend hoe absurd dit beleid is, met de grondverkopende partijen als lachende derde en de risico's voor de belastingbetaler. Er is al veel te veel geld door de Brabantse burger in het Groen Ontwikkelbedrijf gestoken. Genoeg is genoeg.

Het GOB krijgt hierin ook weer een rol, waarmee het zichzelf verder legitimeert als uitvoeringsorganisatie met een formele taak, wat niet de bedoeling zou moeten zijn. Maar het eigendom en het financieel beheer van de gronden komen ondertussen weer bij de afdeling Vastgoed van de provincie te liggen. Een

administratieve scheiding die onwenselijk is. Laat daarom het GOB er volledig buiten en houd de volledige uitvoering in de directe provinciale hand.

Daarnaast is de PVV-fractie van mening dat onteigening voor nieuwe nepnatuur per definitie een onacceptabele aantasting van het eigendomsrecht is.

De **voorzitter**: Komt u tot een afronding?

De heer **Van Hattem** (PVV): Zeker. Als deze zogenaamde natuurherstelmaatregelen dan toch genomen gaan worden, zet dan wel waar mogelijk agrarisch natuurbeheer in met bijvoorbeeld de mogelijkheid voor agrarische ondernemers om begrazing door Hereford-runderen te laten plaatsvinden.

Tot slot de vraag aan GS in hoeverre deze gebieden ingezet kunnen worden als rust- en foerageergebieden voor ganzen. Ziet de gedeputeerde hier mogelijkheden voor? Voorzitter, tot zover mijn eerste termijn.

De **voorzitter**: Dank, mijnheer Van Hattem. Dan is nu de fractie van D66, mevrouw Dingemans aan het woord. Gaat uw gang.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dank u wel, voorzitter. Tijdens de themavergadering over dit onderwerp heeft de gedeputeerde uitgelegd dat we nu de voorgestelde maatregelen moeten nemen om in de toekomst ontwikkelruimte mogelijk te maken. D66 is blij dat de gedeputeerde nu vooruitkijkt. We hebben inmiddels ook een planning ontvangen die betrekking heeft op het verwervingsproces. Dank daarvoor.

We gaan dus maximaal 207 miljoen euro als investeringskrediet beschikbaar stellen aan de rijksoverheid. Dan moeten we er natuurlijk wel op kunnen vertrouwen dat dit bedrag op termijn volledig wordt terugbetaald. De gedeputeerde heeft dat vertrouwen wel, omdat de rijksoverheid hier afspraken over heeft gemaakt in Brussel. Maar D66 had toch liever gezien dat er wat meer waarborgen waren gesteld, want er kan in twaalf jaar in Den Haag veel veranderen.

Tot slot. De gedeputeerde heeft aangegeven dat hij zo min mogelijk vertraging wil oplopen bij de realisatie van het Natuurnetwerk en dat hij daarom zoekt naar creatieve oplossingen. D66 adviseert de gedeputeerde om hierbij vooral ook te kijken naar cross-overmogelijkheden met bijvoorbeeld het programma Economie. Want zoals hij zelf heeft gezegd: "We doen het niet voor de hobby, niet voor luxe; het is keihard nodig om ruimte te maken voor economische groei." Tot zover.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Dingemans. De heer De Kort van de Partij van de Arbeid-fractie. Mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voorzitter. Ook voor de Partij van de Arbeid is het van groot belang dat we natuurherstel ook zo snel mogelijk doen. Dus in die zin steunen we het voorstel. Maar er zijn inderdaad cross-overs te halen. Daarom wil ik iets zeggen over het feit dat er in Nederland veel wordt geëxperimenteerd met natuurinclusieve landbouw. Dus een duurzame landbouwontwikkeling zou ook een bijdrage kunnen leveren aan dat natuurherstel. In uw voorstel beschrijft u in bijlage 1 een instrumentarium, zoals strategische aankoop van grond en kavelruil. De Partij van de Arbeid, voorzitter, ziet hier kansen om zowel dat natuurherstel als die landbouw te stimuleren door bijvoorbeeld kavelruil alleen toe te staan als er sprake is van daadwerkelijke, duurzame landbouw. Of jonge boeren bijvoorbeeld een kans te geven goedkoop grond te verwerven als ze kiezen voor natuurinclusieve landbouw. Hoe denkt u over de relatie tussen dat natuurherstel en duurzame landbouw, en zijn er stimuleringsmaatregelen mogelijk in samenwerking met het Groen Ontwikkelfonds? Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Knoet voor haar bijdrage. Ik kijk naar de fractie van Lokaal Brabant. Die ziet af van de sprekerslijst. Nee, excuus mevrouw Roijackers, u stond ook op de sprekerslijst. Excuus. Gaat uw gang.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Dank u wel, voorzitter. We beslissen vandaag over de aankoop van gronden in Natura 2000-gebieden voor PAS-herstelmaatregelen. Opdat GroenLinks het goed begrijpt waar het hier over gaat: bij de bespreking van het bestuursakkoord met ons ging het over een bedrag van 90 miljoen euro. Waarom is het nu 207 miljoen euro? En is de 90 miljoen euro uit het weerstandvermogen nu veiliggesteld?

Wij vragen ons ook af hoeveel hectare er in Brabant precies nodig is voor het PAS-herstel. Betreft dit nu zowat heel het Groen Ontwikkelfonds?

Bij de discussie over deze investering wil GroenLinks vooral weten: wat wordt de natuur er beter en robuuster van? En dat gaan we natuurlijk in de gaten houden.

Wij vragen ons af: waarom is het bij natuur zo anders als bij – we noemen maar wat – wegen? Waarom eerst de minnelijke schikking? Waarom niet alleen betalen met een marktconforme grondprijs, maar ook nog eens met een flinke opslag als schadeloosstelling? Dat is kassa voor de grondeigenaar in kwestie. Maar moeten we de buidel niet heel diep trekken voor deze grondverwerving en is dat nou wel in het algemeen maatschappelijk belang? Gaan ook deze onderhandelingen met deze grondeigenaren, veelal boeren, niet weer erg veel tijd kosten, zoals we ook hebben gezien bij EVZ's en beek- en kreekherstel?

Dan de gronden zelf. Als we deze ruimtelijk zien liggen, ziet GroenLinks een grote kans voor Brabant, net zoals andere organisaties dat zien. Kansen met name voor Nationaal Park Midden-Brabant. Met verbindingen tussen de drie waardevolle Natura 2000-gebieden in Midden-Brabant: de Loonse en Drunense Duinen, de Kampina Heide en de Oisterwijkse Vennen. Een flinke impuls voor planet, people én profit als we het voor elkaar krijgen. Het is mogelijk, via het Helvoirts Broek. Weliswaar is het doorsneden door twee spoorlijnen en de A65, maar van 207 miljoen euro moeten we toch creatief kunnen denken? D66 vroeg er al om en de Partij van de Arbeid ook. Graag een reactie van de gedeputeerde. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Roijackers. Ik zag, of meende te zien dat Lokaal Brabant afziet van invulling van spreektijd. Dan wil ik de gedeputeerde uitnodigen meteen te beantwoorden. De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Dank u wel, voorzitter. Van de PVV heb ik één concrete vraag gehoord: wat is het verschil tussen de nu gevraagde 207 miljoen euro en de 500 miljoen uit het Brabants Dagblad, behalve dan dat ik voor dat laatste niet verantwoordelijk ben? De 207 miljoen euro is wat dit voorstel nu vraagt om voor te financieren. De 500 miljoen waar het Brabants Dagblad het over heeft, wat ook correct is, is al dat geld dat we aan rijksmiddelen, provinciale middelen tussen nu en 2027 nog moeten investeren in Natura 2000-gebieden. Dat is een beduidend grotere opgave, vandaar meer geld.

D66. Jazeker, het geld komt terug van het Rijk, een-op-een. Niet omdat het Rijk dat in Brussel heeft afgesproken, maar omdat wij dat met het Rijk hebben afgesproken in 2013 in het Natuurpact. Toen is afgesproken dat wij een jaarlijkse uitkering in het Provinciefonds krijgen, dat krijgen we nu al, tot in de eeuw der eeuwen zeg maar, voorlopig dan toch. Dus daar ben ik niet zo bang voor. De link met economie, terecht. Natuurlijk doen we dat, sterker nog: deze investering is een investering in de economie. Daarnaast worden het vooral innovaties uit economische ontwikkelingen die gehinderd worden door de PAS. Dat zijn activiteiten die veel stikstof uitstoten. En als je nou je bedrijfsactiviteiten zo kunt innoveren dat je teruggaat in de uitstoot van stikstof, dan komt daarmee alle economische ruimte voor de hand.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Dan heb ik vandaag net doorgekregen dat de wereld er anders uitziet dan gisteren. Ik mag toch hopen dat dat voor de PAS niet geldt. Ik ging ervan uit dat we 207 miljoen gingen investeren. De krant waarvoor u inderdaad zelf niet verantwoordelijk bent, schrijft op: 500 miljoen. Dan mag u zeggen of dat klopt of niet. Maar krijgen we dan al dat geld terug? Of krijgen we het niet terug? Wat is nou de netto-investering die wij uiteindelijk als provincie in de PAS-maatregelen gaan doen, en in de natuur?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Dat weet ik zo even niet uit mijn blote hoofd. Die 207 miljoen voorfinanciering krijgen wij gegarandeerd terug. Dat halen we uit de jaarlijkse bijdrage die het ministerie en de provincie in het fonds stoppen, precies voor deze activiteit. Dus het is echt een voorfinanciering met gegarandeerde terugbetaling. Tot zover die 207 miljoen. Die 500, dat is ook allemaal weliswaar rijksgeld, alleen dat hoeven we niet voor te financieren omdat dat pas later komt. Dat is het geld dat we nodig hebben elf jaar lang tot 2027. De voorfinanciering gaat echt over de activiteiten in deze PAS-periode, dus de komende vier jaar moet die 207 miljoen worden ingezet voor de aankoop van 400 ha tot 1100 ha Natura 2000.

De **voorzitter**: Mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Dus als ik het goed begrijp wat u nu zegt dan investeren wij zelf als provincie niets, want we krijgen al het geld van het Rijk.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Klopt. Een groot deel. Dat wat PAS-gerelateerd is, wordt gefinancierd door het Rijk. Alleen de PAS speelt zich in belangrijke mate af binnen Natura 2000-gebieden en die zitten ook in de EHS, dus dat overlapt elkaar allemaal. Voor een deel worden zelfs PAS-maatregelen genomen buiten überhaupt welk natuurgebied. Dat wordt allemaal gefinancierd door het Rijk. Voor die stukken die ook voor de PAS van belang zijn maar in de provinciale EHS afspelen, financieren wij de aankoop en de inrichting van de grond en eventueel extra PAS-maatregelen door het Rijk. Het is terecht een brij, maar ik wil wel proberen te kijken of we tabelletjes kunnen maken wie welk geld waarin stopt tot 2027.

De **voorzitter**: Ik proef dat dat gewaardeerd gaat worden. Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Even over die bandbreedte van 400 ha tot 1100 ha. Ook een antwoord op een vraag die wij hadden gesteld. Waarom is die bandbreedte zo groot en waar hangt dat vanaf?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): De 1100 ha is een inschatting van gebieden waarvan we denken dat we die nodig hebben, nodig als in eigendom, en wel snel, om hydrologische maatregelen uit te kunnen voeren. Als we het grondwaterpeil opzetten dan kan dat niet in landbouwgebieden, want die zijn dan niet meer bruikbaar als landbouwgebied. Om dat te kunnen doen, hebben we onderbouwing nodig die juridisch ook stand houdt. Die hebben we inmiddels gereed voor 400 ha. Voor de andere wordt die nog onderzocht, dus het kan nog meer worden. Maximaal 1100 ha, maar dat is niet waarschijnlijk. Er zitten

dus een heel aantal gronden bij die we wel willen inzetten voor de PAS, maar die niet per se nu in de eerste vier jaar op deze manier verworven moeten worden.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Begrijpen we u goed als daarmee de juristen een inschatting maken wat stand houdt bij de Raad van State?

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik had eigenlijk een andere interruptie, maar nu heb ik een veel interessanter punt. De gedeputeerde zegt: we zetten in op die gebieden; het hangt af van hydrologische maatregelen hoeveel gebieden we nodig hebben. Is er een afweging gemaakt in de keuze voor bepaalde gebieden voor natuurherstelmaatregelen of er misschien met inzet op voordeligere gebieden waarvoor bijvoorbeeld geen hydrologische maatregelen nodig zijn, daar prioriteit bij te leggen waardoor er met minder geld meer effectiviteit kan worden bereikt? Of is echt gezegd: we moeten per se zo zwaar mogelijk inzetten op hydrologische maatregelen en de allernieuwste gebieden?

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Ja, inderdaad. Maar dat is een langdurig proces geweest bij het vaststellen van, in eerste instantie in de jaren negentig al, de EHS en daarna in het vaststellen hier door uw Staten van de Natura 2000-gebieden. Die hebben we niet gekozen omdat we daar zoveel mogelijk geld in kwijt konden omdat we daar dure maatregelen zouden moeten nemen. Die zijn gekozen op ecologische gronden. Vervolgens is gekeken welke maatregelen nodig zijn om in die gebieden, inmiddels aangewezen Natura 2000-gebieden, te komen tot de ons opgelegde instandhoudingsdoelstellingen. Dan is vervolgens de conclusie dat daar vooral hydrologische maatregelen voor nodig zijn. Die vereisen in hoge mate eigendom, omdat je geen goede hydrologische maatregelen kunt nemen in gebieden waar boeren nog het land op moeten.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik zal de vraag iets versmallen. In hoeverre is er beleidsvrijheid voor dit college om te kiezen voor hydrologische maatregelen die duur zijn en voor niet-hydrologische maatregelen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Dat is nu de keuze die we maken. De keuze die we maken is: hoe krijgen we de instandhoudingsdoelstellingen in een bepaald gebied verzekerd? Dan leidt dat tot een aantal maatregelen die je moet nemen. Soms is dat afgraven of maaien en plaggen of beheren met kuddes, en soms zijn dat hydrologische maatregelen. Maar op basis van een ecologische overweging, niet omdat we nou wel of niet toevallig hydrologie zo leuk vinden. Dus ja, beleidsvrijheid maar ook weer niet helemaal, moet ik eerlijk zeggen. Dus wel voldoen aan de werkelijkheid.

De vraag van de Partij van de Arbeid begreep ik niet helemaal, maar als ik mag zeggen: ja, daar waar wij kans zien in überhaupt het natuurbeleid om een verbinding te maken met landbouw, en het liefst natuurlijk met innovatieve landbouw, dan zullen we dat zeker doen. De verwachting is echter niet dat

landbouw heel veel mogelijkheden overhoudt in echte zware PAS-gebieden, omdat nogmaals daar toch vaak forse hydrologische maatregelen genomen moeten worden zodat landbouw bijna niet meer aan de orde is.

De **voorzitter**: Mevrouw Knoet. Interruptie.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Waar ik vooral op doelde is het feit dat er een aantal experimenten in Nederland is, in Friesland wordt dat zeer uitgebreid gedaan, op echte natuurinclusieve landbouw. Dat gaat nog een slagje verder dan wat wij in onze transitie voor ogen hebben. Ik denk dat daar mogelijkheden liggen. Het zou goed zijn om daar eens naar te kijken.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS:SP): Ja, absoluut. Daar is het streven van zowel het natuurbeleid als het landbouwbeleid ook op gericht. Het landbouwbeleid om de landbouw zorgvuldig en duurzaam te maken. Hoe zorgvuldiger en duurzamer die is, hoe makkelijker die ook een rol te geven is in het natuurbeleid. Daar zetten we heel specifiek op in. Wat mij betreft kunnen zo veel mogelijk gebieden in ons natuurnetwerk beheerd worden door landbouwers, maar de vraag is: kunnen zij voldoen aan de eisen die wij stellen aan zo'n gebied, namelijk een voldoende instandhouding van de kritische soorten die daar voorkomen? En als iemand dat kan met natuurinclusieve landbouw, des te beter.

GroenLinks had een vraag vooral over cijfers. Als u mij toestaat om de exacte aantallen hectaren van Natura 2000-gebieden schriftelijk te doen toekomen? Er is een zekere verwarring tussen de 90 miljoen uit het bestuursakkoord en de 207 miljoen die nu gevraagd wordt. Die 90 miljoen is een soort winstwaarschuwing: als we gebieden gaan aankopen in hoge snelheid, in hoog tempo, kan dat prijsverhogend werken. Daar hebben we deze reserve van 90 miljoen voor georganiseerd. Die wordt nu nog niet ingezet omdat daar nu nog geen echt sprake van is. De 207 miljoen is de voorfinanciering van het Rijk voor aankoop van de gronden in deze PAS-periode van nu nog vierenhalf jaar. Dat is het verschil tussen die twee bedragen.

Waarom volledige schadeloosstelling? En dat is inderdaad meer dan de marktwaarde van grond. Twee redenen. Het is voor een boer niet interessant om zijn grond te verkopen voor precies het bedrag waarvoor hij ergens anders weer grond kan kopen. Hij moet verhuizen. Dat vergt nogal wat. Dat vergt behoorlijk wat kosten. Soms moet hij panden verhuizen of hij moet verder weg gaan werken. Als je een agrariër voorstelt om grond van hem te kopen voor precies het bedrag waarvoor hij precies evenveel grond ergens anders kan terugkopen, dan gaat hij daar nooit mee akkoord omdat hij dan al die andere kosten die daar bijkomen voor eigen rekening moet nemen. Dus die is pas bereid om dat vrijwillig te doen als je ook die kosten kunt vergoeden. Vandaar volledige schadeloosstelling. Juridisch is het zo dat wij het onteigeningsinstrument alleen kunnen inzetten als een eigenaar niet in is gegaan op volledige schadeloosstelling. Als wij alleen maar de marktwaarde van de grond bieden en dan gaan onteigenen, dan komen wij niet langs de rechter. Dus we moeten volledige schadeloosstelling aanbieden.

De **voorzitter**: Kunt u afronden?

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Afronden?

De **voorzitter**: Niet het bedrag, uw betoog.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Nee, mijn betoog. Een aantal vragen over het verbinden van natuurgebieden. Dat kan allemaal, maar dat gaat zover buiten de context van dit voorstel dat ik me daar niet op voorbereid heb. Dus als u uw vragen nog een keer zou kunnen stellen, dan zal ik daar op een later moment in voorzien.

De **voorzitter**: En dan schriftelijk. Dank aan de gedeputeerde. Ik inventariseer de behoefte aan een tweede termijn. Ik zie twee fracties die daar behoefte aan hebben. Allereerst de fractie van de PVV en daarna de fractie van GroenLinks. Graag kort en krachtig in de tweede termijn. De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Kort en krachtig. Zeker, voorzitter. Ik kom nog op één puntje terug, dat is het verhaal van de financiële onderbouwing van het totaalplaatje van 0,5 miljard euro voor de komende twaalf jaar. Ik zou toch ook wel, in lijn met de toezegging die de gedeputeerde heeft gedaan, graag in beeld willen zien hoe nu ook de relatie ligt tot alle middelen die worden ingezet voor het Groen Ontwikkelbedrijf. Dat dat daar ook duidelijk in mee wordt genomen. Komt dat daar nog een keer bovenop zodat we uiteindelijk op iets van 740 à 750 miljoen uit gaan komen, of zit dat ook al bij dat bedrag in? En hoe vindt die berekening daarbinnen plaats? Dan hebben we duidelijk in beeld wat er nu daadwerkelijk in nieuwe nepnatuur wordt geïnvesteerd in deze provincie van de Nederlandse belastingbetaler. Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: De fractie van GroenLinks. Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. Met dank voor de antwoorden van de gedeputeerde in de eerste termijn. Dat gaf al wat verheldering. Wij hebben nog wel de vraag of dit geld nu bestemd is uitsluitend voor aankoop, of gaan we dit nu ook gebruiken voor de inrichting waarmee de kwaliteit van het natuur dus gebaat zou zijn?

Er is weliswaar een goede uitleg geweest, ook juridisch gezien, over het verschil tussen die 400 ha en die 1100 ha Natura 2000 die we erbij gaan krijgen. Maar dan nog. Pas als we dat maximum voor elkaar gaan krijgen en hydrologisch gezien geoptimaliseerd hebben om stikstofrobuust te zijn, pas dan voldoen we aan de regels. Bij 400 ha voldoen we aan nog geen 40% van de regels. Ik zou graag willen dat de gedeputeerde nog even in wil gaan op wat het betekent als wij die ecologische prestatie bereiken die hoort bij 400 ha.

Dan nog even over de verrassing die de gedeputeerde voelt over de vragen die wij stellen ten aanzien van het National Park Midden-Brabant. Die vraag hebben wij in de themavergadering natuurlijk ook gesteld, dus het verbaast mij dan weer dat de gedeputeerde toch verrast is door de vraag. Bij uitstek is dit nu iets waar heel Brabant echt beter van wordt vanuit de people, planet en profit als we dit gaan doen. Dus ik wil het best nog een keer schriftelijk stellen, dat we het er later nog een keer over hebben, maar dit is echt een mooie kans van deze gelden. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank, mevrouw Roijackers. We hebben geen bijdrage in de tweede termijn. De gedeputeerde graag voor de laatste antwoorden in dezen. Aan hem het woord.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Dank u wel, voorzitter. Nee, het is allemaal nog veel erger. 500 miljoen voor deze PAS-maatregelen, plus 240 miljoen uit het Groenfonds, plus 160 miljoen van ondernemers en instellingen die het dan ook weghalen bij de hardwerkende bewoners. GroenLinks.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Als het inderdaad duidelijk plus, plus, plus is dan wordt het inderdaad een heel fors bedrag, en dat heb ik dan ook graag in beeld. Ik wil overigens wel het beeld wegnemen dat ondernemers het weghalen bij hardwerkende belastingbetalers. Ondernemers werken er hard voor zolang het geen gesubsidieerde organisaties zijn maar echte ondernemers. Maar dat roept nog wel een vraag op. Wij hebben natuurlijk, GroenLinks noemde het al terecht, de inrichtingskosten die er bijkomen, maar we hebben ook nog de beheerkosten. Hoeveel beheerkosten gaan er dan extra bijkomen door deze extra grondaankopen? Misschien dat dat ook nog in beeld kan worden gebracht, want dat is natuurlijk ook een stijgende lijn die structureel op onze begroting drukt.

De **voorzitter**: Punt is duidelijk. De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Met name vanwege dat laatste bent u daar al volledig van op de hoogte, want alles wat wij structureel in de begroting hebben, heeft u zelf goedgekeurd.

De 400 ha. Als we dan, nogmaals, voor 40% voldoen aan de eisen, zo werkt het niet. Om te kunnen voldoen aan de eisen, namelijk de instandhoudingsdoelstellingen vanuit Europa, moeten we onderzoeken welke maatregelen daarvoor nodig zijn en voor een uitvoering van die maatregelen, hoeveel hectare grond, welke hectaren grond precies moeten we daarvoor echt in eigendom nemen om er bijvoorbeeld een pauw op te kunnen zetten? Dat wil niet zeggen dat de gronden die erbuiten vallen of die we niet in eigendom willen nemen, wel ingericht worden bijvoorbeeld door natuurorganisaties. Die dragen net zoveel bij aan de instandhoudingsdoelstellingen. Bij elkaar moet het plaatje inderdaad kloppen. We moeten, dat is onze afspraak met EZ en tussen EZ en de EU, voldoen aan de richtlijnen. We kijken hier wat daarvoor nodig is.

Van Nationaal Park Midden-Brabant heb ik tegen de mogelijke initiatiefnemers gezegd dat, als zij met een voorstel komen, wij dat zullen ondersteunen en met een goede aanbevelingsbrief door zullen sturen naar het Ministerie van Economische Zaken, maar als provincie zijn wij nou juist afstand aan het nemen van de nationale parken en gaan we dus niet nu alsnog een nieuw initiatief nemen om een nieuw nationaal park in te richten. Maar mochten de eigenaren van deze gronden, met name Natuurmonumenten, Brabants Landschap, daar plannen voor hebben, dan zullen wij die van harte ondersteunen.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter. Goed om te horen van die warme ondersteuning richting EZ. Ook begrijpelijk van het terugtrekken, dat weten wij ook als Staten. Maar als het gaat om alvast wat infrastructuur aan te leggen, zal ik maar zeggen, bij het Helvoirts Broek of misschien wat verbindingen, zou je met deze hap geld en deze maatregelen die we nu gaan treffen natuurlijk echt wel wat kunnen stimuleren in dat opzicht.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Ja en nee, want dit geld is wel heel erg gelabeld aan hele specifieke maatregelen. Die kunnen we dus niet zo maar vrij inzetten op een ander stukje waar we verschillende natuurgebieden in Midden-Brabant aan elkaar zouden willen koppelen. Dat kan, maar daar zullen dan terreinbeheer en organisaties zelf met een voorstel moeten komen om dat te doen. Daar staat het Groenbedrijf volledig voor open. Het kan wel, maar niet zomaar zonder meer uit de PAS-gelden. Dat hangt heel erg af van de maatregelen die dan nodig zijn.

Een antwoord ben ik u nog schuldig. Dit geld is voor zowel aankoop als inrichting van deze gronden bedoeld.

De **voorzitter**: Ik dank dan de gedeputeerde voor zijn beantwoording in de tweede termijn. Ik stel voor de beraadslagingen te sluiten en te gaan stemmen over dit voorstel. Die stemming wordt ingeluid met de door u bekende bel. Het voorstel bij u bekend als Addendum aankoop gronden PAS-herstelmaatregelen in Natura 2000-gebieden. Besluit 29/16 breng ik dan nu in stemming. De fractie van de VVD.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Voor

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Kuijken** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **De Jonge** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **De Kort** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Dan is het voorstel door uw Staten aangenomen.

35/16 Afgeven verklaring van geen bedenkingen op de WABO-aanvraag onderdeel strijdig gebruik in het kader van het Provinciaal Inpassingsplan N279

De **voorzitter**: Dames en heren, wij zouden tegen zessen gaan schorsen voor de dinerpauze. Mag ik u het voorstel doen om even een sprongetje te maken in de agenda? Er is nog één voorstelletje waarvan bespreking, als de spreektijden kloppen, in tien minuten zou moeten kunnen. Dat is de WABO. Geen bedenkingen WABO-aanvraag Provinciaal Inpassingsplan N279. Slechts drie minuten spreektijd van uw Staten. Dat moet denk ik nog voor de dinerpauze kunnen. Dat heeft uw instemming? Dan starten wij dit en dan geef ik als eerste het woord aan de PVV. Mijnheer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Dank u, voorzitter. De Partij van de Vrijheid wil de Brabantse automobilist feliciteren met een ongelijkvloerse kruising op de N279 bij De Brand. En wij zouden de Brabantse automobilist graag nog veel vaker willen feliciteren met veel meer ongelijkvloerse kruisingen, zowel bij het spoor, op de hele N65, de N270 bij Brandevoort in Deurne, de kruisingen van de N279 naar de A2 en de A50 en uiteraard Hooipolder. We zouden het feestje ook graag willen vieren met een verhoging van de maximumsnelheid naar 100 km per uur, maar daar moeten we even op wachten tot hier de groene en linkse milieu- en klimaatkliek is weggestuurd door de kiezer in de volgende periode. Want uw keuze hier is 15 miljard uitgeven voor tweehonderdduizendste graad minder opwarming van de aarde de komende vijftien jaar, en nog eens 740 miljoen aan nepnatuur van de heer Van den Hout en de EU. Dat is uw keuze, niet onze keuze. Onze keuze is een klein deel van dat geld te besteden aan veiligheid.

De **voorzitter**: Wilt u tot een afronding komen, mijnheer Van den Berg?

De heer **Van den Berg** (PVV): Ik was met de laatste zin bezig. Meer veiligheid, goede bereikbaarheid en voor ongelijkvloerse kruisingen. Tot zover.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van den Berg. De heer Smeets. Fractie GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Voorzitter. Een korte reactie op dit voorstel. Het gaat om een project met de N279. Volgens het stuk zouden er geen consequenties zijn op financieel gebied voor het projectbudget, maar er wordt ook gesproken over de kostenraming. Dus ik wil even van de gedeputeerde horen: betekent dus deze aanpassing dat er verder geen consequenties zijn voor de doorlooptijd en het budget van dit project, omdat ik op de website van dit project ook verder geen overzicht kon aantreffen van de financiële gegevens? Dank u.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Smeets. Ik kijk naar de heer Heijman van Lokaal Brabant. Ziet af. De gedeputeerde kan dan meteen de beantwoording ter hand nemen. Aan hem het woord.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Volgens mij zijn er maar twee vragen gesteld. Nee, dit heeft geen invloed op het tempo van de uitvoering. Sterker nog, als we het niet zouden doen dan zou er vertraging optreden. En het past allemaal binnen het budget van het project zoals dat begroot is.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Ik kijk rond of er behoefte is aan een tweede termijn. Ik stel vast dat daar geen behoefte aan is. Ik sluit de beraadslagingen en vraag u u klaar

te maken voor de stemming over besluit 35/16 Verklaring van geen bedenkingen WABO-aanvraag PIP N279. De fractie van de VVD.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **De Jonge** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Kutlu** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Maas** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Dit voorstel is door uw Staten aangenomen.

Besprekstukken zonder stemming

40/16 Intrekking Subsidieverordening jeugdbeleid Noord-Brabant 2009

De **voorzitter**: Dan is het nu echt een paar minuten voor zes. Misschien nog één: het Statenvoorstel van het laatste deel van de agenda. Dat gaat over de intrekking Subsidieverordening jeugdbeleid Noord-Brabant. Dat is ook echt nog zo'n dingetje. Een spreektijd van één minuut van uw Staten. Dat moet nog even kunnen? Ik voel instemming. Dan gaan we dat doen. Dan geef ik het woord aan mevrouw Brunklaus van de fractie van GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voorzitter. Ik heb de griffie laten weten dat ik die minuut heb opgeplust bij het mestbeleid.

De **voorzitter**: Dan is dat bij dezen. Dan is de heer Heijman, had zich ook nog gemeld. Ziet af van de spreektijd. Dan stel ik voor dat we dit voorstel behandeld hebben en dat ik de beraadslagingen sluit. De stemming daarover, voor de goede orde, is over een paar weken bij dit voorstel. Waarvan akte. Maar het is wel behandeld.

Dan is het nu echt tijd voor de dinerpauze. Ik schors de vergadering voor een half uur. Is dat voldoende? Ja? We zien elkaar om 18.30 uur. De vergadering is geschorst.

Schorsing.

30/16 Brabant Beweegt: sportagenda 2016-2019

De **voorzitter**: Ik heropen de vergadering. Aan de orde is het Statenvoorstel Brabant Beweegt: sportagenda 2016-2019. Aan de orde is de eerste termijn van de zijde van uw Staten. De fractie van de VVD. De heer Panhuizen heeft het woord.

De heer **Panhuizen** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Dan nu het voorstel over sport. En eigenlijk als we het over sport hebben, wil de VVD altijd kijken naar wat nou de rol van de provincie is in het geheel. Ik denk dat het voor ons als provincie belangrijk is om te focussen op de plekken die echt meerwaarde hebben, namelijk het bovenlokale niveau. Dat is het allerbelangrijkste. We denken daarom dat het ook goed is dat we nu eindelijk afgestapt zijn van het financieren van een heleboel sportaccommodaties, aangezien die infrastructuur op dit moment er al ligt. Nu is het daarom van belang dat wij investeren in vooral de talentontwikkeling. Een meerwaarde leveren waar we dat kunnen, via de eerste pijler. Want sporttalent, voorzitter, geeft Brabant een goede naam op ons visitekaartje op het internationale toneel.

Ik ben zelf een wielrenfan. Neem nou de Giro d'Italia. Dan doet het mijn hartje heel goed als ik Steven Kruijswijk zie die gewoon uit Deurne komt, en die hier getraind heeft in Brabant waar hij continu in het nieuws was. Of als ik denk aan mijn oude school in Goirle, waar Ireen Wüst vanaf komt. Hoe zij prijzen pakt en ook hier getraind heeft in Brabant. Brabantse sporttalenten zorgen ervoor dat wij zichtbaar zijn in de wereld en zijn fantastisch voor onze branding.

Maar goed. Nu is er natuurlijk ook wat kritiek, want we kunnen niet zonder vragen blijven. Dus ik ben eigenlijk wel benieuwd als ik kijk naar de financiering van het plan. Dan zie ik dat soms de bijdrages, of in ieder geval de financiële bijlage, niet per se evenwichtig is. Ik ben eigenlijk wel benieuwd wat de argumentatie is van de gedeputeerde om 3 miljoen te besteden aan gehandicaptensport en maar 2,7 aan talentontwikkeling en 1,4 aan sport en technologie, terwijl die dingen ook hartstikke belangrijk zijn voor onze sportinfrastructuur. Maar als hij daar een goede verklaring voor heeft, hoor ik hem heel erg graag.

Dan kom ik tot sport en technologie. U kent de VVD als een fan van innovatie. En innovatie ontstaat ook vooral van onderop. Vandaar de vraag of de 1,4 miljoen echt vastgenageld zit en volgepland met field labs, of dat er ook ruimte is voor nieuwe projecten in Brabant. Bijvoorbeeld de twee sprekers vanochtend. Wij als fractie hadden de eer om op werkbezoek te gaan bij deze twee gelegenheden. En wat wij eigenlijk zagen, is dat er superinnovatieve dingen gebeurden. In Oss bij het kartcircuit keken ze naar geluidsreductie. Ze keken naar hoe ze konden timen. Ze keken naar allerlei innovaties die goed kunnen zijn voor de Brabantse economie en die ook banen opleveren. Daarbij zagen we ook bij de motorcross innovaties met kloktijden. Eigenlijk overal innovaties. Als deze man een goed voorstel heeft, zou ook daar bijvoorbeeld een field lab kunnen. Dat is ook een vraag.

Dan over breedtesport. Want ik moet toch even gezegd hebben dat breedtesport toch echt door de VVD gezien wordt als een gemeentelijke taak.

De **voorzitter**: Mijnheer Panhuizen, u heeft nog één minuut.

De heer **Panhuizen** (VVD): Oké. Vandaar dat wij de gedeputeerde oproepen slechts projecten te steunen met een bovenlokaal karakter. Daarbij wil ik nog één vraag stellen, aangezien ik toch eventjes tempo erin moet zetten. U zegt in uw stuk: 3,5 miljoen naar hoogwaardige topsportevenementen. Dan vraag ik mij af waarom er dan ook in het stuk genoemd wordt dat niet per se echt grote, grote evenementen ook onder die hoogwaardige topsportevenementen vallen. Stel nou voor dat er een Giro of zo naar Brabant gehaald kan worden, ik noem maar eventjes een voorbeeld, is het dan ook mogelijk om die van die 3,5 miljoen te doen?

De **voorzitter**: Interruptie Altundal.

De heer **Altundal** (SP): Voorzitter, dank u wel. Ik hoor u continu over innovatie, innovatie. Is de VVD op de hoogte van een innovatiefonds? In het kader van economie hebben we een innovatiefonds waar bedrijven met dit soort innovaties die u noemt, ook terecht kunnen. Als u dan op de hoogte bent, waarom zou u dan nog van sport een budget daarvoor willen hebben?

De **voorzitter**: Panhuizen.

De heer **Panhuizen** (VVD): Nou, eigenlijk heel simpel. Omdat er goede cross-overs zijn die niet alleen zitten op de economie. Ik wil juist dat de wereld van sport én innovatie verbonden wordt met elkaar. En daar is die 1,4 miljoen juist goed voor. Aan innovatie kun je wat mij betreft niet genoeg geld spenderen. Dat is gewoon hartstikke top.

De **voorzitter**: Altundal.

De heer **Altundal** (SP): Ik snap heel goed dat, als het aan de VVD ligt, u alles onder innovatie wilt stoppen, maar wij hebben hier gekozen voor het oprichten van een innovatiefonds voor innovatieve doelen, dus niet vanuit alleen economisch verkeer maar ook om hightech en dergelijke. Zegt u nu: wij moeten dat innovatiefonds opheffen en die middelen delen onder de andere beleidsterreinen? Dan kun je onder die beleidsterreinen aan innovatie wat investeren. Kiest u daarvoor dan?

De **voorzitter**: Panhuizen.

De heer **Panhuizen** (VVD): Voorzitter. Ik zie niet goed waarom beide niet tegelijk kunnen. Wij willen gewoon op alle fronten investeren in innovatie, of dat nou via deze weg is of via sport. Ik zie niet goed dat allebei niet kan in die situatie. Maar goed. Ik wil nog eventjes een dingetje toelichten.

De **voorzitter**: Heel kort, want uw tijd is om.

De heer **Panhuizen** (VVD): Wij hebben een motie ingediend. Als ik even de tijd kan krijgen om die hier toe te lichten, dan hoeft ik dat niet apart te doen. Vindt u dat goed?

De **voorzitter**: Uw spreektijd is echt om, dus dat moet u van tevoren doen. U mag de motie hier neerleggen. U mag één zin zeggen nog.

De heer **Panhuizen** (VVD): Nou goed. Dank u wel, voorzitter. Ik heb haar al ingediend.

Motie 13 'Aangepast sporten'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 24 juni 2016, besprekende voorstel 30/16 A betreffende sportbeleid 'Brabant beweegt 2016-2019';

overwegende dat:

- regionale sportloketten 'aangepast sporten' niet altijd bij een WMO-afdeling van een gemeente de juiste hulpmiddelen kunnen verkrijgen voor hun cliënten;
- er een provinciaal belang speelt aangezien regionale sportloketten een bovenlokale rol hebben in het verbinden van verschillende gemeenten;

constaterende dat:

- er een casus ontbreekt die een positief effect op de maatschappelijke bijdrage door aangepast sporten aantoonst;
- bij het aantonen van een positief effect een regionaal sportloket 'aangepast sporten' makkelijker hulpmiddelen kunnen verkrijgen bij aangepast sporten via de WMO-afdeling of anderszins de verzekeraar;
- de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport onderzoeksgeld ter beschikking heeft gesteld voor maatschappelijk sportonderzoek;

verzoeken het college:

- om het geld dat gisteren door minister Schippers ter beschikking is gesteld voor maatschappelijk onderzoek naar sport, trachten aan te wenden voor een casusgericht onderzoek naar de maatschappelijke kosten en baten van aangepast sporten. Dit om de regionale sportloketten te versterken en daardoor de toegankelijkheid van de hulpmiddelen voor aangepast sporten te vergroten;
- bij een positief resultaat dit onder de aandacht te brengen van verzekeraars en gemeenten;

en gaan over tot de orde van de dag.

VVD Brabant: Alex Panhuizen

SP Brabant: Maurice Spapens

D66 Brabant: Ine Meeuwis-van Langen

PvdA Brabant: Antoinette Knoet-Michels

CDA Brabant: Stijn Steenbakkers"

De **voorzitter**: Dat was de zin. Prima. Dan is de fractie van het CDA aan de beurt. De heer Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. Sporten is zweten. Zoals Mohammed Ali al zei: zweet is slechts vet dat huult. In een tijd waar obesitas volksziekte nummer 1 dreigt te worden in Nederland en in Brabant, is sport alleen al om die reden een essentieel onderwerp. Een onderwerp dat alle aandacht van onze provincie verdient.

Maar, voorzitter, niet alleen om die reden. Het CDA ziet sport met name ook als uniek en cruciaal onderdeel in provinciaal beleid ten behoeve van een andere maatschappelijke uitdaging: het verbinden van mensen. Sport verbindt mensen van alle rangen en standen, van alle opleidingsachtergronden en alle leeftijden. En voorzitter, laat dat volgens het CDA nu een van de belangrijkste maatschappelijke uitdagingen zijn. Buiten de basisschool zijn er in onze samenleving nog maar weinig instanties of organisaties die echt een sociaal bindmiddel kunnen zijn tussen mensen van verschillende achtergronden, opleidingsniveaus en inkomens. Van oudsher waren er de kerken, de vakbonden en andere instanties waar hoger en lager opgeleiden elkaar zagen, met elkaar spraken en er ook voor elkaar waren. Maar dit verandert. Er zijn naar onze ideeën te weinig ontmoetingsplekken. Mensen leven compleet langs elkaar heen en hebben geen flauw idee meer hoe mensen met een andere opleidings- of inkomensachtergrond leven. Ondanks de iPhone zijn we verder van elkaar verwijderd dan ooit. Dit komt naar het idee van het CDA mede omdat mensen met verschillende achtergronden elkaar te weinig ontmoeten. Sport, sportclubs, sportevenementen vormen een hedendaags middel om deze ontmoeting wel plaats te laten vinden. Het CDA heeft daarom, samen met de VVD en de SP, de afgelopen periode er altijd voor gezorgd dat er veel werd geïnvesteerd in sport. In topsport, breedtesport, talentontwikkeling, accommodaties en niet te vergeten, gehandicaptensport.

Voorzitter. Dit hangt allemaal met elkaar samen en versterkt elkaar allemaal. We hadden heel graag gezien dat dit college deze ambitieuze lijn op sportgebied had doorgezet. Maar niets is minder waar. Sport lijkt door dit college eigenlijk niet als essentieel onderdeel van het provinciaal beleid te worden gezien. Het geringe nieuwe geld, slechts 5,5 miljoen euro waar de vorige periode 40 miljoen euro werd uitgegeven, getuigt hiervan. In geld uitgedrukt, dat is een beetje flauw, vindt dit college sport eigenlijk zeven keer minder belangrijk dan het vorige college. Zoals gezegd, dat is een beetje flauw want op het gebied van sociale cohesie kun je ook heel veel dingen bereiken met minder geld. En bovendien zien wij ook echt goede dingen in dit sportplan. Zo blijkt uit de evaluatie dat we ten aanzien van de accommodaties de infrastructuur heel goed op orde hebben. Dat is mooi en het is dan logisch dat we hier niet zoveel geld meer op inzetten. Dat bespaart ook weer geld dat we elders kunnen besteden.

Ook is het CDA zeer te spreken over de inzet die wordt gepleegd op innovatie en de voortdurende verbinding daarmee. De koppeling met het economisch programma vinden wij ook sterk, met name bij evenementen. Laat zoveel mogelijk Brabanders meeprofiteren.

We hebben toch nog enkele vragen en suggesties. Naar aanleiding van de motie Verduurzaming sport zijn er veel reacties geweest vanuit gemeenten en sportorganisaties. Er lijkt veel energie te zitten bij de sportverenigingen. Wat de CDA-fractie wel een punt van aandacht vindt, is hoe snel we op deze initiatieven kunnen inspelen. Want het Energiefonds bijvoorbeeld kent een forste drempel: 4 miljoen. De door de gedeputeerde gesuggereerde bundeling brengt het gevaar met zich mee van lange trajecten en bureaucratie, terwijl onze insteek juist is om op korte termijn meters te maken en de energie niet te laten wegebben. Herkennen GS dit beeld en bent u bereid hierop te anticiperen?

Voorzitter. We missen toch ook nog wel een stuk over talentontwikkeling. Kan de gedeputeerde hier nog eens wat meer over zeggen? Hoe past dit in het hele plaatje?

Nog één punt ten aanzien van accommodaties. Er is veel gebeurd en het ziet er goed uit. Toch horen we uit het veld dat er ook nog wel een behoefte zou zijn bij evenementen die overal in de provincie kunnen plaatsvinden, namelijk aan een soort mobiele tribune. Herkent de gedeputeerde deze geluiden en wat vindt hij hiervan?

Voorzitter. Dan aangepast sporten. Dat moeten we beter met elkaar delen, en in de provincie moet hier volgens mij beter voor worden opgeleid. Kan de provincie eens kijken hoe we dit stuk kunnen versterken?

De **voorzitter**: Kunt u afronden?

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. En dan de motie die wij samen met de VVD, de SP, GroenLinks en Lokaal Brabant hebben ingediend. Die vraagt eigenlijk om een belangrijk ander onderdeel. We gaan fors minder geld investeren, dus dat betekent dat cofinanciering van buitenaf veel belangrijker wordt. Dat cofinancieren vragen wij om nu te professionaliseren. Nu zijn er verschillende mensen mee bezig, maar naar ons idee zou daar één iemand professioneel mee aan de slag moeten zijn, of in de provincie of daarbuiten. Daar horen wij graag de gedeputeerde over. De motie komt u allen toe nu.

Motie 12 'Sport verbindt!'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 24 juni 2016;

overwegende dat:

- cofinanciering / sponsoring door de private sector steeds belangrijker wordt voor het provinciaal sportbeleid;
- dit een specifieke taak is, waar veel kennis, een breed netwerk en een meer intensieve benadering vanuit de provincie gewenst is;
- idealiter iemand zich specifiek en exclusief op deze taak zou moeten richten;

verzoekt het college van Gedeputeerde Staten om:

- het acquireren van private cofinanciering en sponsorgelden te professionaliseren;

en gaan over tot de orde van de dag.

CDA, Stijn Steenbakkers

GroenLinks, Patricia Brunklaus

SP, Maurice Spapens

VVD, Alex Panhuizen

Lokaal Brabant, J. Heijman"

De **voorzitter**: Ik dank u voor uw bijdrage. De fractie van de SP. De heer Spapens.

De heer **Spapens** (SP): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Sport verbreedert, sport is breed toegankelijk, sport kan leiden tot de top zolang er maar breedte onder zit. En dat zit er in dit stuk. De SP-fractie is blij met de inspanningen op het gebied van de gehandicaptensport. Zo hoort het bij de brede toegang van de sport. Samen met collega's van de VVD, PvdA, D66 en de SP hebben we net een motie ingediend om sportmiddelen toegekend te krijgen voor hen die gehandicaptensport willen bedrijven. Een onderzoek is een begin naar hulp voor hen om sneller en toegankelijker middelen te krijgen.

Voorzitter. Het is bijzonder positief dat nog dit jaar een Brabantbrede dekking van de sportloketten gerealiseerd wordt. De SP houdt de vinger aan de pols en verzoekt de gedeputeerde om ons op de hoogte te houden en te blijven houden.

Voorzitter. Faciliteren van bovenlokale talentontwikkeling. Faciliteren van bovenlokale stimulering van aangepast sporten. Faciliteren van duurzame samenwerking. Daar heeft u de SP aan uw zijde. Er is niets mis met werken aan of werken voor de top, wetende dat de breedte bij de steden en de dorpen goed toegankelijk is. Of als dat niet zo is, goed toegankelijk wordt. Als die brede toegankelijkheid er niet is, dan hebben we als provincie een positie om te helpen, om te sturen.

Voorzitter. Afsluitend. Heel Brabant juicht, hiha, waarbij we zo'n twee weken geleden een dertigtal topsporters die naar Rio gaan, uitzwaaiden onder andere bij het Guus Meeuwisconcert met driehonderd

sportvrijwilligers uit Brabant. Daarbij werden door diverse topsporters de vrijwilligers geëerd die een belangrijke bijdrage aan hun carrière hebben gehad of geleverd. Zo weten we topsport op een inspirerende manier te verbinden aan het enorme aantal sportvrijwilligers in Brabant, precies wat we in Brabant beogen. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Dank u, voorzitter. Ik zat nog even te kauwen op de opmerking over de motie die ik net onder ogen kreeg om het geld dat minister Schippers ter beschikking stelt om betere toegankelijkheid te krijgen voor gehandicaptenSPORTERS. Ik vroeg me eigenlijk af, en ik hoor de SP er niets over zeggen, hoe de SP denkt over de paragraaf 'Gehandicapten' – of aangepast sporten moeten we misschien netjes zeggen – die in het sportbeleid staat. Daar gaat veel meer aandacht naar uit dan in de vorige periode. Hoe denkt de SP daarover? Is het nu voldoende? Want in de vorige periode was met name het gehandicapt sporten het speerpunt van de SP en daar is eigenlijk heel weinig van terechtgekomen in de vorige periode. Is het nu wel voldoende?

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. Spapens.

De heer **Spapens** (SP): Ik denk dat het nooit voldoende is, maar ik ben blij dat u aangeeft dat het in de vorige periode onvoldoende is en we nu ons stinkende best doen om te zorgen dat het op zijn minst voldoende wordt. Laten we eraan werken dat het dan ruim voldoende, uitmuntend of misschien wel excellent wordt.

De **voorzitter**: Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Mijn opmerking is niet gericht om kritiek te geven op de vorige gedeputeerde die dit uitvoerde, want ook toen zat uw partij in het college dus het was gewoon een afspraak binnen het akkoord. Maar u zegt: het is nu voldoende en u gaat het ook echt bewaken dat het goed wordt uitgevoerd in deze periode?

De **voorzitter**: Spapens.

De heer **Spapens** (SP): Als u mij kent, weet u dat ik daar zeker op ga letten. En om uw woorden even te herhalen: het is geen kritiek op de vorige periode, maar u zegt dat in de vorige periode te weinig gedaan is. Ik was daar niet bij. Ik constateer in ieder geval in deze periode dat we ten opzichte van de vorige periode een verbetering toepassen. Laten we met zijn allen kijken in hoeverre deze ontwikkeling naar boven toe doorgaat en niet naar beneden. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Spapens ook voor zijn bijdrage. Dan is nu de fractie van de PVV aan het woord. De heer Roks. Aan u het woord.

De heer **Roks** (PVV): In de Nederlandse politiek heeft men vaak de neiging zich vaag of wollig uit te drukken, wat mijns inziens enkel kan dienen om ware bedoelingen te verbergen of kritische vragen te omzeilen. Welnu, voorzitter, deze sportnota staat werkelijk bol van ambtelijke, vage en wollige taal. Hoe maak je keuzes bereikbaar voor de Brabander? Nou, niet met dit document. Wat zijn nu eigenlijk de kerntaken van de provincie? Provincies zijn verantwoordelijk voor de inrichting van het landelijk gebied, de bereikbaarheid van hun regio en het regionaal economisch beleid. Maar u vindt hier toch weer een

sluiproute om een beperkte kliek subsidieontvangers van alle kanten rijkelijk te bedienen. U legt allerlei verbanden die u inderdaad helpen in het verdelen van euro's. Maar of de sport hierbij gebaat is, vraagt de PVV zich af.

De top 10-sporten van Nederland worden al gesubsidieerd door bijvoorbeeld de NOC*NSF. Dit is subsidiëren aan hen die het eigenlijk niet nodig hebben, omdat daar al een dikke portemonnee is en dat ze ook vanaf diverse kanten gesteund worden. Wellicht makkelijk qua uitvoering, maar echte meerwaarde heeft de Brabantse burger hier niet van. De PVV heeft hierover zelfs vragen gesteld in februari 2016. Wij maken ons er echt zorgen over dat bijvoorbeeld sportevenementen de provincie ook weer gaan zien als pinautomaat.

De evaluatie geeft een gemiddeld positief beeld, maar wat doet u daadwerkelijk met een evaluatie? Het zou transparant zijn als u duidelijk omschrijft wat u gedaan heeft naar aanleiding van deze evaluatie. Nu is het voor ons echt een zoekplaatje. Nu gooit u het op vier sportlijnen, waarvan wij als PVV aangepast sporten de enige echte belangrijke poot vinden. Al haast u zich door weer een link te leggen met sociale veerkracht. Dat leidt af van waar het om zou moeten gaan, te weten het deelnemen aan sport voor mensen met een beperking. Die sporters lopen tegen problemen aan, omdat het vaak bovenregionaal is georganiseerd, zoals u zei op Skype. Ik heb zelf een slechtiende dochter, die in haar basisschooltijd alleen naar Showdown kon in Breda om half 10 's avonds vanuit Etten-Leur. En dan de andere dag 's ochtends om 7 uur moest ze weer opgehaald worden voor haar school in Rotterdam. Lekker verantwoord sporten heet dat.

Voetbalverenigingen die hun G-voetbal soms niet in stand kunnen houden, omdat vervoersfaciliteiten onbetaalbaar worden. Daar zou u de ondersteuning op moeten richten. Talentontwikkeling, evenementen en innovatie en technologie zijn volstrekt kansloze kreten op het gebied van sport, maar die geven u wel de gelegenheid om een subsidiekapstok te creëren waar wij later tijdens onze controletaak weer mee om de tuin geleid kunnen worden.

Beter zou zijn om samen met gemeenten een langere doorkijk te maken en te kijken wat er met verenigingen staat te gebeuren. Steeds minder vrijwilligers en steeds groeiende lasten maken dat er onder andere gekeken moet worden naar verder weg dan 2020. Multifunctioneel gebruik van gebouwen bijvoorbeeld, het ruimtelijk ondersteunen van verenigingen die eens een keer buiten de oevers durven denken in hun zoektocht naar overleven.

Ik zie gedeputeerde Van Merriënboer enthousiast worden. Denken in kansen voor verenigingen om op de langere termijn te kunnen overleven in een veranderende behoefte aan sport. Provincie, richt u nou gewoon op de breedtesport en gehandicaptensport, in plaats van de zoveelste in het rijtje te zijn die zich op topsport richt.

Samenvattend, voorzitter. Sport draagt helemaal bij aan een bruisend leef- en vestigingsklimaat, daar is de PVV het helemaal mee eens.

De **voorzitter**: Interruptie Panhuizen.

De heer **Panhuizen** (VVD): U leest een prachtig verhaal voor over provinciale kerntaken, maar volgens mij is gehandicaptensport dan ook geen provinciale kerntaak. Hoe zit het met uw consistentie, mijnheer Roks?

De **voorzitter**: De heer Roks.

De heer **Roks** (PVV): In het kader van leefbaarheid – dat is een zeer belangrijke kerntaak van de provincie, mijnheer Panhuizen – zie ik een enorme link naar de gehandicaptensport. In het stuk staat onder

evaluatie, als u hem gelezen heeft, dat het juist bovenregionaal georganiseerd is voor sporters met een beperking. Vandaar dat het wel degelijk tot de provinciale taken behoort.

De **voorzitter**: Panhuizen.

De heer **Panhuizen** (VVD): Wel fijn dat u natuurlijk ook mijn motie gaat steunen in dat geval, als u daarom zorg heeft. Maar goed. U komt met een verhaal aan over de kerntaken van de provincie en een goede leefbaarheid, maar dan kan ik meteen een link maken met de regionale economie als je kijkt naar de talentontwikkeling en de technologische innovatie. Qua consistentie geldt er nog steeds hetzelfde. Dan kan ik het ook als kerntaak zien als u dat plaatje zo gaat maken.

De **voorzitter**: Roks.

De heer **Roks** (PVV): Heel mooi ingebracht, daarom is uw partij misschien ook medeverantwoordelijk voor dit gedrocht wat hier nu voorligt. Het gaat erom, mijnheer Panhuizen, dat de focus moet liggen op sport. En er ligt nu een focus om een kapstok te creëren om gelden vanuit sport naar andere argumenten bijvoorbeeld te kunnen doen. En daar wil de PVV niet aan meedoen, mijnheer Panhuizen. Dat u dat als VVD wil, graag, maar wij kiezen voor de Brabander in de breedtesport en in de sport voor mensen met een beperking.

De **voorzitter**: Interruptie Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Dank voor het hele verhaal van de heer Roks, maar hoe u van de zijde van de PVV daarover denkt weten we op zich, zeg ik eerlijk. Maar nu lees ik ook een keer op een vrije dag of vrije avond het verkiezingsprogramma van de PVV. En dan zie ik in dat verkiezingsprogramma op verschillende plekken staan: wij ondersteunen gehandicaptensport, geeft u aan, maar ook initiatieven van onderop. Hoe rijmt u dat nu met dat u zegt: er mag geen enkel evenement plaatsvinden? Als nu van onderop mensen komen die hier samen met de provincie en met private partners iets willen organiseren, zegt u dan: ik volg mijn verkiezingsprogramma en dat verdient onze steun? Of zegt u dan: dan leg ik het verkiezingsprogramma naast me neer en gelden nu de standpunten die ik nu verkondig?

De **voorzitter**: De heer Roks.

De heer **Roks** (PVV): Mijnheer Steenbakkers, u heeft dat niet gelezen. U heeft dat straks van mij gehoord, want ik heb u wat verteld in uw zoektocht naar steun voor uw motie. Dus laten we daar gewoon helder over zijn. Natuurlijk heeft u dat even geverifieerd of ik niet uit mijn nek sta te ... Maar dat doen wij dus niet bij de PVV. En evenementen zijn geen kerntaak van de provincie, mijnheer Steenbakkers. Precies hetzelfde verhaal.

De **voorzitter**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. Ik constateer dat ik nu geen antwoord krijg op de vraag die ik precies stel. Ik kan uw standpunt helemaal volgen, maar vervolgens zie ik dat u wel initiatieven van onderop wilt steunen. Hoe rijmt u dat dan met ...?

De **voorzitter**: Die vraag had u al een keer gesteld. Mijnheer Roks.

De heer **Roks** (PVV): Ik ga u het antwoord geven, mijnheer Steenbakkers. Terecht, ik omzeil daarmee uw vraag en dat is niet mijn bedoeling want het is helder wat de PVV daarvan vindt. Die evenementen mogen komen vanuit de samenleving. Het enige wat wij daaraan doen, is ondersteuning maar no way met geld. Wij gaan daarin faciliteren. Wij gaan ruimtelijke problemen oplossen. En mensen samenbrengen zoals u van de PVV gewend bent. Dat doen wij dus met evenementen, alles behalve geld.

Voorzitter. Ik wil tot een afronding komen.

De **voorzitter**: Daar bent u al mee bezig.

De heer **Roks** (PVV): De sport draagt dus bij aan een bruisend leef- en vestigingsklimaat. Daar is de PVV het over eens.

Maar waarom zoveel nadruk op de topsport? Voorzitter, de Brabanders zitten niet te wachten op ambitieuze sportplannen waar allerlei netwerkjes mee gebaat zijn. Zelfs voor uitleg van beleid vindt men aanleiding om er maar een dinertje tegenaan te gooien.

College, kom nu maar eens met een Brabants 'Wir schaffen das' om samen met de gemeenten tot een Brabantbreed plan van aanpak te komen om bijvoorbeeld schoolzwemmen terug te brengen, te zorgen voor trapveldjes, fietscrossbanen, gymzalen, speeltuinen, en sportverenigingen met gehandicapten te helpen, in plaats van nietszeggend meeliften op topsportevenementen die vooral leuk zijn voor de netwerkclubjes eromheen.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Roks voor zijn bijdrage. Mevrouw Meeuwis van de fractie van D66 heeft nu het woord.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voorzitter. Voor D66 is sport een heel belangrijk onderwerp. Sport en bewegen mag van onze partij een prominentere rol krijgen. Ons congres vond onlangs plaats op Sportcentrum Papendal en als gastspreker hadden we daar de bekende professor Erik Scherder, die aantoonde wat beweging allemaal voor het brein doet. Voorzitter. Volgens Scherder zouden PS en GS voor de creativiteit het beste voortaan wandelend kunnen vergaderen. Ik vond het nog een beetje te vroeg om nu al met een dergelijke motie te komen, maar u houdt hem van mij tegood.

Sport is goed voor de gezondheid. Het leert je samenwerken, vergroot je sociale netwerk en helpt je om je doelen na te streven. Sport leert je verliezen, maar ook winnen. D66 is al jaren een warm pleitbezorger van een gezonde levensstijl, waarin sport en bewegen een preventieve functie heeft. Ook zien wij sport en bewegen als een positieve stimulans voor integratie en sociale acceptatie, voor jong en oud. Heel veel mensen sporten graag, en echt niet om de sport alleen. Het brengt mensen bij elkaar, het creëert een gemeenschapsgevoel en vormt vaak het begin van blijvende vriendschappen. Elkaar beter leren kennen en je horizon verbreden. Denk bijvoorbeeld aan het succesvolle sportproject SamenStevensbeek.

Kortom, voorzitter, D66 is blij dat vandaag de Sportagenda 'Brabant Beweegt' voorligt. Ten eerste zijn wij blij vanwege de inhoud van de Sportagenda. We zijn ook blij vanwege de uitstekend gekozen titel van deze sportagenda. 'Brabant Beweegt' past natuurlijk prima bij de naam van ons bestuursakkoord. We zijn tevreden vanwege de keuzes die gemaakt zijn en verder doet het ons ook deugd dat onze belangrijkste opmerkingen bij het oude plan van 2011 naadloos aansluiten bij de evaluatie.

Voorzitter. Sport zorgt voor beweging in Brabant. Sport laat mensen meedoen aan de samenleving en houdt mensen vitaal. Letterlijk en figuurlijk. Het is een goede zaak dat de meeste aanbevelingen uit de onderzoeken al verwerkt zijn in de Sportagenda. Ik noem de aanbevelingen om SMART'er te gaan formuleren, om de focus op kernsporten los te laten en te vervangen door technologie en innovatie, en om sport veel meer als middel te beschouwen voor andere beleidsterreinen. D66 is het van harte eens met een overschakeling van een provincie, die eerst vooral werd gezien als financierder, naar nu meer als een

verbinder en een vormer van netwerken. Daar draait het om: een bescheiden rol van verbinden en netwerk vormen. D66 vindt het ook een logische keuze om het accent te gaan leggen op de vier sportlijnen Aangepast sporten, Sportevenementen, Talentontwikkeling en Innovatie & Technologie. Dat laatste is natuurlijke onze Brabantse specialiteit: de innovatieve aanpak.

En voorzitter, wij zijn tevreden over de beoogde effecten die genoemd worden.

Ten eerste de beoogde effecten met betrekking tot aangepast sporten. Als we kijken naar de schaal waarop aangepast sporten plaatsvindt en het probleem dat er nu is om lokaal een goede infrastructuur te realiseren, valt een provinciale taak alleen maar toe te juichen, zodat initiatieven beter verbonden kunnen worden, dat er meer bekendheid komt en daarmee ook meer deelname. Het versterken van de steunpunten past daar ook in. Aangepast sporten is een uitstekend middel voor participatie en voor verdere individuele ontplooiing.

Ten tweede de beoogde effecten met betrekking tot evenementen. D66 vindt een sterkere profilering van Brabant als internationale en innovatieve regio, waar talent volop de ruimte krijgt en waar iets te beleven valt voor jong en oud en voor de vele kenniswerkers in onze regio, prima. Een gevoel van verbondenheid en saamhorigheid creëren, een innovatief imago van Brabant en een prikkel om meer te bewegen. D66 is voorstander van evenementen, mits die aantoonbaar het verschil maken voor Brabant. Overigens, bij de key indicatoren missen we wel de vergroting van de naamsbekendheid van Brabant in het buitenland als aantrekkelijke vestigingsplaats voor bedrijven, zeker waar het om innovatie gaat. Als we sport als middel zien, mogen we zeker nog meer de relatie met economie en werkgelegenheid leggen. Dus, moet die er niet bij, zou ik willen vragen aan de gedeputeerde?

Ten derde de beoogde effecten die genoemd worden met betrekking tot talentontwikkeling. Goed dat we inzetten om talenten aan te trekken of te behouden voor Brabant. Brabant moet worden gezien als een aantrekkelijke regio voor talentontwikkeling. Op sportgebied, maar ook voor scholing en latere carrière. D66 vindt dat we daarbij ook moeten zorgen dat de talenten sport en opleiding goed moeten kunnen blijven combineren. En voorzitter, kan die combinatie sport en opleiding alstublieft nog beter of in ieder geval toegevoegd worden bij de key indicatoren? Zeker nu minister Schippers gisteren miljoenen heeft toegezegd voor topsporters, topsportprogramma's en sportonderzoek.

Ten vierde, voorzitter, de beoogde effecten die genoemd worden met betrekking tot Innovatie en Technologie. Voorzitter. Ik refereerde al eventjes aan ons pleidooi in 2011 voor de field labs. Field labs zitten in het DNA van Brabant en bieden mogelijkheden voor cross-overs en economische kansen. Maar ook innovaties om meer te bewegen. Goed dat we er al vier in Brabant hebben.

D66 is het eens met de conclusie om als provincie geen directe rol meer te spelen op het vlak van topsportaccommodaties.

De **voorzitter**: Wilt u gaan afronden?

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Ik ben aan het laatste stukje bezig, voorzitter. Gelukkig wordt er wel opgemerkt dat wanneer er toch ambities op dit vlak leven bij gemeenten, de provincie zal zorgdragen voor verbinding en kennisdeling. En ook ik denk dan even aan de motie terug die onlangs in de Staten is aangenomen over verduurzaming van sportaccommodaties.

Afrondend, voorzitter, voordat ik in blessuretijd kom. D66 is graag bereid om de Sportagenda 2016-2019 vandaag vast te stellen, om daarmee bij te dragen aan maatschappelijke opgaven; meer focus te krijgen in het sportbeleid; in te zetten op de vier sportlijnen, waar Brabant zich kan profileren als vooruitstrevende provincie, waar iedereen kan meedoen, waar wat te zien en te beleven is, talent de ruimte krijgt en waar volop kan worden geïnnoveerd.

Brabant Beweegt, en nu vooruit!

De **voorzitter**: Ik dank u voor uw bijdrage. De fractie van de Partij van de Arbeid. Mevrouw Knoet heeft nu het woord.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voorzitter. Onlangs is het Sportplan 2016 geëvalueerd. Uit deze evaluatie komt het beeld naar voren van een sportbeleid dat op vele vlakken goed wordt beoordeeld en de Brabantse sportsector op meerdere vlakken behoorlijk heeft versterkt. De effecten buiten de sportsector zijn echter te laag gebleven. De doelstelling van het Sportplan 2016 om het leef- en vestigingsklimaat te optimaliseren, had volgens de evaluatieonderzoekers beter gekund. Juist het doel om met sport het leef-, welzijns- en vestigingsklimaat te verbeteren, is voor de PvdA Brabant een belangrijk punt om als provincie te kiezen voor het investeren in sport. En de sector is er volgens de onderzoekers ook klaar voor om deze rol te nemen, en de provincie de regiefunctie.

In het Sportbeleid 2016-2019 laten GS de focus op kernsporten en accommodaties los en verleggen deze naar het zoeken van een goede verbinding met de maatschappelijke opgaven. Breedtesport mogelijk maken is vooral een opgave van de gemeenten en dat doen ze met inzet van veel vrijwilligers. Als provincie zijn er volgens ons twee aandachtspunten waarbij we deze breedtesport kunnen ondersteunen. Allereerst de actielijn om een regionale aanpak bij het aangepast sporten mogelijk te maken. Heel goed dat GS gehandicaptensport in de uitvoering van het beleid nadrukkelijk aandacht geven en inzetten plegen. Als tweede is mede organiseren en initiëren van topevenementen zeer ondersteunend aan breedtesport. In het voorstel houden GS de mogelijkheid open om met afzonderlijke Statenvoorstellen te komen als zich kansen voor grote topevenementen voordoen. Wij steunen de lijn dat de provincie primair het netwerk moet helpen versterken en minder zelf als organisator en uitvoerder moet optreden. Maar we zien echter ook wel graag dat we voor grote topevenementen om brede doelen te bereiken de kansen nemen. Maar op dit punt zien we ook dat er heel veel onduidelijkheid blijft in dit stuk. Kunt u ons wat meer inzage geven in uw denken? Want wanneer komt zo'n topevenement in aanmerking?

De **voorzitter**: Kunt u afronden?

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Wanneer is het een kans om niet te weerstaan? Het staat nu wel erg open in de tekst en het lijkt ad hoc tot stand te komen. Graag uw reactie. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank u voor uw bijdrage. Dan is de fractie van 50PLUS. De heer Van Overveld is de volgende in de rij woordvoerders.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Ik heb even gearzeld of ik dit fantastisch atletisch gevormde lichaam zou bewegen naar het spreekgestoelte, maar ik heb ervoor gekozen om het wel te doen. En eigenlijk maar voor even, wat mij betreft. En breedtesport heeft wat ons betreft ook niets te maken met de omvang van de buik, die groter wordt naarmate de leeftijd vordert.

Maar nu iets heel anders. Ik wil alleen maar aangeven: er zijn een paar kreten die ik wil slaken. Breedtesport, heel belangrijk. Er zijn sportsoorten die nauwelijks genoemd worden in al die sportplannen. En dan heb ik het over gymnastiek, dan heb ik het over volleybal. Ik heb het over gewone, hele platte sporten waar heel veel kinderen en heel veel volwassenen heel veel plezier aan beleven. Gehandicaptensport, uitstekend. Dat krijgt de aandacht die het verdient. Ik ben het eens met de heer Roks die zegt dat het vaak op regionaal terrein georganiseerd is. Als voorzitter van de gymnastiekvereniging weet ik dat ook. Maar dat komt ook omdat je in een kleinere gemeenschap niet altijd voldoende deelnemers kunt krijgen. Dan moet je het wel regionaal gaan organiseren. Maar maak het dan ook mogelijk, dat ben ik met de heer Roks eens. Mensen, niet te veel over sport praten. Doen!

De **voorzitter**: De heer Vreugdenhil. ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Met dit voorstel wat nu voorligt, sluiten we het oude sportplan af. Daar is de ChristenUnie/SGP-fractie niet rouwig om, want met het oude sportplan dat met name instak op topsport, investeren in topsport en topsportaccommodaties, zijn wij nooit gelukkig geweest. En ik ben dan ook blij dat we met dit plan gaan van financieren naar verbinden. Dan zeg ik tegen de CDA-fractie die zegt dat we zeven keer minder investeren, dat wij volgens mij zeven keer meer naar onze eigen kerntaak toe gaan. En dat is winst.

Voorzitter. Wij hebben ook hierbij een nieuwe koers. Met name twee elementen spreken ons ontzettend aan in deze nieuwe koers. Het aantal sporten waar we in het verleden ook vaak aandacht voor gevraagd hebben en waar de SP ook altijd een groot voorstander van was, is hier goed in verwerkt. En ik ben het dan ook niet eens met de VVD-fractie die de 3 miljoen voor aangepast sporten afzet tegen de investering Innovatie. Dit is nou echt een kerntaak van de provincie en ik vind het de grootste winst van dit plan.

Een ander element wat hier goed uitkomt, is het anders investeren in de evenementen. Maar u praat hier een beetje met twee woorden. Aan de ene kant zegt u: we gaan naar evenementen toe die willen investeren, die een sociaal-maatschappelijk rendement daarin hebben. Uit het hart gegrepen. Even later zegt u weer: ja, maar het moet wel toegevoegde waarde hebben voor het internationale profiel en innovatie van de provincie. Daar word ik even iets minder warm van. Laten we het maar bij het eerste houden.

Voorzitter. De andere twee elementen, talentontwikkeling en innovatie, daarvan gaf ik al aan dat we daar niet zo'n groot voorstander van zijn. Met name omdat hier wel eens het haakje in het kapstokje gevonden kan worden om toch een investering in sport te kunnen doen die eigenlijk niet bij de kern van het plan past. In grote lijnen kunnen we dit steunen en we zijn misschien nog het allermeeest blij met de zin die nu eigenlijk al een beetje ter discussie gesteld wordt, dat grote topsportevenementen in Brabant, zoals het binnenhalen van La Grande Boucle, niet past in het topsportbeleid maar dat dit een separaat programma moet worden. Ik steun dat van harte. Laten we dit ook zo vasthouden en laten we daar het sportbeleid van de provincie niet mee vervuilen en laat die zinnen stevig in uw programma staan. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Vreugdenhil. Mijnheer Heijman, Lokaal Brabant. Ziet af van het woord. Dan geef ik graag de gedeputeerde het woord als hij meteen daartoe gelegen is, dat in dertien minuten maximaal.

De heer **Swinkels** (GS/SP): Ja, voorzitter. Dank voor de vele positieve reacties die uit dit gezelschap komen over het sportplan zoals dat nu voorligt, de Sportagenda 2016-2019. Heel wat opmerkingen zijn er gemaakt over de verbinding met breedtesport. En misschien is het ook goed om in algemeenheid daarmee te stellen dat we, juist met de evaluaties en de uitvraag in het veld, gekeken hebben naar wat de meerwaarde kan zijn van de provincie naast wat gemeenten doen en naast wat er door het Rijk gebeurt. Daarmee moeten we ook onderkennen dat er heel veel gebeurt in gemeenteland op breedtesportgebied. Zeker als wij niet de pinautomaat willen zijn die de gaten opvult waar die door gemeenten eventueel niet ingevuld worden, moeten wij ook onderkennen dat daar een verantwoordelijkheid ligt voor de gemeenten en dat wij slechts aanvullend het beleid kiezen wat we als provincie kunnen doen. En die is juist uitdrukkelijk in deze agenda neergelegd.

Ik ben blij met de vele opmerkingen die toch gemaakt zijn hoe wij uiteindelijk daar in dat regionale profiel wel kiezen voor gehandicaptensport, omdat inderdaad ook uit onze evaluatie blijkt dat daar nou net wel een regionale functie van belang is, precies zoals net ook al even aangegeven is dat het lokaal te weinig mensen oplevert om daar de hoeveelheid voor te hebben dat je daar ook evenementen en activiteiten rondom heen kunt organiseren.

Dan zal ik proberen zoveel mogelijk de vragen af te lopen die tussentijds gesteld zijn. Het ging bij de VVD onder andere over een evenwichtige bijdrage tussen de diverse lijnen die we hebben uitstaan. En waarom nu juist zo verdeeld. Eigenlijk zeg ik net al iets. We hebben ten opzichte van het vorige sportplan nu een grotere marge-investering gemaakt op onze aanpak gehandicaptensport. Maar we hebben natuurlijk wel ook de andere lijnen ook gewoon openstaan om die toch van een budget te voorzien, terwijl we met elkaar ook de afspraak hebben dat we meer focus brengen in het hele plan. Dus we zullen genoodzaakt zijn meer met elkaar te focussen. Daarmee beter ook na te denken over wat we allemaal wel en niet doen. 1,4 miljoen voor innovatie. Dat is op zich een goed bedrag, maar dat zetten we aan de voorkant niet vast. Er volgt nu nog een uitvoeringsprogramma, waarmee we in kaart gaan brengen wat voor soort innovaties we allemaal mogelijk maken. Het initiatief in Berghem kan ik dus bij voorbaat niet uitsluiten maar dat zijn allemaal mogelijke initiatieven die we met elkaar zullen wegen of we die in dit verband ook mogelijk willen maken. Binnen de 3,5 miljoen die staat voor die topsportevenementen, moeten we natuurlijk wel onderkennen als we het over evenementen hebben als een Giro of een Tour de France, dan is 3,5 miljoen peanuts. Kortom, in ons uitvoeringsprogramma zullen wij wel aangeven welke sportevenementen veelal vanuit lokale initiatieven wij voornemens zijn te blijven steunen. Maar we zullen daar waar dit soort grotere evenementen betreft die juist omdat het dan niet alleen sport is maar misschien wel veel meer vrijetijdseconomie, Brabant Branding, innovaties, zullen we juist de afstemming binnen GS zoeken om te kijken of we met elkaar binnen vanwege de verschillende opgaven een dergelijk topsportevenement naar Brabant zouden willen halen. Dat doen we bovendien in combinatie met BrabantStad, want we vinden het van belang dat we dat niet als provincie alleen willen, maar dat dit een breed draagvlak binnen onze samenleving heeft. En pas dan zullen we ook naar uw Staten toekomen om te kijken of u ons daarin steunt en of we met elkaar bereid zijn daar, wellicht vanuit diverse portefeuilles, de middelen voor aan te reiken. Inderdaad, sport verbindt. En ik ben het met het CDA-fractie zeer eens dat het misschien wel een van die mooie wegen is waarop wij diverse generaties en mensen met verschillende achtergronden bij elkaar brengen in sportclubs en sportverenigingen. We moeten dat dan ook zeker blijven stimuleren. Maar zoals gezegd, in prioriteit ligt daar eerst een rol van de gemeenten. Als we daar nou talentontwikkeling aan koppelen, dan merken we wel dat wij daar waar een aantal sportverenigingen hun talenten soms naar een grotere sportvereniging sturen, we daarna ook talenten krijgen die inderdaad sport en opleiding met elkaar proberen te combineren. Daarvan hebben we het CTO Eindhoven bijvoorbeeld, waar onze jonge toptalenten dat keurig weten te combineren en ondertussen wel de topsporter kunnen worden die zij voor ogen hebben. Daarmee geven we precies aan hoe we zo stapsgewijs onze talenten kennis kunnen laten maken met sport, ervaringen kunnen opdoen, talenten kunnen opgroeien van de ene sportvereniging naar een grotere sportvereniging. En uiteindelijk hier in Brabant ook een topsporttalent worden dat zij kunnen worden.

Misschien goed om daarbij meteen te bedenken dat het voor ons, denk ik, en voor onze identiteit in Brabant van belang blijft dat topsporters zich volledig zullen realiseren en herinneren hoe belangrijk het is dat we deze sportinfrastructuur hier in Brabant hebben opgebouwd en dat zij mede daardoor dat talent kunnen worden. Wij beschikken ook over Brabantse sporters die dat met veel plezier en recht en enthousiasme uitdragen. Er werd net al naar verwezen. Twee weken geleden hebben we met heel Brabant juicht! driehonderd van die sportvrijwilligers eigenlijk gehuldigd als het ware voor de bijdrage die zij hebben geleverd aan ons sportsysteem, sportverenigingen waarin onze topsporters hebben kunnen opgroeien en uiteindelijk, mag ik hopen, in Rio de nodige medailles gaan binnenhalen.

We doen in deze sportagenda er daadwerkelijk een schepje bovenop wat betreft gehandicaptensport. Dat betekent dat we ook in onze organisatie meer capaciteit, kwaliteit en krachten vrij zullen maken om met name gehandicaptensport verder vlot te trekken. Dat is ook nodig, want het is niet eenvoudig om de vele gehandicapten die nog niet bewegen, aan het bewegen te krijgen, een goed beeld te krijgen van alle partners om de gehandicaptensport zo te organiseren dat het ook toegankelijk en bereikbaar wordt voor

al die sporters om daar met enige regelmaat aan deel te nemen. Bovendien wil ik het meteen verbinden aan al die andere sportlijnen in de sportagenda, want bedenk wat we zouden kunnen regelen op het moment dat wij technologie, onze innovatie, ook van toepassing zouden kunnen verklaren op gehandicaptensport en dat daar waar zij juist van allerlei faciliteiten, vaak maatwerk, gebruik moeten maken om hun sport goed te kunnen uitvoeren, techniek en die innovatie van enorm belang kunnen zijn. Dus graag die lijnen daarmee aan elkaar koppelen.

De **voorzitter**: Interruptie Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voorzitter. Een kleine vraag. Ik ben heel blij met de aanpassing gehandicaptensport hoog op de agenda te zetten. Ik neem aan dat u daarop ook terugkomt in het uitvoeringsprogramma. Dank u wel.

De **voorzitter**: De gedeputeerde. Gaat uw gang.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Zeker, voorzitter. Hierop volgt natuurlijk nog een uitvoeringsprogramma. Daarin zullen we gedetailleerd weer kunnen geven hoe dat eruitziet. Dit zijn vooral de kaders waarbinnen we nu dat uitvoeringsprogramma na uw goedkeuring gaan uitwerken.

De motie die gaat over het professionaliseren van de acquisitie. Als ik haar zo mag vertalen. We zijn op dit moment in BrabantStad-verband in de weer om te kijken of we een soort van taskforce kunnen oprichten, zodat we met de gemeenschappelijke sportagenda de komende jaren aan het werk kunnen, zodat we onze evenementen op elkaar afstemmen en we ook soms een beetje gebruik kunnen maken van elkaars evenementen. Er komt binnenkort een EK damesvoetbal. Hoe doen we dat nu? We proberen dan enerzijds dat evenement mede mogelijk te maken, maar ook in de aanloop naar dat evenement te kijken of we heel veel damesvoetbalteams als het ware in de competitie daarvoor al een beetje warm kunnen laten draaien naar dat evenement toe. Zo proberen we eigenlijk in BrabantStad-verband, in een breder verband, de agenda te vullen. Dat betekent ook dat we kijken naar welke spraakmakende evenementen wij naar Brabant willen halen en kunnen wij dan, misschien wel een paar jaar van tevoren, bedenken: wat is het momentum en kunnen we met vereende krachten dat gaan realiseren? Op die manier zou ik professionalisering dus in kunnen en willen vullen. Ik zie een interruptie aankomen. Als dat hierover gaat, wacht ik daar gewoon eventjes op.

De **voorzitter**: Steenbakkers. Interruptie.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Dank. Dank ook voor de beantwoording van de gedeputeerde. Wat de indieners van de moties ook beogen met dit verhaal, is eigenlijk: er is geld beschikbaar voor sport vanuit de provincie, maar hoe kunnen we de funding extern nog op een professionelere manier insteken? Dat is gewoon echt een vak. Dat is niet iets wat je er even op een vrijdagmiddag bij doet. En hoe u dat dan doet vind ik uitvoering, daar gaat u over. Maar het gaat de indieners van de motie er nadrukkelijk om: hoe zorgen we ervoor dat ook private partijen mee-investeren in sport? Dat kan zijn in gehandicaptensport, in sportevenementen, et cetera.

De **voorzitter**: Het is duidelijk, geloof ik. De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS;SP): In dat geval kan in dus bij deze motie zeggen: geen bezwaar, want u zegt eigenlijk, u kunt dat op uw eigen manier invulling geven, en daar ga ik voor zorgdragen.

De **voorzitter**: Mevrouw Meeuwis. Interruptie.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Ja, voorzitter. De gedeputeerde vraagt aan de indieners om haar zo uit te leggen, en dan heeft hij het met name over de taskforce in BrabantStad. Als ik dat zo hoor, dan denk ik van: nou, dat is dus echt als verbinder en niet als geldschietter. Dan kost het dus geen geld voor de provincie. Maar als ik tegelijkertijd de heer Steenbakkers hoor, dan denk ik: ja, dat klinkt dan toch weer op een andere manier dan dat u het uitlegt. Dus ik ben nu een beetje in verwarring, wat er staat en hoe u haar uitlegt.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Voorzitter. Ik zal proberen toe te lichten. De taskforce heeft enerzijds tot doel om de agenda's af te stemmen en de belangwekkende evenementen die we naar Brabant kunnen halen ook daarin te coördineren. Maar het gaat natuurlijk ook over het verkrijgen van meer stakeholders, want we willen uiteindelijk meer draagvlak. En volgens mij was dat precies waar het CDA op aandrong om dat te gaan organiseren en daarmee bedrijven en professionele partners toe te voegen.

Dan ga ik verder met de reactie die van de SP kwam die ook aandrong op het verbinden van top- en breedtesport. Maar misschien goed om de discussie die daarop ontstond, we moeten zeggen dat het hier gaat om een intensivering op die plaatsen van de gehandicaptensport. Er gebeurt daar al een en ander, maar we proberen daar als het ware nog een schepje bovenop te doen.

De **voorzitter**: Interruptie Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Dank je, voorzitter. Ik heb een aanvullende vraag op het gebied van die financiering. U noemt in het voorstel dat er sprake moet zijn van cofinanciering in feite en u noemt daarbij: dat moeten andere partijen zijn: gemeenten, tussen haakjes, bedrijven. Is dat limitatief of betekent dat ook dat de verenigingen zelf kunnen bijdragen, of andere organisaties?

De heer **Swinkels** (GS;SP): Voorzitter. Ik zou zeggen: ik sluit aan de voorkant geen enkele organisatie uit om mee te doen. Alleen, elke situatie vraagt ook weer om maatwerk wat dat betreft, en dan te kijken wat daar mogelijk is.

Naar aanleiding van deels het betoog van de PVV, en ik heb er niet meteen een hele expliciete vraag bij. Er wordt gesuggereerd dat je alleen aan breedtesport zou moeten doen. Ik heb net uitgelegd dat in deze sportagenda heel uitdrukkelijk de keuze wordt gemaakt om juist niet ook te doen wat gemeenten doen, maar te kijken wat wij meer kunnen doen en aanvullend kunnen doen op wat gemeenten al doen. Dat betekent dat je op een andere manier – volgens mij werd dat door de PvdA-fractie aardig uitgelegd hoe je dan toch nog wat complementair aan wat de gemeenten kunnen doen, zou kunnen doen als provincie wat wel degelijk terugslaat op de breedtesport. Het is natuurlijk enerzijds gehandicaptensport, maar ik gaf net ook al aan, ook als wij met sport en technologie aan bod gaan, dan hebben we het niet alleen maar over topsporters. In de breedtesport hebben we net zo goed baat bij de technieken die daarin ontwikkeld worden. Bovendien zijn onze labs ook daarvoor toegankelijk. Niet alleen de topsporters kunnen daar terecht, ook de breedtesporters kunnen daar terecht. En daarmee zetten we de hele infrastructuur van sport in voor iedereen in Brabant. Dat doen we ook met onze evenementen. Ook evenementen zijn, wat mij betreft, toegankelijk en geënt op wat er in de breedtesport gebeurt. En niet in de laatste plaats zullen wij ook deze periode inzetten opdat zoveel mogelijk evenementen ook de gehandicaptensport zullen faciliteren, want wat mij betreft staat daar voortaan de sport centraal en niet je handicap. Ik zie een reactie.

De **voorzitter**: Interruptie Roks.

De heer **Roks** (PVV): Dank u wel, voorzitter. De vraag aan de gedeputeerde is of hij ervan overtuigd is dat er geen topsportevenementen komen op het moment dat de provincie afhaakt met een zak geld.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Voorzitter. Ik heb zojuist uitgelegd dat waar wij vinden dat sportevenementen lokaal ingebed mede ondersteund worden door de provincie, ik met een overzicht kom met evenementen waarvan wij denken die daaronder te scharen zijn. Komen er andere evenementen, kom ik per evenement naar uw Provinciale Staten terug. Dan kunt u zelf meekijken of wij het met elkaar van belang vinden dat sportevenement te faciliteren. En daarbij, dan doen wij dat in gezamenlijkheid vanuit verschillende portefeuilles, juist omdat wij zeggen dat wij de sportmiddelen met name voor de sport in willen zetten.

De **voorzitter**: De heer Roks.

De heer **Roks** (PVV): Voorzitter. Dat is procesmatig wat de gedeputeerde nu zegt. Mijn vraag was gewoon simpel: denkt u dat een evenement per se geld nodig heeft van de provincie?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Daarmee zeg ik dat dat niet altijd per se nodig is. We kunnen daar meerdere exercities over doen dan dat we korte antwoorden en korte vragen kunnen stellen.

De **voorzitter**: Past u op uw tijd die u nog heeft? U moet wel tot een afronding gaan komen.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Ik probeer de laatste vragen snel te beantwoorden. De vraag van D66 over het combineren van sport en opleiding heb ik al beantwoord volgens mij door het CTO te benoemen. Dat is vooral de manier hoe wij uiteindelijk gaan zorgen dat talenten hun talent kunnen ontwikkelen en ondertussen hun opleiding volgen.

De afweging die wij maken om tot evenementen te komen, heb ik ook net geschetst. Dat werd door de PvdA gevraagd. We gaan u een overzicht geven van de evenementen waarvan wij denken die in het uitvoeringsprogramma te realiseren. Wetende dat grotere topsportevenementen wellicht vanuit de kalender van BrabantStad nog expliciet naar u toe gaan komen.

Volgens mij waren 50PLUS en ChristenUnie/SGP lovend over het grootste deel van mijn sportplan met hier en daar een klein vraagteken, maar niet een expliciete vraag. Dus dan kan ik het wat mij betreft hierbij laten.

Dan moet ik alleen nog de andere motie even van commentaar voorzien.

De **voorzitter**: Motie 13, daar heeft u nog geen oordeel over gegeven.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Ik heb haar even niet paraat. Dat is de VVD-motie. Wat mij betreft geen bezwaar. Het gaat er in dit geval om: kunnen wij uiteindelijk tot een regeling komen waarbij het grote verschil wat nu lijkt te ontstaan tussen gehandicapte sporters die enerzijds in een gemeente soms geen enkele faciliteit vergoed krijgen en in een andere gemeente wel, kunnen we tot een constructie komen dat

die verschillen wegvallen? Dat lijkt me alleen maar een heel groot goed voor de gehandicapten sport. Dank u wel.

De **voorzitter**: Interruptie Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Dank ook voor de uitvoerige beantwoording. Eén vraag is nog niet beantwoord. Dat is de specifieke vraag. De accommodaties zijn redelijk goed op orde, hoor ik u ook zeggen. Er hoeft wat minder te gebeuren. Nu horen we uit het veld: stel dat iemand een sportevenement organiseert op een bepaalde locatie waar geen accommodatie is, dan wordt gesproken over een mobiele sporttribune. Kent u die geluiden en hoe kijkt u daar zelf tegenaan?

De heer **Swinkels** (GS;SP): Voorzitter. Ik ken deze geluiden niet, maar ik vind het een bijzonder creatieve en wellicht innovatieve vondst en dan zou die zomaar in een sportlijn kunnen passen. Dus ik zie hem graag tegemoet.

De **voorzitter**: Ik dank dan de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Ik kijk even rond of er behoefte is aan een tweede termijn. Ik ga gewoon even de rij af. De heer Panhuizen van de VVD. Kort en krachtig in de tweede termijn.

De heer **Panhuizen** (VVD): Dan zal ik het maar kort houden, voorzitter. Ik heb eigenlijk nog één prangende vraag. Heb ik het nou goed? U zegt net, die 3,5 miljoen voor topsportevenementen. Stel, er komt iets groots aan, de Giro of iets anders, dan gaan we eerst kijken naar de andere budgetten voordat we kijken naar de algemene middelen en de reserves. Klopt dat, heb ik dat goed gehoord? Hierbij zal ik het laten. Dit was in ieder geval mijn belangrijkste vraag in dezen.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Panhuizen. De fractie van het CDA nog iets voor de tweede termijn? Ja, de heer Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. Allereerst heel veel dank aan de gedeputeerde voor de heldere beantwoording. Drie kleine puntjes. De motie. Daarna ontstond er nog een debatje tussen de gedeputeerde en D66. Precies zoals de gedeputeerde het mij aan het uitleggen was toen ik aan de interruptiemicrofoon zat: het gaat er ons om dat er iemand, of u dat nou in Brabantstad-verband gaat doen maakt niet zoveel uit, maar dat er iemand is, intern of extern, die echt gaat trekken en sleuren in het veld om die gelden privaatvrij te krijgen. Hoe u dat verder in de uitvoering doet, dat is aan u, maar het gaat ons om die professionaliseringslag.

Dan een klein puntje ten aanzien van de evenementen. Goed dat dat los naar de Staten komt. Ook heel helder uiteengezet. Het enige wat ons nog niet helemaal helder is, als dat dan komt, u maakt een lijst. Is het dan zo dat PS een prioriteit gaan aangeven van dat willen we wel of dat willen we niet? Of doet u dat zelf al? Daar was ik even benieuwd naar.

Het laatste. Met betrekking tot de mobiele tribune. Dank voor in ieder geval de opening daar. Dat gaan we verder onderzoeken en dan wens ik u heel veel succes toe bij de uitvoering van het plan.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Steenbakkers. De fractie van de SP behoefte? Nee. De fractie van de PVV? Mijnheer Roks. Gaat uw gang.

De heer **Roks** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Ik merk dat de gedeputeerde enorm zijn best doet om toch een beetje draagvlak te krijgen, ook bij de PVV. Dat is hem te sieren. Hij krijgt voor dit nog steeds een

onvoldoende van de PVV, maar ik merk wel dat hij van lieverlee aan het meebewegen is, mede in de titel van het stuk. Dus ik ben heel erg benieuwd wat zijn uitvoeringsplan op gaat leveren. Ik wil hem in ieder geval wel meegeven dat het iets minder wollig moet zijn, dat het transparant moet zijn, dat het ook SMART'er moet. Dus het hoeven geen 26 A4'tjes te zijn, dat kan in een paar A4'tjes. Dat wij in ieder geval kunnen lezen waar de Brabander iets van merkt en wat ook de Brabander snapt. En dat de Brabander ook de weg naar het provinciehuis kan vinden, want dat is wel wat vanochtend duidelijk werd bij de sprekers, dat de kennis ophalen nog steeds een probleem is in het provinciehuis. Geld meestal niet, als je het goede netwerk hebt.

De twee moties zal de PVV niet ondersteunen, met name de motie wat betreft funding. Dat vinden wij geen taak van de provincie. Wij willen daar op een andere manier onze uren op inzetten. Dus het is voor ons geen taak om acquisitie te plegen. De andere motie is vanuit Den Haag gekomen en die kaders zijn helder, voorzitter. Tot zover.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Roks. De fractie van D66. Mevrouw Meeuwis.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voorzitter. Kort. Ook wij danken uiteraard de gedeputeerde voor de heldere toelichting nog. Eigenlijk één ding waar we nog extra aandacht voor willen vragen. D66, als onderwijspartij. U hebt net gereageerd op onze vraag over de combinatie sport/opleiding. Met name hebt u twee keer iets gezegd over het CTO. Ik ken de CTO en het is hartstikke goed hoe daar gewerkt wordt. Daar is dat inderdaad een ideale combinatie. Maar er zijn natuurlijk veel meer talenten in Brabant die hun gewone opleiding combineren met hun talent en daar soms heel veel moeite voor moeten doen. Daar vragen wij dus als onderwijspartij met name extra aandacht voor die verbinding tussen onderwijs en talenten.

Ik heb u bedankt voor uw heldere toelichting, maar de reactie net van de heer Steenbakkers maakt het er net weer niet makkelijk op of wij nu voor of tegen die motie gaan stemmen. Dus ik ben heel erg benieuwd naar uw reactie daar weer op.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Meeuwis. De Partij van de Arbeid. Mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Hartelijk dank, voorzitter. Dank u wel, gedeputeerde, voor de beantwoording van de vraag. Ik ben blij met het nadrukkelijk aangeven dat bij grote topevenementen het nog altijd een gezamenlijk plan zal zijn met meerdere raakvlakken en daarmee ook met een goede verbinding met de omgeving en maatschappelijke opgave en kerntaken in deze provincie. Met betrekking tot de motie rondom het professionaliseren om daar in ieder geval rondom te acquireren om daar aandacht voor te geven, kan de PvdA dat ondersteunen omdat we dat wel in lijn vinden met het nu voorgestelde beleid om meer te professionaliseren en meer een netwerkfunctie te promoten in de sportsector. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank, mevrouw Knoet. GroenLinks. Geen behoefte in de tweede termijn? Nee. Dan de 50PLUS-fractie. Nee. De Partij voor de Dieren. Mijnheer Vreugdenhil. Ook niet. Heijman? Ook niet. Dan heeft de gedeputeerde het woord ten tweeden male in de termijn.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Voorzitter. De aanvullende vragen die nog zijn gesteld. Viel er meteen een klein beetje overheen, zou je kunnen zeggen. Het ging ook nog even over de evenementen, hoe doen we dat nu precies? Bij grote evenementen zullen we dat afstemmen met BrabantStad om te zorgen voor draagvlak. Als we het met elkaar een kansrijk evenement vinden, dan zullen we in GS met elkaar afwegen of we dat allemaal belangrijk vinden en ook hoe we dat denken te kunnen financieren vanuit verschillende

opgaven, dus verschillende portefeuilles. Daarna komen we naar u als Staten om te kijken of u dat voorstel dat wij dan hebben, van steun kan voorzien vanuit uw Staten. Dat is de weg.

De andere evenementen. Ik kom met een uitvoeringsprogramma. Dat is natuurlijk uitvoering, dus u wordt geïnformeerd over hoe wij binnen deze kaders het uitvoeringsprogramma zien. U heeft daarmee de gelegenheid om daar ook op te reageren. Maar dat uitvoeringsprogramma en de keuzes voor de evenementen passen natuurlijk binnen deze kaders, zodat het altijd een link heeft met een van onze lijnen en dan het liefst met meerdere lijnen.

Als we het hebben over een taskforce die aan die gang gaat om met BrabantStad de sportkalender te vullen en te kijken welke belangwekkende evenementen wij naar Brabant halen, dan zal daar altijd een acquisitie aan vastzitten, maar ik schat van tevoren wel in dat dat vooral extern gezocht zal worden. Dat we niet meteen zelf een acquisiteur gaan inhuren als het ware, maar dat het eigenlijk bij het team hoort. Zo'n acquisiteur doet zich ook eigenlijk voor als zo'n evenement concreet voor ogen komt, want dan stel je dat team met elkaar samen. Dus dat is vooral de vorm die ik daar dan aan zou willen geven. En daarmee hoop ik ook de helderheid en duidelijkheid, ook naar D66, te hebben gegeven over hoe ik die motie dan zou willen invullen.

Dan zit er eigenlijk nog die ene vraag van aandacht ook buiten het CTO voor talentontwikkeling. Natuurlijk, talentontwikkeling vindt niet alleen maar bij het CTO plaats, maar we moeten vooral ook kijken hoe verenigingen, sportverenigingen, combinaties met onderwijs daar de juiste programma's en formules voor kunnen vinden. En daar hebben we oog voor. Waar nodig zullen we dat met elkaar verbinden en daarmee vooral die regierol pakken.

Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Nee, mijnheer Steenbakkers, dat moet u toch echt de volgende keer anders gaan aanpakken. We kunnen niet elke keer. U heeft geen knopje ingedrukt. We hebben een regel. Als u wilt interrumpen, laat het dan even weten. Maar niet elke keer op de valreep.

Ik stel voor dat we de beraadslagingen gaan sluiten. Dan gaan we over tot stemming over het voorstel en de daartoe ingediende moties. Dat zijn motie 12 en 13. Allereerst het voorstel breng ik in stemming, bij u bekend onder Besluit 30/16. Ik neem aan dat we voldoende tijd hebben ingeruimd om degenen die buiten zijn weer naar de zaal te kunnen laten komen. Dat lijkt het geval te zijn. Dan breng ik nu het Besluit 30/16 in stemming. De fractie van de VVD.

De heer **Panhuizen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Spapens** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Roks** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Dan is het voorstel door uw Staten aangenomen.

Dan breng ik nu in stemming de bij dit voorstel behorende motie met stuknummer 12, eerste indiener het CDA, 'Sport verbindt!'. De fractie van de VVD.

De heer **Panhuizen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Spapens** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Roks** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voor met stemverklaring. Dat wij uitgaan van de uitleg van de gedeputeerde.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Deze motie is aangenomen.
Dan breng ik in stemming motie 13. De fractie van de VVD.

De heer **Panhuizen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Spapens** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Roks** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Deze motie is door uw Staten aangenomen.

28/16 Begrotingswijziging Uitvoeringsprogramma Cultuur 2016-2020

De **voorzitter**: Dan komen we nu bij het volgende onderwerp op de agenda en dat is begrotingswijziging 28/16: Uitvoeringsprogramma Cultuur 2016-2012. Wij beginnen met een maidenspeech van mevrouw Schüller en u weet dan dat u niet mag worden geïnterrupteerd. U heeft het woord.

Mevrouw **Schüller** (VVD): Dank u, voorzitter. Brabant bruist: een passende alliteratie voor het achtste hoofdstuk uit het bestuursakkoord, dat voornamelijk gaat over cultuur. Cultuur is een veelgebruikt begrip. De ruimste betekenis is: Cultuur is alles wat door menselijk handelen is voortgebracht oftewel alles behalve ongerepte natuur. VVD' inziens ontstaat cultuur vanuit een individu. Dit individu brengt iets voort en vindt aanhang. Een nieuwe cultuur is geboren. Een voorbeeld: omstreeks 2002 is in New York één individu experimenteel begonnen met het maken van een videoweblog oftewel een vlog. Anno nu kunnen we spreken van een ware vlogcultuur. Nou, zoals de meesten van jullie wel inmiddels weten, ik ben een aanhanger van deze vlogcultuur. Zo hebben jullie in mijn tweede vlog kunnen zien dat ik het werk van een Statenlid uitleg. De Statenleden controleren de uitvoering van het beleid van Gedeputeerde Staten. En dat is wat ik nu ga doen naar aanleiding, of in ieder geval als leidraad neem ik daarvoor het bestuursakkoord. Gedeputeerde Swinkels vraagt instemming voor een begrotingswijziging van een goed doordacht uitvoeringsprogramma: uitvoeringsprogramma Cultuur, waar aandacht is voor innovatie, educatie, talentontwikkeling en slimme verbindingen met onder andere technologie en economie. Alvorens met een

begrotingswijziging in te stemmen voor de komende jaren heeft de VVD-fractie de volgende vijf vragen en verzoeken.

1. In het bestuursakkoord staat geschreven dat een start gemaakt wordt met een pilot om het museumbezoek in Brabant te stimuleren. Wat is de status hiervan of wanneer wordt deze pilot opgestart?
2. Voor participatie in het DCNetwork vraagt de gedeputeerde 0,3 miljoen euro. De VVD vindt nationale en internationale contacten belangrijk. De participatie aan DCNetwork is aangegaan in 'opmaat naar culturele hoofdstad'. De meerwaarde voor dit netwerk heeft zich echter niet bewezen; er is nauwelijks verbinding gelegd met en tussen het bedrijfsleven. De VVD-fractie is daarom ook sceptisch. De VVD stelt voor vooralsnog enkel twee bijeenkomsten te organiseren in plaats van de geplande zes. Wat vindt de gedeputeerde van dit idee?
3. De wens van de gedeputeerde is dat de impuls gelden ter versterking en verbinding van cultuur worden verlengd. De impuls gelden zouden eenmalig zijn voor de duur van drie jaar. Waaruit blijkt dat deze gelden succesvol zijn? En indien het succesvol is, is het dan geen idee om er een programma van te maken voor innoverende initiatieven? Tevens vraag ik of we jaarlijks een evaluatie kunnen krijgen over de uitgegeven impuls gelden, zodat we op tijd kunnen bijsturen c.q. stoppen, zodat de cultuursector op eigen benen kan staan en zij minder afhankelijk worden van subsidies en dus de overheid. Bent u het hiermee eens?
4. Aan de inzet van de investerings gelden hebben Provinciale Staten criteria gesteld: de zogeheten ijkpunten. Het dient revolverend te zijn. Er is aan drie van de acht ijkpunten gedeeltelijk voldaan. Vindt de gedeputeerde het dan nu terecht dat deze gelden onttrokken mogen worden aan deze investerings gelden of zou het bijvoorbeeld uit een ander potje kunnen komen?
5. Naar aanleiding van de themavergadering d.d. 20 mei jongstleden heeft de gedeputeerde netjes en voortvarend op mijn verzoek zijn begroting opgetekend voor zijn gehele portefeuille. Waarvoor dank. Hieruit blijkt dat er 15,15 miljoen euro resteert. Is een deel van dit geld bedoeld voor het onderwerp 'sociale veerkracht'? Indien ja, bent u het met de VVD-fractie eens dat we daarom zuinig om moeten gaan met geld binnen uw gehele portefeuille? Bent u het eens dat er gericht en kritisch gekeken moet worden naar waar we wel en waar we geen geld aan uitgeven binnen het culturele domein? Het blijft van belang dat we een potje onvoorziene kosten achterhouden voor goede vernieuwende initiatieven.

Voorzitter, ik kom tot bijna een einde. Resumé: indien deze vragen en verzoeken worden ingewilligd, kan Brabant een frisse weg inslaan op het gebied van cultuur. En dat is nodig. Culturele voorzieningen functioneren immers alleen maar goed bij voldoende publieke belangstelling of anders gezegd: bij voldoende aanhang. De VVD-fractie wil op een uitdagende manier investeren in cultuur. De VVD staat voor ruimte en vrijheid creëren en staat open voor nieuwe vormen van cultuur, want Brabant staat niet stil. Brabant is in beweging ... Brabant bruist.

De **voorzitter**: Dat lijken mij mooie slotwoorden van een maidenspeech. Ik kom u graag bloemen brengen en geef de fractie gelegenheid te feliciteren. De vergadering is een moment geschorst.

(De voorzitter overhandigt een bos bloemen aan mevrouw Schüller en er wordt geapplaudisseerd)

De **voorzitter**: Dan geef ik nu graag het woord aan de fractie van het CDA. Mevrouw Van der Sloot heeft het woord.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Een wereld zonder cultuur is als een wereld zonder zuurstof. En dat is voor het CDA geen optie, en als ik het goed begrijp voor de gedeputeerde ook niet. Vandaag spreken we met elkaar over het geld voor het uitvoeringsprogramma Cultuur: een beleid met

een vruchtbare bodem uit vorige colleges. Voorzitter, het CDA heeft drie aandachtspunten die ik met u wil delen. Namelijk:

- de degelijkheid van het rijksbeleid,
- duidelijkheid over het orkest,
- cultuur dichtbij in onze gemeenten.

Ik start met het rijksbeleid, want ons Brabants beleid heeft een hele belangrijke directe verbinding met de keuzes in Den Haag. In de laatste rijksverdeling van cultuurgelden komt Brabant er dan ook bekaaid vanaf. Maar 2 van de 118 aanvragen van de podiumkunsten zijn aan Brabant toegewezen. Met als toppunt de subsidie voor het EKWC: afgewezen omdat Oisterwijk 7 km buiten Brabantstad ligt. Gelukkig is dat in de Tweede Kamer gerepareerd door een motie van het CDA en de PvdA en gaat daar een oplossing voor komen. Het Zuidelijk Toneel krijgt daar ook bijna een onmogelijke opdracht. Een zorgelijke situatie waarbij ze 1,6 miljoen euro kunnen mislopen. Onze vraag aan de gedeputeerde over het Zuidelijke Toneel is: Weet u meer van de stand van zaken? Want de financiële steun die wij van het Rijk krijgen is van groot belang voor het voorstel wat wij vandaag met elkaar bespreken. Want in het voorstel staat dat u rijkssubsidie wilt co-financieren. Dat is fantastisch mooi, maar als die rijkssubsidie er niet is, dan valt er niet veel te co-financieren. Gelukkig lees ik wel in het uitvoeringsprogramma op de laatste pagina's dat u vanuit de provincie gaat bijpassen bij de clubs die landelijk geen subsidie krijgen en dat u daarvoor zelfs in mei dit jaar met een regeling zou komen. En wij zijn heel erg benieuwd hoe het daarmee staat. Voorzitter, als ik dit bekijk, het rijksbeleid, dan krijg ik steeds vaker het idee dat we in Brabant moeten schreeuwen om cultuur, terwijl ik er liever voor applaudiseer. Het CDA legt vandaag dan ook deze Staten een motie voor om breed aandacht te vragen in Den Haag voor een eerlijke verdeling van de cultuurgelden.

Motie 5 'Eerlijke verdeling cultuursubsidies'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 24 juni 2016;

overwegende dat:

- op dit moment het totaal aan landelijke cultuursubsidies scheef is verdeeld over het land: bijvoorbeeld 2,5 euro cultuursubsidie per Brabander versus 226 euro per Amsterdammer;
- de Raad voor Cultuur in haar recent advies aan de Minister over de Podiumkunsten, een zeer beperkt deel van de subsidies aan Brabant doet toekomen en een zeer groot deel aan de Randstad;

constaterende dat:

- periodiek de cultuurfondsen en de Minister een afweging maken over de verdeling van de landelijke cultuursubsidies over de aanvragers;
- collega provincies met eenzelfde scheve verdeling geconfronteerd worden;

roept het college van Gedeputeerde Staten op:

- om, samen met collega-cultuurgedeputeerden, met de minister van Onderwijs, Cultuuren Wetenschap (OCW) in gesprek te gaan om te komen tot een eerlijke verdeling van de cultuursubsidies over het land;

en gaan over tot de orde van de dag.

Marianne van de Sloot, CDA

Patricia Brunklaus, GroenLinks

Jan Heijman, Lokaal Brabant"

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ik zeg naar mevrouw Knoet in het bijzonder: zonder afbreuk te doen aan de kwaliteitseisen. Zal ik doorgaan?

De **voorzitter**: Interruptie Hageman.

De heer **Hageman** (D66): U mag van mij doorgaan, maar ik heb toch een vraag. Ik zie de motie en ik heb haar eerder gezien, dus iets voorbereid. Wat denkt u dat er nu anders is ten opzichte van de vorige periode waarin we eigenlijk ook heel weinig geld kregen, maar waarin wel een CDA-gedeputeerde in gesprek ging met een regering waar het CDA in zat en waar blijkbaar niet iets heeft geleid tot een betere verdeling? Wat maakt dat u nu denkt dat het wel gaat lukken?

De **voorzitter**: Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ik vind het vooral belangrijk, mijnheer Hageman, dat wij deze strijd niet opgeven. Het is een strijd van vele jaren en het is een strijd waarvan ik hoop dat deze gedeputeerde hem kan beslechten met het kabinet dat er nu zit en met het kabinet dat er gaat komen na maart. Dus ik zou ook vooral zeggen: geef niet op en nu vooruit. Dus ik hoop ook op uw steun daarin.

De **voorzitter**: Interruptie Schüller.

Mevrouw **Schüller** (VVD): U roept het college van Gedeputeerde Staten op om samen met collega-cultuurgedeputeerde met de minister in overleg te gaan. Bedoelt u daar alle collega-gedeputeerden mee, ook die van Noord- en Zuid-Holland?

De **voorzitter**: Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Nou, ik hoop dat de gedeputeerde een goede relatie heeft met alle gedeputeerden, ook die van Noord- en Zuid-Holland. Maar ik vertrouw er volledig op dat hij ook met het beleid dat wij hier in Brabant hebben en de ook goede voorbeelden die wij hier in Brabant hebben, zoals Brabant C, dat zijn ook voorbeelden die ze in Den Haag graag horen, dat hij daarmee naar de minister gaat en vooral wil kijken naar de eerlijke verdeling. Dus hij mag wat mij betreft daar in meenemen wie hij wil, maar ik weet in ieder geval dat er een aantal gedeputeerden in het land zijn die hem daar ook in zullen ondersteunen, in deze oproep.

De **voorzitter**: Mevrouw Schüller.

Mevrouw **Schüller** (VVD): Mijn inziens staat Brabant C los – dat hebben we vanochtend kunnen horen – van hoe de cultuursubsidie is verdeeld. Dus ik vraag mij af of u een idee heeft wat de cultuurgedeputeerden uit Zuid- en Noord-Holland over die verdeling zouden zeggen.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Nou, daar kan ik u wel iets over zeggen, hoewel ik hier liever over Brabant spreek. Wat wij ook in Noord-Holland zien, is dat eigenlijk Amsterdam ook wel weer een wereld apart is. Dus, als je kijkt naar de cultuursubsidies die verdeeld worden, is Amsterdam echt een andere wereld dan dat je naar Den Helder gaat kijken in Noord-Holland bijvoorbeeld. En zoiets zie je in Zuid-Holland ook gebeuren, dus er is denk ik wel veel met elkaar te bespreken en zeker ook met de minister op dit vlak.

Ik ga door, voorzitter, met de duidelijkheid voor het Orkest. Want vanuit het Rijk werd ook aan ons Orkest veel huiswerk meegegeven. Namelijk om te kiezen voor één locatie. De gedeputeerde heeft regelmatig

toegezegd, ook nog bij de perspectiefnota, om voor de zomer duidelijkheid te geven over het Orkest. Nou, onze steun heeft u. Het CDA ziet het belang van het Orkest, maar wij zien nog geen voorstel. En wat wij nu in het veld horen, zijn vooral veel en ook wisselende geluiden. En dat is de reden dat wij ook van de gedeputeerde willen weten waar u nu staat met het Orkest en wat vooral ook uw insteek is in overleg met de Limburgers.

Voorzitter. Tot slot: een cultuur dichtbij. We zijn als CDA ontzettend blij met de voortzetting van de steun aan het Jeugdcultuurfonds. Maar er is ook nog een punt dat dichtbij aandacht behoeft. En dat is dance- en popcultuur. Collega's in de Staten hebben daar ook vaker vragen over gesteld. Wij hopen als CDA dat de samenwerking met het VisitBrabant hier echt, ja, zijn meerwaarde gaat uitbetalen en dat wij ook echt kunnen laten zien aan de Brabanders en ook naar buiten waar wij goed in zijn. En wij vragen u dan ook met klem om daar in dit uitvoeringsprogramma ruimte voor te vinden. Dank u wel.

De **voorzitter**: Interruptie Bakker.

De heer **Bakker** (PVV): Dank u wel, voorzitter, op het randje. Mevrouw Van der Sloot, legt u eens uit hoe, welke aandacht voor dance. Want volgens mij heeft die muzieksoort ook zonder onze aandacht al een hele hoge positie in de wereld, denk ik zo.

De **voorzitter**: Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Gelukkig wel en het is ook zo met het cultuurbeleid: we hoeven absoluut niet alles te faciliteren en te subsidiëren, maar wij zien daar wel heel veel mogelijkheid, juist in die nieuwe cultuur, om daar jonge mensen in mee te nemen. En dat is ook de vorm van educatie waar ik bijvoorbeeld naar zou kijken als we het hebben over dance. Dus het is aansluiten bij de top die we al hebben, maar dan wel met de toekomst waar wij in Brabant ook voor staan.

De **voorzitter**: Bakker, microfoon

De heer **Bakker** (PVV): Sorry. U ziet het dus veel meer als een soort van voorbeeld voor de jongeren onder ons. U wilt daar de dance voor in gaan zetten dan?

De **voorzitter**: Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Nou niet iedereen ... Tiësto is ook niet begonnen als Tiësto en er zijn nu ook heel veel jongeren die juist ook zoiets ambiëren en je zou ... Maar ik ben niet de expert daarop en daar heeft de gedeputeerde absoluut zijn mensen voor en die lopen ook buiten om te kijken hoe je daar met elkaar ook bijvoorbeeld in die educatie wat kan betekenen als provincie. En dat is dan meer een aanjagen en opzetten. En dat lijkt ons ontzettend goed.

De **voorzitter**: Interruptie Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Dank u wel, voorzitter. Mevrouw Van der Sloot noemt net de vraag om VisitBrabant te verbinden aan pop en andere cultuur. Ik vind het heel interessant. Ik mis VisitBrabant ook, eigenlijk in de hele visie. Maar heeft het CDA daar zelf een idee over?

De **voorzitter**: Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Nou ja, kijk, VisitBrabant zou bijvoorbeeld ook bij de festivals die er zijn, of de festivals die er nog niet zijn, een belangrijke rol kunnen spelen en ik denk dat het ook een kwestie van een soort van Brabantpromotie is. Kijk wat wij hier allemaal hebben, ook aan pop en dance, vanochtend hoorden we ook over hiphop, wat hier allemaal in de provincie gebeurt, ja hoe mooi zou dat zijn om dat ook te exporteren. Een soort exportproduct en VisitBrabant kan daar het vehikel voor zijn.

De **voorzitter**: Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, heel duidelijk. En vindt het CDA dan eigenlijk dat er geld van economie, VisitBrabant of van het leisurfonds naar cultuur zou moeten gaan? In plaats van andersom?

De **voorzitter**: Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Nou, zoals u weet is er wel handgeld bij economie, maar geen handgeld in de portefeuille Sociale veerkracht. Dus als daar wat in afgesproken zou kunnen worden, dan zou ik daar enthousiast over zijn.

De **voorzitter**: U was klaar met uw betoog? Dan geef ik nu het woord aan de fractie van de SP. De heer Spapens heeft het woord.

De heer **Spapens** (SP): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, het voorliggende uitvoeringsprogramma is een uitwerking van het voorlopige programma dat wij eind vorig jaar al vastgesteld hebben als PS. Het is dus een verdere uitwerking van een kader dat al door deze Staten aangenomen is. Het kan dan ook rekenen op ons akkoord. Wel wil ik nog even iets uitlichten: cultuureducatie en -participatie. Het is goed om te zien hoe dit college cultuureducatie zowel binnen- als buitenschools stimuleert en organiseert. Daar worden veel kunstenaars/creatieven voor ingezet. Maar tevens zien wij als SP dat deze kunstenaars/creatieven zelden betaald worden voor wat zij waard zijn. Het is niet ongewoon dat een kunstenaar/creatief docent drie of vier uur moet werken om één uur betaald te krijgen. Daarom onze vraag of de gedeputeerde in dit kader ook aandacht wil geven aan de positie van kunstenaars, vakdocenten in kunst en cultuur binnen de cultuureducatie. Zou de gedeputeerde met de instellingen, de sector en de individuele kunstenaars, creatieven, docenten een plan op willen stellen om aan die scheefgroei een einde te maken?

Voorzitter, er is al lang sprake van een geringe bijdrage vanuit het Rijk voor onze provincie. Jaren geleden voerde ik met de SP al eens actie tegen deze onevenredige verdeling van de cultuurgelden. De oproep van onder andere het CDA om meer rijksmiddelen naar Brabant te krijgen, is er dus een van vele jaren. Wij beseffen als SP dat er op dit moment slechts marginale verbeteringen zijn te behalen in de rijksmiddelen die in Brabant landen. In de Tweede Kamer is deze week, mede naar aanleiding van een uitgebreide lobby vanuit Brabant, nog een pleidooi gehouden voor ondersteuning van EKWIC. Minister Bussemaker zei gisteren toe naar een oplossing buiten de BIZ te zoeken. Dat is op zichzelf een hoopvolle ontwikkeling.

Voorzitter, wij hebben daarmee veel vertrouwen in de huidige aanpak: een bidbook in Brabantstadverband, waarin de minister wordt uitgenodigd Brabant als proeftuin te zien met betrekking tot de nieuwe culturele infrastructuur.

De **voorzitter**: Wilt u afronden?

De heer **Spapens** (SP): Nog twee zinnen, dus ik ben bijna klaar. Wij stappen hier dus af van de oude 'Calimero-effect' – zij zijn groot en ik ben klein (dat ben ik dan ook) – en presenteren de volle kracht van

cultureel Brabant. Minister Bussemaker zou gek zijn om deze kans te laten lopen. Voorzitter, het is al mooi als de minister mee wil gaan in dat wat zich in Brabant nu ontwikkelt: out of the box, versie 2.0. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank u voor uw bijdrage. Dan geef ik nu het woord aan de PVV-fractie. De heer Bakker voert het woord.

De heer **Bakker** (PVV): Dank je wel, voorzitter. Afgelopen zondag fietste ik met mijn gezin over de Maasdijk in Wijk en Aalburg, alwaar in de prachtige uiterwaarden het voetbalterrein ligt van VV Wilhelmina26. Ik moest al trappend op de fiets denken aan de begrotingswijziging die wij vandaag hier behandelen. Op het voetbalterrein, voorzitter, had ik in mijn jeugd jaren een droom en dat is betaald voetballer worden. De inzet die was er zeker vanuit mijn kant. Ik liep dag en nacht te voetballen en in gedachten had ik één doel: wekelijks mijn voetbalkunsten te vertonen in een uitverkocht voetbalstadion. Helaas, voorzitter, tot professioneel voetballer heb ik het nooit geschopt. Geen PSV, geen RKC, maar het werd voor mij het zesde van Wilhelmina26. Wat heeft dit met de begrotingswijziging te maken die vandaag voor ons ligt, zult u zich afvragen. Nou, voorzitter, eigenlijk alles. Wat als ik nu, ondanks het feit dat mijn talenten het niet toelieten om met voetbal mijn brood te verdienen, met alle geweld toch betaald voetballer was geworden? Puur omdat er subsidiepotjes voor hadden bestaan? Ik gewoon als professioneel voetballer door het leven dankzij een – ik noem maar wat – Brabant V. Zou u als GS, en wij als PS, dit normaal vinden? Ik denk het niet. Maar het rare is, voorzitter, in het cultuurwereldje zien we dit fenomeen wel en voor de goede orde: ik heb het hier niet over erfgoed, bibliotheken, musea, gemeenschappelijke voorzieningen die de leefbaarheid echt vergroten, zaken alwaar de PVV wel achter staat. Ik heb het hier over de categorie, zoals wij het altijd noemen, subsidieslurpers. Hiermee bedoelen wij de vele op elitaire leest geschoeide professionele kunstenaars, instellingen en festivals die met het product wat zij leveren jaar in, jaar uit niet hun eigen boterham kunnen verdienen. Ze vermaken een te beperkt aantal geïnteresseerden die voor deze getoonde kunsten wat euri's over hebben. Deze Paul van Kemenades in onze provincie zien wij, voorzitter, als een soort van Willem Bakkers die betaald voetbal spelen en dit mede alleen kunnen doen door de provinciale subsidie-infusen.

Voorzitter, bibliotheken in dorpen sluiten en muziekscholen verdwijnen uit het straatbeeld. Daarom is het des te schrijnender om te zien dat dit college kiest voor elitaire kunstkoepels en failliete festivals waar geen mens naartoe gaat. De prestatie-indicatoren in de stukken zeggen genoeg. Jaarlijks liggen er een veertigtal projecten op het gebied van de professionele basisinfrastructuur aan het subsidie-infuus. Daartegenover worden er slechts twee projecten buitenschoolse cultuureducatie gesteund. Qua aantal gelijk aan de twee decadente netwerkbijeenkomsten van DCNetwork. Verder zijn de visies die we lezen wollige vergezichten zonder concrete inhoud. Legt u nu eens uit. Wat zijn nu precies de concrete plannen van dit college? Waar kunnen wij dit college op af gaan rekenen? De PVV is duidelijk. We hebben een samenlevingsgeoriënteerde visie op kunst en cultuur. Dit hangt samen met zorgdragen dat bibliotheken en musea openblijven en dat muziekverenigingen, muziekscholen, gildes, toneel- en zangverenigingen kunnen floreren. Oftewel: dat het rijke Brabantse verenigingsleven vitaal kan bloeien. En we zullen met deze strekking ook een motie indienen. Tot zover, voorzitter.

Motie 15 'Brabantse cultuuromslag'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op vrijdag 24 juni 2016 ter bespreking van Begrotingswijziging 28 -16 Uitvoeringsprogramma Cultuur 2016-2020;

constaterende dat:

- de inzet voor professionele kunsten in de periode 2017-2020 wordt verhoogd door begrotingswijziging 28/16 Uitvoeringsprogramma Cultuur 2016-2020;

overwegende dat:

- subsidie voor professionele kunsten niet het juiste instrument is;
- een florerend Brabants verenigingsleven vele malen essentiëler is voor Brabant, de leefbaarheid in Brabant en de vrijetijdseconomie dan gesubsidieerde kunst;
- een florerend Brabants verenigingsleven en levendige dorpen en steden een veel betere basis zijn voor professionele kunst dan het subsidie-infuus;

verzoeken het college:

- om het Brabantse cultuurbeleid tot basisvoorzieningen voor het Brabantse verenigingsleven te beperken;

en gaan over tot de orde van de dag.

PVV Noord-Brabant

Willem Bakker"

De **voorzitter**: Dank, mijnheer Bakker. De motie is ingediend en zal worden vermenigvuldigd. Ik geef nu de fractie van D66 het woord: de heer Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Zo, dat is weer op niveau. Voorzitter. D66 vindt het van groot belang dat de Brabantse cultuur toegankelijk is voor iedere inwoner van de provincie en daarom is D66 ook al sinds geruime tijd de promotor van het keten- en systeemdenken, ook op het gebied van cultuur. Bij ketens gaat het erom dat je jong kan kennismaken met kunst en cultuur van kwalitatief goed niveau, dat je zelf de kunsten kan beoefenen, dat je je kunt ontwikkelen als kunstenaar en dat je als inwoner kan genieten van kunst op nationaal of internationaal niveau. En het systeem dat houdt in dat je het als provincie niet alleen gaat doen, maar dat je afspraken maakt met gemeenten, bedrijven, instellingen enzovoorts over wie wat doet. En voorzitter, als D66 kijkt naar de plannen voor cultuur dan stellen wij ons de volgende twee vragen altijd. 1: Hoe gaan de voorstellen de functieketens blijvend versterken? en 2: Blijft de provincie bij haar eigen verantwoordelijkheden en spreekt zij de partners in het culturele systeem voldoende aan om hun verantwoordelijkheden op te pakken? En op deze twee vragen vinden wij geen klip en klaar antwoord. Wij snappen dat het voor instellingen beter is wanneer de provincie langjarige afspraken maakt over subsidies. Maar hoe gaat de gedeputeerde voorkomen dat we de instellingen als uitgangspunt gaan nemen, in plaats van wat ze moeten bijdragen aan educatie, toptalentontwikkeling en producties met minimaal nationaal niveau? Graag een antwoord hierop. En als de impuls geldenregeling wordt opengesteld voor amateurkunst, gaat de provincie dan niet iets stimuleren dat eigenlijk door de gemeenten moet worden gestimuleerd? Want, voorzitter, ondanks herhaald vragen van D66, ook in de vorige periode, is nog steeds niet duidelijk of alle gemeenten in Brabant hun verantwoordelijkheid voor de kunst en cultuur in Brabant voelen en of ze hun bijdragen ook concreet leveren. Bezuinigen op centra voor kunst en cultuur lijkt ons daar namelijk geen goed voorbeeld van. Wanneer kan de gedeputeerde ons een overzicht geven van wat gemeenten bijdragen aan het versterken van onze ketens? En als dat overzicht er niet is, kan de gedeputeerde dan zorgen dat dit wel gemaakt gaat worden?

Een soortgelijke vraag aan de gedeputeerde gaat over het onderzoek naar de sterkte van het cultuursysteem. Sinds de laatste inventarisatie is er veel gebeurd, met name in de bijdragen die diverse gemeenten leveren op cultuurgebied. Is de gedeputeerde bereid om een vervolgoopdracht te geven voor zo'n onderzoek?

Voorzitter. D66 is blij dat er financiële ruimte is gevonden voor een structurele ondersteuning van de sector, een sector die wij hebben leren kennen als bevlogen, van hoog niveau en bereid om te veranderen. Wij hebben dan ook vertrouwen dat een verdere versterking mogelijk is, zeker als de gemeenten hun bijdragen leveren en we willen tegen de sector zeggen: en nu verder vooruit.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Hageman voor zijn bijdrage. De PvdA, mevrouw Knoet heeft nu het woord.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voorzitter. Via cultuur investeren we in ons menselijk kapitaal, in de sociale veerkracht van de samenleving én in nationale en internationale zichtbaarheid van Brabant. Het college wil met voorliggend uitvoeringsprogramma bijdragen aan een sterk cultuursysteem en haakt hiermee aan bij de ambities uit het bestuursakkoord. Met dit uitvoeringsprogramma dragen wij in Brabant bij aan een gezonde uitgangspositie voor onze culturele organisaties. Het is nu nog zaak dat we de landelijke overheid en de adviesraden buiten Brabant overtuigen van de kracht van de cultuursector in onze provincie.

De begrotingswijziging die GS voorstelt kan onze goedkeuring krijgen. We hebben echter nog een vraag en een voorstel. Allereerst de vraag. Blijft de financiële ondersteuning aan organisaties met een regionale functie zoals de bibliotheken voor initiatieven gericht op taalvaardigheid en 21ste-eeuwse vaardigheden? Ik vraag dit omdat de programmalijnen en de thema's die in de themavergadering zijn genoemd, niet direct alle herkenbaar zijn in het vandaag voorliggende stuk met zes programmapunten. Dus ik hoor graag bevestigd dat met deze begrotingswijziging geen veranderingen zijn aangebracht in de andere programmalijnen die vandaag toevallig niet terugkomen in het voorliggend stuk.

Voorzitter. U heeft zojuist een motie gekregen waarin wij voorstellen een Brabantse verhalenverteller aan te stellen. Vertellen mag u hier vrij interpreteren: beeldend, schrijvend, tekenend, zingend. Wij geloven op basis van de ervaringen met vaderland- en stadsdichters, dat een dergelijke aanpak de Brabantse cultuursector op de kaart kan zetten en dicht bij de burgers kan brengen. In de cultuursector werken we namelijk vaak met thema's: Jeroen Bosch, Van Gogh, Designjaar, Textielindustrie, Kloosterleven. Het verhaal vertellen op een leuke, losse aansprekende manier kan mensen dicht bij de thema's in de cultuursector. En wij zijn erg benieuwd naar de reactie van de gedeputeerde op dit voorstel in de motie.

Motie 6 'Brabantse verhalen'verteller''

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 24 juni 2016, besprekende voorstel 28/16 A betreffende begrotingswijziging Uitvoeringsprogramma cultuur 2016-2020; overwegende dat:

- we in het cultuurbeleid zoeken naar:
 - o een brede basis om de cultuur dicht bij de Brabantse burgers te brengen; verbindingen tussen cultuur en omgeving;
 - o nationale en internationale zichtbaarheid.

constaterende dat:

- conceptontwikkeling van initiatieven met (inter)nationale uitstraling aan de voorkant hulp nodig hebben;
- thematisch werken daarbij de focus en denkrichting geeft;
- ondersteuning van een thema door de 'vertelling' van een verhaallijn, schrijvend, sprekend/zingend en/of beeldend, het thema dicht bij de burger brengt, blijkend uit ervaringen met het werken met stads- en vaderlanddichters of -schrijvers op nationaal en lokaal niveau;
- een Brabantse verhalen'verteller' de cultuursector van onze provincie nationaal en internationaal kan promoten;

verzoeken GS om:

- voor minimaal twee jaar een Brabantse kunstenaar aan te stellen als verhalen'verteller' van Brabant ter ondersteuning van het thematisch cultuurbeleid en de promotie van de cultuursector;
 - deze aanstelling te bekostigen uit de budgetten voor conceptontwikkeling van initiatieven met (inter)nationale uitstraling en talentontwikkeling;
 - deze aanpak in het voorjaar van 2018 te evalueren om te kunnen besluiten over verlenging;
- en gaan over tot de orde van de dag.

PvdA: Antoinette Knoet-Michels

Lokaal Brabant: Jan Heijman”

De **voorzitter**: Interruptie. Ik dacht dat de heer Bakker net iets eerder was. Ja. Interruptie Bakker.

De heer **Bakker** (PVV): Dank u, voorzitter. Ja, over die Brabantse verhalenverteller heb ik een vraag, want ik zag ook in de motie dat u daar budget voor uit wilt trekken, maar moet dat niet een erebaan zijn, of een erefunctie?

De **voorzitter**: Mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Ik laat het vrij aan de gedeputeerde. Het zou inderdaad ook kunnen. Er zijn wellicht ook al gerenommeerde kunstenaars in Brabant die dat zouden willen doen, maar omdat het ook wel degelijk, zeg maar de internationale en nationale bekendheid zou kunnen vergroten, en in planontwikkeling, zou het ook kunnen uit het budget voor de conceptontwikkeling. Dus ik vraag niet om extra geld, maar ik geef wel de gedeputeerde de ruimte om te kijken hoe dat zou kunnen.

De **voorzitter**: De heer Bakker. Nee? Mevrouw Schüller, interruptie.

Mevrouw **Schüller** (VVD): Nou, het klinkt op zich voorzitter als een lieflijke motie. Ja toch, we hebben natuurlijk stads- en vaderlandsdichters en ik vraag me af: wat moet een provinciale verhalenverteller nu precies gaan vertellen?

De **voorzitter**: Misschien moet het een vlogger worden, geloof ik. Maar dat is maar een suggestie.

(Gelach)

Mevrouw **Schüller** (VVD): Goed idee!

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voorzitter, dat sluit ik in ieder geval niet uit. Dat ook dat een manier zou kunnen zijn. Nou, die moet juist de verhalen van Brabant vertellen. We zijn na al jaren ... Als het om de cultuursector gaat, zien we dat voortdurend terug dat het om thema's gaat die voor een jaar of voor korte tijd gelden. En wat ik al zeg, het kan, Jeroen Bosch en Van Gogh hebben we achter ons gehad, maar het zou ook kunnen in het Designjaar dat voorgenomen wordt. Vertel het op een leuke aansprekende manier om de burger dichter bij dat idee en dat thema te brengen.

De **voorzitter**: Mevrouw Schüller.

Mevrouw **Schüller** (VVD): Dus wat u zegt, is dat u deze verhalenverteller enkel wilt inzetten voor de themajaren.

De **voorzitter**: Mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Nog iets breder: ik wil het inzetten voor enerzijds ook het thema meer benadrukken, maar tegelijkertijd ook het promoten van dat thema. Het promoten van de cultuursector als geheel.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Mevrouw Knoet, vindt u niet dat ...? Toen ik de motie zag, dacht ik: "leuk idee" en gelijk daarna dacht ik: "nee, dat moeten we helemaal niet willen". Vindt u niet dat dit uit de sector zelf moet komen? Dat is 1. En 2: vindt u niet dat we al een verhalenverteller in deze provincie hebben, namelijk de commissaris die steeds stukjes voorleest uit het één of andere werk?

De **voorzitter**: Mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Dat vind ik ook zeer ondersteunend wat de commissaris doet, maar ik zou mij absoluut echt ... Ik kan mij echt het vertellen van het verhaal vanuit de cultuur, van iemand ook vanuit die directe cultuursector en ik vind het een-op-een gewoon passen, nogmaals, in de doelen die wij ons voorstellen ook bij de conceptontwikkeling.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Maar ik vroeg u: vindt u niet dat dit idee van de sector zelf moet komen? Vindt u dat wij als politici moeten opleggen via een motie dat we een verhalenverteller moeten gaan aanstellen?

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. Mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Ik sluit aan bij het beleid waarin we zeggen dat we juist zelf willen dat de cultuursector wordt gepromoot en dat we daar als provincie ook bij betrokken zijn. En dit leek mij een aardige manier, horende en wetende hoe de ervaringen zijn met bijvoorbeeld stadsdichters zoals een Wim Daniëls in Helmond een hele poos heeft gedaan. Dat werkt.

De **voorzitter**: Spapens.

De heer **Spapens** (SP): U heeft het over één verhalenverteller uit de kunstsector. Toen ik uw motie las, toen dacht ik gelijk: Een kunstenaar, uit welke **sector?** Is het er één of zijn er duizend kunstenaars? Dus naar hoeveel verhalenvertellers bent u op zoek?

De **voorzitter**: Mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Ik ben niet op zoek naar het aantal of het soort. Ik laat het inderdaad open in zijn invulling, dus het hoeft ook niet ... Het kan één zijn voor twee jaar, het kan een wisselende kunstenaar zijn, maar het gaat wel om het verhaal over het thema dat we in een bepaalde periode kiezen. Een Brabants verhaal.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ik vind het eigenlijk wel een leuk idee. Wat ik wel aan u wil vragen, laten we dit niet – en dat is gelijk ook een soort oproep – als Staten dichttimmeren: dat wij gaan bepalen wie de verhalenverteller wordt of dat wij hier gaan bepalen hoe of op welke manier dat gebeurt. En eigenlijk mijn vraag aan u is: bent u dat met mij eens?

De **voorzitter**: Mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Ja, volgens mij kunt u dat in de motie zien omdat ik iedere vorm en iedere soort helemaal nog vrijlaat voor de gedeputeerde met de cultuursector zelf.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ik neem aan dat we dan de verhalen uit erfgoedlijnen, die vier mooie verhaallijnen die we daar ook met elkaar hebben vastgesteld, lijken mij ook een mooi aanknopingspunt om daar ook eventueel wat aan vast te kunnen hangen.

De **voorzitter**: Mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Ja, inderdaad. Juist omdat we het altijd over verhaallijnen hebben, over themajaren enzovoorts, leek mij dit een mooie rode draad om het ook vanuit de kunstenaarswereld te laten vertellen aan de burgers in Brabant.

De **voorzitter**: Dank voor uw bijdrage. De fractie van GroenLinks nu. Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voorzitter. GS delen ons mee dat het nieuwe uitvoeringsplan aansluit bij de in 2013 vastgestelde cultuuragenda. Dat is maar deels zo. Deze gedeputeerde wil namelijk een brede cultuurbasis leggen en daarmee zorgen dat cultuur dicht bij de Brabantse burgers komt en de mensen de kans biedt zich op cultureel gebied te ontwikkelen. Dat is mooi en wordt door GroenLinks volledig onderschreven. Voorzitter, ik denk dat deze gedeputeerde behoorlijk aan de bak moet om deze voornemens te laten uitkomen. Allereerst is er natuurlijk veel te weinig budget voor cultuur. De provincie heeft hier al veel op bezuinigd en van het Rijk valt niet veel meer te verwachten. We zullen focus moeten aanbrengen als het werkelijk ernst is met het behouden en verstevigen van de toonaangevende topcultuur die Brabant, ik citeer: "a place to be" moeten maken. Voorzitter, verongelijkt blijven zitten omdat zo weinig rijkssubsidie naar Brabant komt, mag niet de stijl zijn. Een aantal aanvragen waren gewoon niet van voldoende niveau. Ik heb ze doorgenomen. Heeft de provincie daar iets laten liggen? Bijvoorbeeld bij de drie grote? Het Zuidelijk Toneel en de Filharmonie Zuid zijn nog niet zeker van rijkssubsidie en Opera Zuid krijgt niets. Toekenning voor dans heb ik niet gezien, alhoewel GS ons laten weten dat deze vorm zo veelbelovend is. Voorzitter, een deel van de topcultuur die wij zo graag in Brabant behouden, dreigt verloren te gaan en dat heeft direct effect op de ontwikkeling van toptalent. GroenLinks vraagt zich bezorgd af waar de jongeren zich bij aan moeten sluiten in de toekomst.

De **voorzitter**: Bakker, interruptie.

De heer **Bakker** (PVV): Dank u, voorzitter. Mevrouw Brunklaus, u had het net over het Zuidelijk Toneel. Dat is al meer keren aangehaald vandaag. Als ik op de website van het Zuidelijk Toneel kijk, bij de sponsors, althans het Zuidelijk Toneel wordt mede mogelijk gemaakt door ..., zie ik alleen maar publieke financiers. Ik zie een gemeente Tilburg, ik zie de provincie Brabant, ik zie het ministerie van OCW, maar ik zie nergens op die website gewoon commerciële bedrijven die dat Zuidelijk Toneel ondersteunen. Licht daar niet een van de oorzaken dat ..,?

De **voorzitter**: Dat was de vraag. Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): U bedoelt eigenlijk dat u vindt dat cultuur meer gesponsord moet worden. Nou, dat zou best kunnen. Dat is misschien ook een goed idee, maar in dit geval heb ik het gewoon over

de afwijzingen van het Rijk en u weet net zo goed als ik dat de provincie mede financiert. Dus als er subsidie komt van het Rijk, dan financiert de provincie ook een deel. Of wij ook moeten sponsoren, vind ik van een andere orde. Daar heb ik het nu even niet over. Ik ben daar geen tegenstander van en ook geen uitgesproken voorstander.

De **voorzitter**: Bakker.

De heer **Bakker** (PVV): Ja, maar bent u het met mij eens dat dat wel ook een van de belangrijkste geldstromen zou moeten zijn voor zo'n Zuidelijk Toneel?

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Dat ben ik niet met u eens.

De **voorzitter**: Vervolg uw betoog.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voorgesteld wordt om voor de professionele basisinfrastructuur 1 miljoen per jaar extra uit te trekken. Met de afwijzingen voor de BIS-subsidies lijkt het voor de hand te liggen dat de kaarten anders geschud gaan worden. GroenLinks vraagt GS een toezegging om op korte termijn met een uitgewerkt plan te komen van de inzet van deze middelen, met daarbij graag aandacht voor de hoofdconclusies van de evaluatie Subsidieregeling Podiumkunsten. Gaat Brabant keuzes maken op basis van eigen ambitie? Hoe stellen wij de rijksbijdrage veilig? Want één ding is zeker: lopen we die mis dan komt de basisinfrastructuur in nog zwaarder weer. Gaat de extra miljoen per jaar ervoor zorgen dat we er gerust op kunnen zijn dat de subsidies wel worden gerealiseerd? Kan er ook worden gekeken of de middelen die misschien hier niet meer nodig zijn anders kunnen worden ingezet, zoals bij de impuls gelden, waar maar 1,3 miljoen per jaar voor is uitgetrokken? Deze moeten ervoor zorgen dat talenten zich blijven ontwikkelen, kunst en cultuur in Brabant wordt versterkt en wordt verbonden met andere sectoren. GroenLinks heeft signalen uit het veld opgevangen dat de uitvoering van de impuls geldregeling niet glad verloopt. De rol van BKKC zou hierin te groot zijn en de regeling wordt als te star ervaren. Wat zegt de website van de BKKC hierover? Sinds de start van de impulsregeling zijn 374 plannen in behandeling genomen waarvan minder dan de helft is gehonoreerd. Vreemd als je weet dat aanvragers voor indiening worden geadviseerd door de BKKC over de haalbaarheid van hun voorstel. Het kan toch niet zo zijn dat na een zogenaamd aanjaagtraject meer dan de helft wordt afgewezen? De regeling Impuls gelden is bedoeld om snel te schakelen en om onnodig werk zo veel mogelijk te voorkomen. Is er achteraf gezien een regeling opgetuigd die in de praktijk niet lekker werkt en zijn de kosten van het aanjagen wel in verhouding tot wat het moet opleveren? GS geven aan de impulsregeling aan te gaan passen aan de focus van het nieuwe uitvoeringsprogramma. Bij het aanpassen van de regeling is de input van de mensen uit het veld onontbeerlijk. GroenLinks heeft daarvoor een motie ingediend.

Motie 14 'Naar een praktijkgerichte Impulsregeling'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 24 juni 2016;
constaterend dat:

- GS aankondigt om de regeling impuls gelden aan te passen aan de nieuwe focus uit het uitvoeringsprogramma:

overwegend dat:

- de impulsregeling niet goed lijkt aan te sluiten bij de praktijk;
- de afgelopen jaren de helft van de aanvragen is afgezien;

- aanvragers het voortraject van de aanvraag ingewikkeld vinden; verzoeken het College om:
 - de aanpassing van de regeling impuls gelden in nauw overleg met het veld te doen en in ieder geval de Kunst van Brabant¹ te betrekken bij het herzien ervan; en gaan over tot de orde van de dag.
- GroenLinks, Patricia Brunklaus”

¹ Bij de Kunst van Brabant zijn 77 professionele Kunst en Cultuur instellingen en cultureel ondernemers aangesloten

Mevrouw **Brunklaus** (GL): GroenLinks juicht toe dat de buitenschoolse cultuureducatie is opgenomen in het programma. Aanbevelingen uit recent onderzoek zijn: stel een monitor in en werk samen met gemeenten in pilots. In het Statenvoorstel vinden we welgeteld zes pilots verdeeld over drie jaar. Voorzitter, GroenLinks vindt dat hier juist een prachtkans ligt om cultuur bereikbaarder te krijgen voor alle Brabanders, waarbij kan worden opgetrokken met gemeenten. Echter, er is maar 450.000 euro per jaar voor uitgetrokken. Veel te weinig naar onze mening en het staat in schril contrast met de 300.000 euro die per jaar wordt uitgetrokken voor deelname aan twee bijeenkomsten van het DCNetwork.

De **voorzitter**: Wilt u afronden?

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Doe ik. Eén zin. GroenLinks heeft daarom een amendement ingediend om een deel van dit bedrag in te zetten voor buitenschoolse cultuureducatie.

Amendement 1 ‘Meer pilots buitenschoolse cultuureducatie’

”Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 24 juni 2016, behandelend Statenvoorstel 28/16 - Uitvoeringsprogramma Cultuur; besluiten dat:

- het bedrag van het Ontwerpbesluit 28/16 B, onderdeel e te wijzigen van € 0,3 mln p/jte wijzigen in € 0,15 mlnp/j;
- het bedrag van het Ontwerpbesluit 28/16 B, onderdeel f te wijzigen van € 0,45 mln p/jte wijzigen in € 0,6 mlnp/j;

Toelichting

- Het College wil zorgen dat cultuur dicht bij de Brabantse burgers komt en daarmee mensen de kans biedt zich op cultureel gebied te ontwikkelen.
- Buitenschoolse cultuureducatie laagdrempelig is en dicht bij huis kan plaatsvinden.
- De verwachting is dat via de pilots gemeenten en provincie de basis voor buitenschoolse cultuureducatie kunnen verbeteren.
- Het eindrapport "Culturele Dynamiek Versterken" (oktober 2015) van de adviescommissie buitenschoolse cultuureducatie hierover allerlei aanbevelingen doet.
- Met twee pilots per jaar de ontwikkeling te langzaam zal en er dan veel talent verloren zal gaan.

en gaan over tot de orde van de dag.

GroenLinks, Patricia Brunklaus”

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Schüller.

Mevrouw **Schüller** (VVD): Voorzitter, is mevrouw Brunklaus het dan ook met mij eens dat de bijeenkomsten van DCNetwork gehalveerd, of zelfs naar twee bijeenkomsten georganiseerd kunnen worden?

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ik wilde niet geheel onbeschoft zijn met mijn amendement, dus ik dacht: als ik nou de helft, dus de bijeenkomsten van DCNetwork, als we die nu halveren en dat geld bij buitenschoolse cultuureducatie leggen, dan hebben we een mooie middenweg gevonden. Dan is het ene niet helemaal weg, maar kan er wel meer geld naar echte cultuur gaan.

De **voorzitter**: Mevrouw Schüller.

Mevrouw **Schüller** (VVD): Dus u zegt: u wilt drie bijeenkomsten en geen zes. Dat hoor ik u zeggen.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Helemaal.

De **voorzitter**: Mijnheer Hageman, interruptie op de valreep.

De heer **Hageman** (D66): Ja, ik hoor u nu zeggen de bedragen en de bijeenkomsten. Zou het niet veel verstandiger zijn om te gaan praten hoe we de toegevoegde waarde van DCNetwork kunnen optimaliseren?

De **voorzitter**: Er wordt een klein toneelstukje opgevoerd. Dat past goed bij het onderwerp.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Volgens mij komt er broodcultuur achter mij aan. Ik verstond u niet helemaal goed, mijnheer Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Geobsedeerd door mijn fractiegenoten. Ik weet in ieder geval wat ik de komende fractievergadering ook van mijn fractie ...

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Oh, die zet zich dienstbaar in.

De **voorzitter**: Dat is een kleine act voor twee heren, geloof ik. Mijnheer Hageman, nog?

De heer **Hageman** (D66): Nou nee. Ik heb het antwoord gemist. Is het niet beter om te vragen over de toegevoegde waarde van het netwerk, in plaats van ...?

De **voorzitter**: Excuus, mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Of we kunnen kijken hoe we DCNetwork kunnen ...? En dan?

De heer **Hageman** (D66): Of we discussie moeten voeren over de toegevoegde waarde van DCNetwork in plaats van dat we nu gaan discussiëren over bedragen en aantal bijeenkomsten.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Dat vind ik ook prima. Dat heb ik ook gedaan. Ik heb die vragen namelijk ook ... in de themavergadering heb ik dit onderwerp aangezwengeld en hier borduur ik voort. Ik denk een goed begin te maken door dit amendement in te dienen en ik hoop dat u daar voor zult stemmen.

De **voorzitter**: Waarvan akte. Dank voor uw bijdrage. Dan nu de fractie van 50PLUS, de heer Van Overveld. Ziet af van het woord. Dan heb ik nog een woordmelding. De ChristenUnie/SGP ziet ook af van het woord. De heer Heijman, Lokaal Brabant ook. Dan geef ik de gedeputeerde de gelegenheid en hij zal zo'n twaalf minuten ... De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Dank u wel, voorzitter. We hebben op dit moment met dit uitvoeringsprogramma eigenlijk iets heel moois in handen in Brabant, want nog nooit eerder hebben we het hele veld in kaart gebracht en bedacht hoe dat hele systeem, vanaf de prille kennismaking tot aan het wellicht ooit toptalent en internationaal reiken in de culturele sector, met elkaar in verband gebracht kon worden. Het waren vooralsnog allerlei initiatieven die wel met elkaar te maken hadden, maar die niet allemaal in één kaart gestopt waren. Dat hebben we nu wel gedaan en daarmee hebben we ook meteen in beeld hoe dat in Brabant kan gaan. Maar ik moet ook meteen zeggen: 'kan gaan', want om maar meteen op de vraag die volgens mij door D66 gesteld werd: zijn nu alle gemeenten aangehaakt? Nee, nog niet.

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal?

De heer **Swinkels** (GS;SP): Nog niet op dit moment. Daar waar het gaat over gemeenten die meedoen met de hele regeling Cultuureducatie met kwaliteit zijn dat op dit moment 27 gemeenten en dat zijn er dus nog niet alle, maar ik heb wel de gemeenten opgeroepen om mee te doen, want ik zie dat aantal graag de komende jaren verdubbelen. Daar waar gemeenten mee zouden kunnen doen met onze mogelijkheid om aan te haken op ons hele systeem en daarin dan gezamenlijk te opereren zien we al een hele mooie beweging van BrabantStad. Tenslotte hebben we ook met BrabantStad het bod aan de minister uitgebracht. Gemeenschappelijke opgave, groot draagvlak binnen Brabant, maar ook daar moeten we aan de weg blijven timmeren dat ook de tussenliggende en andere gemeenten om de steden heen gewoon volop meegaan, en kunnen doen en daar nodig ik ze graag toe uit.

Misschien ook goed om even de regeling uit te leggen. Er is wat spraakverwarring over van hoe worden wij nu precies bedeed vanuit Den Haag. Er zijn op dit moment alleen nog maar de BIS-gelden, de basisinfrastructuur, toegekend via de Raad voor Cultuur en wat de minister daarover vindt. Overigens pas het formele besluit met Prinsjesdag. Als alles wat nu 'nee, tenzij' is uiteindelijk nog gerealiseerd wordt, hebben we een klein plusje kunnen scoren ten opzichte van de vorige keer, namelijk dat EKWC wel meedoet en de andere instellingen die voorheen in de BIS zaten ook weer gehonoreerd worden. Vraagt wel dat het Zuidelijk Toneel straks gewoon meedoet. Nee, tenzij. Ik heb er goede hoop voor dat zij met een aanvulling op een eerdere aanvraag eruit gaan komen. Natuurlijk, we zijn er nog niet helemaal zeker van. Op Prinsjesdag horen we meer. Ik heb er wel goede hoop op dat we niet zo zeer dus minnen, maar misschien een klein beetje plussen, maar de grote stap die we eigenlijk nog moeten maken is wanneer we het Fonds Podiumkunsten gaan toekennen. Dat zal begin augustus bekend worden en dan gaat blijken of wij ook via dat fonds een plusje mogen scoren. Ik kan er niet helemaal op vooruitlopen. Gaan we zien, maar dat betekent ook dat ik wil inzetten om Brabant in de etalage te zetten. En dat doen we onder andere met dat bod naar de minister toe over hoe wij hier in BrabantStad met elkaar opereren.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ja, nog een vraag over het Zuidelijk Toneel, want u geeft aan dat u er eigenlijk alle vertrouwen in heeft dat het goed gaat komen. Vraag 1 is: Speelt u daar dan ook een actieve rol in? Een aanjaagrol naar het Zuidelijk Toneel of anderszins? Vraag 2: Als het niet goed komt, heeft u dan al nu al geld gereserveerd om ervoor te zorgen dat het Zuidelijk Toneel niet omvalt?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Voorzitter, de regeling is zo dat wij niet alleen co-financieren op het moment dat er rijksmiddelen komen. Wij geven ook middelen als er wel een positieve waardering is en er geen rijksmiddelen volgen. In dit geval hebben we een 'nee, mits' en we gaan ook het Zuidelijk Toneel financieren als er geen rijksmiddelen komen omdat wij als Brabant vinden dat het essentieel deel uitmaakt van onze infrastructuur.

De **voorzitter**: Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Maar de middelen waar het Zuidelijk Toneel risico op loopt, is eigenlijk 1,6 miljoen vanuit het Rijk. Als we dat vanuit Brabant zouden opplussen, dan kom je al op een bedrag van 3,2 miljoen en ik heb begrepen dat die regeling waarin u in mei mee zou komen om een 4 miljoen zou gaan. Dus dan bent u hem al bijna kwijt. Hoe ziet u dat dan? Hoe gaat u daarmee om?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Het moge ook helder zijn. We gaan niet wat het Rijk niet financiert dan wel financieren. In ons systeem, in de regeling die wij hebben, zullen we ook de instellingen die niet gefinancierd worden vanuit het Rijk wel financieren, maar dat is in dit geval tot een maximum van 350.000 euro. Dus dat zal inderdaad als de rijksmiddelen wegvallen een hele grote catastrofe kunnen zijn voor het Zuidelijk Toneel voor wat ze allemaal vervolgens niet meer kunnen doen en daarom dat ik mij ook met het Zuidelijk Toneel ervoor inzet om te zorgen dat het plan aangevuld wordt op zo'n manier dat het een 'ja' wordt.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voorzitter, ja de laatste zin stelt mij iets gerust, want ik werd toch nog wel ongerust. We moeten natuurlijk alles op alles zetten om te zorgen dat die gelden binnengehaald worden. Klip-en-klaar. Heeft u dezelfde houding ook met de Filharmonie Zuid? Want daar hebben we nog helemaal niets van gezien. Dat was mijn vraag ook: heeft u die 1 miljoen extra nodig om dit allemaal te kunnen realiseren?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Ik ga helemaal ervan uit dat we met de middelen, zoals we die hier vragen aan uw Staten, ook kunnen bolwerken op een moment dat we het hele systeem proberen te laden via onze regeling. De Filharmonie Zuid speelt daar een bijzondere rol in, want die zit eigenlijk niet in deze regeling. In het bestuursakkoord heeft zij als het ware een aparte status gekregen, komt daarom ook apart, naast wat hier voorligt, de Filharmonie langs. Daar is een speciale dynamiek ontstaan door de Raad van Cultuur die gezegd heeft: "U moet gaan kiezen voor één locatie." En dat betekent opnieuw afstemming tussen beide provincies, Limburg en Brabant, de keuze die de Filharmonie daarin wil maken, of misschien wel moet

maken. Wij beraden ons als GS nu druk over binnen die dynamiek welke keuze wij daarin vervolgens zullen en moeten maken.

De **voorzitter**: Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voorzitter, ja en we weten allemaal wanneer Prinsjesdag valt, dus we hebben niet zoveel tijd meer. Denkt u dat u dat allemaal gaat redden voor die tijd?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Ik ga mijn uiterste best doen, voorzitter, maar ik moet ook met die dynamiek inderdaad rekening houden en daarbij moeten we ons ook nog realiseren dat Prinsjesdag, het besluit van de minister, ook helderheid zal geven over onder andere de ruimte die nog aan het Zuidelijk Toneel en de Filharmonie en dergelijke geboden wordt. En wij ook als Staten en als GS in die dynamiek mee zullen moeten om te kijken wat dat voor onze rol in beide gevallen betekent.

De **voorzitter**: Interruptie Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Ja, voorzitter, ik was toch een beetje teleurgesteld dat door de inbreng van het CDA en het wat weifelachtige antwoord van de gedeputeerde ...

De **voorzitter**: Mijnheer Hageman, wilt u helder in de microfoon spreken? U bent slecht te verstaan.

De heer **Hageman** (D66): Het is een systeem eigenlijk voor kleine mensen geloof ik.

De **voorzitter**: Nee, de tafel kan wel iets omhoog gezet worden als dat het probleem is.

De heer **Hageman** (D66): Nou, ik hang wel even in de microfoon. Het is een kwestie van oud denken. Is het niet zo dat we niet moeten gaan praten over hoe we het geld voor de instellingen kunnen reserveren, maar bent u het niet met mij eens dat we moeten gaan praten hoe ze hun aanvragen zo professioneel kunnen maken, dat ze dus automatisch gaan kwalificeren voor die dingen? In plaats van dat we nu al heel populistisch proberen geld te reserveren voor instellingen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Ik kan daar alleen maar mee instemmen. Volgens mij is de inzet die ik pleeg, ook met BrabantStad, om te vertellen wat we hier doen, hoe we dat doen en waarom we het zo doen. En ik heb ook de indruk dat de minister erg nieuwsgierig is van hoe we dat hier doen en dan organiseren wij het vanuit onze kracht, in plaats van dat wij alleen maar op geld koersen, zal ik maar zeggen.

De **voorzitter**: De heer Bakker was volgens mij ... Nee? Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ja, u had het over het Orkest en dat u bezig bent in de dynamiek die er is om daar tot een goed voorstel te komen. Mijn vraag aan u is wel echt: wanneer komt u met dat voorstel? Want ik weet dat Limburg ook heel erg aan het Orkest trekt, daar ook al een mooie locatie voor weet, dus ik vind dat wel heel erg spannend hoe dat gaat en ik hoop wel dat u daar ook een piketpaaltje slaat en ook in ieder geval u verzekerd weet van de steun van deze Staten daarvoor.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Ja met de opmerking dat we het daar eigenlijk binnen dit uitvoeringsprogramma niet over hebben zal ik toch zeggen: ik heb de uitvraag staan naar het Orkest. Die komen als het goed is volgende week nog met een reactie daarop. Dat zal ons de nodige informatie geven om ook als GS beter tot een besluitvorming te komen. Ik weet nog niet precies hoe dat gaat luiden, maar daarna kom ik vanuit GS naar u toe met wat wij besluiten, u voorstellen om voorlopig om te gaan met de Filharmonie.

De **voorzitter**: Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Weet u daarin in ieder geval verzekerd van onze steun, want er zijn toch 110 muzikanten nodig voor een symfonie van Mahler en ik mag toch hopen dat we dat als Brabant kunnen blijven doen.

De **voorzitter**: De interruptie van de heer Bakker dan.

De heer **Bakker** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Ik kom even terug op het Zuidelijk Toneel. Vindt u het ook niet tekenend voor de professionele cultuursector, dat Zuidelijk Toneel? Een hoop subsidie dreigt er weg te vallen. Ik zal de vraag anders stellen. Wat gaat u dan doen om zoiets in de toekomst te voorkomen? Hoe gaat u de cultuursector minder afhankelijk maken van subsidies, zodat ze op eigen benen kunnen staan?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Voorzitter, we hebben deze ochtend nog een presentatie gehad van Brabant C. Ook daarin een schets van hoe dat in combinatie met de impuls geldenregeling gaat. Volgens mij merken we daar met elkaar dat we druk bezig zijn om via dat soort initiatieven scherper te gaan koersen op het ondernemerschap van onze culturele sector. Het is niet van vandaag op morgen te regelen, dat is een dynamiek die zich voordoet waarbij wij proberen te stimuleren dat er meer stakeholders benut worden om het culturele veld in leven te houden en dat dit minder afhankelijk wordt van subsidie. Maar anderzijds moet ik ook wel aangeven: het is ook een illusie om te beschouwen dat de hele culturele sector zonder subsidie kan. We hebben ook de afgelopen jaren gezien wat het betekent als subsidies groots worden afgeroomd. Dan vallen er gezelschappen om en er zijn ook gezelschappen die bijzonder mager zijn geworden. En dat kan ons culturele veld niet altijd zomaar dragen. Als wij met elkaar het van belang vinden dat wij cultuur een hoog goed vinden: de adem, onze zuurstof als het ware, of de olie in onze samenleving, dan zullen we ook moeten kunnen bijdragen en investeren in die sector.

De **voorzitter**: De heer Bakker.

De heer **Bakker** (PVV): Maar als je een professionele kunstenaar of kunstinstituut bent, of organisatie, dan staat 'professioneel' niet voor niets voor je naam, voor je club. Dan wordt er geacht van je om geld te verdienen, geld in het laatje te brengen. Dan moet je toch niet afhankelijk moeten zijn van subsidies?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Voorzitter, bent u professioneel? Nou ik ben hier volgens mij professioneel bezig, maar word wel door publiek geld gefinancierd. En zo kunnen er meer sectoren van publiek geld afhankelijk zijn en zich toch professioneel organiseren.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja voorzitter, ik wilde nog even terugkomen ... Ik maak me echt ongerust over de subsidies van het Rijk en het gaat dan om hele grote dingen. Het gaat om onze Filharmonie en het gaat om het Zuidelijk Toneel. En ik hoor u dingen zeggen en ik denk: ja dat klopt allemaal, maar het overtuigt mij niet van dat we het gaan redden. En ik zou heel graag van u willen horen, en ik denk dat ik niet de enige ben, wat u nou van ons nodig heeft om te zorgen dat het veilig wordt gesteld. Ik kan mij voorstellen dat er echt iets meer nodig is dan wat u nu heeft.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GA;SP): Voorzitter, ik kan geen enkele garantie vooraf geven, maar ik kan wel schetsen dat hoe wij de afgelopen tijd met betrekking tot EKWIC – en daar dank ik vele partijen voor die allemaal hun politieke lijn richting Tweede Kamer hebben benut om daar in ieder geval de expliciete vraag bij de minister voor te leggen: kunnen wij voor EKWIC, ondanks dat de minister voornemens was dat niet te gaan steunen, dan toch een uitzondering maken? Dan merk je dat wij met elkaar in staat zijn via onze politieke lijnen daar een andere wending aan te geven dan de minister in eerste instantie voor ogen had. Dus volgens mij moeten we ook die kracht met elkaar weten te benutten. Daar doe ik graag een oproep toe, en waar nodig informeer ik de Staten om te kijken waar we daar een rol in kunnen spelen, maar op het moment dat we nu even naar het Zuidelijk Toneel kijken, is echt het Zuidelijk Toneel ook eerst zelf even aan de bak. Waar we overigens gewoon gesprekken mee voeren. Zowel de gemeente Tilburg als ik zit aan met het Zuidelijk Toneel om te kijken hoe we die plannen steviger kunnen krijgen en daar waar nodig extra expertise toevoegen om dat voor elkaar te krijgen. Maar uiteindelijk moeten zij natuurlijk dat plan wel echt indienen en op het moment dat wij achterover zouden leunen om het idee van 'het komt wel goed', laat ik dat beeld dan maar meteen wegnemen: we gaan er niet van uit dat het vanzelf goed komt. We gaan volle bak samenwerken ...

De **voorzitter**: Dat punt is nu een paar keer gewisseld. Ik wil de gedeputeerde vragen om te komen tot een afronding van zijn betoog.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Ik zal proberen vlot door het gros van de vragen heen te lopen. De pilot Museumbezoek. Ook daarbij opgemerkt: eigenlijk een erfgoeddingetje, zit eigenlijk niet zo zeer in dit programma, maar ik kijk op dit moment wel hoe we dat handen en voeten kunnen gaan geven. Dat betekent dat het plan eraan komt. Misschien kan ik wel zeggen dat ik ook nog onderzoek dat we kijken of we het huidige project Museumschatjes misschien wat op kunnen waarderen. Maar dat onderzoek ik op dit moment, of daar de mogelijkheden toe zijn.

De participatie in DCNetwork. Het wordt ter discussie gesteld van: ja, wat merken we daar nou van? Volgens mij stond vandaag een heel mooi rapport in het NRC, honderd topculturele instellingen/personen die internationaal, vaak in combinatie met het bedrijfsleven ... Het bedrijfsleven is goed om allerlei culturele topevenementen mee te nemen op hun reizen omdat zij merken dat cultuur en bedrijfsleven elkaar kunnen inspireren en daarmee ook de internationale wereld kunnen verleiden om zich wellicht tot Nederland en in dit geval tot Brabant te richten. En dan zou ik het eigenlijk wel jammer vinden dat op een moment dat wij nu net met DCNetwork pogen onze ondernemers, ons bedrijfsleven en de design- en de creatieve sector met

elkaar te verbinden, en dat gaat over een bedrag van 300.000 euro, waarbij wij verplichtingen aangaan jegens ons lidmaatschap door twee bijeenkomsten te organiseren, maar ook die anderen dat allemaal doen waardoor we dus ook regelmatig bij hen en met hen kijken naar hoe ontwikkelt zich dat nu in deze regio. En ik wil het maar vergelijken. Wat wij investeren ondertussen in allerlei mooie regionale netwerken waarin soms overheid, bedrijfsleven en onderwijs niet altijd elkaar vanzelf vinden en daar vinden wij het allemaal heel normaal van dat wij die als overheid helpen om in dat netwerk bijeen te komen, elkaar te vinden en elkaar tot betere samenwerking te brengen. Dat is precies wat we hier met de culturele wereld en met de ondernemers uit de bedrijven proberen te doen, voor een uiterst gering bedrag met heel veel effect.

De **voorzitter**: Mevrouw Schüller.

Mevrouw **Schüller** (VVD): Dank u, gedeputeerde. Begrijp ik er dan uit dat de andere partners ook financieel investeren?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS;SO): Jazeker. Alle regio's aangesloten investeren hierin. Wij hebben natuurlijk de verantwoordelijkheid over Brabant, maar we maken juist deel uit van een netwerk en alle netwerkpartners doen daar hun aandeel in. Het is dus niet zo dat wij met dit bedrag het hele netwerk kunnen faciliteren. Zo werkt het niet.

Impulsgeldenregeling hebben we inderdaad verlengd, omdat die succesvol was. Vanmorgen hebben we ook weer gehoord, bij Brabant C, hoezeer er natuurlijk nog gezocht moet worden naar hele goede afstemming; de regeling is misschien niet helemaal compleet en we mogen ook kijken waar zij verbeterd kan worden, maar zij werkt op zich als een soort research and development, eerste opstap, om even op te schalen, en als daaruit goede projecten voortkomen (hebben we ook vanmorgen gemerkt), kunnen die zichzelf zelfs profileren richting Brabant C en daarmee ook op nationale en internationale schaal doorgroeien.

In dat verband ook die dance en pop. We hebben vanmorgen al gehoord hoe H-festival zich met die wereld vermengt en wat daar een mooie kans aan is, is dat hij inderdaad vrij snel mogelijk ook commercieel zelfstandig kan gedragen. Maar ook in die opties hebben we soms even, met name voor de versnelling of de snelle opschaling, een middel nodig en daar kunnen wij een belangrijke rol in spelen die wij als Brabant volgens mij graag op ons nemen.

De VVD vroeg ook nog. Er staat nog ruim 15 miljoen in mijn portefeuille als ... Waar gaan we die precies aan besteden? Ik wil die mede nog wat vrijhouden omdat wij een adaptieve, netwerkende aanpak gaan realiseren voor onze sociale veerkracht. Dat betekent dat ik hem ook niet van tevoren helemaal wil gaan invullen, maar dat we met elkaar gaan ontdekken waar die het meeste effect en kracht krijgt en daarmee de impact organiseren die wij ontdekkingsgewijs ook gaan ervaren door die aanpak. We komen binnenkort met een nadere toelichting daar nog over.

De criteria voor de investeringsgelden. Ik weet: wij hebben hier een afwegingskader, ijkpunten. Maar we denken: op een aantal terreinen zijn dat echt afwegingen. We moeten ook af en toe bedenken met elkaar: hebben we op voldoende punten de afweging gemaakt met elkaar dat hier deze middelen voor ingezet kunnen worden? En natuurlijk kunnen we daarover discussiëren, maar binnen GS hebben we al binnen deze ijkpunten gemeend dat wij er op deze manier ook verantwoordelijkheid voor kunnen nemen om ook de investeringsmiddelen op deze manier in te zetten.

De motie over het rijksbeleid van het CDA. Ik noem haar toch overbodig. Zij is natuurlijk aansluitend aan wat er ook binnen het bestuursakkoord wordt gezegd, dat wij meer rijksmiddelen naar Brabant moeten krijgen, maar ik mag ook duidelijk gemaakt hebben dat wij inmiddels de werkwijze hebben dat we niet zo zeer via

het geld naar Brabant willen kijken. We willen niet onze hand ophouden, maar we willen eigenlijk zeggen: kijk eens wat we hier in Brabant voor fantastisch werk verrichten en laten zien dat wij gewoon – wellicht eigenzinnig – onze eigen methode kiezen hoe het hier zou moeten en ik denk dat dat een mooiere incentive is richting de minister dan dat we met wellicht deze moties naar de minister toe moeten. Ik begrijp ook uit een eerste reactie op dat bidbook van de minister dat hij daar juist heel erg toe geïnspireerd is en ook met ons wil kijken om die proeftuin de komende periode in te gaan richten en daarmee ook ministeriele betrokkenheid te organiseren. En dan heb ik eigenlijk veel meer de scope op Brabant gericht dan dat ik denk met deze te kunnen doen, naast de opmerkingen die geplaatst zijn over dat lang niet alle provincies even enthousiast zijn over de wijze en we discussies zullen hebben over wat dan de eerlijke verdeling is, maar ik nodig u wel allen uit om via die politieke lijnen zoals ik ze net benoemde uw gedeputeerden in andere provincies daar vooral voor te benaderen, want zij kunnen natuurlijk wel een duit in het zakje doen.

De **voorzitter**: Uw oordeel over de motie is derhalve?

De heer **Swinkels** (GS;SP): Dus overbodig.

De **voorzitter**: Motie 5. Ik wil u verzoeken het nummer van de motie er even bij te noemen omdat het nogal een aantal moties betreft. Dan is het duidelijk. We hadden het nu over motie 5.

De heer **Swinkels** (GS;SP): De SP gaf aan de aandacht te vragen ...

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter, ik dacht dat we twee smaken hadden: ontraden en ...

De **voorzitter**: Ontraden ja, excuus.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Daarmee wordt zij dan ontraden. De SP vroeg ook aandacht om vakdocenten, kunstenaars die vaak met – meen ik – vier uur werken één uur verdienen. Laat helder zijn dat we in de project dat wij met de vereniging Brabantse gemeenten draaien over cultuureducatie buitenschools, dat we daarin ook kijken naar de rechtspositie/arbeidspositie van de vakdocenten, zodat we niet alleen kijken naar: blijft cultuureducatie voor iedereen toegankelijk en een kwalitatief en breed aanbod, maar ook of daar straks nog een boterham in te verdienen is.

Ja, de PVV had een hele mooie inleiding over hoe Willem Bakker ooit profvoetballer wilde worden, maar vervolgens mij vraagt om elke provinciale bemoeienis om die talenten überhaupt ooit in Brabant te krijgen, te stoppen. Zou ik daarmee niet al die voetballertjes van tegenwoordig laten zien dat je hier nooit topvoetballer kunt worden? Kortom, ik ontnem ze de droom die Willem Bakker leidde tot deze inspiratie. Ik zou eigenlijk wensen dat we hier wel iedereen kunnen laten zien dat je hier toptalent kunt worden en dat je hier tot nationale en internationale furore kunt reiken en dat dat allemaal in Brabant kan.

De **voorzitter**: Interruptie Bakker.

De heer **Bakker** (PVV): Dank je, voorzitter. Ik wil hier eventjes op reageren. Er is een groot verschil tussen ... Je begint als een jong talent en je groeit door tot een bepaald niveau. Op een gegeven moment zit je op een hoog amateurniveau en dan maak je de stap naar het professionele, maar daar moet je genoeg talenten voor hebben en hele speciale talenten voor hebben. En dat wilde ik ermee zeggen. Ik heb die talenten niet en nu kan ik wel bij PSV gaan voetballen en zeggen dat ik professioneel voetballer ben en kijken dat ik u achter mij kan krijgen en dat u zegt: we gaan die Willem Bakker zijn salaris betalen, dan kan hij mooi zijn professionele voetballerschap uitvoeren. Ik zeg altijd ...

De **voorzitter**: En uw vraag was meer in het bijzonder?

De heer **Bakker** (PVV): Nou, wat ik ermee wil zeggen is: wat heel duidelijk is, als je professioneel kunstenaar bent dan moet je je eigen broek op kunnen houden. Je bent ondernemer en als je ondernemer bent, ja dan heb je risico.

De **voorzitter**: Bakker, geen ellenlange betogen. Korte en puntige interrupties graag.

De heer **Bakker** (PVV): Nou, dat is mijn reactie. Ik wilde eventjes hier reageren op ...

De **voorzitter**: Dan is dat bij dezen gebeurd en heeft de gedeputeerde nu het woord.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Voorzitter, misschien mag het zo zijn dat als je toptalent bent je inmiddels je eigen broek op kunt houden. Veel toptalenten kunnen dat ook gelukkig, maar om toptalent te worden is er soms nog een hele weg te gaan. Dan heb ik het niet over de mensen die geen talent zijn, dan toch via een talentenopleiding talent te laten worden. Dus ik zou ook niet aanraden Willem Bakker om in die talentenschool te gaan zitten als je geen talent hebt, maar op het moment dat er talent is, willen we heel graag bijdragen aan dat je daar uiteindelijk de professional in kunt worden. Maar de weg in het culturele veld van je talent ontdekken, de weg naar de vakopleiding en na de vakopleiding uiteindelijk ook professioneel in ons culturele systeem kunnen landen, die vraagt om een aantal hobbels te nemen en daarin wil ik ook al vanuit de provincie mee een rol spelen omdat het anders niet gaat.

De **voorzitter**: Ik wil de gedeputeerde verzoeken nu toch echt tot een afronding over te gaan en de resterende moties van een oordeel te voorzien.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Er waren nog een paar opdrachten, vragen ...

De **voorzitter**: Ja, maar uw spreektijd is om. U moet nog echt kiezen.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Nou, dan ga ik het er gewoon even bij laten. Dan moeten ze in een tweede termijn als het ware nog maar ...

De **voorzitter**: Uw oordeel over de moties moet u nu even geven.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Motie 15 ga ik ontraden om de reden zoals ik net zei.

Motie 14 over de aanpassing regeling Impulsgelden. We gaan nu net op een andere manier impulsgelden toepassen, dus ik zou eigenlijk even willen aangeven: laten we dit eerst op deze manier gaan doen voordat we hem weer gaan evalueren of aanpassen. Dus in die zin, ook deze ontraden.

Ook de pilot Buitenschoolse cultuureducatie ontraden. Ik heb net uitgelegd dat we echt niet met veel minder budget bij DCNetwork terecht kunnen, maar nog veel belangrijker: uiteindelijk is de samenwerking met VBG bij cultuureducatie niet voor niets. Er ligt een hele belangrijke taak van de gemeenten om dit op te pakken. Wij kunnen net een beetje mee de boel verbinden en aanjagen.

De **voorzitter**: Met het ontraden, bedoelt u dan het amendement neem ik aan? Het amendement van de fractie GroenLinks.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ik sta hier te interrumpen over uw opmerking over de motie van de impuls gelden. U zegt zelf in uw stuk dat u de regeling gaat aanpassen. In mijn motie roep ik op om te zorgen dat het veld daar expliciet bij betrokken is. Dus het is niet een evaluatie van een regeling, maar het is dat u bij de aanpassing ook het veld betreft.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Ja, voorzitter, het is volstrekt logisch dat we niet eigenstandig regelingen aanpassen. Dat doen we op basis van geluiden uit het veld. De Kunsten van Brabant haakt daarbij natuurlijk aan, maar er zijn vele meerdere partners dan deze. Dus ja ...

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Dan neem ik aan dat u zegt: de motie kan ik gewoon overnemen, want dat is dus wat u nu zegt.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Nou ik heb deze motie niet nodig. Dat staat als het ware in dit plan en op die grond zou ik haar ontraden.

De **voorzitter**: Dus ontraden. Dan is er nog een oordeel over motie 6 en 16 nodig.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Dan heb ik die niet helemaal paraat.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): 16 heb ik nog niet ingediend.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Motie 6 is de verhalenverteller.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Die is vanochtend al ingediend.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Ja, de verhalen van Brabant. Daar zal ik als volgt op reageren. Ik vind het op zich een heel inspirerend idee, maar ik zou haar eigenlijk anders willen vertalen en daarmee misschien een toezegging om te kijken, de suggestie, of we de verhalen van Brabant die we inderdaad vanuit het erfgoedkader nu aan het laden zijn, of we die van een inspiratie kunnen voorzien door een kunstenaar. Als we op die manier de motie kunnen vertalen, dan koppel ik haar eigenlijk wel aan een ander kader dan wat hier voorligt, maar daarmee verbinden we als het ware wel wellicht de intentie om het culturele veld ... om op die manier te kijken of we haar bij die verbeelding kunnen betrekken expliciet.

De **voorzitter**: Dank u wel. Even interruptie Knoet en even over motie 16, even voor de orde opheldering. Die ligt hier op tafel.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Juist, maar die is nog niet formeel ingediend met een verhaal erbij. Dus die is dus wel gekopieerd, zoals gevraagd, maar nog niet ingediend.

De **voorzitter**: Dat was mij niet gemeld. Dan eerst mevrouw Knoet, interruptie.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Ja, dat is even om het goed te begrijpen. Hoor ik u nu zeggen dat u het uitsluitend toelegt als het in de context van de erfgoedverhalen is en niet over thema's, gewoon de andere grote verhalen die in Brabant mogelijk zijn?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Voorzitter. Volgens mij goed begrepen. Ik denk dat wij met vele mensen de verhalen in Brabant vertellen en ik zou het daarom niet willen aanraden om daar nu één persoon voor een aantal jaren aan te koppelen, maar waar ik wel kans toe zie, is dat we de verhalen van Brabant, de vier erfgoedlijnen, dat we die van extra inspiratie zouden kunnen voorzien door daar een kunstenaar aan te koppelen. Dus ik kijk eigenlijk meer: waar zouden we elkaar kunnen vinden om daar meteen een concrete afspraak over te maken?

De **voorzitter**: Spapens.

De heer **Spapens** (SP): Kort tevoren heeft u gezegd: 'kunstenaar', maar ik neem aan dat u bedoelt met verhalen dat het meervoud is en dat 'kunstenaar' ook meervoudig gezien moet worden.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Ja, voorzitter.

De **voorzitter**: Mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Dat gezegd hebbende, kan het ook over meerdere thema's gaan lijkt me. Want het punt is, u zegt: het wordt door velen verteld, maar het gaat er nu juist om dat als het gewoon z'n focus heeft en er een duidelijk gezicht bij kan horen, dat het gewoon dichterbij de burger brengt. Die ervaring hebben we gewoon. Ook in Brabant zelf in sommige steden.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Ja, ik snap de lieflijke motie, die het geloof ik werd genoemd. Ik snap haar, maar ik vind zelf dat wij er goed aan doen, als er dat soort initiatieven zijn, die vooral vanuit het initiatief te laten ontstaan en dan te kijken of we haar honoreren, dan dat wij nu zeg maar in dat hele culturele veld een uitvraag gaan doen, of een tender gaan doen voor de verhalenverteller van Brabant voor de komende twee jaar. Het zou mijn keuze niet zijn, laat ik het zo zeggen, maar het is natuurlijk aan uw Staten om daar uiteindelijk een oordeel over te vellen.

De **voorzitter**: Mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Ja, ik zou nog wel de opmerking willen maken dat ik zelden word betoogd voor 'lieve' opdrachten. Het overkomt me zelden.

De **voorzitter**: Waarvan akte. Hiermee komt een einde aan de eerste termijn en ga ik inventariseren of er behoefte is aan een tweede termijn. Ik kijk naar de fractie van de VVD: geen behoefte. De fractie van het CDA? Ja, mevrouw Van der Sloot, u heeft dan het woord.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Een paar opmerkingen. Ten eerste motie 16. Die heeft u al op uw tafel gevonden. Die is tijdens deze bespreking ontstaan eigenlijk, samen met GroenLinks naar aanleiding van het gesprek en de interruptie die we met elkaar hadden over VisitBrabant en om juist te kijken en een oproep te doen hoe we VisitBrabant maximaal kunnen inzetten ook om onze cultuur naar buiten te verkopen. Dus dat maakt dat wij deze motie hier dan ook graag bij u willen indienen.

(Motie 16)

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 24 juni 2016;
constaterende dat:

- in Noord-Brabant veel culturele initiatieven succesvol én van hoog niveau zijn;
- Brabant C deze initiatieven opspoort, mee ontwikkelt en ondersteunt;

overwegende dat:

- zichtbaarheid van het succes van culturele initiatieven bijdraagt aan de uitstraling van Brabant in binnen- én buitenland;

vragen het college van Gedeputeerde Staten:

- VisitBrabant de opdracht te geven om haar marketingacties en -kennis óók ten goede te laten komen aan vergroting van het bereik van de cultuursector in Brabant;

de samenwerking tussen Brabant C en VisitBrabant te versterken;

en gaan over tot de orde van de dag.

CDA, Marianne van der Sloot

GroenLinks, Patricia Brunklaus"

De **voorzitter**: De motie is ingediend en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **voorzitter**: Mevrouw Schüller. Interruptie.

Mevrouw **Schüller** (VVD): Ik begrijp de motie niet helemaal, voorzitter. Want ik heb de app hier: VisitBrabant. Nou daar wordt echt heel veel gedaan aan de cultuursector in Brabant. Denk aan extreme outdoor, Van Gogh, musea, lokale cultuur, initiatieven, dance, design, festivals, kunst en cultuur. Wat bedoelt u precies met deze motie?

De **voorzitter**: Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Wij zouden graag zien dat VisitBrabant haar kracht en marketing en alles wat zij in zich heeft, ook aanbiedt en mogelijk maakt voor de verschillende culturele pareltjes die we in Brabant hebben. Dus niet alleen de grote Van Goghjaren en het Jeroen Boschjaar wat nu gaande is, maar ook voor andere kunstenaars die daar misschien minder kaas van gegeten hebben.

De **voorzitter**: Mevrouw Schüller.

Mevrouw **Schüller** (VVD): Jaarlijks hebben we in Woudrichem, of eens per drie jaar hebben we in Woudrichem de Visserijdagen. Daar komt ook veel kunst en musea in voor. Het staat ook op de Visit-app, dus ook de lokale initiatieven staan hierin.

De **voorzitter**: Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Nou, ik kijk ook niet alleen naar de app. Het is natuurlijk prachtig dat het daarin staat, maar het gaat ook om meer dan dat. Dus ook de marketingkracht die in VisitBrabant zit die juist – denk ik – het culturele veld kan versterken.

Voorzitter, ik ga door met motie 15, als ik het goed heb, over de eerlijke verdeling van de cultuurgelden/rijksmiddelen. Ik begrijp dat de gedeputeerde moedig is, misschien wat overmoedig is, maar laten we dat niet hopen op het gebied van de cultuurmiddelen. Ik begrijp ook dat hij nog in gesprek gaat met de minister en een aantal Brabantse voorbeelden aan de minister laat zien. Tot die tijd willen wij in ieder geval deze motie aanhouden.

De **voorzitter**: Oké en dan gaat het niet om motie 15, maar om motie 5. Motie 5 is aangehouden en maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tot slot, voorzitter, wil ik graag het goede verhaal over de verhalenverteller van mevrouw Knoet ondersteunen op de manier waarop zij dat ook uitlegt.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Van der Sloot voor haar bijdrage. Ik kijk naar de fractie van de SP. Behoeft een tweede termijn? Niet het geval. De PVV behoeft een tweede termijn? Niet het geval. D66? De heer Hageman heeft het woord.

De heer **Hageman** (D66): Ja, dank, voorzitter en dat is eigenlijk om te voorkomen dat we onze eigen teleurstellingen gaan managen, want ik had de indruk dat de gedeputeerde nog niet helemaal toe was gekomen aan de beantwoording van mijn vragen, dus ik geef hem graag in mijn tweede termijn nog even de kans. Dan gaat het eigenlijk over twee zaken. Een gaat over het garanderen dat we ons blijven focussen op de bijdragen die instellingen leveren aan de versterking van ons cultuursysteem in plaats van dat we de discussie gaan houden of we het Zuidelijk Toneel nu wel of niet moeten ondersteunen en het tweede wat ik graag nog mee wil geven, is nog een hele concrete uitwerking van wat gemeenten gaan bijdragen, wat ik meer zoek in ieder geval dan wat even langskwam van: ja er is een aantal gemeenten dat bijdraagt aan de educatie en mij gaat het eigenlijk over alle bijdragen in de keten. Tot zover.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Hageman. Mevrouw Knoet? Behoeft een tweede termijn? De PvdA heeft het woord.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Ja, voorzitter, ik wil graag nog even over motie 6 ..., die overigens voor Omroep Brabant aanleiding was om mij vanmiddag in de radio-uitzending te betrekken, omdat wel heel goed begrepen werd wat dit kan betekenen voor mensen in Brabant. Ik kan de gedeputeerde er dan nog niet helemaal in vinden, maar ik stel voor dat we met de verhaallijnen van die erfgoedlijnen inderdaad de kunstenaars gaan betrekken en dat ik deze even aanhoud in de brede betekenis van zoals ik de motie heb bedoeld. Dank u wel.

De **voorzitter**: Motie 6 is aangehouden en maakt nu geen deel meer uit van de beraadslagingen. Dan de fractie van GroenLinks, mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, voorzitter. Ik vind eigenlijk wel dat de gedeputeerde totaal voorbijgaat aan het hele verhaal dat ik gehouden heb over de impuls geldenregeling. Ik heb genoemd, en ik heb dat zelfs

vertaald in een motie, dat de kunstenaars, de mensen die hier gebruik van moeten maken, niet tevreden zijn. Ik weet niet of u dezelfde evaluatie heeft gelezen over die BKKC heeft laten uitvoeren. Ik pluk één van de opmerkingen er nu uit en die ga ik voorlezen: "Het uitgangspunt van de impuls geldenregeling was dat op een simpele en snelle manier, relevante, goede en duurzame plannen zouden worden gehonoreerd. Middels de pitch zou er direct contact zijn en is er kans om het plan genuanceerd toe te lichten. Het adviesproces", en nu komt het "heeft het programma lang, traag en ingewikkeld gemaakt." En zo kan ik u een hele bladzijde voorlezen en daar is een hele evaluatie van. Ik vind dat u helemaal niet bent ingegaan op de kritiek die ik hier vanuit het veld heb proberen te vertalen. Het is niet voor niets dat ik dit in een motie heb vertaald, want het veld is gewoon niet tevreden over deze regeling en wil betrokken zijn bij de aanpassing ervan.

Waarvan akte. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Brunklaus voor haar bijdrage. Dan kijk ik naar de fractie van 50PLUS, de PvdD? Nee, de PvdD in onderling beraad. Geen behoefte aan een tweede termijn. De fractie CU/SGP ook niet. Fractie Lokaal Brabant ook niet. Dan geef ik de gedeputeerde graag de gelegenheid om de laatste vragen te beantwoorden en de motie 16 van commentaar te voorzien.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Motie 16 ga ik inderdaad ontraden. Volgens mij, de reactie van de VVD gaf dat ook al aan, volgens mij gebeurt dat nu volop, want VisitBrabant koppelt aan het culturele veld, lokaal en zelfs nationaal.

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal? Stilte in de zaal graag.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Inderdaad nog twee openstaande vragen van D66. Inderdaad, wij hanteren niet zozeer de instelling als uitgangspunt, maar wij gaan naar een opgavegestuurde organisatie en zo gaan we ook opgavegestuurd onze organisaties bevragen. Dat is de leidraad.

U vroeg of alle gemeenten nu hun verantwoordelijkheid nemen en of er een overzicht is. Er is een overzicht van de gemeenten die meedoen met onze cultuureducatie met kwaliteitscultuurladder en we weten dat steden de culturele ladekast hanteren, een soort eigen, zelfde systeem. Dus we weten ook welke gemeenten niet meedoen. En daarmee ga ik wel die gemeenten benaderen om hen te vragen mee te gaan doen. Zo weten we ook welk jeugdcultuurfondsen meedoen om daarmee de participatie in de cultuur te bevorderen. Maar we weten helaas nog niet goed welke cultuureducatie er allemaal in gemeenten is omdat bij onze eerste navraag bij gemeenten, gezien het versnipperde veld en allerlei soorten van initiatieven, gemeenten nu niet meer op de hoogte zijn hoe het nu precies in hun gemeente geregeld is omdat er vaak verschillende, soms particuliere, soms in collectieven, allerlei vormen zijn ontstaan. Daarom is er nu wel een opdracht uitgezet om dat in beeld te brengen en ik hoop daar eigenlijk komende maand het eerste inzicht in te krijgen zodat we dan echt de balans op kunnen maken van: hoe staat het er nu in de gemeenten voor en dat is wat mij betreft ook meteen de aanleiding om er met de gemeenten over te komen praten die nog een slag kunnen maken. Ik kan u wel toezeggen, dat zodra we dat overzicht hebben, ik u daarover informeer.

En dan de laatste opmerking van GroenLinks. Ik ken de geluiden van een traag en langzaam functionerende uiteindelijke toekenning al dan niet van impuls gelden en ik ben ook voornemens om er met het veld en met niet in de laatste plaats BKKC naar te kijken hoe dat we die versnelling er in kunnen brengen. Ik heb daar ook wel ideeën over. Ik heb ook gezegd: "Waar we verbeteringen kunnen aanbrengen, zullen we dat ook zeker doen." Maar ik wil anderzijds ook opmerken dat het feit dat veel projecten het niet halen ook iets kan zeggen over de kwaliteit van de plannen die daarbij ingebracht worden. We hebben vanmorgen ook bij Brabant C gehoord dat we daar ook goed aan doen als we daar niet te soepel in worden om daar maar mee projecten toe te kennen, maar dat we ook helder en streng soms moeten zijn over welke projecten we

wel en niet toekennen want die dienen uiteindelijk ook iets op te leveren aan de versterking van het culturele veld, maar in die combinatie wil ik er zeker naar kijken.

De **voorzitter**: Ik zie mevrouw Brunklaus voor een interruptie. Ik geloof dat er achter in de zaal een portretje van de Nachtwacht gemaakt wordt, geloof ik. Maar dat de vergadering geconcentreerd blijft op het debat is wellicht ook handig. Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Achter in de zaal. Core to Core wordt gevormd. Voorzitter ... Nu ben ik het kwijt. U zei ... Nou, het ging over de aanvragen bij BKKC. Er zijn 374 of 375 aanvragen geweest en meer dan 50% is afgewezen, terwijl juist bij BKKC mensen aan het werk zijn, vanuit BKCC, om de kunstenaars te begeleiden om een goede aanvraag in te dienen. Dus er zijn, nadat ze begeleid zijn, 375 aanvragen ingediend. Daarvan is 50% afgewezen. Dat rijmt niet met elkaar. Er klopt hier iets niet en dat is waar ik naar op zoek ben. Vandaar dat ik daar ...

De **voorzitter**: Punt is duidelijk en ook al meermalen gemaakt. De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Zonder in allerlei details te treden, wat mij betreft kan er mogelijk een schil in die beoordeling tussenuit. Er zijn nu verschillende stappen gemaakt en ik ga onderzoeken hoe ik dat versnellingsproces kan organiseren, maar ik breng u wel op de hoogte wat daaruit voort gaat komen.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Wanneer denkt u dat gedaan te hebben en wanneer worden wij daarvan op de hoogte gesteld?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Voorzitter, ik kom in het najaar met die informatie.

De **voorzitter**: Heeft dat nog consequenties voor de motie?

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ik houd de motie aan.

De **voorzitter**: Die belofte lag in uw interventie verscholen. Motie 14 is aangehouden en maakt nu geen deel meer uit van de beraadslagingen. Dan is de gedeputeerde aan het einde van zijn tweede termijn gekomen en wil ik voorstellen om hierover de stemming te gaan voorbereiden.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voorzitter, een advies vanuit GS voor motie 16 heb ik gemist.

De **voorzitter**: Nee, dat is wel gebeurd. Ontraden, heb ik gehoord. Ja. Ik check nog even of ik dat goed gehoord heb. Ja. Dan is nu het einde van de beraadslagingen aan de orde. Ik sluit de beraadslagingen en dan gaan wij stemmen. Dat gaan wij doen over één amendement, één voorstel en nog twee moties die hierop betrekking hebben.

Ik breng allereerst in stemming het amendement A1. Indiener GroenLinks, pilot Buitenschoolse cultuureducatie.

De fractie van de VVD.

Mevrouw **Schüller** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen, met stemverklaring omdat dit geld vanuit DCNetwork komt.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Spapens** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Bakker** (PVV): Voor met een stemverklaring. Liever geen subsidies naar de professionele kunsten, maar de verschuiving in budget van netwerkbijeenkomst DCNetwork naar de buitenschoolse cultuureducatie is in ieder geval een verbetering.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Deze motie is verworpen. Het amendement, excuus. Dan gaan we nu naar het besluit zelf, bij u bekend onder stuknummer 28/16, de begrotingswijziging uitvoeringsprogramma Cultuur. Fractie van de VVD.

Mevrouw **Schüller** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Spapens** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Bakker** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Hageman** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Dit voorstel is door uw Staten aangenomen. Dan heb ik nu nog twee moties die hierop betrekking hebben: 15 en 16. Motie 15, indiener PVV, Brabantse cultuuromslag. De fractie van de VVD.

Mevrouw **Schüller** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen met stemverklaring. Wij zijn tegen deze motie. Wij zijn zeer voor het Brabants verenigingsleven, maar niet voor deze verschuiving.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Spapens** (SP): Tegen met stemverklaring. Voor de stemverklaring sluit ik mij aan bij de woorden van het CDA.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Bakker** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Deze motie is verworpen. Dan breng ik in stemming motie 16. Indiener CDA, geen titel. Motie 16. De fractie van de VVD.

Mevrouw **Schüller** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Spapens** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Bakker** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Deze motie is verworpen. Dan komen we hiermee aan het einde van de behandeling van dit onderwerp en gaan wij, met uw welnemen, het volgende onderwerp op de agenda overslaan. Dat hadden we al gehad: de WABO-aanvraag. Over naar het mestbeleid, het op een-na-laatste voorstel op deze agenda. Excuus, het laatste voorstel, want ik was alweer vergeten dat we het jeugdbeleid ook al hadden gedaan.

50/16 Brabants mestbeleid

De **voorzitter**: Dan gaan we meteen over tot de behandeling hiervan en als eerste heeft de fractie van de VVD het woord en ik heb begrepen dat de heer Bollen de woordvoerder is. Aan hem het woord.

De heer **Bollen** (VVD): Ja, voorzitter, dank u wel. Twaalf uur zijn volgens mij de meesten van ons al hier in het huis en dan de laatste is dan stank voor dank in dit geval. Maar niet heus. Voorzitter. Het bestuursakkoord 'Beweging in Brabant' is inmiddels een jaar onderweg. Bij de begrotingsbehandeling vorig jaar heeft onze fractie nog gewag gemaakt van het belang om daarin spoedig het mestbeleid vorm te geven. Want we zijn namelijk trots op deze echte Brabantse sector. De agrarische sector. Maar we zijn ook niet blind voor de dynamiek die daarover in Brabant heerst. Haast, werd ons verweten. Gas erop. Dat die haastige spoed zelden toch goed is, blijkt vandaag. Want vandaag is het zover, voorzitter. We stellen mestbeleid vast. Althans een koersdocument tot vorming van dat echte mestbeleid. En daar zijn we blij mee. Daar zijn wij echt blij mee, voorzitter.

Het verslag van de zogenoemde mestdialogen geeft het duidelijk weer: het was nog niet zo makkelijk om met elkaar in gesprek te raken zonder door alle emoties individueel te verzuilen. Een oprecht compliment is dan ook op zijn plaats aan alle deelnemers die de rit hebben uitgezet. Nee, voorzitter, sterker nog: ze willen door. Dat vinden wij een prachtige uitkomst. Dus ook een groot compliment voor de gedeputeerde. Haar geloof in deze aanpak heeft nut gehad.

Wat dat betreft zou je kunnen zeggen: "Nou, het is al laat, laten we stemmen en klaar." Ze kunnen aan de gang met deel 2. Ik denk dat u dat wel bevalt, voorzitter.

Maar daarmee zouden we de start, het uitgangspunt en het doel tekortdoen. Was elk PS-voorstel maar zo makkelijk. Een paar groepen bij elkaar zetten, uitkomsten op papier, nietje erdoor en klaar is kees. Nee, nee, te kort door de bocht. Want hier zijn noten gekraakt. Hier zijn nieren geproefd.

Voorzitter. Ik kies ervoor om op de materie niet al te diep in te gaan of een claim te leggen. Want de inhoud kennen we allemaal in deze zaal en kunnen we in ieder geval lezen in de stukken voor ons. De werkgroepen en de deelnemers ervan hebben namelijk daarin al veel benoemd en als we doorgaan met de dialoog, zijn diepgaande opmerkingen over de inhoud – in mijn beleving in ieder geval – contraproductief en geven ook geen blijk van vertrouwen aan deze groep mensen. En dat hebben wij wel, dat heb ik net al gezegd. We zien wel een paar zaken, en daar wil ik een opmerking over maken.

- We zien dat er in de 'mestdialoog' een zekere verbinding is ontstaan met de discussie over dieren aantallen in de knelgebieden, maar ook over de absolute aantallen in Brabant.
- Deelnemers aan de mestdialoog zijn gevarieerd bereid overwegingen te maken over de dieren aantallen, alleen ik zie verschillende voorwaarden en bedoelingen.
- Deelnemers aan de dialoog hebben de uitkomst soms verschillend verwoord, aan hun achterban, dan wel in de media.
- De verbinding tussen die deelnemende partijen is dusnog wel fragiel te noemen.
- Partijen en deelnemers hebben gepleit voor meer tijd om dit onderwerp dus meer vorm te geven, mede als reden om te kunnen consulteren bij hun achterban om die aan te laten haken en mee te nemen.
- Ik zie ook een verschil in de toekomst over de omvang van de veestapel in dit stuk.
- Het beperken van de veestapel wordt zowel benoemd als middel als ook als doel op zich.
- Verder zien we drie voorlopige oplossingsrichtingen die perspectief bieden voor velerlei uitkomsten.
- Er wordt nog een vierde oplossing genoemd, een zogenaamde warme oplossing en die is wat mij betreft ook weer in beeld, gezien de uitkomsten van de commissie-Rosenthal.

Voorzitter. Ik hoop dat intussen begrepen is dat we de dialoog vooral van harte steunen in haar voortgang. Tegelijkertijd zien wij onze verantwoordelijkheid om iedereen aan boord te houden en elkaar

aan te spreken op te voorbarige conclusies of waarschijnlijke uitkomsten. Zorgvuldigheid in dezen is belangrijk.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter, ik bleef nog even op mijn handjes zitten toen het over de dierenaantallen ging, maar nu ... ik veerde toch heel even op bij de commissie-Rosenthal. Wat de VVD betreft is die oplossing in beeld? Kunt u daar iets meer over zeggen?

De **voorzitter**: Ik wil de heer Bollen daartoe graag de gelegenheid geven zonder dat ik geloof dat we het debat vanavond zo breed moeten gaan doen dat een plan, dat hier nu niet ter discussie staat, voluit deel van de discussie kan uitmaken. Er zijn natuurlijk verbanden, maar ik wil wel u vragen om het onderwerp van vanavond bij het onderwerp van vanavond te houden. De heer Bollen.

De heer **Bollen** (VVD): Voorzitter, ik kan daar kort op reageren. Zonder in te gaan op het rapport van de commissie-Rosenthal worden daar ideeën geopperd om gelden bij elkaar te brengen, op wat voor manier dan ook. Zonder op dat punt in te gaan en dan zou een warme overdracht, dus een vierde oplossing die in de stukken is genoemd, wellicht ook meegenomen kunnen worden. Meer wil ik daar op dit moment nog niet van zeggen. Ik wil dat de dialoogmensen daar verder over hun zegje kunnen doen.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ik beperk mij tot één vraag, voorzitter. Ook omdat ik goed heb geluisterd naar gedeputeerde Pauli over werkgelegenheid, is verlies van drieduizend banen in de primaire sector te scharen onder warme sanering?

De **voorzitter**: De heer Bollen.

De heer **Bollen** (VVD): Volgens mij gaat u nu in op de inhoud van de commissie-Rosenthal en dat is volgens mij vanavond niet aan de orde.

Voorzitter, dan ga ik verder. Zoals gezegd: zorgvuldigheid is belangrijk in dezen. Wij moeten zelf daarbij ook het goede voorbeeld geven. In de teksten van de bijlagen zie ik meermalen de woorden 'waar nodig' als het gaat over de dierenaantallen of de inperking daarvan. Toch wordt er in meer algemene zin ook gesproken over een rem op de dierenaantallen. GS hebben gemeld, bij monde van een persbericht op 2 juni jl., dat 'een rem in zicht is'. Dat alles maakt het voor ons als VVD nogal verwarrend. Want generieke regels maken voor het bevroren van dierenaantallen lijkt ons niet nodig en is in onze ogen ook onwenselijk voor de totale transitie van de veehouderij. We zien nog steeds overlast, maar wij zien ook forse verbeteringen in de sector. Daar wordt vaak niet over gesproken. Geur en ammoniakemissies zijn nu eenmaal beter geworden. Gemeenten zie je volop aan de gang met hun lokale geurbeleid. Dat is iets wat zes, zeven jaar geleden nog maar sporadisch aan de orde was. Landelijk hebben we veel instrumenten die een beperkende werking hebben. Dan moeten wij als Brabant niet nog eens alles opnieuw overdoen. Wij kunnen dat beter en anders in Brabant.

Voorzitter, in hetzelfde bestuursakkoord, waar ik in de inleiding al over begon, van dit beleid of dit koersdocument zoals u wilt, hebben we een afspraak met elkaar gemaakt: "Sturen op dierenaantallen is een instrument en geen doel op zich." We hebben dat omschreven als van generiek naar specifiek. Overlast moet terug naar aanvaardbare niveaus. Of in ieder geval: onaanvaardbare niveaus moeten opgelost worden. En daar geloven wij in. Daar ligt onze taak als provincie om dat mogelijk te maken.

Vandaar heb ik de vraag aan het college hoe zij nu de tekst zien. Wat bedoelen we nu letterlijk met de teksten in voorliggend voorstel? Ziet het college "verdere groei of op termijn krimp van de veestapel" als een middel of als een doel? Dat is één. Bedoelt het college hier te zeggen dat een aantallenregeling een van de oplossingen is in de aanpak van de overlast, net zoals techniek en innovatie dat zijn? Of bedoelt het college hier te zeggen dat we deze periode nog in absolute zin de veestapel van Brabant aan banden gaan leggen? En dat we feitelijk dus een nieuw doel beschrijven? Graag een antwoord van de gedeputeerde hierop om eerst helderheid hierin te verschaffen. We hebben namelijk al moties en amendementen voorbij zien komen die ook al van een bepaalde uitleg uitgaan. Nogmaals, ik heb het al gezegd, voorzitter, het is essentieel van belang dat we duidelijkheid hebben wat we hier bedoelen. Tot zover de eerste termijn, voorzitter. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Bollen en merk overigens op dat het dan mooi zou zijn als die moties en amendementen ook hier op de tafel worden ingediend, zodat we ze snel kunnen vermenigvuldigen. Dan geef ik nu het woord aan de fractie van het CDA, de heer Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): Dank u wel voorzitter. Toen wij het verslag kregen van de deelnemers aan de mestdialoog, viel het ons direct op dat er deze keer geen infographic boven stond, maar een afbeelding van de school van Athene: een fresco van Raphael en een fresco wat het rationele ware uitbeeldt door middel van dialoog. Maar op dat fresco, en dat is wel een beetje bijzonder, staan filosofen die nooit in elkaars tijdvak hebben geleefd. Het is een fresco dat ook nog eens een keer twee eeuwen geschilderd is nadat de school van Athene ongeveer bestaan heeft. Wij hopen dat u als college in ieder geval wel de juiste realiteit bewaart en geen twee eeuwen wacht met uw beslissing. Want in het bestuursakkoord staat, en ik citeer even letterlijk: "Ten aanzien van grootschalige mestverwerking en -vergisting nemen we een regierol. We wijzen een aantal locaties aan voor grootschalige verwerking en vergisting kan plaatsvinden." Einde citaat. We hebben gemerkt in het gesprek over de mestdialoog dat er bij verschillende partijen bereidheid en vertrouwen is om er samen uit te komen. De mogelijkheden die dit biedt, moeten we zeker koesteren. Dus het lijkt ons zeker zinvol om de dialoog voort te zetten en die partijen tot het najaar de tijd te geven om met een voorstel te komen. Dus in die zin zou je eigenlijk wel kunnen zeggen, praten we weer met elkaar iets te snel eigenlijk over uitkomsten, maar goed. Er liggen wel een aantal besluiten voor die heel belangrijk zijn. Nou, dat eerste besluit daar gaan wij mee akkoord, maar het tweede punt – en ik loop ze gewoon eventjes na – dat is op onderdelen wat anders.

Punt 2A: De denklijn, die ondersteunen we. De angel zit echter in de snelheid en de tijdlijn waarmee je dit tot stand wilt laten komen.

Punt 2B: Daar staat bij de toelichting dat geen onbewerkte mest meer opgeslagen mag worden; het bewerken van mest moet gebeuren voordat het wordt opgeslagen. Ik heb die zin twee keer moeten lezen en ik denk: staat er nou echt wat er staat? Want dan zou je eigenlijk moeten concluderen dat de enige mogelijkheid is om een katheter in te brengen bij ieder dier in Brabant. Want volgens mij krijg je dat anders nooit voor elkaar om dat te doen voordat dat opgeslagen wordt. Maar goed.

De **voorzitter**: Interruptie Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ja, voorzitter, voor de duidelijkheid: want u loopt de puntjes netjes af. U zegt iets over het tempo bij punt 2A. Is dat tempo te langzaam of te snel volgens de CDA-fractie?

De **voorzitter**: De heer Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): Nou, dat laat ik vooral aan de partijen van de dialoog over wat voor tempo zij daaraan hangen. Want dat is denk ik heel belangrijk om die daar in ieder geval de tijd voor te geven. Maar wat ons betreft hoort daar gewoon een goede tijdlijn bij om in ieder geval duidelijk te maken in wat voor tempo bepaalde investeringen zullen moeten.

De **voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Heb ik dan het eerste deel van uw betoog goed begrepen, dat u het met ons eens bent dat die deadline op oktober zou moeten liggen?

De **voorzitter**: De heer Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): Ja, dat is ook zo'n verhaal. Kijk, het is niet zo dat als wij hier in oktober politieke besluitvorming over dit onderwerp hebben nadat partijen met elkaar gesproken hebben, de wereld er dan ineens anders uitziet. Dan begint het pas. Dus wat dat betreft is er nog een hele lange weg te gaan, denken wij.

Je zult maar volgens de maatlat een duurzame veehouderij en stal gebouwd hebben met alle mest onder je stal en vervolgens komt dit college met een andere optie, dat al die mest meteen bewerkt moet worden. Stalsystemen zijn nu eenmaal gebouwd om mest op te slaan en directe afvoer naar bijvoorbeeld mestscheiding op Brabantse schaal kan technisch, maar niet op grootschalig niveau en er hangt – en dat is onderbelicht in dit verhaal – een geweldig kostenplaatje aan. We willen meegeven om als Brabant middelen vrij te maken om in ieder geval die technieken mee te ontwikkelen. Bovendien moet je zorgen dat je van een probleem niet twee problemen maakt, want bewerking op het bedrijf kan op dit moment alleen maar door mestscheiding en als je een dunne en een dikke fractie hebt, dan heb je twee verschillende samenstellingen en dat heeft allerlei consequenties voor bodemleven en u en ik kunnen alleen maar gissen wat dat voor gevolgen heeft op bodemgewas en de opname van nutriënten.

Dan punt 2C: Dat klinkt heel mooi, maar tot nu toe is gezondheid op geen enkele wijze te toetsen en ga je altijd onderuit bij de Raad van State. De uitkomsten van het VGO-onderzoek kunnen er ongetwijfeld bij helpen om die zaken goed te duiden. En het verbaast ons wel dat het eigenlijk tot op heden zo lang heeft moeten duren voordat die uitkomsten aan PS bekend zijn gemaakt.

Punt 2D over inkrimping van de veestapel kom ik dadelijk op, maar wij zien niet in hoe een discussie rondom de veestapel het VAB-probleem kan oplossen. De VAB-problematiek is al een probleem op zich en door die nu te vermengen met de mestproblematiek maak je het alleen maar lastiger. Overlast wordt ook genoemd dat die beperkt moet worden. Hartstikke goed, dat moet ook. Maar bij de discussie met betrekking tot de omvang veehouderij wordt bijvoorbeeld ook staldering genoemd. Ik denk echt niet dat, als je buurman uit gaat breiden met een grotere stal omdat hij ergens 10 km verderop een stal sloop, dat jou gaat helpen. Wij vinden dat je moet investeren in technische oplossingen in plaats van stallen ergens anders te slopen. Staldering – weer een quoterij erbij – lost niet de knelpunten op, als je dit sec bekijkt. Daarnaast wordt er bijvoorbeeld ook gedacht aan een rechtenbank, maar pas op dat we dadelijk niet allemaal papieren werkelijkheden creëren. Dit zorgt juist voor regeldruk en dat is wat wij in ieder geval niet willen.

Tot nu toe hebben wij niet het idee dat de oplossingen voor minder regeldruk zorgen en dat is wel een punt van aandacht. Weer een regel erbij is eigenlijk bijna niet te doen voor de sector. Wij zien het liever in positieve prikkels. Wij zouden dat kunnen zoeken in bijvoorbeeld: stimuleer bio, stimuleer verbreding, stimuleer versnelde afbouw of zoek de verbinding in andere functies en andere bedrijvigheid.

In het gehele stuk komt trouwens het woord euro eigenlijk nergens voor, maar het enige wat nog steeds voor niks opgaat is de zon. Als je als college deze sector zo belangrijk vindt, zul je daar ook iets

tegenover moeten stellen. Het kan niet zo zijn dat als er weer iets nieuws komt, er maar een klein gedeelte aan kan meedoen vanwege het ontbreken van financiële middelen. Er moet wel ruimte zijn. Doorrekening van het eindresultaat door het CPB bijvoorbeeld zou best wenselijk zijn om te kijken wat uiteindelijk de totale kosten zijn van dit verhaal. Profit is wel degelijk een onderdeel van de Telos-driehoek.

En laten we duidelijk zijn, het CDA is echt niet tegen inkrimping van de veestapel, maar wel tegen nieuwe regels, verzonnen door de overheid. Die hebben we namelijk al genoeg. Bovendien hebben we al een aantal landelijke regels. Neem bijvoorbeeld de Algemene maatregel van Bestuur voor grondgebondenheid, fosfaatquotum voor de melkveehouderij, dierrechten voor andere sectoren, die grenzen aangeven, en een nieuw juridisch monster daar bovenop geeft de sector geen schwing meer.

Dan toch heel eventjes, voorzitter, en u zei: ja, dat is eigenlijk een onderdeel dat hier niet past: de revitalisering van de varkenshouderij. Het plan van Uri Rosenthal. Wij denken wel degelijk dat wij als Brabant – wij zitten tenslotte niet op een eilandje – het Verenigd Koninkrijk kan dan wel beslissen om uit Europa te stappen, ik denk dat het voor Brabant lastiger is om uit Nederland te stappen; en we hebben daar wel degelijk op een gegeven moment naar te kijken. En we hebben het al vaker gevraagd aan de gedeputeerde: zit u daar nu echt goed in, in die materie en bent u daar nu echt mee bezig om te kijken of het plan soelaas kan bieden voor Brabant? Wij denken wel degelijk dat daar punten in staan die erg van nut kunnen zijn. We hebben er ook een motie over gemaakt en die zullen we zo dadelijk aanbieden, die wel degelijk gaat om de verbinding te zoeken met de commissie-Rosenthal en het plan van de revitalisering van de varkenshouderij.

Motie 17

“Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 24 juni 2016,
constaterende dat:

- het reeds bestaande systeem van dierrechten de verdere groei van het aantal dieren onmogelijk maakt;
- het reeds bestaande fosfaatplafond, dat geldt voor alle diersoorten, een groei van het aantal dieren onmogelijk maakt;
- de reeds bestaande AMvB grondgebondenheid een verdere groei van de melkveestapel tegen gaat;
- het verantwoord laten stoppen van bedrijven zonder toekomstperspectief, het saneren van niet duurzame locaties én het versterken van het perspectief van de toekomstgerichte varkensbedrijven een belangrijke pijler is uit het Actieplan Vitalisering Varkenshouderij, gesteund door het ministerie van Economische Zaken, de Producenten Organisatie Varkenshouderij (POV) en de Rabobank;
- er in de veehouderij sprake is van een sterke daling van het aantal boeren, boerenbedrijven en bedrijfsopvolgers en waarschijnlijk dus ook van het aantal dieren;
- de diverse extra Brabantse regels op het gebied van ruimtelijke ordening en de agrarische sector vaak speelbal zijn geworden van het juridische systeem;

overwegende dat:

- verduurzaming van de landbouw door alle betrokken partijen wordt onderschreven;
- extra regels vanuit Brabant bovenop de landelijke regelgeving op dit moment niet van toegevoegde waarde zijn voor het bereiken van de gedeelde doelstelling een duurzame, toekomstgerichte en gezonde agrarische sector,

vragen het college van Gedeputeerde Staten:

- gezien de effecten van de reeds bestaande ontwikkelingen in de veehouderij géén extra regels uit te werken die dienen tot geforceerde krimp van de veestapel in Brabant,

en gaan over tot de orde van de dag.

CDA: Ton Braspenning”

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter. Zoals ik het plan lees van de commissie-Rosenthal, zou dat wel eens het einde kunnen zijn van de familiebedrijven in Brabant. Als je goed kijkt, is het met name het veiligstellen van de leningen die uitstaan bij de Rabobank en gaat het om schaalvergroting, opkopen van rechten. Ik denk fosfaten en dierproductie. Die gaan naar grote bedrijven en ...

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers, interrupties vragen ook een zekere ...

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, ten koste van de bedrijfsaantallen en daarmee de werkgelegenheid in de primaire sector. Hoe denkt het CDA daarover? Het verdwijnen van familiebedrijven?

De **voorzitter**: Ik ga toch even, met uw welnemen, een poging doen om een zeker kader aan te brengen. Ik zie de verbinding tussen wat in het plan aangegeven is, het plan Rosenthal. Dat staat hier vanavond niet aan de orde, er zijn natuurlijk verbindingen. U besluit vandaag, hier, over een document dat richting geeft aan een volgende stap naar besluitvorming dit najaar. Het is nu half tien en we hebben een zekere tijd voor de behandeling van dit onderwerp uitgetrokken en ik doe in uw aller eigen belang een beroep op u om niet twee debatten door elkaar te gaan voeren. Ik zie de verbindingen. Hij begint er ook over, dus u mag er wat van zeggen. Dat is het punt niet, maar mag ik als uw voorzitter een beroep erop doen dat u als het ware de uitweidingen over dat andere onderwerp zo beperkt mogelijk houdt en uw focus richt in uw betogen, en ook in de interrupties, op het document dat hier vanavond voorligt. Uiteraard met inachtneming van de verbindingen die er zijn. Ik wil dat niet beklemmen, maar ik wil tegelijkertijd u oproepen om de focus wel te houden. De heer Braspenning heeft het woord.

De heer **Braspenning** (CDA): Ja, voorzitter, maar er staat wel degelijk in dit stuk onder punt 2D, uit mijn hoofd, om bepaalde beslissingen te nemen die op een gegeven moment wel eens contra kunnen zijn aan datgene wat er in het plan Rosenthal staat. Dus je ontkomt er gewoon niet aan. En wij zijn als CDA absoluut voor gezinsbedrijven. Alleen, en daar ontkom je ook niet aan, als je naar de historie kijkt van alle regelgeving die wij losgelaten hebben, zie je dat er alleen maar groei ontstaat in de landbouw. Dat heeft ook niet onze voorkeur. Wij kiezen ook voor dat gezinsbedrijf. Dat mag ook een gezinsbedrijf plus zijn. Heel eventjes nog naar het plan Rosenthal. Ik ontkom er echt niet aan, voorzitter. Dat gaat over ketensturing, dat gaat over kwaliteitslabeling, dat gaat op de tweede plaats over het revitaliseren en het aanjagen van innovatie: minder varkens, minder stallen, minder locaties, en het gaat over kostenreductie en mestverwerking. Allemaal zaken die we landelijk willen oppakken en die we als Brabant nou ook nog eens een keer zelf opnieuw gaan doen. En daar zit een beetje mijn punt, dat ik zeg: al je energie en al je middelen die je hebt, leg dat bij elkaar en zorg dat je die verbinding tot standbrengt.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ik heb nog geen antwoord gekregen op de vraag wat de heer Braspenning ervan vindt dat er drieduizend bedrijven en daarmee bedrijfseigenaren zullen gaan verdwijnen door het plan.

De heer **Braspenning** (CDA): Ja, maar mevrouw Roijackers, ik heb liever dat ze met dit plan op een gegeven moment nog met een zachte hand verdwijnen, dan dat ze helemaal door de marktomstandigheden kapotgemaakt worden.

De **voorzitter**: Mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Ja, voorzitter, ik ga het niet over het rapport-Rosenthal hebben. Ik ben het met u eens. Bovendien is het gisteren ontvangen; we zijn vanochtend hier om 09.30 uur al begonnen met de vergadering, dus ik heb het rapport ook nog niet eigen kunnen maken. Ik wilde reageren op een aantal opmerkingen die de heer Braspenning maakt over wel of niet staldere, regelgeving enzovoorts. Maar we hebben hier wel een stuk voor ons liggen waar allerlei dialoogpartners wel degelijk aangeven dat ze daar belang in vinden. We kennen situaties in Brabant zoals in Reusel-De Mierden, waar een CDA en een ZLTO juist ook voor dat staldere zijn, want het gaat hier in onze discussies bijna nooit meer over de afzonderlijke bedrijven, maar over het cumulatieve effect. Gewoon, de samenhang van alles binnen een gebied. En daarom begrijp ik niet helemaal goed dat u voorbijgaat aan wat die dialoogpartners zeggen.

Hoe ziet u dat, die omgevingseffecten?

De **voorzitter**: De heer Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): Het is heel bijzonder dat u zegt dat ik daaraan voorbijga. Sterker nog: ik ga er helemaal niet aan voorbij. Ik juich het van harte toe dat de dialoogpartners verder gaan met de dialoog. Dat kan alleen maar tot goede oplossingen leiden, denk ik.

De **voorzitter**: Mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Ja, ik reageer op het feit dat u een aantal dingen noemt dat het allemaal om regelgeving zou gaan en dan noemt u onderdelen die juist door de dialoogpartners als een oplossing gezien worden voor overlast.

De **voorzitter**: Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): Ja en dat kan in een aantal gevallen soms een oplossing zijn, maar daar kleven ook een aantal risico's aan en ik wil ook die risico's goed voor het voetlicht brengen.

De **voorzitter**: Mijnheer Braspenning, vervolgt u uw betoog.

De heer **Braspenning** (CDA): Nou ja, om dat heel even af te maken; over dat revitaliseringsplan van de varkenshouderij: wij denken namelijk dat het geen kwestie is ... Dat het toneel groter is dan Brabant alleen en dat mestverwaarding – want daar gaat het ook met name over – alles te maken heeft met Europese regelgeving zoals de nitraatrichtlijn, mineralenconcentraat kunnen toepassen als kunstmestvervanger en lozing op het oppervlaktewater. Daar heb je gewoon Europa voor nodig; daar heb je Nederland voor nodig. En wat zou er dan mooier zijn als alle middelen die wij hebben uit de innovatieregelingen uit POP 3, samen met de SDE-subsidies die er zijn, om energie en mestverwerking echt body te kunnen geven? Ik sluit mij aan bij de woorden van de heer Bollen dat het doel nooit krimp op zich mag zijn, maar juist een verduurzaming van de sector Voedselveiligheid. En daarmee op een gegeven moment ook een duurzaam perspectief kunnen bieden.

Tot slot, voorzitter, nog even een paar korte puntjes om te recapituleren:

- Staat het college nog steeds achter het bestuursakkoord? Ik neem aan van wel.
- Aansluiting bij landelijke regelgeving zoals het actieplan varkenshouderij over de omvang van de veestapel. Daar komen wij met een motie.

- Voor de uitkomsten van het mestdebat dient GS ook met een financiële onderbouwing te komen, met een doorrekening voor de totale sector.
- Dialoog de ruimte geven die het nodig heeft, maar daar tegelijkertijd ook de vraag bij stellen: hoe ga je om met regeldruk en kan die waar mogelijk verminderd worden? En zal staldering juist niet voor alleen maar grotere bedrijven zorgen in plaats van kleinere bedrijven?

Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Braspenning voor zijn bijdrage. De fractie van de SP, de heer Everling heeft het woord.

De heer **Everling** (SP): Dank, voorzitter. Vanavond spreken wij over de mestdialogen die er gevoerd zijn en de verdere kaderstelling daarvan. Het mestbeleid in Brabant wordt – sorry voorzitter, voor de volgende paar woorden – soms door enkelen aangeduid als het Brabantse schijtbeleid. Meestal vooral gekscherend bedoeld, maar het geeft toch ook wel een bepaald sentiment aan bij bepaalde groepen in Brabant. Of dat beeld nu terecht is of onterecht. Daar kunnen we nog ellenlang over door discussiëren. Het is in ieder geval tijd, wat mij betreft, om beleid te maken dat dit beeld voorgoed doet omdraaien.

Feit is dat we met een flinke hoop mest zitten die wij niet nodig hebben om het land mee te bemesten; het mestoverschot. Feit is ook dat we hier iets mee moeten. Het laten liggen is geen optie, want dan blijft de mest gewoon stinken. Daarnaast hebben wij ook gewoon de opdracht vanuit de rijksoverheid om iets met het overschot te doen, of we dit nu leuk vinden of niet. En veel Brabanders vinden dit ook niet leuk. Het stinkt. Veiligheid, daar zijn zorgen over en er zijn zorgen over gezondheid. Om even een voorbeeld te noemen: in Bergeijk staat een mestverwerker en die stinkt behoorlijk. Mensen hebben daar last van, sommigen worden daar zelfs letterlijk ziek van. Die zorgen, die dus leven bij de Brabanders, zijn dus wel degelijk te begrijpen. Wat mij betreft moeten we hier ook echt iets mee doen.

Daartegenover staan ook de belangen van de agrarische sector, economisch maar ook persoonlijke belangen omdat dit voor veel mensen ook wel een inkomstenvoorziening betekent. Deze twee groepen zijn lang niet altijd even beste vrienden van elkaar. Zonde. Hoe dit op te lossen? De gedeputeerde kwam uiteindelijk met de mestdialogen. Blijf met elkaar in gesprek, is het devies van de gedeputeerde.

Verstandig, maar voor de start van deze dialogen waren vooral veel burgers en burgerorganisaties zeer sceptisch. In hun beleving is er al veel te vaak gepraat over de bestaande problemen, zonder merkbaar resultaat. Het moest eens tijd worden dat er daadwerkelijk wat ging gebeuren. Zij zeiden eigenlijk: provincie, we hebben onderhand genoeg gepraat, grijp toch eindelijk eens in. Helaas horen en merken wij dat de overlast de laatste jaren niet is afgenomen, eerder toegenomen. Wat de SP betreft is het dan ook niet vreemd dat er op voorhand weinig vertrouwen was in nóg een dialoog.

Maar, voorzitter: De gedeputeerde verdient wat ons betreft een compliment. Dankzij – in mijn ogen – een slimme zet heeft ze toch iedereen aan tafel gekregen. Een zet waar de SP eigenlijk ook vanaf het begin al voor gepleit had: het verminderen van het aantal dieren onderdeel laten zijn van het gesprek, zonder daar direct op aan te sturen. Hier kregen wij kritiek op, maar het heeft wel degelijk gewerkt. De mensen zijn aan tafel gekomen, burgers zijn aan tafel gekomen, boeren zijn aan tafel komen zitten. Uiteindelijk waren hierdoor toch voldoende prikkels om met iedereen aan tafel te komen. Ondertussen – dat hebben we in het verslag kunnen lezen – hebben we gezien dat de dialogen veel los hebben gemaakt. Daarnaast is er sprake geweest van boycotten, sprake geweest van ultimatus, maar uiteindelijk heeft iedereen toch weer het vertrouwen gehad om terug aan tafel te komen. En met resultaat wat mij betreft. En misschien zelfs wel met historisch resultaat.

Het is bij mijn weten nog nooit eerder gebeurd dat het verminderen van het aantal dieren überhaupt bespreekbaar was bij alle partijen. Dit is winst, winst die we vast moeten houden, zeker voor de gebieden waar de overlast het grootst is: Oost-Brabant bijvoorbeeld. De druk op de omgeving is daar zo groot dat

het goed mogelijk is dat een teruggang in het aantal dieren de enige echte oplossing is van de problematiek die daar heerst. Daar moeten we aandacht voor hebben. Daarnaast bespeur ik ook enige groei in vertrouwen bij alle deelnemers. Vergis je niet, dit vertrouwen is flinterdun – het minste of geringste kan dit beetje opgebouwde vertrouwen tenietdoen – maar het is een begin. Het is daarom van belang dat wij de deelnemers van de dialogen niet te nauwe kaders meegeven voor de discussie die zij nog moeten voeren en dus ook niet zomaar gaan zitten morrelen aan de gestelde kaders. Dat moeten we goed in de gaten houden.

Tegelijkertijd zijn er wat mij betreft nog wel een aantal zorgen die ik hier wil delen en waar ik ok graag een reactie op krijg van de gedeputeerde.

In het Statenvoorstel wordt gesproken over mestverwerkingsinstallaties op logistiek goede locaties. Maar is logistiek het enige argument? Naar de mening van de SP horen gespecialiseerde installaties thuis op bedrijventerreinen in de zwaardere categorieën; terreinen bedoeld en ingericht voor de zware industrie. Wat wordt er in het kaderdocument bedoeld met logistiek goede locaties?

Een van de grootste zorgen van veel Brabanders is nog wel de gezondheid. In het Statenvoorstel en de kaderstellende opdracht is er aandacht voor gezondheidsaspecten bij mestbewerking. De SP zou dit breder willen trekken: neem ook de gezondheidsaspecten van de veeteelt zelf mee. De risico's voor de gezondheid komen namelijk niet zozeer van de mestbewerking (natuurlijk, ook daar zijn bepaalde gezondheidsrisico's bij), maar met name met de intensieve veeteelt. Om een voorbeeld te geven: Q-koorts werd onder andere verspreid door het uitrijden van besmette mest (WUR 2014). Met andere zoönosen – voor de niet-ingewijden onder ons: dat zijn ziektes die van dier op mens over kunnen gaan – kan dit uiteraard ook een risico zijn. Een duidelijk risico met betrekking tot mest, maar dat niet zo zeer te maken heeft met mestbewerking. Graag hoor ik van de gedeputeerde of zij voornemens is om dit mee te nemen naar de dialogen.

Dat gezondheidsaspecten meegenomen moeten worden in een zorgvuldige vergunningverlening is in onze ogen vanzelfsprekend. Het is dan ook goed dat er hier aandacht voor is. Maar, voorzitter, dan moeten vervolgens ook het toezicht en de handhaving adequaat zijn. Juist op dat punt maken wij ons nog wel zorgen. Hoe gaan we borgen dat dit gaat gebeuren? Hier lijkt soms nog wel het een en ander aan te schorten. Even terugkomend op de mestverwerking in Bergeijk: dat was nou juist precies het probleem. Er werd niet gehandhaafd. Er werd niet adequaat toezicht gehouden. Dit lijkt me een dusdanig cruciaal punt dat het me verstandig lijkt dat de dialogen hier ook goed over nadenken. Niet alleen over de vergunningverlening, maar ook over het toezicht en de handhaving. Graag hoor ik of de gedeputeerde dit ook zo ziet.

We kunnen het overschot van mest be- en verwerken wat we willen. Een deel wordt misschien 'verwaard' tot nieuwe producten. Maar dan blijf je nog steeds zitten met een overschot aan meststoffen. De enige manier om deze 'weg te werken', is export naar plekken buiten Brabant of zelfs buiten Nederland. De vraag is echter nog: zijn er hier wel realistische scenario's voor? Hoeveel mest kunnen wij 'kwijt' aan de ons omringende landen? Kampen zij zelf niet al met een overschot? Kortom: is het niet verstandig dat de dialogen ook hierover nadenken?

Ten slotte wil ik nog benadrukken dat de hele aanpak – op enkele elementen na – van het mestoverschot gebaseerd is op symptoombestrijding. De echte aanpak ligt in een omschakeling naar méér grondgebondenheid in de veehouderijen. Een omschakeling naar een circulaire economie. De SP in Brabant ziet dit als een eerste stap in de goede richting. Er zullen er nog vele volgen. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank u wel voor uw bijdrage. Dan is de PVV bij monde van de heer Boon de volgende spreker. Ik roep nogmaals op: mochten er moties en amendementen worden voorgenomen, dien ze dan nu in bij de voorzitterstafel, zodat deze kunnen worden vermenigvuldigd. De heer Boon heeft nu het woord.

De heer **Boon** (PVV): Voorzitter. Het eerste deel van de mestdialogen is afgerond en de PVV vraagt zich af wat deze dialogen nou werkelijk hebben opgebracht.

- Een voorstel voor een stop op de overlast van de veestapel?
- Mest dat wordt gezien als het bruine goud?
- Mestverwerking dan? Kleinschalig op eigen erf en grootschalig naar industrieterreinen?
- Volksgezondheid, dierenwelzijn en veiligheid voorop?

Nee, voorzitter, al deze punten staan in het verkiezingsprogramma: 'Het beste voor Brabant', het verkiezingsprogramma van de PVV, dat in tegenstelling tot de VVD wel op onze website te vinden is.

Nee, de beschamende opbrengsten van deze mestdialogen zijn een paar pagina's waarbij dit college verzoekt om meer tijd. Dit college verschuilt zich achter dialogen omdat dit college zelf geen beslissingen durft te nemen. Had deze gedeputeerde echt niet zelf deze uitkomsten van de mestdialogen op voorhand kunnen bedenken? Als dit college een beetje lef had getoond, hadden wij als Provinciale Staten hier vandaag concrete besluiten kunnen nemen. Besluiten waarop de Brabantse burgers, boeren en buitenlui al tijden wachten. Helaas, het enige besluit dat voorligt is dat dit college verder gaat babbelen.

De PVV wil dat dit college zelf de regie gaat nemen en geeft derhalve graag de juiste richting mee. Ik zal beginnen. Schrijft u mee.

1. Doordat de boer te lage prijzen krijgt voor zijn mooie producten, worden de kleine gezins- en familiebedrijven de bio-industrie in gedwongen, en daardoor krijgen burgers megastallen in hun dorp. In 2014 is in de Tweede Kamer de motie van de heer Graus aangenomen die het kabinet verzoekt tot een beter en eerlijker verdienmodel ten behoeve van boeren en tuinders te komen. Weet deze gedeputeerde hoe het staat met de uitwerking door het kabinet van deze voor Brabant zeer belangrijke motie? En in hoeverre is onze provincie bij die uitwerking betrokken?

2. Stel volksgezondheid, dierenwelzijn en veiligheid voorop, maar laat je niet gek maken door de groene milieumaffia.

Zorg dat omwonenden geen overlast ondervinden. Stop met onzinnig ammoniakbeleid en dure luchtwassers, maar kies voor dierenwelzijn en laat de koe de weidegang maken. En als dieren op stal staan, zorg er dan voor dat deze stal brandveilig is. In Brabant hebben de afgelopen maanden diverse stalbranden plaatsgevonden waarbij de dieren geen schijn van kans hadden, met duizenden dode dieren als verschrikkelijk resultaat. Wat gaat deze gedeputeerde nu doen om stalbranden in Brabant te verminderen? Onderzoek bijvoorbeeld innovatieve systemen waarbij dieren snel en veilig de stal kunnen ontvluchten, zoals het Stable Safe-systeem.

3. Mest is het bruine goud. Met het fosfaat dat in onze mest zit, kan voor onze boeren een heel nieuw verdienmodel ontwikkeld worden, zonder subsidies. Leg geen onnodige beperkingen op de verwerking van ons bruine goud.

4. Stimuleer niet alleen de koplopers in de transitie via extra faciliteiten en/of vermindering van regeldruk zoals aangegeven bij het Statenvoorstel. Nee, geef ruimte aan de Brabantse kleine gezins- en familiebedrijven. Dit college moet zorgdragen dat de regelgeving de kleine gezins- en familiebedrijven niet belemmert bij hun bedrijfsvoering als zij die willen aanpassen aan veranderende marktomstandigheden. Daarnaast moeten onze boeren eenvoudig nevenactiviteiten kunnen ontplooiën.

Voorzitter. Nu de PVV dit college de juiste richting heeft aangereikt, verwachten niet alleen de PVV, maar ook onze burgers en boeren dat dit college nu echt aan het werk gaat. En niet zoals in het Statenvoorstel staat: dat dit college aan de deelnemers gaat vragen om de voorgestelde oplossingsrichting uit te werken en de daarbij behorende juridische aanpak. Nee college, ga zelf aan het werk.

Voorzitter. Tot zover.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Boon voor zijn bijdrage. De fractie van D66, de heer Meijer heeft nu het woord.

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter, dank u wel. In mei informeerde het college de Staten dat zij meer tijd nodig dachten te hebben ten behoeve van het draagvlak van de mestdialogen. Mijn fractiegenoot Marinus Biemans gaf tijdens mijn korte verlof namens D66 destijds aan dat we een kip die aan het broeden is, vooral niet moeten storen. Vandaag is dan toch het moment gekomen dat wij even naar het ei kunnen kijken. D66 constateert dat het een mooi ei geworden is. Laten we er nu voor zorgen dat het in oktober een mooi kuiken wordt, waar we met z'n allen trots op kunnen zijn.

Wat ik probeer te zeggen, voorzitter: Voor ons ligt de samenvatting van een zorgvuldig traject met veel partijen.

D66 wil iedereen bedanken die de tijd en moeite heeft genomen om mee te praten. Het vraagt moed om in een open dialoog je belangen op tafel te leggen en ook je kwetsbaarheden te tonen ten behoeve van Brabant als geheel. Het vraagt ook moed van een college om na jaren van politiek gesteggel en verdeeldheid tussen belanghebbenden niet alleen de deur open te zetten, maar ook écht de provincie in te gaan. Het zal u dan ook niet verbazen dat wij dit college en met name de gedeputeerde willen complimenteren voor haar lef. Voorzitter, in mijn maidenspeech beloofde ik u – en het college toont het nu ook echt: Nieuwe partijen aan andere tafels komen echt tot andere conclusies. Wij vinden het dan ook niet gepast om vandaag in deze vergadering, zoals de PVV net een beetje leek te doen, alsnog onze politieke wensen in dit stuk te gaan brengen. Hoe serieus nemen wij dan de gevoerde dialogen? Hoe serieus nemen wij dan de mensen die de moeite hebben genomen om mee te praten?

De **voorzitter**: Interruptie. De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja. Ik ben gekozen als volksvertegenwoordiger. Ik heb een politieke rol die ik vervul. Dat verwacht ik ook van gedeputeerden. Wij gaan niet onze rol wegleggen bij een dialoog. Dat lijkt me toch logisch?

De **voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ja, als ik een wedervraag mag stellen, vind ik dat wel opvallend voor een partij die zo ontzettend voor referenda is.

De **voorzitter**: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Maar in referenda ligt een vraag voor. Maar bij deze dialoog kunnen we alle kanten op en waarschijnlijk weten we over zes weken niet eens wat eruit gaat komen. Bij een referendum is de uitslag heel duidelijk. De vraag is duidelijk en als er een referendum komt over mestbeleid, zullen wij die zeker steunen.

De **voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): D66 vindt het juist van moed en volwassenheid tonen als je een open vraag nog voor durft te leggen in plaats van een ja/nee-vraag.

D66 was blij verrast dat naast de mogelijkheden om te komen tot mestverwaarding de partijen in de dialoog aan het college ook de opdracht hebben meegegeven om te komen tot een juridisch kader om verdere groei van de veestapel in Brabant te voorkomen. Wij zijn nieuwsgierig waar de gedeputeerde dit

middel in zal gaan zetten. En rekenen erop dat zij ons proactief informeert wanneer zij, samen met de dialoogpartners, eieren hierover legt.

Voorzitter. Ook richting de SP-fractie zeggen wij dat het één niet los kan worden gezien van het ander. Het zou het stuk tekortdoen wanneer we enkel spreken over mestverwaarding of eenzijdig spreken over dieraantallen. Juist omdat zij, en dan heb ik het richting de SP-fractie, in hun visie zien dat de manier om van het mestoverschot af te komen, alleen via export naar buiten Brabant is, openen wij juist via de dialogen een andere mogelijkheid, namelijk het verminderen van de veestapel en het verwaarden van de mest wat je dan dus in de provincie hebt.

Voorzitter, om terug te komen op dat broedproces: We moeten vandaag oppassen dat we het ei niet in onze politieke kleuren willen gaan verven. Dat past ons met Pasen, maar niet vandaag. Ik citeer dan ook mijn geboortekaartje van inmiddels al bijna dertig jaar geleden: "zowel moeder als kind hebben nu even baat bij rust". Dus niet te hard vooruit.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Meijer voor zijn bijdrage. Dan is nu de fractie van de Partij van de Arbeid. Ik weet dat het laat is, mevrouw Knoet, maar u bent toch aan de beurt.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): We hebben met al die onderwerpen vandaag toch het portie wel. Goed. Voorzitter, we bespreken vandaag de notitie Mestbeleid, maar feitelijk gaat het hier om ons beleid met betrekking tot de intensieve veehouderij, waarbij het restproduct mest niet meer circuleert op het bedrijf zelf en op een gezonde manier verwerkt kan worden. Er is een te grote hoop. In Noord-Brabant zijn diverse gebieden waar de concentratie aan vee leidt tot overlast en dat heeft grote nadelige effecten op de kwaliteit van de leefomgeving, grond- en oppervlaktewater, risico's voor volksgezondheid en schade aan de natuur. En als ik het begrip 'overlast' gebruik, voorzitter, dan bedoel ik dat in deze ruime betekenis. Daarom is het ook terecht dat de discussie over de mestverwerking ook een discussie is over diernaantallen in Brabant. Beide kanten van dezelfde medaille zijn nodig om duurzame oplossingen te realiseren. Inmiddels is ook duidelijk dat voor het overgrote deel van de Brabantse veehouders de schaalvergroting slecht uitpakt. De economische vooruitzichten worden met het jaar slechter. De roep om minder dieren valt dan ook steeds vaker samen met uitspraken en plannen van boeren die begrijpen dat meer duurzame manieren van veehouderij de toekomst zijn. Zij zoeken manieren om te produceren met de aandacht voor welzijn, milieu en gezondheid en dat samen kan vallen met economisch rendement. En ook deze boeren verdienen het dat wij maatregelen nemen die zorgen dat duurzame ontwikkelingen ook leiden tot een boterham voor hen en hun gezin. Daarom is het ook goed dat voorgesteld wordt de retail weer te betrekken. Er lijkt nu een uitkomst uit de mestdialoog te komen. De partners verzoeken ons om geduld te hebben. Wat de PvdA betreft kunnen wij zo'n verzoek moeilijk weerstaan. Wij complimenteren alle partners met hun inzet. Er is hard gewerkt en het verzoek om uitstel wordt breed gesteund. We hebben echter niet veel geduld. De ambities van de laatste jaren komen nu nog te weinig los, te langzaam en de BZV is nog te weinig onderscheidend op duurzaamheid. Steeds vaker wel op bedrijfsniveau, maar als je het beziet in het perspectief van de omgeving dan blijven we achter. Afspraken in dialogen die hier en daar in Brabant al zijn gevoerd, zijn immers zelden afdwingbaar bij individuele boeren. En wij zijn als PvdA al jaren helder op ons voorgestane beleid: boeren horen in Brabant, mogen in Brabant, maar de grenzen zijn bereikt en hier en daar ook al overschreden. De transitie is gebaseerd op beheersen, ontwikkelen en saneren. Het valt niet mee om zo'n beleid te effectueren, want regelgeving is sectoraal vaak, vanuit ruimtelijke ordening bijvoorbeeld. En het is bovendien ingewikkeld, vervlochten tussen lokaal, provinciaal en rijksbeleid. En dat vereist een integrale aanpak. En juist daarom, voorzitter, had de PvdA-fractie meer verwacht van het experiment Brabantwet, de Crisis- en herstelwet om overlast aan te kunnen pakken. Maar we kunnen er nog niet zoveel mee, zolang we geen urgentiegebieden aanwijzen. Wat dat betreft is er niet zo veel terechtgekomen van de plannen in februari 2014. Ik vraag mij af en wij vragen het ook aan u: zouden we in Brabant niet vooruit moeten gaan lopen op

de Omgevingswet en meer experimentele ruimte vragen? GS spreken voortaan liever over het concentratiegebied Zuid, zoals omschreven in de Meststoffenwet. Een optie wellicht om juist voor dat gebied een experiment aan te vragen in de volgende tranche van de Crisis- en herstelwet en eens echt door te pakken. Echt doorpakken voor boeren en burgers, waar wij blij van worden omdat woorden daden worden. Dat doorpakken verwachten we ook van het mestbeleid. De dialoogpartners willen echter nog een paar maanden en dat kan, maar niet alles is onderhandelbaar. Een dialoog kost tijd. Als dat leidt tot maatschappelijk draagvlak, moeten we dat nog wat tijd gunnen. Ondertussen gaan discussies voort over een aantal plannen die al in een vergevorderd stadium zijn. We kennen allemaal de casus MACE. Het is een goede keus van GS om de locatie te wijzigen naar een bedrijfsterrein. Maar dat ontslaat GS niet van de plicht om eerst vast te stellen of de werkwijze en de omvang van deze plannen wel schoon en veilig zijn voor de omgeving. En wij verwachten dan ook dat GS meegaan in het verzoek van de gemeente Oss om een milieueffectrapportage te vragen en/of een second opinion naar gezondheidsaspecten. Het blijft immers een grootschalig plan waar wij niet alle effecten van kennen en het past in ieder geval niet in de voorstellen die tot dit moment uit de mestdialoog voortkomen. Voorzitter, ik rond af. De PvdA kan instemmen met het voorstel van GS om nog enkele maanden voort te gaan met de mestdialoog. Het wordt immers breed gesteund door alle dialoogpartners. We verwachten wel een voorstel van GS in oktober. Ook als onverhoopt de dialoog niet brengt wat wij er nu allemaal van verwachten. Daar gaan wij echter niet van uit en ik wens dus alle partners ook heel veel succes in het vervolg.

De **voorzitter**: Interruptie Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ja, voorzitter, ik zou de discussie over MACE ook graag even, zoals u dat wilt, parkeren daar waar zij hoort. Maar voor D66 past in opmerking 2B – geloof ik dat het is – juist wel dat je ook praat over misschien wel een grootschalige mestverwaarding en waarom past dat voor de PvdA-fractie dan dus niet? Waarom botst dat nou precies?

De **voorzitter**: Mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): U hoort mij niet zeggen dat het niet past. Ik zeg dat voordat je ook locaties aanwijst je ook moet kunnen vaststellen dat de werkwijze die hier wordt gehanteerd, want dat is iets wat we verder nog nergens meemaken, we niet weten of deze werkwijze in deze omvang past. Ik zeg alleen: het ontslaat ons niet van de plicht om eerst vast te stellen dat het veilig en gezond kan.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter, mevrouw Knoet was vrij helder in haar betoog over het verminderen van het aantal dieren. Dat is dan een heel belangrijk item. Verwacht u in het voorstel in oktober, waar het college mee komt, moet dan wat u betreft daar een duidelijke passage in staan van het verminderen van het aantal dieren?

De **voorzitter**: Mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Ik ga ervan uit, voorzitter, ook gegeven wat we tot nog toe horen van experts maar ook wat ik uit de dialoog haal en wat ik zelf uit de afgelopen jaren heb mee gehaald, dat een van de instrumenten om overlast te verminderen, zal zijn dat we het met minder dieren, in ieder geval in bepaalde delen van Brabant, zullen moeten doen.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Dat was geen antwoord op mijn vraag. U was heel stellig in uw betoog. Mijn vraag is nu: wilt u dat openlaten om tot een voorstel te komen in oktober en geeft u ruimte aan het college om tot een invulling te komen? Of zegt u nu: dat voorstel, dat moet een vermindering van het aantal dieren inhouden?

De **voorzitter**: Mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Ik sluit mij aan bij dat wat GS ook gevraagd hebben aan de dialoogpartners om dat in ieder geval te betrekken in hun besprekingen en ik lees ook in het tussentijds verslag dat dat deel uitmaakt van de bespreking.

De **voorzitter**: U was klaar met uw betoog. Dan geef ik nu het woord aan de fractie van GroenLinks. Mevrouw Roijackers heeft het woord. Mochten er nog andere fracties zijn die hierna spreken, die moties of amendementen hebben, verzoek ik die dringend om die alvast hier in te dienen, want anders lopen we uit in het kopiëren. Mevrouw Roijackers heeft nu het woord.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Dank u wel, voorzitter. In november 2014 projecteerde Patricia Brunklaus hierboven een afbeelding van het Brabantse provinciehuis dat verzuipt in de hoeveelheid mest die in onze provincie in 2015 verwerkt moest worden: 2,6 miljard kg. Nu, anderhalf jaar later, zetten we een provinciaal kader voor mestbeleid. En het werd tijd. De agrarisch ondernemers maken hoge kosten en zien de verwerkingslat steeds hoger liggen. Overigens: er zijn manieren om onder de mestverwerkingsplicht uit te komen, maar daar kom ik zo op. Omwonenden komen toenemend in verzet. In Landhorst en Venhorst, in Asten, Bergeijk, Nistelrode en Bergen op Zoom. GroenLinks is bij heel wat bezorgde burgers langs geweest. En sinds kort komt ook de stad in het geweer: afgelopen week liepen de gemoederen hoog op in Oss rondom MACE.

Een buikpijndossier is het, die mest. Ondernemers zitten ermee in de maag, bestuurders ook, wethouders ook en burgers zeker. En de natuur heeft intussen het nakijken, want de Brabantse gronden en wateren zijn oververzadigd met meststoffen, met alle effecten op de biodiversiteit zoals we hebben kunnen concluderen vanuit de Toestand van de Brabantse Natuur. Nu hebben we in heel Brabant al een stikstofproductie boven de Europese norm en een fosfaatproductie rond, tot ver boven die norm. Vanuit de natuur geredeneerd is alle mest boven de stoffen die direct geabsorbeerd kunnen worden, te veel. We besteden hier ontzettend veel geld aan stikstofcompensatie, afplaggen, uitmijnen en wat al niet meer.

En over het geld dat mestverwerking oplevert, is lang nog niet alles zeker. De SP vroeg het al en ook GroenLinks wil het weten: wat is hier nu eigenlijk de businesscase? Wie zit er op de miljoenen tonnen aan Brabantse mest te wachten? Hoe weten we of die grote en stabiele afzetmarkt er is? Graag ontvangen wij een toelichting van de gedeputeerde en ook een toezegging om dit te betrekken in fase 2 van de dialoog. Ondanks al onze kritiek nemen we hier als GroenLinks niet de donkergroene afslag waar het de kaders voor het mestbeleid aangaat. Want we zijn ook realistisch: we moeten het doen met de situatie waarin we nu zitten, waarin er vergund is wat er is vergund en we moeten opereren binnen de regelgeving vanuit het Rijk waarin we nu zitten.

Bovendien hebben we waardering voor de visie en de aanpak waarvoor gekozen is. We maken een compliment voor de inclusiviteit, de transparantie en zorgvuldigheid van het stuk en voor het proces en willen ook alle dialoogpartners danken. Dit is het eerste én een belangrijk stuk van GS over landbouw waarin wij lezen over krimp van de veestapel, het centraal stellen van de bodem en synergie met gezondheid en over gezondheidsonderzoek.

Toch missen we in het voorgestelde kader nog één belangrijke dimensie die we graag als amendement willen toevoegen: die van toezicht en handhaving.

Amendement 2 'Toezicht en handhaving in mestbeleid'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 24 juni 2016;

Behandelend Statenvoorstel 50/16 mestbeleid:

Besluiten dat :

- aan de tekst van het Ontwerpbesluit 50/16 B, onderdeel 2 c, de woorden 'toezicht en handhaving' worden toegevoegd, waarmee de zin ontstaat:

De analyse van gezondheidsaspecten mestbewerking vertalen in een houdbaar en helder toetsingskader voor vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Toelichting:

- Het College wil in Noord-Brabant een duurzame veehouderij;
- Toezicht en handhaving worden bij herhaling genoemd door de dialoogpartners als vitaal onderdeel van het mestbeleid;
- Naleving van gebruik van staltechnieken (als luchtwassers) blijft achter bij de waarden in de vergunningsverlening en de berekeningen ten aanzien van emissies op ons leefmilieu;
- Om te voorkomen dat gebieden onnodig op slot gaan voor goedwillende ondernemers, moet er goed op worden toegezien dat de voorschriften m.b.t. emissies en lozingen vanuit veehouderijen en mestverwerkende installaties worden nageleefd.

GroenLinks: Hagar Roijackers

Lokaal Brabant: Jan Heijman

Partij voor de Dieren: Marco van der Wel"

Mevrouw **Roijackers** (GL): Toezicht en handhaving worden bij herhaling genoemd door dialoogpartners. Spontane naleving blijft achter, zo blijkt onder meer uit onze jaarstukken. Ook gebruik van staltechnieken (als luchtwassers) blijft achter bij de waarden in de vergunningverlening en de berekeningen ten aanzien van emissies op ons leefmilieu. Dit schaadt onze natuur. Dit schaadt onze gezondheid, maar ook de economie. Om te voorkomen dat gebieden onnodig op slot gaan voor goedwillende ondernemers, moet er goed op worden toegezien dat de voorschriften met betrekking tot emissies en lozingen vanuit veehouderijen en mestverwerkende installaties worden nageleefd.

We moeten leren loslaten, zo leren we van gedeputeerde Van den Hout. Maar vertrouwen is goed, controleren is soms beter. Bij zo'n innovatief proces met zoveel stakeholders rond zo'n belangrijk onderwerp waarop veel maatschappelijke spanning bestaat, willen wij vanuit onze controlerende taak een motie (motie 18) indienen: de motie 'Uitwerking Mestbeleid'.

Motie 18 'Monitoring uitwerking mestbeleid'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 24 juni 2016,

Behandelend Statenvoorstel 50/16 – Brabants mestbeleid

overwegende dat:

- we de kaders voor het nieuwe mestbeleid vaststellen;

constaterende dat:

- de veestapel sinds 2011 fors gegroeid is in Brabant (CBS);
- niet alle vergunde dierproductierechten uit bestaande vergunningen zijn 'opgevuld';
- ook mestdialoogdeelnemers ZLTO en BMF indicatoren beter in beeld willen krijgen.

dragen Gedeputeerde Staten op:

- de ontwikkeling van dieraantallen en andere aspecten van het mestbeleid in Brabant te monitoren;
- gemeenten en omgevingsdiensten te vragen om hieraan mee te werken;
- hierover halfjaarlijks te rapporteren aan PS;

en gaan over tot de orde van de dag,

GroenLinks, Hagar Roijackers

Lokaal Brabant, Jan Heijman

Partij voor de Dieren, Marco van der Wel"

Mevrouw **Roijackers** (GL): We vragen GS om de ontwikkeling van dieraantallen en andere aspecten van het mestbeleid in Brabant te monitoren, met medewerking van gemeenten en omgevingsdiensten, en hierover halfjaarlijks te rapporteren aan PS.

De **voorzitter**: Interruptie Biemans.

De heer **Biemans** (D66): Voorzitter, ja dank je wel. We horen u zeggen over een motie die u in gaat dienen. Ik heb een deel van de motie gezien. Het gaat over dierenaantallen, maar ook over andere aspecten. Bent u het met mij eens dat in ieder geval die andere aspecten ook bij zo'n monitor meegenomen moeten worden?

De **voorzitter**: Over moties die nog niet ingediend zijn en niet gekopieerd, is het een beetje lastig in een debat spreken. Dus ik stel voor dat u even uw vragen op dat punt ophoudt. Zij is ingediend, maar u heeft haar nog helemaal niet. Zij is nog niet gekopieerd en ik vind het lastig om over moties te spreken terwijl u haar nog niet heeft.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter, desondanks is voor mij de vraag van de D66-fractie helder. Mag ik er toch antwoord op geven? Ik heb van onze Statennestor Nico Heijmans geleerd dat je geen moties moet indienen die niet uitvoerbaar zijn. Daarom heb ik gezocht naar een motievorm die GS op korte termijn en ook regulier kan uitvoeren. Maar uiteraard is het zo dat wij, ook als GroenLinks en ik kan dat ook zeggen namens mijn mede-indieners, geïnteresseerd zijn in meerdere aspecten van monitoring van het mestbeleid. Het liefst vele, maar daarbij noemen wij specifiek dierenaantallen.

De **voorzitter**: De heer Biemans.

De heer **Biemans** (D66): Hoor ik het dus goed in uw reactie op mijn vraag, dat ook meer aspecten van belang zijn om te kijken of het effect van het mestbeleid daadwerkelijk wordt gerealiseerd en niet alleen dat ene getal waar u in uw motie naar vraagt?

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Het getal is belangrijk, maar andere aspecten zeker ook en u mag onze motie zeker lezen dat wij het inclusief zullen bekijken.

Ik beloofde bij aanvang van mijn spreektijd het nog even te hebben over bedrijven die geen mestverwerkingsplicht hebben. Biologische, agro-ecologische en natuurboeren laten al zien dat het kan. Zij leggen geen druk op de ruimtelijke, bestuurlijke, gezondheidkundige, economische en milieutechnische vraagstukken ten aanzien van mestverwerking. Ze hebben al een stabiel businessmodel met minimale emissies. Hun maatschappelijke en economische perspectief is gunstig en levert ons bovendien kansen op

voor meer streekeconomie en leisure. Natuurinclusieve landbouw, de PvdA zei het eerder al, kan bovendien een oplossing zijn voor het tijdig en volledig realiseren van het Brabants Natuur Netwerk. GroenLinks vindt samen met Lokaal Brabant en de Partij voor de Dieren daarom dat in het proces voor de gedragen mestaanpak meer aandacht moet komen voor biologische veehouderijen. En we vragen om een voorstel vanuit GS voor hulp bij omschakeling.

Motie 19 'Natuurlijk boeren'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 24 juni 2016,

Behandelend Statenvoorstel 50/16 - Brabants mestbeleid

overwegende dat:

- het College een duurzame landbouw nastreeft, circulair en in balans met de omgeving;
- de biologische landbouw vanwege de verplichte circulariteit en grondgebondenheid vrijgesteld is van mestverwerkingsplicht;

constaterende dat

- de biologische landbouw geen druk legt op de ruimtelijke, bestuurlijke, gezondheidkundige, economische en milieutechnische vraagstukken ten aanzien van mestverwerking;
- de biologische landbouw de genoemde denklijn voor mestbeleid (circulariteit; minimaliseren kunstmest, emissies en risico's; verdienmodel) al concreet heeft uitgewerkt tot een werkbaar en stabiel business model;
- omschakelen naar biologisch kostbaar en complex is, volgens de voorschriften enkele jaren in beslag neemt en daardoor nog een drempel vormt;

tevens overwegende dat:

- naast het economische ook het maatschappelijke perspectief van 'biologisch' gunstig is;
- de biologische landbouw door haar extensieve en omgevings-inclusieve karakter meer werkgelegenheid oplevert en meer kansen voor streekeconomie en leisure.
- natuurinclusieve landbouw een oplossingsrichting kan zijn voor het tijdig en volledig realiseren van het Brabants Natuur Netwerk;

dragen Gedeputeerde Staten op om:

- in het proces voor de gedragen mestaanpak aandacht te besteden aan (meer) perspectief in Brabant voor biologische veehouderijen;
- daarnaast een voorstel te maken en voor te leggen aan PS om ondernemers in Brabant te helpen met de omschakeling van een reguliere naar een biologische bedrijfsvoering;

en gaan over tot de orde van de dag.

GroenLinks, Hagar Roijackers

Lokaal Brabant, Jan Heijman

Partij voor de Dieren, Marco van der Wel"

Mevrouw **Roijackers** (GL): GroenLinks, ik rond af, voorzitter, ziet mest niet zozeer als kans, maar wel dit mestbeleid als kans om gezonde en echt duurzame landbouw mogelijk te maken. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik bedank mevrouw Roijackers voor haar bijdrage. De fractie 50PLUS, de heer Van Overveld heeft het woord.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Dank je, voorzitter. Sinds enkele jaren, te weten na de Ruwenbergconferentie, is er heel wat veranderd in de relatie tussen alles en iedereen die te maken had met de agrarische sector. En de dialoog was de basis voor de langzame vorming van het nieuwe beleid. Beter bottom-up dan top-down, is mijn idee. En wat ik eigenlijk in het stuk dat voorligt proef, is dat men zegt: wij

zijn volop in discussie, de dialoog is nog gaande en geef ons nou nog twee, drie maanden om dit netjes af te ronden. Dit is een soort tussenrapportage. Nou, prima. Daar neem ik kennis van. Ik zou alleen willen meegeven: kijk naar de betaalbaarheid van de mestbewerking, want daarover hebben ons wat negatieve berichten bereikt en wat is de positie van de kleinere gezinsbedrijven in dit geheel? Die dreigen een beetje op de achtergrond te raken, dus ook daar vragen wij wat aandacht voor. Maar het is niet aan ons nu op dit moment daar met grote woorden over te spreken. Laat eerst de dialoog zijn werk doen. Dan komen we er over een maand of twee, drie op terug. Dank je wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Overveld. De heer Van der Wel, Partij voor de Dieren, heeft nu het woord.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter, de Partij voor de Dieren wil de kringlopen voor mest sluiten. Maar dan wel duidelijk en duurzaam. Dat is wat ons betreft niet op West-Europese schaal, maar op gebieds- en liefst op bedrijfsniveau. Dat betekent inzet op grondgebonden landbouw in plaats van massale import van veevoer uit Zuid-Amerika of Oekraïne of Frankrijk. Het sluiten van kringlopen op West-Europese schaal is een illusie. Voor de productie van ons veevoer is 800.000 ha landbouwgrond nodig. Die gronden kun je bijna onmogelijk betrekken op Noordwest-Europese schaal tenzij we de Fransen hun stokbrood, of de Italianen hun pasta willen afnemen. Wil je de kringloop sluiten, dan is er eigenlijk maar één koers en dat is dat je het aantal dieren moet laten afnemen. Minder dieren is minder mest, is minder problemen. Dat mest een waardevolle grondstof is, wordt veel en vaak beweerd, maar sluitende businesscases ontbreken. Behalve dan dat agrariërs fors moeten betalen om van de mest af te komen. Overschotten bepalen de prijs, niet de intrinsieke waarde van de mest. En ondertussen worden de mestfabrieken en mestvergifters met miljoenen euro's subsidie opgetuigd. In onze ogen is dat geen duurzame aanpak. Voorzitter, de risico's van co-vergisting voor de gezondheid hangen vooral samen met de opslag, samenstelling van het gas, de mest, het digestaat en de co-vergiftingsmaterialen. Bij controles in 2013 en 2014 bleek echter dat in bijna 30% van de gecontroleerde installaties co-vergiftingsmaterialen zijn aangetroffen die niet voldoen aan de wettelijke eisen. Er kan dus gezegd worden dat zonder voldoende controle en handhaving er risico's bestaan voor het wegmengen van niet-toegestane afvalstoffen bij co-vergisting van mest. Voorzitter, als dat bij co-vergisting is, dan vragen wij ons ook af: hoe gaat dat bij mestbewerking? Het toezicht op vergunningen, regels en voorschriften wordt door de uitvoerders veelal, de omgevingsdiensten en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, als lastig ervaren. Volgens de Commissie van Deskundigen Meststoffenwet moet de samenwerking tussen uitvoerende instanties beter, evenals de afstemming van regelgeving en registratie. Voorzitter, middels deze aanzet in dit voorstel wilt u een mestbeleid initiëren. Wilt u dan ook controle en handhaving ter hand nemen en verbeteren? Wat wordt daarin de provinciale bijdrage? De ontwikkeling van de veestapel is niet onopgemerkt gebleven in Brabant en dat is een understatement. '#minderbeesten' komt steeds vaker voor in de pers en op social media. En waarom ook niet? De oorzaak aanpakken is de beste koers en niet de gevolgen kanaliseren. Wij denken dat de doelstellingen van het sluiten van kringlopen alleen gehaald kunnen worden door de veestapel drastisch in te krimpen en in te zetten op meer plantaardig voedsel. In het Statenvoorstel wordt wel genoemd: een afname van de veestapel. Maar welke reductie van de veestapel streeft het college na? En binnen welke termijn? In dit licht is ook de vraag of deze mestfabrieken nu tijdelijk zijn, of niet. We vragen u om inzichtelijk te maken wat het sluiten van die kringlopen, die het college nastreeft op die West-Europese schaal, nu betekent voor het aantal dieren in Brabant. Komen we daarmee dan echt tot minder dieren? Voorzitter, als we het dan hebben over de instrumenten die het college wil gebruiken, dan is dat op dit moment nog erg vaag. We zouden toch graag zien dat het college een begin maakt met de uitwerking van die instrumenten en daar ook zo snel mogelijk bij PS op terugkomt. Als het gaat om ruimtelijke ordening of milieuwetgeving of

geurbeleid of wat dan ook: het zou toch een compleet geheel moeten zijn van wet- en regelgeving en wij vragen daarom aan het college om daarmee zo snel mogelijk te komen.

De **voorzitter**: Kunt u gaan afronden?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter. Als laatste: we hebben allemaal een brief gehad van het platform Minder beesten en we vinden het echt belangrijk dat wij en het college ook gehoor geven aan die oproep, in ieder geval te beginnen met die 'stand still', maar ook serieuze stappen te nemen om aan te geven dat we echt naar dat aantal minder beesten willen om de problematiek op te lossen. Voorzitter, ik hoop echt dat het college, en ik heb toch echt een goede indruk van deze gedeputeerde, zijn uiterste best ook doet om die koers die wij voor ogen hebben hopelijk ook uit te kunnen voeren.

De **voorzitter**: Interruptie Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ja, de Partij voor de Dieren heeft duidelijk banden met dat platform. Ik zou via een vraag – hoe ik hem dan ook ga formuleren, maar daar kom ik nog wel achter – aan u het verzoek willen doen om dan met die partij ook in gesprek te gaan om de deelname aan de dialogen te benadrukken, want dat is volgens mij de manier om invloed uit te oefenen, in plaats van via u. Bent u het met mij eens dat dat effectiever zou zijn?

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, ik was niet in die mate dat ik als volksvertegenwoordiger burgers of mensen of organisaties ga vertellen wat zij in dat platform moeten gaan doen. Dat is hun eigen verantwoordelijkheid. Wat ik wel weet is dat zij ons een brief gestuurd hebben en gevraagd hebben: college, wees serieus; PS, wees serieus; onze oproep is een 'stand still' en minder beesten, en ga daarmee aan de gang.

De **voorzitter**: Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ja, maar u kiest ervoor om hen hier extra aandacht te geven door die oproep hier te herhalen. Dat is uw goed recht, maar wilt u dan ook met mij de oproep doen dat zij mee moeten doen in de dialogen en daar hun invloed moeten uitoefenen, versterken?

De **voorzitter**: Die vraag was al gesteld. Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, ik ga niet over de agenda van al deze mensen en ik vind het ook een beetje vreemd, want elke organisatie heeft zijn eigen ideeën en belangen om deel te nemen aan deze groep, of niet. Want ...

De **voorzitter**: De gedachten lijken me dan wel gewisseld. We vervallen in herhaling en u was aan het einde van uw betoog. Dat betekent dat ik nu het woord kan geven aan de heer Vreugdenhil van de fractie ChristenUnie/SGP. Aan hem het woord.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter, ik heb geworsteld met het Statenvoorstel. Want ik dacht ... Eigenlijk vroeg ik mij af: waarom komt het college nu met het Statenvoorstel? Want we hebben een goede bijeenkomst gehad in de commissie, daar hebben we met elkaar gesproken en

we hebben een goede tussenrapportage gehad. En ik denk dat er ook heldere lijnen uitgesproken zijn waarlangs er verder geopereerd kan worden. Dat u de Staten ruimte vraagt tot het najaar om daarin met voorstellen te komen, dat vind ik heel plausibel. Prima. Maar tegelijkertijd legt u een aantal elementen in het stuk vast, waarin u ons nu al vraagt ons over uit te spreken. Laat ik de drie lijnen maar langslopen zoals ook gepresenteerd zijn door het kernteam.

1. De verschillende denklijnen met betrekking tot de mestbewerking. Ik denk dat daar niet zo heel veel discussie met elkaar over is. Ik denk dat we daar voor een groot deel met elkaar ook de ruimte kunnen geven voor dialoog om daar tot een oplossing te komen.
2. Als het gaat om de locatiekeuze voor de mestbewerking dan wordt het al iets spannender, maar ik denk dat in die twee fasen die daar gepresenteerd zijn voldoende ruimte zit om de dialoog verder te kunnen voeren.
3. Maar het derde punt, de veedichtheid, dat vond ik juist de winst van de themavergadering, dat we daarin de ruimte gaven om drie lijnen uit te werken: 1: het afvlakken via kleine compartimenten; 2: een 'stand still' op alleen knelpunten en 3 een 'overall stand still'. Zonder daar nu al een uitspraak in te doen. En als ik uw voorstel zie, dat u naar ons toegestuurd heeft, dan zet u juist in 2D dat punt, voegt u daar een element aan toe, en dat is dat er een zekere afname van het aantal dieren moet komen. Overigens was dat punt ..., want bijna dezelfde formulering werd ook gebruikt tijdens de themabijeenkomst, maar dan zat dit element er niet in. En dan vraag ik mij in gerede af, want ik heb er vaak voor gewaarschuwd, en de heer Bollen heeft de vraag aan u gesteld, maar ik had eigenlijk gewild dat hij die vraag aan de SP-fractie en aan de PvdA-fractie zou stellen, want daar ligt het knelpunt en daar ligt de discussie: is het een doel om met minder dieren te komen of is het een middel? Willen we een mestbeleid dat voor Brabant goed is, wat best kan leiden tot minder dieren, of moet het coûte que coûte leiden tot minder dieren en moeten we er nu al een motie voor indienen om tot een monitoringsysteem te komen zodat we halfjaarlijks kunnen volgen of er minder dieren in Brabant komen en daar het college op af kunnen rekenen?

Voorzitter, en die discussie had ik hier dus op dit moment niet willen voeren, omdat die discussie volgens mij een plek moet krijgen in de tweede fase van de dialoog. En daarom brengt u ons met dat punt 2d in een lastig parket om hier een keuze in te maken en het voorstel volledig te omarmen.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter. Het klopt dat wij in de commissie die discussie hebben gevoerd met elkaar. Toen hebben wij als GroenLinks ook gezegd: "Ja, kop en kont horen nu eenmaal bij elkaar." Ik bedoel: ja, het gaat ook om staarten tellen, het gaat ook om dierenaantallen. Ik heb u, mijnheer Vreugdenhil, heel vaak heel mooi en warm en ook welgemeend horen spreken over de melkveehouderij, met name die in het Land van Heusden en Altena, en dat is grondgebonden, maar bent u met mij eens dat er wellicht een weeffout is gemaakt die wij voortdurend hebben doorgezet als het gaat over niet-grondgebonden veehouderij, waarbij misschien wel te veel dieren op te weinig land bijeen zijn gezet?

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Ja, mevrouw Roijackers, maar we bespreken hier het mestbeleid en daar hoort ook een kop, hoort er inderdaad bij en een kont hoort erbij, maar we bespreken wel van wat zijn de mogelijkheden, wat zijn de kansen en hoe willen we daar, want we hebben het ook over verdienmodellen, allerlei andere aspecten erbij, en dan is voor mij niet dat coûte que coûte de uitkomst moet zijn dat er minder dieren komen, maar dat we optimaal gebruikmaken van de mogelijkheden die het nieuwe mestbeleid ons biedt, optimaal gebruikmaken van de mogelijkheden die mestbewerking, mestbewaring en al die andere mogelijkheden daarin bieden, die tot kortere transportafstanden leiden, die weer tot mogelijkheden voor de

sector naar de toekomst toe kunnen leiden, wellicht met minder dieren en daar wil ik het over hebben. Dat hoort bij mestbeleid en wat mij betreft niet continu maar op de dierenaantallen blijven zitten. Dat vertroebelt het debat.

De **voorzitter**: Dat is helder. Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, allemaal waar, allemaal eens, maar mijn vraag is toch aan de heer Vreugdenhil: broos zijn deze dialogen, hoog lopen de emoties op en die hebben toch echt te maken met de enorme veedichtheid, met name in het oosten van Brabant. Kan hij daar ook iets over zeggen?

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Ja en daar heeft Frank van Dunnen denk ik heel mooi drie lijnen aangegeven, waarin hij zegt: "Drie lijnen bespreken we met elkaar: het afvlakken met kleine compartimenten, een mogelijke 'stand still' op alleen knelpunten en een 'overall stand still' voor Brabant". Dat zijn drie elementen die nog nader besproken moeten worden, maar daar hebben we meer tijd voor nodig in het najaar. Juist die tijd die wil ik ze graag geven. Wil ik nu niet op de spits gaan drijven en ik denk dat ... en dat was ook in de brief van de BMF die we allemaal van dit weekeinde kregen, daar sprak ook die hele discussie sprak daar uit en daar zag je dat al meteen gebeuren vanuit een domme manier denk ik daar een persbericht naar buiten doen met je eigen lijn daarin vaststellen. Dat vertroebelt discussie en dat maakt dat de kans op succes een stuk minder wordt.

De **voorzitter**: Everling.

De heer **Everling** (SP): Ja, ik vraag mij toch af: heeft u wel het verslag gelezen? Van de mestdialogen?

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Jazeker heb ik dat verslag gelezen. Ik heb het hier voor mij liggen.

De **voorzitter**: Everling.

De heer **Everling** (SP): In het verslag wordt dit juist als een van de denkrichtingen aangegeven, dus vandaar ...

De **voorzitter**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Exact! Als één richting, en ik heb u net helder aangegeven welke elementen er in die denkrichtingen zitten en het kan zijn dat we naar gebiedsgericht maatwerk moeten gaan, geen een-op-een beleid voor Brabant, er zijn een aantal mogelijkheden in en juist op dit cruciale punt hebben ze ook om meer ruimte gevraagd om daaruit te kunnen komen. En juist op dit punt gaat de discussie zich vandaag toespitsen, worden er toch weer moties in deze Staten ingediend, die daar al een richting daarin aangeven en zijn de partijen, die niet eens aan tafel zaten trouwens, die daar toch een paar punten uit willen lichten om daarmee eigenlijk al punten te scoren in de media. En dat maakt de kans op het resultaat een heel stuk minder.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter. Ik vind het toch apart, want ik denk dat de heer Vreugdenhil goed kan inschatten en misschien ook wel weet dat de inzet van mensen van het burgerplatform Minder beesten of van andere milieuoorganisaties juist is: minder dieren. En die discussie moet ook, en die wordt daar ook gevoerd.

Toch wel apart.

De **voorzitter**: En uw vraag was?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Waarom zouden we daar in de Staten niet over kunnen praten?

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Juist in die dialoog zitten meer mensen dan alleen van het platform en dat is goed omdat daar in de volle breedte over gesproken moet worden. Maar wat ik nu al hier zie gebeuren, is dat er toch stellingen in worden genomen en dat we eigenlijk niet de ruimte geven waar om gevraagd wordt om daar tot een zorgvuldige afweging te kunnen komen in het najaar. En mijnheer Van der Wel, dan zal wellicht de uitkomst kunnen zijn dat er minder dieren in Brabant kunnen. Dan bent u volledig tevreden, maar geef dan ook de ruimte. Ga dan niet op voorhand al de discussie op scherp stellen. En dat gebeurt wel continu. We hebben het hier over een mestbeleid, we hebben het hier niet over een dierenaantallenbeleid.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter. Ik vind dat niet helemaal eerlijk, want aan de ene kant mag er wel gesproken worden over mestfabrieken die aan de ene kant worden ingevoerd als oplossing en dan mogen we niet praten over minder dieren die door de andere kant wordt ingevoerd. Hoe kijkt u daar nu tegenaan? Dat is toch oneerlijk? We moeten hier alle aspecten kunnen belichten.

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Mestfabrieken, ik weet niet waar u het over heeft. Ik denk dat het twee heldere lijnen zijn, juist naar locatiekeuze waarin ook een aantal opties gegeven wordt. Het woord 'mestfabriek' zit hier niet in. Een van de elementen daarin is inderdaad om het industrieterrein daar mogelijk te maken om verdere verwerking mogelijk te maken. Ik denk dat er regio's zijn waar dat wel mogelijk is. Geef de ruimte om dat uit te voeren. Uw doelstelling hier is ook: ik ben alleen tevreden als het over minder dieren gaat en dat vertroebelt de hele discussie over een zorgvuldig mestbeleid.

De **voorzitter**: Interruptie Boon.

De heer **Boon** (PVV): Wij als PVV willen de ChristenUnie wel even bijvallen. Want de Partij voor de Dieren en GroenLinks vallen inderdaad over de aantallen, maar het gaat niet om de aantallen, het gaat om de overlast. Staar je niet blind op de aantallen, maar kijk hoe we de overlast kunnen oplossen. En dat kan met dieren zijn, maar dat hoeft het niet te zijn.

De **voorzitter**: De discussie lijkt mij op dit punt wel gewisseld. De heer Vreugdenhil was aan het einde van zijn betoog, als ik het mij goed herinner.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Ja, mag ik nog één oproep doen? En dat zeg ik dan tegen de coalitiepartijen: benut misschien de zomervakantie om eens met zijn vieren bij elkaar te zitten, want continu merken wij in themavergaderingen, maar ook hier, het uiteenlopen van aan de ene kant de SP en de PvdA, aan de andere kant D66 en VVD. Kom eens met een heldere lijn, want eromheen praten heeft volgens mij geen zin.

De **voorzitter**: Ik weet niet wie eerder was, mevrouw Knoet of de heer Meijer? Mevrouw Knoet gaat voor. Graag kort en krachtig interrumpen.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voorzitter, ik kan alleen maar zeggen dat ik niet begrijp waar de heer Vreugdenhil dat vandaan haalt. Want u hoort alle partijen wel aangeven dat we het over middelen hebben, we willen de overlast beperken. Er zit hooguit misschien verschil in de wijze waarop we verwachten dat – dat zal zeker ook uit de mestdialoog, het geluid komen dat het door minder dieren kan; in ieder geval in bepaalde delen van Brabant.

De **voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Ja. Het stelt me wel een beetje teleur dat een scherpe debater als de heer Vreugdenhil nu probeert om iets boven tafel te krijgen dat er niet is. We zijn het met elkaar eens dat het een middel is. We zijn het met elkaar eens dat het de komende maanden verder uitgewerkt zal worden en we zijn het met elkaar eens dat die twee zaken, mestverwaarding en het praten over de hoeveelheid vee in Brabant, hand in hand gaan met elkaar.

De **voorzitter**: De heer Vreugdenhil, één zin en dan de heer Heijman.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Ik wacht de beantwoording van de vragen van de heer Bollen af die hij specifiek aan het college gesteld heeft. Dank u wel.

De **voorzitter**: De heer Heijman, Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. Ik vond die laatste discussie wel grappig. Ik zat te denken toen ik aan het luisteren was, we zijn hier bezig met een vorm van burgerparticipatie. De planvorming, de discussie, de dialoog met alle partijen die hier in dit veld spelen die een kans krijgen om gezamenlijk tot een mening te komen en wij struikelen een beetje over elkaar hier om er wat over te willen zeggen. Zelf maak ik mij daar ook schuldig aan om ook mede moties in te dienen aan de ene kant. Maar de moties die wij steunen, zijn hartstikke goed, maar dat terzijde. Maar het is zo dat we vertrouwen zouden moeten hebben in de mensen die de dialoog voeren en niet bij voorbaat moeten zeggen: we gaan dit of we gaan dit of we gaan zo en zo. Laten we de dialoog rustig afwachten, de uitkomst. Ik heb er het volste vertrouwen in dat we uitkomsten krijgen die ons gaan verrassen. Ik zou tegen de gedeputeerde willen zeggen: mede omdat wij met zijn allen, laten we zeggen, een beetje onrustig zijn, we willen graag actie op dit platform over dit onderwerp. Dus naast dat met het platform de dialoog snel afgelopen moet zijn, willen we u toch wel manen om nog sneller te zijn en oktober is nog ver weg.

De **voorzitter**: Interruptie Boon op de valreep.

De heer **Boon** (PVV): Vertrouwen is mooi, maar de realiteit is vaak anders. Wat als dialogen niet uitkomen, wat is dan het plan B?

De **voorzitter**: De heer Heijman.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Kijk, het vervelende is, als je burgerparticipatie toelaat en je laat mensen in dialoog komen, dan kunnen daar ook dingen uitkomen waar wij niet tevreden mee zijn. Dan hebben we inderdaad een plan B nodig. Daarvoor hebben we de gedeputeerde die met een plan ernaast komt. Maar ik denk dat we wel die dialoog moeten laten voeren en moeten volgen. Uw opmerkingen zijn prima, alle opmerkingen zijn prima, maar laten we wel die dialoog rustig de kans geven.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Heijman voor zijn bijdrage. Dan stel ik voor dat we nu meteen doorgaan met de beantwoording van het college van de zijde van de gedeputeerde die een dikke twintig minuten tot haar beschikking heeft. Ik wil u er wel in ons algemeen belang op wijzen dat de klok intussen half elf tikt. Ik weet dat er nog een aantal mensen in de zaal vanavond nog een heel stuk moet rijden om thuis te komen, dus ik wil u allen oproepen om echt het debat op hoofdlijnen te voeren en u in de interrupties te matigen, alleen daar waar het echt nodig en nuttig is, dat vanavond te doen. Ik wil de gedeputeerde nu snel het woord geven.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Dank u wel, voorzitter. Dank voor de complimenten die zijn gegeven aan de deelnemers van de dialogen. Want het was af en toe spannend, heel spannend. En tegelijkertijd is iedereen aan tafel gebleven. Oké, er zijn af en toe dreigementen geweest om weg te lopen, sommige partijen hebben even een ronde overgeslagen, maar we hebben met elkaar de finish gehaald. Ik denk dat de SP een scherpe analyse had gemaakt door te zien dat de kracht van de dialoog heeft gezeten in het combineren van twee, zoals dat in de dialogen werd genoemd, hete aardappels. De mestbewerking, waarbij in feite de lijn is dat wat nu in de verordening Ruimte staat van een maximale mestbewerkingscapaciteit, dat we dat los gaan laten, want dat is de lijn zoals u deze kunt lezen en mag interpreteren in het voorstel dat vandaag voorligt. En aan de andere kant de dierenaantallen. Dan misschien maar even meteen ingaan op de vraag: is het een doel of een middel? In feite is het een middel. Hoewel het voor sommige mensen in de dialoog misschien wel bijna een doel is geworden. Maar wat er gebeurt is bij de behandeling van de Meststoffenwet, waarin is aangegeven dat er mestbewerking moet komen dat uiteindelijk het volledige mestoverschot bewerkt zal moeten worden, dat daar in dat gesprek in de Tweede Kamer ook is gekoppeld dat als het eenmaal zover is, dat dan de dierrechten worden losgelaten. En daaruit is de angst ontstaan dat de veestapel in Brabant zou kunnen gaan exploderen. Dus als wij willen komen tot een progressief mestbeleid, want zo durf ik volgens mij dit voorstel wel te noemen, dan is daar een bepaalde geruststelling voor nodig aan de kant van de burgers. Daarmee is het een middel, daarmee is het vooral ook een middel, want de zorg van de burgers zit uiteindelijk gewoon in de overlast. In dat wat ze dagelijks ervaren rondom stank, in de angst rondom dierziektes. En daarin is het dus ook specifiek. In die discussie is ook het thema waterbedeffect aan de orde gekomen. Want stel dat we dit gaan regelen voor de meest overbelaste gebieden betekent dat dan dat die varkens, kippen en koeien massaal op de loop gaan naar andere delen van Brabant waar nu nog relatief weinig vee zit? In de complexiteit van die materie en in het feit dat wij als GS niet hebben willen aanduiden op dit moment van: hier is het echt te vol en daar is nog ruimte, hebben wij dat redelijk generiek geformuleerd. Ik kan me voorstellen dat daar interpretatieverschillen in ontstaan. Wat wij hebben beoogd met de formulering die er nu voorligt, is om ruimte te geven aan de dialoog om met maatwerkoplossingen te komen. En als u het verslag leest van de dialoog, dan ziet u ook dat er sowieso al drie methodieken voor het sturen op dierenaantallen, zoals dat daar dan wordt genoemd, zijn ontwikkeld. Drie methodieken die nader uitgedacht moeten worden in de vorm van wat ze dan

'bosprouwen' noemen. En dat alle drie die methodieken in zich hebben dat ze specifiek zijn, dat ze ruimte hebben; en sterker nog, zelfs bedoeld zijn om voor specifieke gebieden iets anders te regelen dan voor andere delen van Brabant. Ik hoop dat ik daarmee voldoende helderheid daarin heb geschapen, maar ik zie dat er een vraag over komt.

De **voorzitter**: Interruptie Boon.

De heer **Boon** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Ik hoor een deel van de tekst weer terug in uw uitleg. Ik snap waarom u daartoe komt. U wilt iedereen aan tafel houden. U wilt vooral ook de burgers niet laten schrikken van: er komt straks weer een nieuwe... als de dierrechten zouden worden losgelaten, wat ik nog maar moet zien gebeuren, maar volgens mij komt dat punt pas straks aan de orde als we het definitieve beleid klaar hebben. Nu spreken we over dit document en daarmee neemt u eigenlijk een voorsprong op de uitkomst zoals ik het gelezen heb. U geeft een iets andere uitleg.

De **voorzitter**: En uw vraag was?

De heer **Boon** (PVV): Is het dus zo dat u nu alleen maar bedoelt dat daar waar nodig de dieren aantallen gestuurd worden om essentiële problemen op te lossen en dat de dieren aantallen later ter discussie komen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Ik denk dat ik daarop 'ja' kan antwoorden. Laat ik het zo formuleren: het is niet de bedoeling geweest van dit college om iets anders te formuleren dan wat er in feite tot op heden uit die dialoog is gekomen. Is dat een voldoende helder antwoord?

De **voorzitter**: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): De dialoog is niet tot een einde gekomen volgens mij. Er lijkt een meerderheid te zijn om de mensen de ruimte te geven om de dialoog tot het einde te brengen. Zolang er geen nieuw beleid is, staat volgens mij het beleid dat we nu hebben. En in het bestuursakkoord hebben we afgesproken dat we alleen van generiek naar specifiek gaan. Dat is eigenlijk hetzelfde als daar waar nodig doen we iets. Is dat nog steeds het punt waar we staan?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Jazeker. Het is daar waar nodig, daar zal uit de dialoog iets komen voor dieren aantallen. Wij hebben niet op voorhand de bedoeling om de dieren aantallen Brabantbreed te bevriezen omdat we dieren aantallen zouden willen bevriezen. Daarmee kan ik dan ook meteen richting de Partij voor de Dieren aangeven dat in het hele spectrum dat je kunt hebben van nadenken over dieren aantallen, dat zij daar een soort van buitenpositie in inneemt waar wij in ieder geval niet op uit zullen gaan komen.

De **voorzitter**: Interruptie Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): Voorzitter, ik leef helemaal mee met de heer Vreugdenhil, want wij hadden eigenlijk hetzelfde idee. U draait er eigenlijk een beetje omheen. Waar het om gaat, is dat u aan de ene kant die discussie de ruimte wil geven, dat willen wij ook heel graag, maar langs de andere kant wel middels

dat punt 4d daar wel een heel strakke regie op gaat voeren en zegt van: let wel, het moet uitgewerkt worden tot een concreet juridisch houdbare aanpak die leidt tot een zekere krimp. Dat doet geen recht aan die uitspraak om de dialoog de ruimte te geven.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter, volgens mij doet het dat wel. Maar als we de dialoog vragen om te dromen over hoe de wereld eruit zou kunnen zien en niet na te denken over hoe je dat materieel invult, dan moeten wij dat alsnog gaan doen en daarmee gaan wij straks alsnog de mist in op de zorgpunten die juist u heeft geuit bij de verdere uitwerking.

De **voorzitter**: De heer Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): Voorzitter, dan stel ik de vraag nog concreter. Krijgen de dialoogpartners de ruimte om een aanpak uit te werken over de dieren aantallen naar eigen inzicht?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Die krijgen de ruimte om een juridisch houdbare aanpak uit te werken voor het sturen op dieren aantallen daar waar nodig.

De **voorzitter**: Interruptie Meijer. Of...?

De heer **Meijer** (D66): Ik begon net te praten. Ik ging net zeggen dat ik heel even keek naar de persoon met wie ik het even voorbesprak. Het zou ons helpen, gedeputeerde, als u helderheid kunt scheppen in het feit dat wij nu met elkaar constateren dat er tot een aanpak moet worden gekomen en dat waar die aanpak dan toe moet leiden, heel veel krimp, een beetje krimp, geen idee wat een ander alternatief kan zijn, dat dat nog volgt.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Volgens mij, voorzitter, ga ik in herhaling vallen. Het sturen op dieren aantallen daar waar nodig, en of dat een beetje krimp, veel krimp of alleen een stand still is, is aan de dialoog.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Als u het heeft over krimp, gedeputeerde, dan zegt u: lokaal kan het een krimp betekenen. Maar is het dan zo dat die dieren bijvoorbeeld vanuit Oost, in Midden- of in West-Brabant weer terechtkomen?

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter, dit is het zogenaamde waterbedeffect, dat als een zorg is benoemd door een aantal partijen in de dialoog. Ik heb er ook alle vertrouwen in dat men in het gesprek met elkaar, in die dialoog, ook komt tot oplossingen om te kijken in welke mate een waterbedeffect

überhaupt verwacht wordt, in welke mate het acceptabel is en in welke mate daar dan iets voor geregeld moet worden.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, dan een vervolgvraag. Als we het hebben over te veel dieren in één locatie en u heeft het over een waterbedeffect en we gaan kijken naar een andere locatie, hoe reageren die mensen daar dan weer op? Want aan de andere kant van Brabant zitten ze ook niet te wachten op meer dieren.

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter, we hebben het heel nadrukkelijk over gebieden en niet over locaties, want anders kunnen we daar misverstanden over krijgen. Dus het gaat niet om individuele bedrijven, maar om grotere gebieden. En hoe die mensen daar op reageren, die zijn ook onderdeel van de dialoog. Want we voeren de dialoog in vier gebieden, waaronder ook het West-Brabantse, waar nu nog de minst intensieve veehouderij is. Dus die mensen zijn betrokken en weten ook wat er in de andere gebieden speelt. Dus dat managet zichzelf.

De **voorzitter**: Ik wil de gedeputeerde vragen verder te gaan met haar betoog.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Goed. Na deze inleidende beschouwingen van de twee hete aardappels en waarom we dat aan elkaar hebben gekoppeld, zal ik eerst ingaan op mest, dan op dieren aantallen en ten slotte op het proces. Wij hebben een perspectief geschetst voor mestbewerking dat u moet zien als een stip op de horizon. Niet iets wat morgen of overmorgen wordt ingevoerd en op dat moment voor iedereen verplicht wordt. Dat betekent ook dat die tijdslijn voor de investeringen nader uitgewerkt zal worden in de dialoog.

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal? De gedeputeerde heeft het woord.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Daar hebben we voldoende deskundige mensen voor aan tafel zitten, om te schetsen welk perspectief daarin haalbaar is. En als we daarbij zeggen dat er geen onbewerkte mest opgeslagen moet worden, dan bedoelen we natuurlijk niet dat dat letterlijk direct bij het dier afgevangen moet worden. Maar om even te illustreren wat de voordelen zijn om mest niet langer dan een dag onder de stal te laten staan. Ik was laatst bij een grote melkveehouder, overigens in Zuid-Holland, maar ik neem aan dat de Brabantse melkveehouders daar niet anders in zijn, die stopte zijn dagverse mest in een monovergister. Daardoor haalde hij uit een eenheid mest geen 25 eenheden methaan, maar 40 eenheden methaan. Dus er komen 25 eenheden methaan uit als het oude mest is. Die 15 eenheden methaan verschil gaan nu gewoon zo de lucht in. En methaan is een 21 keer sterker broeikasgas dan CO₂. Vandaar dat wij zeggen: probeer die mest zo snel mogelijk in de eerste bewerkingsstap te zetten om die stabiel te krijgen. Dan iets over de gezondheidsaspecten. Die zijn tot op zekere hoogte wel te toetsen. Want op zijn minst vanuit logische redeneringen kun je aangeven wat voor technieken risicovol zijn en wat voor technieken minder risicovol zijn. Daar ligt ook al een hele analyse onder bij het verslag van de dialoog. Daar gaat overigens het Veehouderij en Gezondheid Omwonenden (VGO)-onderzoek geen nader licht op bieden, omdat dat over veehouderijen gaat en niet over mestbewerkingslocaties. En als u mij vraagt waarom dat zo laat naar PS gaat: omdat het er simpelweg nog niet is, dus ik kan het u ook nog niet toesturen. Ik zou het graag willen. Ik had graag gehad dat het er al was geweest. Als we het hebben over logistiek goede

locaties, dan is dat de formulering die uit de dialoog is gekomen. Wij hebben als GS aan u nu voorgesteld om dat nader in te perken tot bedrijventerreinen met uitzondering van een aantal plekken waar veehouderijlocaties zo dicht bij elkaar zitten dat het logisch is om het daar in gezamenlijkheid gewoon in het landelijk gebied te bewerken. Welke locaties daarvoor in aanmerking komen, is ook weer een vraag die we aan de dialoog willen meegeven. Bij mestbewerking is het natuurlijk ook van belang inderdaad dat vergunningverlening, toezicht en handhaving goed op orde zijn. Ik zou willen bestrijden dat wij daar nu niet goed op letten. Want de situaties die zijn aangehaald, daar zit vaak op het moment al volop handhaving vanuit de provincie op en op het moment dat wij daar bevoegd gezag zijn, dan laten we dat absoluut niet versloffen. Er is ook door meerdere fracties de vraag gesteld hoeveel mest we kwijt kunnen in de ons omringende landen, wat de mestafzetmarkt is en wat de businesscase daaronder is. De businesscase is primair aan de bedrijven. Die hebben nu de keus: mest op het land uitrijden. Als je het land niet hebt, moet je het naar een ander brengen. Dat is transportafstand en die ander wil er vaak nog geld bij hebben ook. Of je moet het naar het buitenland brengen en dat zijn kosten die voor de boer zijn. Op dit moment hebben wij niet de indruk dat mest bewerken een duurdere methodiek is dan mest op een andere manier afgezet krijgen. Nog los van de wettelijke verplichting die onder mestbewerking ligt. Even kijken. Om even in te gaan op het tempo maken en de voortvarendheid. Ik zie een interruptie.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter, het is een nuchter en eigenlijk ook terecht antwoord op vraag over de businesscase. Toch wil ik nog een aanvullende vraag stellen. De gedeputeerde verdiept zich heel erg in de technieken momenteel en weet ongeveer wat voor materialen er uit de mestverwerkende installaties in Brabant komen. Het percentage mest dat verwerkt moet worden vanuit regelgeving wordt steeds meer. Dat is een bepaalde hoeveelheid van een bepaalde kwaliteit. Zit de markt, in het buitenland met name, daar nu op te wachten?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Dat is een heel goede vraag. Overigens heeft het LEI recent verkend wat de afzetmarkt voor mest is. Een van de grote dilemma's, en dat wordt breder ook onderkend, is dat mestbewerking nu vaak gericht is op: hoe raak ik mijn product kwijt? En niet op: hoe produceer ik iets waar de akkerbouw op zit te wachten? Dat is een verandering in denken die nodig is. Juist door die mestbewerkingsstappen kun je ook zorgen dat de NPK-verhoudingen in organisch stoffen zo zijn dat ze, afhankelijk van aan wie je levert, ook goed toepasbaar zijn op het land.

De **voorzitter**: Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Zou het LEI-rapport misschien ook aan ons toegezonden kunnen worden?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter, ik weet niet zeker in wat voor rapportvorm het nu al beschikbaar is. Maar als het er is zenden we het aan u toe en we betrekken het in ieder geval ook in het vervolg van de dialoog.

Even kijken. Dan nog iets over de voortvarendheid in de locaties voor mestbewerking. We hebben als college behoorlijk regie genomen op MACE. Daarbij wil ik bestrijden dat er nog veel onduidelijk is. Er zijn erg veel technieken van mestbewerking. Het feit dat ze misschien nog nooit zijn uitgeprobeerd in de vorm

waarin ze op dat moment in verschillende onderdelen bij elkaar worden gebracht, wil nog niet zeggen dat er daarmee per definitie veel onduidelijk is of veel risico's zijn. Zoals u wellicht in de krant heeft kunnen lezen, hebben we in het geval van MACE in Oss inderdaad een second opinion op het gebied van gezondheid toegezegd.

Dat brengt mij op de vragen over de dieraantallen, voor zover deze nog niet zijn beantwoord. Er zijn drie methodieken voor het sturen op dieraantallen uit de dialoog naar voren gekomen. Wij hebben daar op dit moment heel bewust geen keuze in gemaakt. Of staldering tot grotere bedrijven leidt, dat hoeft volgens mij niet. Juist daar ook zit de kans om de vatproblematiek op te lossen. Natuurlijk zit daar een kostenplaatje bij. Maar juist daar ligt een ontzettend interessante koppeling met wat Rosenthal heeft uitgewerkt. Ik weet niet of het aankomt bij de heer Braspenning, maar bij dezen heeft hij zijn antwoord gekregen.

De regeldruk wordt inderdaad groter door te gaan sturen op dierenaantallen. Tegelijkertijd hebben we heel bewust in het voorstel opgenomen dat we openstaan als college voor manieren om de regelgeving te vereenvoudigen zonder afbreuk te doen aan de doelen die we met de regelgeving hebben. Dat is denk ik ook het moment om de koppeling met Rosenthal iets verder uit te werken. Wij zijn wel degelijk serieus met Rosenthal aan de slag, maar het was de afgelopen maanden erg moeilijk aangezien hij gisteren pas met zijn rapport naar buiten is gekomen. Daarin staat overigens een aantal interessante elementen die wij in Brabant al volop aan het doen zijn. Het mestbeleid zoals wij dat hier nu in gang zetten, is in feite wat Rosenthal ook aanstipt. En dat wat hij over VAPS beschrijft, zijn wij in feite ook al volop aan het voorbereiden. Dus in feite kan Rosenthal zo instromen in de beleidslijnen die wij al hebben vastgelegd in UBA- en VAP-problematiek.

Volgens mij kan ik door naar de opmerkingen die over het proces zijn gemaakt. Ik had al bedankt voor de complimenten, zeker ook richting de deelnemers aan de dialoog. We hadden dit natuurlijk op voorhand kunnen bedenken. Maar als we het dan hier hadden vastgesteld in PS, dan had ik vervolgens iedereen boos gehad in Brabant. Op deze manier hebben mensen met elkaar gesproken. Het past ook bij wat we in ons bestuursakkoord hebben opgeschreven onder Brabant vernieuwt samen. Een vernieuwende manier van werken met veel ruimte voor het gemeenschappelijk ontwikkelen van voornemens en voorstellen.

De **voorzitter**: Interruptie Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ik hoor u zeggen: deze conclusies hadden wij ook kunnen besluiten, maar dan zouden ze boos worden. Dus we gaan nu achterlopen, want we gaan nu weer een verlenging aanvragen. Het niet boos worden vindt u belangrijker dan goed beleid hier maken met ons allen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter, ik vind het belangrijk dat wij hier met elkaar beleid vaststellen dat op draagvlak kan rekenen. Want in dat draagvlak zit ook de snelle voortgang in de uitvoering. We kunnen wel snel iets vaststellen en als we vervolgens twee jaar met elkaar tot aan de Raad van State aan het vechten zijn om het uitgevoerd te krijgen, dan denk ik dat dat langer duurt.

De **voorzitter**: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Draagvlak is zeker belangrijk, maar het heeft ook een maximum. Ik zou willen dat in andere onderwerpen, zoals azc's, ook draagvlak wordt gecreëerd, want dat laat dit college totaal na. Maar tot welk maximum wilt u gaan om draagvlak te creëren? Wanneer houdt het op en zegt u: nu pak ik zelf de handschoen op?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter, het is goed dat de heer Boon dat even aanstipt, want ons voorstel is daar ontzettend helder in. We gaan nog tot half oktober door met de dialoog. Als partijen er dan niet uit zijn, dan hakken wij hier knopen door, dan komen wij als GS met een voorstel dat wij aan u voorleggen.

Ik begrijp ook wel – er zijn ook allerlei zorgen geuit over de voortgang die we maken, ook in die transitie naar de duurzame veehouderij, en of we geen Brabantwet of een pilot in het kader van de Omgevingswet nodig zouden hebben. De gesprekken hierover lopen volop. Juist in de aanpak die we nu schetsen, zitten interessante aanknopingspunten om ook weer met het Rijk door te praten over die pilot voor de Omgevingswet of een pilot in het kader van de Crisis- en herstelwet, dan wel een Brabantwet om zaken voor elkaar te krijgen.

De **voorzitter**: Mag ik de gedeputeerde nog vragen om een helder oordeel over het amendement en de moties?

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Amendement A2, Toezicht en handhaving in mestbeleid, is een beetje een open deur, maar geen bezwaar. Motie M17 ontraden wij, want we hebben juist wel een extra instrument nodig om op dieren aantallen te sturen. Motie M18, geen bezwaar.

De **voorzitter**: Interruptie Boon.

De heer **Boon** (PVV): Voorzitter, ik heb een vraag over het amendement. Op welke wettelijke grondslag gaan we toetsen om deze effecten te toetsen bij bepaalde vergunningen? Wat wordt er vergund? Waarop gaan we toezicht houden en waarop wordt er gehandhaafd? Dat zeggen deze moties mij niet.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter, daarom is het van belang het Statenvoorstel erbij te pakken waar het amendement betrekking op heeft. Dan gaat het over vergunningverlening, toezicht en handhaving op mestbewerkingsinstallaties en alle aspecten die daarbij relevant zijn.

De **voorzitter**: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Nee, akkoord.

De **voorzitter**: Gedeputeerde, gaat u verder. Motie 17 heeft u behandeld. Motie 18.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Motie 18, geen bezwaar. Overigens zien wij dit absoluut niet als een instrument om het college af te rekenen op de mate waarin de dieren aantallen dalen dan wel eventueel stijgen, maar is het een nadrukkelijke vraag die door ZLTO en BMF is gesteld en die ook continu naar voren komt. Het is gewoon van belang om goede cijfers te hebben als we met elkaar discussiëren, want anders creëert iedereen zijn eigen feiten en dan komen we met elkaar er niet uit. Motie M19 is overbodig om een aantal redenen. We hebben in het voorstel staan dat we koplopers in de transitie extra willen faciliteren in regelgeving. Daar mag u de biologische bedrijven ook toe rekenen. In de uitvoeringsagenda Brabantse Agrofood staat al dat wij plussen en minnen van biologische veehouderij versus gangbare veehouderij, of ik moet zeggen: landbouw in brede zin, gaan onderzoeken. En bij de behandeling van de begrotingswijziging

van de uitvoeringsagenda Brabantse Agrofood heb ik u ook de toezegging gedaan te onderzoeken welke factoren van belang zijn om te komen tot biologische bedrijfsvoering.

De **voorzitter**: Deze motie is overbodig en wordt dus...

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Overbodig en dus ontraden.

De **voorzitter**: Oké. De heer Boon, interruptie.

De heer **Boon** (PVV): Ik had een vraag die niet beantwoord is. Wij hebben het nu over de koplopers extra faciliteren. De PVV vraagt: waarom gaan we niet alle kleine gezins- en familiebedrijven faciliteren met die extra mogelijkheden?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter, omdat het niet zo eenvoudig is om te zeggen dat alle ... – dat begint al met de vraag: wat is een gezinsbedrijf en wat vindt u nog een familiebedrijf? Ik kan wel een aantal namen noemen van families in Brabant die volgens mij gewoon tot de megastallen gerekend worden door een gemiddelde Brabander.

De **voorzitter**: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ja, voorzitter. Dan zal ik duidelijk maken: tot 300 MGE willen we dan gaan. Wat kunnen wij nu doen voor die kleine bedrijven die zo onder druk staan? En wilt u die ook meenemen samen met de koplopers in de transitie?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. Daarover staat in het Statenvoorstel dat wij juist dat faciliteren in regelgeving voor koplopers en dergelijke heel graag ook in de dialoog aan de orde stellen, omdat dit soort onderwerpen juist vanuit de dialoog is aangedragen en daarom ook in het Statenvoorstel zijn geland.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, een vraag over M18. Die ging over de monitoring van het aantal dieren. Er wordt gevraagd om gemeente- en omgevingsdiensten te vragen hieraan mee te werken. Eigenlijk wil ik de gedeputeerde ook vragen of zij richting het Rijk wil vragen of zij mee wil werken, want de exacte aantallen per bedrijf...

De **voorzitter**: Ze heeft de motie ontraden, dus ik weet niet in hoeverre dat nog relevant is. O, geen bezwaar. Excuus.

De heer **Van der Wel** (PvdD): U had geen bezwaar. Ik zou willen vragen aan de gedeputeerde in het licht van deze motie om ook het Rijk te vragen, want zij hebben de exacte gegevens. Want hier gaat het waarschijnlijk om de stand veehouderijbedrijven. Die wijkt best enorm af van de aantallen die werkelijk op locatie zijn. Gaat u ook het Rijk vragen om mee te werken?

De **voorzitter**: De vraag is helder. De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter, het Rijk doet één keer per jaar tellingen, de zogenaamde metellingen. Dus dat lukt in ieder geval niet halfjaarlijks. Die metellingen worden ook gewoon openbaar. Dus in die zin hoef ik het Rijk dat niet te vragen. Wat ik wel aan het Rijk moet vragen en ook al heb gevraagd: die metellingen zijn op bedrijfsniveau en een bedrijf kan meerdere locaties hebben en een bedrijf kan goed in Brabant gevestigd zijn en het grootste gedeelte van zijn locaties in Limburg hebben, dus wij hebben aan het Rijk gevraagd: kunt u die metellingen op locatieniveau beschikbaar stellen in plaats van op bedrijfsniveau? Die informatie hebben ze, maar het is de vraag hoe zich dat verhoudt tot privacywetgeving en dergelijke. Dus ja, dat hebben we in feite al gedaan en dat doen we net zo lang totdat we ze krijgen. Voorzitter, ik zou willen afsluiten met een soort toezegging over de aandachtspunten die ik in ieder geval meeneem voor het vervolg. Dat zijn er drie. Voor het vervolg van de dialoog heb ik uit de behandeling opgepikt dat we aandacht moeten hebben voor uitvoerbare tijdslijnen voor de hele verandering in hoe we met mest omgaan. Dus de eerste stap verwerking met verse mest et cetera en het kostenplaatje dat daarbij hoort. Aandachtspunt, de afzetmarkten voor mest, om dat inzichtelijk te maken. En een aandachtspunt: hoe we met biologische veehouderij omgaan, omdat dat anders is dan gangbaar in een aantal aspecten en in een aantal andere aspecten niet. Dus wij zullen dat ook in de dialoog als een aparte categorie behandelen, zodat u daar ook duidelijkheid over krijgt, van hoe we met biologische veehouderij omgaan in het kader van het mestbeleid. Volgens mij heb ik daarmee alles behandeld.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor de vlotte beantwoording. De moties en amendementen zijn van commentaar voorzien. Dan geef ik nu in overweging of er een tweede termijn gewenst is en of die meteen kan worden ingezet. Geen behoefte aan een korte schorsing? Dan gaan we meteen door.

Ik zie dat de heer Bollen een tweede termijn wil. Die krijgt hij, maar ik was nog niet klaar met mijn zin. Ik wil u oproepen om, op het moment dat er sprake is van een motie of amendement, dat die snel hier worden ingediend, zodat we ze snel kunnen kopiëren.

Er wordt een schorsing gevraagd? Twee minuten, drie minuten? Drie minuten schorsing.

De vergadering wordt drie minuten geschorst.

De **voorzitter**: Dames en heren, ik heropen de vergadering en geef ruimte voor een tweede termijn.

Aan de orde is de tweede termijn. Ik verzoek u nogmaals nadrukkelijk om eventuele moties en amendementen snel in te dienen, zodat de vergadering geen verdere vertraging oploopt. Het woord is aan de heer Bollen. Graag een korte en krachtige tweede termijn, gelet op het feit dat het al over elven is. De heer Bollen.

De heer **Bollen** (VVD): Voorzitter, dank u wel. Ik onderschrijf dat, we zijn al ver in de tijd. Ik constateer met tweemaal een toezegging van de gedeputeerde dat er geen beperkingen zitten in het verder voeren van de dialoog en dat er dus met vrijheid en de term 'daar waar nodig' over dit punt wordt gesproken. Daar ben ik tevreden mee. Een amendement dat voorligt, dat al ingeleverd is, hoe sympathiek het ook mag zijn, vind ik dan ook niet gepast om in deze fase te steunen. Die dialoog moet op een vrije manier verder kunnen.

De **voorzitter**: Over welk amendement heeft u het dan?

De heer **Bollen** (VVD): Amendement A2, een amendement dat al is ingediend. Ik mag daarbij spreken namens de hele coalitie, voorzitter. Om die reden kunnen we daar in deze fase niet in meegaan. Het is niet

noodzakelijk en we willen de dialoog alle vrijheid geven, zoals de gedeputeerde ook heeft toegezegd, om welke uitkomst dan ook te bewerkstelligen.

De **voorzitter**: Interruptie Kuijken.

De heer **Kuijken** (CDA): Kunt u mij uitleggen hoe het uitwerken van een juridisch voorstel tot krimp van de veestapel meer vrijheid geeft dan het voorstel niet uitwerken?

De **voorzitter**: De heer Bollen.

De heer **Bollen** (VVD): De gedeputeerde heeft mij bij twee toezeggingen beloofd dat de uitkomst van de juridische krimp of afname of wat het dan ook mag zijn, alle vrijheid heeft. Ik hoor dat dat ook geen afname kan zijn. Dus het ei is nog niet gelegd. Collega Meijer heeft een heel mooi paasverhaal gehouden. Wat dat betreft is dat volgens mij van toepassing.

De **voorzitter**: De heer Kuijken. Het past wel bij een paasei zou ik zeggen, maar goed.

De heer **Kuijken** (CDA): Ja, ik ben al uit het ei. Het beantwoordt mijn vraag niet, want ik snap nog steeds niet waarom dat dan nodig is. Als je echt de vrijheid geeft dan stuur je niet bij voorbaat – dat zou de VVD aan moeten trekken – op zo een juridisch instrument. Je laat het dan meteen boven de markt hangen en het kan ook ontzettend veel wrevel opwekken bij verschillende partners, dat snapt u ook. Dus u maakt de discussie minder vrij in plaats van vrijer.

De **voorzitter**: Dat is een herhaling van uw vraag. De heer Bollen.

De heer **Bollen** (VVD): Ook ik kan mijn eigen woorden herhalen. Op dit moment, met de toezeggingen die de gedeputeerde heeft gedaan, dat men vrij kan spreken over welke uitkomst dan ook, is wat mij betreft dat even niet meer van toepassing. Ik lees de onderliggende stukken aan het stuk dat vandaag voorligt, dus de uitkomst van de dialoog, dat wordt daar waar nodig regelmatig gebruikt. Daar staat het wat mij betreft juist in. Dat geeft nog alle ruimte, alle kansen. Die juridische aanpak zie ik straks in het voorstel op het einde van het jaar wel.

De **voorzitter**: De discussie wordt nu herhaald. De heer Bollen, vervolgt u uw betoog.

De heer **Bollen** (VVD): Voorzitter, daarmee kan ik mijn betoog afronden en het kort houden. Zoals gezegd, ik spreek namens de coalitiepartners. Wij zien verder af van een tweede termijn.

De **voorzitter**: Betekent dat dat ik met uw instemming doorga naar de fractie van de... Nee, want u sprak namens de coalitie, zei u? Op dit punt alleen maar? Oké. Excuus. Het was een mooie introductie van een nieuwe formule, wilde ik net zeggen, om de groeperingen samen te laten spreken. Nu de heer Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): Ik moet zeggen dat ik bijzonder veel waardering heb voor hoe u zich hier nu weer uit redt, voorzitter. Want ik dacht: er is op een avond ineens weer veel veranderd. Maar goed, het kan verkeren.

Voorzitter, we hebben nog een amendement ingediend. Daar staat geen titel boven. Dat is amendement blanco. Dat heeft ook een reden.

Amendement 3

”Provinciale Straten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 24 juni 2016, behandelend
Statenvoorstel 50/16 Brabants mestbeleid;

besluiten dat:

- Besluit 2d uit het voorstel wordt geschrapt om het platform de maximale ruimte geven.

CDA, Ton Braspenning

CU/SGP, Hermen Vreugdenhil

PVV, Maikel Boon

Lokaal Brabant, Jan Heijman”

De **voorzitter**: Amendement 3.

De heer **Braspenning** (CDA): Wij willen ook de commissie daar blanco in laten gaan, in de discussie over dierenaantallen. Het amendement benadrukt nog eens een keer om dat punt 2d eruit te halen en die commissie gewoon alle vrijheid te geven om daar iets over te kunnen vertellen. Dat staat in totale tegenstelling tot wat ik nu aan twee kanten hoor. Ik hoor de heer Bollen van de VVD zeggen: ik hoor dat het ook geen krimp kan zijn. Als dat zo is, dan zou ik dat graag herhaald willen zien door de gedeputeerde, want volgens mij heeft zij juist gezegd dat er echt een juridisch instrument nodig is in Brabant. Dat brengt mij bij mijn laatste vraag en dat is de commissie-Rosenthal. Ik vind het werkelijk aanmatigend dat u zegt: laat zij zich maar bij ons aansluiten. Je hebt daar het ministerie van EZ, de banken, de sector zelf, verenigd in de producentenorganisatie varkenshouderij. Je hebt wat dat betreft een podium waar je echt zaken kunt doen. Je kunt kennis bij elkaar leggen, je kunt geld bij elkaar leggen en je kunt ook nog een keer een aantal doelstellingen samen voor elkaar zien te krijgen. Nee, zeggen we dan, we gaan het als Brabant zelf doen, met Brabant Quality. Voor mij is dat werkelijk onbestaanbaar. Ik ben bang dat het fresco dat u geschilderd heeft, uiteindelijk een fiasco wordt.

De **voorzitter**: Ik kom dan nu bij de fractie van de PVV.

De heer **Boon** (PVV): Voorzitter, laat ik beginnen met een nieuwe vraag. Gelet op het Statenvoorstel, in hoeverre mag de provincie überhaupt nadere regels stellen in de vergunningverlening van mestbewerkingsinstallaties, specifiek ten aanzien van gezondheidsaspecten? Is dit juridisch op voorhand al bekeken of zijn dit alleen weer natuurregels? Daar willen we graag antwoord op hebben. En dan wil ik terugkomen op mijn eerste termijn. Zoals bekend nemen we het op voor de kleine gezins- en familieboeren. We hebben gevraagd naar de motie Graus die het kabinet verzoekt tot een beter en eerlijker verdienmodel te komen voor boeren, hoe ver staat het daarmee? Is Brabant daarbij betrokken? Wij willen dat het verdienmodel beter wordt voor de boeren. Als boeren een beter verdienmodel hebben, hoeven ze niet uit te breiden en hebben ze minder mest. Zo lossen we het op.

We hebben ook gevraagd naar de stalbranden. Daar willen we toch even een kort antwoord op hebben. En we willen nogmaals benadrukken: stimuleer niet alleen de koplopers in de transitie. Want er zijn kleinere gezins- en familiebedrijven die het hartstikke goed doen, maar die geen koploper kunnen zijn, die moeite hebben de eindjes aan elkaar te knopen. Laten we die mensen ook een beetje lucht geven. Als we die lucht kunnen geven door extra faciliteiten aan te bieden of door de vermindering van regeldruk, laten we dat doen en laten we niet alleen die paar koplopers doen. Voorzitter, tot zover.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Boon. Dan ga ik naar de fractie van GroenLinks. Als ik het goed begrepen heb dat de coalitie gesproken heeft, dan is volgende in rij mevrouw Roijackers. U heeft het woord.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Dank u wel, voorzitter. Op een aantal van onze vragen hebben wij goede en heldere antwoorden gekregen. Dank daarvoor. Ons is ook duidelijk dat we er nog lang niet zijn. Het belangrijkste gaat nu gebeuren. Het belangrijkste gaat gebeuren in de dialoog. Vanaf nu worden met elkaar de echte dilemma's besproken. De hete aardappels kunnen niet meer verder gerold worden. Het komt er nu echt op aan. Ik vermoed dat wij in oktober ook een spannende discussie met elkaar aangaan. In dat licht vind ik het buitengewoon jammer, en ik vind het ook wat verwonderlijk dat de VVD het namens de hele coalitie doet, dat er negatief geadviseerd wordt over het amendement Toezicht en handhaving in mestbeleid vanuit de coalitie, terwijl hij vanuit GS geen bezwaar krijgt. Dat is zo jammer, omdat juist de dialoogpartners heel breed hebben gevraagd om een kader hierin en hebben gevraagd om dit op te nemen, nu al. Dus wij gaan nogmaals vragen aan de mede-Statenvollederen om eens te overwegen of jullie dit toch niet willen steunen, mede omdat toezicht en handhaving op andere momenten zoveel besproken wordt door ons en dat daar ook zoveel gedeelde betrokkenheid bij, en zorg over, is en zowel ecologische als sociale en economische aspecten in zich draagt.

Prettig dat wij de uitwerking van het mestbeleid breed gaan monitoren, zoals ons ook gevraagd is door dialoogpartners. Ik wil het ook echt nog even hebben over de biologische boeren. Ja, we hebben een toezegging gekregen dat wij het in het najaar met elkaar daarover gaan hebben. Die hebben we al eerder gekregen naar aanleiding van een eerdere motie. Maar wij zouden het ongelooflijk jammer vinden dat op dit moment er niet gekeken wordt naar de kans die er is voor biologische, agro-ecologische boeren, natuurboeren of hoe ze zich ook noemen; daar kun je ook marketing omheen bedenken. Waarom ook niet, de kans die er nu ligt, juist binnen het mestbeleid, om te kijken naar die boeren, waar we er in Brabant veel te weinig van hebben. Kijk je naar Flevoland, daar heb je er veel meer. Friesland heeft er al veel meer. Wij lopen als landbouwprovincie achter met natuurvriendelijk boeren. Het is een kans om daarmee van onze mestoverschotten af te komen, van een hoop van de problematiek waar veel spanning op staat en het is een kans, en dat hebben we ook al eerder besproken, om vaart te maken met ons Brabants natuurnetwerk, onze ecologische verbindingzones en ook daarin vaart te krijgen. Dus, mede-Statenvollederen, neem hem even in overweging in brede zin.

De **voorzitter**: Interruptie de heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Voorzitter, sorry dat ik het woord gebruik, maar ik vind het een beetje hypocriet van GroenLinks. Onze boeren hebben het ontzettend moeilijk. Maar nog een paar maanden geleden, rond maart, april, hebben jullie volgens mij volop geroepen om een grote kippenfabriek uit Oekraïne met de meest verschrikkelijke omstandigheden binnen te laten. En nu wilt u voor de boeren opkomen hier in Brabant?

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ik herinner mij niet dat het Oekraïne-referendum ging over de kippenfabrieken uit Oekraïne. Ik weet dat het er onderdeel van uitmaakt. Overigens, even een inkijsje in onze partij. Ik heb daar mijn partij ook wel intern op bevraagd. Het antwoord is natuurlijk: hier ligt geen GroenLinks-referendumvraag voor. Hier ligt een andere vraag voor. Ik persoonlijk vind dat een verschrikkelijke ontwikkeling.

De **voorzitter**: De heer Braspenning op de valreep.

De heer **Braspenning** (CDA): Voorzitter, ik heb even getwijfeld. Ik heb eigenlijk geen vraag, maar ik wil wel even een opmerking maken. U heeft een gloedvol betoog en dan draaft u af en toe een beetje door. Dat biologische, dat ben ik helemaal met u eens, laten we dat proberen te ondersteunen. Maar het is geen oplossing voor alles. Ik hoor u ook dingen roepen over mest, waarvan ik denk: dat moet allemaal nog maar bewezen worden, dat biologisch daar beter in is.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers tot slot.

Mevrouw **Roijackers** (GL): De eisen ten aanzien van biologisch zijn ongelooflijk streng, ook over hoe er met mest wordt omgegaan. Ook al heel lang. Er wordt binnen het Europees Parlement ook steeds weer gediscussieerd – dat is een van de redenen waarom die omschakeling zo lastig is. Dus het heeft zich allang bewezen. En het is een succes en dat gunnen wij zoveel mogelijk agrarische ondernemers.

De **voorzitter**: Dank, mevrouw Roijackers, voor uw bijdrage. De fractie 50PLUS ziet af van een bijdrage. De fractie van de Partij voor de Dieren, Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter, de gedeputeerde heeft het wel genoemd, over controle en handhaving en het amendement ligt ook voor. Maar de vraag is dan wel, als het amendement het eventueel niet haalt – we hebben hier een stuk over mestbeleid, dat gaat over mestfabrieken, zoals wij het dan maar noemen. En er is toch ook sprake van dat controle en handhaving, bij de koopregisters in ieder geval, veel problemen opleveren met het bijmengen van stoffen, dingen die verdwijnen. De commissie Deskundigen Meststoffenwet zegt ook dat de uitvoerende instanties beter moeten afstemmen op controle en handhaving. Dus mijn vraag is ook, als de provincie de koers gaat voeren van mestfabrieken, neemt zij dan ook de verantwoordelijkheid om die controle en handhaving dan beter vorm te geven of gaat ze daar beter op letten? Dat we dadelijk niet allerlei fabrieken hebben, waar wij niet voor zijn, maar dat dan door druk in de uitvoering bij de RUD's of bij de gemeente, dat we dan dat probleem van bijmengen...

De **voorzitter**: Uw punt is duidelijk, tempo in uw betoog.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja? Prima. Het tweede punt is, in het stuk staat dat we kringlopen sluiten op West-Europese schaal. Mijn vraag is: heeft het college dan in beeld hoeveel dieren er dan in Brabant bij zijn? Want kringlopen sluiten, zoals mevrouw Roijackers zei, bijvoorbeeld biologisch, dat is dus ook de import van soja verminderen naar nul wat ons betreft en dus dan het voer uit West-Europa halen. Maar wat betekent dat dan voor die veestapel? Is daar over nagedacht? Want ik vind het een mooi statement, maar als het alleen maar betekent soja importeren en mest naar Frankrijk, dan zie ik niet in hoe dat dan bijdraagt aan het sluiten van kringlopen, maar ook nog eens aan de problematiek in bijvoorbeeld Zuid-Amerika. Als laatste punt, mevrouw Roijackers, biologisch, ik ben het helemaal met u eens dat daar meer aandacht voor moet zijn. De gedeputeerde geeft dat ook aan. Zou de gedeputeerde misschien kunnen kijken of we die nieuwe ondernemers die willen starten, want er is een groeiende markt, in contact kunnen brengen met de bestaande ondernemers? Dat we daar wat meer inspanning doen om die verschillende mensen bij elkaar te brengen. Dus ondernemers die welvarend bezig zijn met het biologisch bedrijf, om die met die nieuwe mensen in contact te brengen. Dat is misschien ook wat het CDA graag zou willen, dat die startende ondernemers de kans krijgen om met die huidige ondernemers te praten.

De **voorzitter**: Uw punt is duidelijk. De heer Vreugdenhil van de ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, heel kort één punt. Ik sluit mij aan bij de woorden van de heer Braspenning. Zijn eerste punt waarin hij aangaf waarom we tot het amendement gekomen zijn. Wij vinden het onverstandig om nu al dit element hierin op te nemen, wetende hoe precair die discussie is, zowel hier in de Staten, maar zeker ook in de samenleving, en temeer omdat dit verder gaat dan wat er in het verslag afgesproken is en daarom ook overbodig, onnodig eigenlijk, is om de discussie hiermee nu te belasten. Dus wij zullen ook niet voor stemmen om punt 2d in dit besluit te steunen. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank, de heer Vreugdenhil. Ik kijk naar de gedeputeerde of zij in staat en bereid is om meteen de beantwoording ter hand te nemen. Dat is zij. Zij heeft het woord. Nog een oordeel over het nieuwe amendement 3, maar dat spreekt voor zich. De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Dank u wel, voorzitter. Misschien om even met het amendement te beginnen. Het is van wezenlijk belang dat punt 2d erin blijft staan. Want het gaat juist om die twee hete aardappels. En als we nu wel over de kant van mest uitspraken doen en niet bevestigen dat de lijnen die uit de dialoog zijn gekomen rondom de dieren aantallen, dat wij die steunen, dan sturen wij in feite de dialoog met een kluitje in het riet. Ik heb geprobeerd om uit te leggen in de eerste termijn dat wij niet verder gaan dan het verslag. Dat we juist hebben geprobeerd om het op een hoger abstractieniveau te beschrijven en dat dat verkeerd geïnterpreteerd kan worden. Dus dat heb ik ook nader geduid. Juist dat er ruimte is voor dat maatwerk, dat dat op plekken kan leiden tot stand still of tot krimp, maar dat er ook op andere plekken nog ruimte is voor groei en dat dat juist aan de dialoog is om dat met elkaar nader uit te werken. Dus amendement 3 wil ik ten sterkste ontraden.

Dan nog even ingaand op Rosenthal. Ik wil daar nog twee dingen over zeggen. Wij hebben in de dialogen eigenlijk zo ongeveer iedereen aan tafel gehad, met uitzondering van de retail. In Rosenthal zaten drie partijen aan tafel: het ministerie van EZ, de Rabobank en de POV. Dat betekent dat er dus een heel aantal partijen niet aan tafel zat. Dus enige zelfverzekerdheid in de koers die wij kiezen, die past ons volgens mij wel. Dat wil niet zeggen dat wij met Rosenthal niet het gesprek aangaan. Sterker nog, wij willen dat graag met de vier varkensrijke provincies doen uit Nederland, zodat we juist in die gezamenlijkheid de verbinding zoeken en voorkomen dat Rosenthal vier afzonderlijke provincies af moet gaan.

De regels die we willen stellen op het gebied van gezondheid aan mestbewerkingsinstallaties, dat was een vraag van de PVV. Dat zijn bepaald geen natuurregels. Dat gaat over de gezondheid van mensen. Zijn die handhaafbaar? Dat zal moeten blijken afhankelijk van het type regels dat we stellen. Tegelijkertijd durf ik mij hier op het standpunt te stellen dat zelfs als we twijfelen over die handhaafbaarheid, dat wij daar wel voor gaan. Want wij laten niet sollen met de gezondheid van de Brabanders.

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Met de gezondheid van de Brabanders moeten wij zeker niet willen sollen, maar ik vraag mij af in hoeverre hier een realistisch plaatje wordt geschetst. In hoeverre heeft de provincie bevoegdheden? Is er een wettelijke grondslag om bij vergunningverlening nadere regels op te leggen, zeker ten aanzien van de volksgezondheid op dit vlak? En waarop toetst u? Als het op basis van NB-wetgeving is, en natuurbeschermingswet, ammoniakuitstoot, dan kunt u daar geen gezondheidsregels aan koppelen. Wat is de basis?

De **voorzitter**: De vraag is helder. De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter, we toetsen op gezondheid.

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal? De gedeputeerde heeft het woord.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Zoals u wellicht heeft gelezen in een recent rapport van de RIVM kan ammoniak leiden tot secundaire fijnstof en heeft het dus wel degelijk een effect op de gezondheid van mensen. Wij zullen vanuit het gezondheidsperspectief toetsen. We zullen een aantal zaken heel helder kunnen toetsen omdat daar heldere kaders voor zijn. Neem geur, neem geluid en zo kan ik er nog een aantal noemen. Maar als het om microbiële zaken gaat, om endotoxine, dan zal het een stukje ingewikkelder worden. Tegelijkertijd hebben we wel een bepaalde vrijheid om voorschriften in vergunningen op te nemen. Dat is ook een kwestie van nadere detaillering. Dus dat is ook een opdracht die we heel bewust aan de dialoog meegeven.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): In alle scherpste, is het de bedoeling om die toetsing te laten plaatsvinden op basis van natuurbeschermingswetvergunningen of op andere vergunningen? Want daar wil ik wel duidelijkheid over hebben.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter, gezondheid gaat over gezondheid en mestbewerkingsinstallaties moeten ook worden getoetst op de natuurbeschermingswet, zoals elke activiteit waarbij stikstof vrij kan komen.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Met gezondheid als ons grootste goed en een vermoeden van onze kant dat ons amendement het zo meteen niet zal gaan redden, wil ik de gedeputeerde dit vragen naar aanleiding van wat ze net zegt. De spontane naleving van veel vergunningen blijkt niet heel hoog te zijn tot nu toe in Brabant, dat weten we uit de jaarstukken. We hebben de gemeenten en de omgevingsdiensten nodig om heel goed toe te zien op emissies vanuit mestverwerkende installaties. Gaat GS een extra inspanning leveren om toezicht en handhaving hieromtrent goed te laten zijn in Brabant?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter, de omgevingsdiensten doen wat wij hun vragen. Dus in die zin is die eenvoudig. Wij realiseren ons heel goed dat er grote zorgen zijn bij Brabanders als het gaat om mestbewerkingsinstallaties en dat dat dus zeker in het begin van zo'n installatie extra aandacht verdient vanuit toezicht om te kijken of inderdaad alles in orde is. Dat begint al bij de vergunningvoorschriften, om die zo te hebben dat dat proces eigenlijk al bijna niet meer mis zou kunnen gaan, en vervolgens bij het toezicht om er ook op toe te zien dat die regels worden nageleefd.

De **voorzitter**: Ja, de gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Dan had ik een vraag over het verdienmodel van de boeren en de motie Graus en hoe het met die uitvoering staat. Ik denk dat u die vraag het beste aan het ministerie kunt stellen. Ik kan uitweiden over het verdienmodel van de boeren en dat wij juist proberen om tot differentiatie van

producten te komen, tot ketenafspraken, dat we daarin ook bijvoorbeeld vanuit onze uitvoeringsagenda Brabant Agrofood met Translab een aantal partijen steunen die juist op andere ketens, andere wegen zitten, om dat verdienmodel te verbreden. Maar volgens mij ga ik dan ver buiten het mestbeleid.

De **voorzitter**: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Voorzitter, we nemen inderdaad een stapje buiten het mestbeleid, maar in feite keren we daar ook weer terug. Is de gedeputeerde dan misschien wel bereid om bij de uitwerking van die motie eventueel betrokken te raken en daarnaar te informeren?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter, ik ben best bereid daarnaar te informeren. Maar ik weet niet of wij als Brabant nog meer betrokken moeten raken dan wij al zijn met het aanzwengelen van discussies over de kip van morgen, met het aanzwengelen van allerlei ketenafspraken, met het aanzwengelen van allerlei nieuwe concepten en verdienmodellen. Dat is ook genoeglijk bij het ministerie bekend, dat wij aan dit soort zaken werken.

De **voorzitter**: De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Ik neem het toch aan als een lichte toezegging dat de gedeputeerde zich ervoor in gaat zetten. Ik denk dat onze boeren die steun ook wel echt kunnen verdienen, want dit is het probleem waar we nu over praten.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter, wij zetten ons daar al volop voor in. Maar uiteindelijk kiezen de boeren heel bewust voor een liberaal marktmodel. Daarbij hoort concurrentie en daarbij hoort ook dat we dus niet gaan regelen dat elke boer een goed inkomen heeft. Dat is niet hetzelfde als dat we daar niet aan bij willen dragen, maar het is niet onze primaire verantwoordelijkheid. Het is primair de verantwoordelijkheid van de ondernemer en dat wil ik toch ook wel even op die manier neergezet hebben. Misschien kan ik dan nog even terugkomen op Rosenthal. Want het rapport Vitale varkenshouderij onderschrijft dat in feite. Daar zeggen de varkensboeren: goh, als wij een beter verdienmodel willen hebben, dan moeten we gaan samenwerken. Dat is echt een heel sterk punt in dat rapport. Even kijken. Ik had al een aantal keren iets gezegd over...

De **voorzitter**: Interruptie Kuijken.

De heer **Kuijken** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Nu haalt u weer het rapport aan, maar één ding is mij nog niet helemaal duidelijk. In uw eerste termijn zei u: het staat deze commissie vrij om zich bij ons aan te sluiten. Dat vond ik een vrij frappante uitspraak. Want het gaat hier over de Rabobank die 200 miljoen investeert, het ministerie van EZ en de POV, Producenten Organisatie Varkenshouderij. Wat gaat u nu doen? Gaat u hen nu uitnodigen om bij ons aan te sluiten? Gaan wij bij hen aansluiten? Of gaan we nu parallel twee dingen volledig naast elkaar doen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde. De vraag is duidelijk.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter, dat zal verschillen van onderdeel tot onderdeel. Daar waar de varkenssector krachten bundelt, daar bundelen zij zelf die krachten. Daar waar het gaat om ons mestbeleid, denk ik dat wij een stap verder zijn dan dat het rapport Rosenthal op dit moment is en dat zij juist heel veel kunnen hebben aan de lijnen die wij al hebben uitgewerkt. Op andere punten zie je dat die lijnen juist heel logisch samenkomen en dat het goed is om samen op te trekken. Dus het is volgens mij niet een kwestie van: bepaalt de één of bepaalt de ander, maar het is een kwestie van met elkaar in gesprek gaan om ook te erkennen wat de één en wat de ander al meer of beter heeft uitgewerkt en waar de kracht zit van de één en de kracht van de ander. Want de kracht van het bundelen van de sector, dat zit bij Rosenthal. Dat zit niet in ons mestbeleid. Tegelijkertijd, de kracht van snappen hoe de ingewikkelde Brabantse situatie is en dat je daarbij juist bijvoorbeeld de burgers heel nadrukkelijk moet betrekken, dat zit in onze aanpak en dat zit op dit moment nog niet in de aanpak Rosenthal.

De **voorzitter**: De heer Kuijken.

De heer **Kuijken** (CDA): Hoe gaat u ons informeren welke delen u zelf op gaat trekken en waar u deels met deze commissie Rosenthal op gaat trekken? Ik heb daar veel behoefte aan om daar meer over te weten.

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Ik zou hem niet zo zwart-wit weg willen zetten, maar de essentie van uw vraag is: hoe gaat u ons informeren? In ieder geval op het moment dat het mestbeleid weer voorligt. Wellicht is daar tussentijds reden toe, maar ik kan op dit moment niet voorspellen in welk tempo wij de gesprekken met Rosenthal zullen gaan voeren en wanneer er iets aan u te melden is. Dat brengt mij overigens nog wel, over timing gesproken, op een punt dat de PvdA in de eerste termijn heeft ingebracht. De dialogen lopen tot half oktober. Dat betekent niet dat wij half oktober een voorstel naar u sturen, want de uitkomst van de dialogen moet worden uitgewerkt in een Statenvoorstel en daar gaat tijd overheen.

Nog een vraag van de Partij voor de Dieren: wat betekent kringlopen sluiten? Dat is een punt dat wij in de marge van de mestdialoog wel even inzichtelijk willen maken. Waar praat je over als je een kringloop sluit op een bedrijf, op Brabantse schaal en op Noordwest-Europese schaal? Want in feite hebben we nooit onderbouwd hoeveel vee je dan nog zou kunnen houden. Dat inzichtelijk maken, dat willen we graag gaan doen, zodat we ook allemaal weten wat we zeggen als we iets zeggen over kringlopen sluiten. En het koppelen van nieuwe en bestaande biologische boeren, dat was een vraag van de Partij voor de Dieren. ZLTO heeft vakgroepen, in ieder geval biologische melkveehouderij. Volgens mij is daar prima in voorzien en hoeven wij dat als provincie niet dunnetjes over te gaan doen, want dat kan alleen maar tot veel verwarring leiden. Ik weet niet of ik nog even iets moet zeggen over co-vergisting. Ik snap de zorgen van de heer Van der Wel en ik weet ook dat niet elk co-product dat er op dit moment ingaat, er in mag gaan. Die verantwoordelijkheid ligt in eerste instantie bij de NVWA om die co-producten te controleren. Ik denk dat het een terecht aandachtspunt is om te kijken of we in die handhaving nog meer kunnen afstemmen.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers, interruptie.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Kan de gedeputeerde checken of de veronderstelling klopt dat binnen de ZLTO die uitwisseling al zo optimaal is op die manier dat boeren die willen omschakelen, daar ook daadwerkelijk vanuit die vakgroep voldoende aan hebben? Dit vraag ik ook omdat ik vanuit boeren zelf hoor dat er nog steeds een ontzettend groot 'do it yourself'-element zit in het hele omschakelen. Terwijl je zou verwachten dat na zoveel jaren van ervaring in omschakeling er veel meer beschikbaar zou moeten zijn.

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter, ik stel voor dat ik de vraag aan ZLTO voorleg om uw Staten te informeren over wat zij op dit moment doen op het gebied van omschakeling in de biologische veehouderij in de zin van kennisoverdracht. Dan krijgt u die informatie gewoon uit de eerste hand. Dank u wel.

De **voorzitter**: Daarmee komt ook de bijdrage van de gedeputeerde in de tweede termijn aan een eind. Een interruptie op de valreep. Sorry, ik had u niet gezien. De heer Boon.

De heer **Boon** (PVV): Mijn excuus dat ik zo laat ben. Maar wat als medio oktober 2016 de voorstellen niet komen en het broze vertrouwen toch geknapt is? Wat gaat de provincie doen en welke maatregelen gaan we dan voorstellen? Wat is de termijn dan?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter, de heer Boon vraagt mij om nu te zeggen wat we half oktober gaan bedenken.

De **voorzitter**: Stelt u de vraag maar even opnieuw.

De heer **Boon** (PVV): Nee, ik vraag: is er een plan B? Stel dat het broze vertrouwen dat is opgebouwd, toch breekt. Het gaat toch over de dieren aantallen mis, er zijn nog veel valkuilen onderweg. Het breekt toch. Wat is het plan B?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter, dat staat in het Statenvoorstel. Op het moment dat men er in de dialoog niet uitkomt, dan zullen wij een voorstel aan uw Staten voorleggen om het mestbeleid en dieren aantallen in de systematiek, zoals we die nu gekoppeld hebben, alsnog met elkaar vast te stellen.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor haar beantwoording. Ik kom dan na een lange vergaderdag toe aan het moment om hier de beraadslagingen te sluiten en zoals u weet, volgt er nog een stemming nu over dit voorstel. Die ga ik nu aankondigen. De beraadslagingen zijn gesloten. De stemming wordt aangekondigd. We wachten even of eventueel aanwezige leden buiten de zaal nog binnen kunnen komen en dan gaan we de stemming aanvangen met de twee amendementen, het voorstel en de drie moties. Wij gaan beginnen met de stemming. Ik breng allereerst in stemming het amendement, eerste indiener GroenLinks, bij u bekend onder amendement 2. De fractie van VVD.

De heer **Bollen** (VVD): Tegen met stemverklaring. Ik heb zojuist in de tweede termijn aangegeven waarom we dit niet steunen. Het amenderen van dit voorstel is op dit punt op dit moment wat ons betreft niet aan de orde.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Braspenning** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Boon** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen met stemverklaring. In aanvulling op de VVD vinden wij het wel sympathiek om dit aandachtspunt toe te voegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Tegen met stemverklaring. Inhoudelijk, inderdaad, maar in deze fase van de dialoog geen aanpassingen van de tekst.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Het amendement is verworpen.

Dan breng ik in stemming het amendement 3, de handgeschreven variant. Eerste indiener CDA. Zonder titel. De fractie van VVD.

De heer **Bollen** (VVD): Tegen met stemverklaring. Geen amendement op dit voorstel.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Braspenning** (CDA): Een ambachtelijk 'ja'. Voor dus.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen. Dezelfde stemverklaring als de VVD.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Boon** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen met stemverklaring. We moeten niet zaken die uit de dialoog zijn gekomen alsnog via politieke lijnen schrappen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor met stemverklaring. Voorzitter, we moeten geen zaken die besproken zijn in de dialoog alsnog in dit voorstel toevoegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Dit amendement is verworpen. Dan kom ik nu bij het besluit zelf, bij u bekend onder stuk 50/16.

De fractie van VVD.

De heer **Bollen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Braspenning** (CDA): Tegen, voorzitter, met de stemverklaring dat we eigenlijk alleen op punt 2d tegen zijn, alleen dat kan helaas niet.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Boon** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen met stemverklaring. Voorzitter, wij steunen het voorstel zoals het er is. Maar bij punt 2d worden zaken aangegeven die verder gaan dan uit de dialoog komen. Daarom kunnen wij dit voorstel niet steunen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Het voorstel is aangenomen.

Dan heb ik nog drie moties betrekking hebbend op dit voorstel in de stemming. Motie 17, eerste indiener CDA.

De fractie van VVD.

De heer **Bollen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Braspenning** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Boon** (PVV): Voor, met de opmerking dat de PVV niet alle onderdelen in het eerder genoemde plan Rosenthal kan steunen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Deze motie is verworpen. Dan kom ik bij motie 18. Eerste indiener GroenLinks. Monitoring uitwerking mestbeleid.

De fractie van VVD.

De heer **Bollen** (VVD): Voor met stemverklaring. Deze motie bevestigt de samenwerking tussen ZLTO en BMF en dat vinden we een mooie ontwikkeling.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Braspenning** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Voor, dezelfde stemverklaring als de VVD.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Boon** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Voor, met dezelfde stemverklaring als de VVD.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is aangenomen.

Dan de laatste motie, motie 19. Eerste indiener GroenLinks. Motie Natuurlijk boeren.
De VVD.

De heer **Bollen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Braspenning** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Boon** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen met stemverklaring. We zijn inmiddels een beetje gewend geraakt om tegen deze motie te stemmen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Tegen met stemverklaring dat wij de reactie delen van GS dat we dit in de UBA al behandelen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is verworpen.

Dames en heren, dan komen we hiermee aan het einde van de behandeling van dit stuk. Misschien dat ik namens u allen de deelnemers aan de dialogen dank mag zeggen voor hun betrokkenheid bij dit onderwerp en hun enorme inzet en succes in de volgende fase mag wensen.

Dan waren wij al klaar met het bespreekstuk dat hierna nog op de agenda stond. Dat hadden we voor de pauze gedaan. Dan kom ik bij de sluiting.

Sluiting

De **voorzitter**: Ik dank u allen voor uw bijdrage aan deze vergadering. Ik verzoek u uw sprekerspasje in te leveren bij de bodetafel en nodig u uit voor een wat verlate borrel bij de koffiebar. Ik wens u een goed weekend. De vergadering is gesloten.

De voorzitter sluit de vergadering om 23.40 uur.